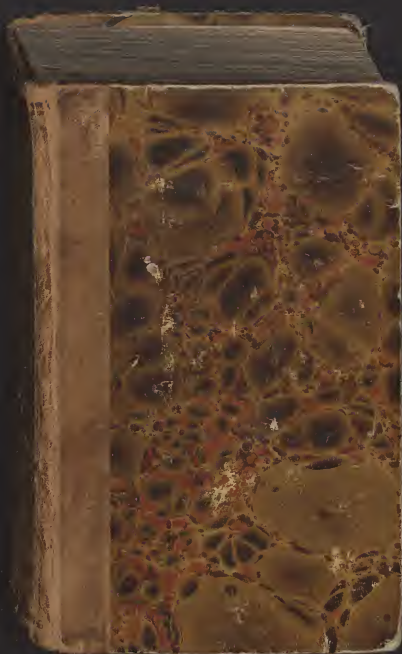

CATECHISMVS

Hôñ/Einfolld

og lios Vtskyring Christelegra Fræda/ sem er Grundvøllur Truar vorrar og Sæluhialpar Lærdoms/ Af þeim hellstu Greinum Heilagrar Bibliu/hennar Historium og Bevijsingum samanteken/Gude Almattugū til Lofs og Dyrdar/eñ Almwganum til Gagns z. goda.

Vr Dønsku vtløgd/og Prentud a Holum.

ANNO.

M DC X

MR þo marger merkel
Menn og Dyplærder, h
j Latinu og Þysku m
merkelegar Vtskyringar g
rt og skrifad yfer Høfud
ner Christelegs Lærdoms/ sem nefnest C
techismus/ Þa hefur mier þesse Vtskyr
ing ecke synst j Gied falled/ regna þ a
hun er miog rijk / af godum Greinum o
Epterdæmum heilagrar Ritningar/ hu
ar af þeir einfolldu og litlærdu meiga
fa tuofallda Gagnsemd / Fyrst/ ad lær
& skilia riettelega þann haleita himnesk
Lærdom/ þar næst ad giora sier kunnuga
þær Greiner & allmørg Maltæke Ritni
gareñar/ sem hier standa. Og sannlega kañ
ecke ad vera lioſare nie betre Vtskyring
enn su/ ad vtleggia Ritning med Ritn
ingu/ so meiga hellst einfølldum og litt
lærdum kunnugar og skilianlegar verda
godar Greiner og Maltæke þau j Bib
liuñe standa/ Lijka einnen Historiur & Ep
terdæme/ sie þau god eda þar a mote/
Þuiad so skrifar S: Paall/ ad huad hell
st j heilagre Ritningu er skrifad/ þad e
skrifad oss til Lærdoms (ad vier fylgium
þui goda/ enn fordast þad vonda)

Kunnugt er godum Mønnum/ ad eg

hef

hef j vmlidñ ár láted nóckra Bæklinga á prent vtganga/ af þui eg hugde ad allmarger mundu Guds orde ꝛ godum Lærdome gegna vilia. Huórke hef eg láted prenta Sögur nie Æfentyr/ eda þad annad ſem verallðlegan Frodleik og gaman ſamar Skemtaner hefur jnne ad hallda (Huad kannſkie Menn hefdu giarna keypt allvyda) helldr alleinaſta nytſama Bæklinga/ af Guds orde tekna og vtdregna/ huar af eg meinte Menn ſkylldu meiga frædaſt j ſanre Guds kynningu/ og vppvekiaſt til Jdranar og Otta Drottins/ og ad þacka Gude af hiarta/ fyrer hans heilaga Ord ſem hann hefur oſſ giefed j þeſſu fatæka Lande / og yſta heimſins Vtkalka. Enn huórnen þad er þackad/ huórnen þad er medteked / huórnen þar epter breytt og lifad / þad veit einn Gud / og þad ma fyrer hönum klagad vera. Enn ſamt eiga trulynder Ordſins Þienarar ad gióra Skylldu ſyns Embættis/ huór j ſynu Kalle ꝛ ſine Stiett/ ad kienna/predika/ſtraffa/aminna ꝛ hoota med allre Þolenmæde og Vnderuyſan huórt helldur þad ſkiedur j Tyma eda Otyma. Og þo Syner þeſſa heims/ ſem ſockner eru j Aſiundan Fiedrattar/Agirn 2 Tim 4

þar og annarar Vmhyggiu Buskaparlag sins/hugse ecke annad enn vm þeña hei im/ Gotz og Garda / Munn og maga / Kyr og Ar/þa eiga Guds Ords þienar ar ecke ad letiast/ helldur giöra sitt Emb ætte/og giefa sig ecke þar ad þo marg er forsmaae Orded af þeim sem hellster eru. Þad hefur so geinged til/ og so vil þad ganga enn nu sem S: Pall skrifar ad þeir megtugu/Rijku/og þeir ættstoru þeir skeyta ecke vm Orded/eñ þeir Fatæ ku og eiñfölldu þeir medtaka þad + þig gia/+ þacka Gude fyrer þad. Og vijda ast eda j velflestum Stödū eru þr siñ þ elska/ og lata þad j sijnū Hwsum + Hy Bylū lesed verda/ þo ecke sydst a Vestfid rdum / Þuiad j Raun og Sannleika ma þeim sa Vitnisburdur giefast/ad þang ad hafa fleire Buer og Bækur foresi/eñ j alla adra Fiordunga þessa Lands.

Nu þo eg vite/ad so mune fara siñ vant er/Ad ecke munu marger hirda vm þennan Catechismi Lærdom / eda þessar Vtskyringar christelegra Fræda/siñ hiks iast Formenter/og hallda ad Catechismi us heyre til Börnum og vngu Folke / enn ecke sier/ eda forhygnum Monnum. Þa hæfer ecke ad adrer vm allt Landed þess

giallda

giallde/sem Guds Ord vilia giarna ha- ba og heyra/skule þar þyrer þessara Catechismi Vrskyringa barnast:

Enn huad Nytsamur og Gagnlegur þesse Catechismi Lærdomur er / það ve rdur hier ecke ad sinne vtskyrt/Guds bǒrn skynia það og trua þui/ og þau elska hann giarna og jdka/og það mun þeim Avǒxst þæra til eilijfs Lijfs / Huǒr sem heyrer mijn Ord/seiger Christur/og vard veiter þau/jeg og Faderen vilium koma til hans/ og haþa Vistarveru hia hǒnum. Joh 14
Item/Sæler eru þeir sem Guds ord hey ra og vardueita þau. Item/Jeg stend Luc 11
þyrer Dyrǒnum og klappa a / huǒr Apoc 3
hann heyrer mijna Rǒdd/ og lykur vpp þyrer mier/til hans mun eg jnnganga/ og Kuǒllдverd haþa med hǒnum / og hann med mier:

Nu þo ad þesse Lærdǒmur sie Merg- ur og Kiarne heilagrar Ritningar og christe legrar Religionis/þa vita aller/ad sijdan Guds ord og Euangelium kom hier jnn j Landed/þa heþur ovijda haþt ver ed storlegt vid/þessum Lærdome þram ad þylgia/og hann þyrer Almugann vt ad skyra/sem skyllde. Og þo Prestǒnum ha fe þad vered boded og biþalad/epter Or

 diuantijunne

binantiunne/þa hęfur þad ecke vidgeing
est/Sumer vilia ecke/sumer kunna ecke/
sumer hafa ónguna Utskyring christelegra
Frædá/nema alleina þann litla Catechis
mum Lutheri. Þar med hafa plester af
Prestum tuær eda þriár Kirkiur: Lyka
eru Bygder hier j Lande miög sundurlau
sar/ so ad optast kiemur ecke nema einn
Madr af Bæ eda lytt fleire til Soknar
kirkiunnar/Þeim er þad hier j Lande o
mögulegt/ sem Utlands j Kaupstödum/
Þorpum og á Lands bygdum er alhægt
um Kirkiusoknernar/ Þui er stor Naud
syn/ad þar sie einhuör almennleg Utskyr
ing Catechismi Lærdoms/ Þuiad þo sa
litle Catechismus Lutheri sie vijda komē
og allmörgum kunnugur orden af almin
ga Folke/ þa er þad ecke nog/ þar þar
ff einhuör leingre ꝫ liosare Utskyring ad
vera/ til fullkomlegra Skilnings á þess
um Saluhialpar lærdome.

Þar fyrer ꝫ vppa þ/ad góder Mēn
og Gudhrædder Husbændur mættu hafa
einhuöria skyra og liosa Utskyring þessa
Lærdoms/sem þeir meiga láta lesa j hu
sum sijnum og Hybylum/ fyrer Börnum
og so ödru vndergiefnu Folke / og bij
da ecke þangad til Prestarner hann pr
bika

bifa og vtleggia/huiad skie ma/ad þeir
Bid verde nockud laung/ Þa hef eg nu a
sett mier i Jesu nafne/ad lata þenna Ca
techismum vtganga/ fyrer Bræendur +
Bændur/ecke sijdst fyrer þa a Vestfiord=
um/sem Guds ord elska og jdka. / so og
lijka fyrer þa adra sem so eru lærder/ad
þeir kunne ad lesa/eda girnast slijkt fyrer
sier ad lata lesa/ So ad þeir einfölldu/
mættu þui framar vaxa + þroast i sam
re Guds Kynningu/ad læra ad þeckia riet
telega þann lifanda Gud/vita hans Vil
ia/og lifa þar epter / i huöriu þ eilijfa Joh. 17
Lijfed er komed / og Saluhialpen allra
Manna.

Þar fyrer/so sem S. Pall skrifar
ij.Cor v seigande/ Vær erum Sendebod=
ar af Christi alfu/ huiad Gud aminner
fyrer oss/Þar fyrer bidium vier ydur fyr
er Guds skylld / Lated forlijka ydur vid
Gud/ + ct. So giöra enn nu aller trulyn
der Guds ords Þionustu Menn/ af Gu=
ds alfu aminnande og bidiande alla Men
ad huör og einn hugse vel og vandlega
vm sijna Saluhialp/ og leggie allt kapp
þar a ad giöra sijna Kallan og Vtvaln
ing vissa/þad er/ad lifa i sannarlegre Jd
ran /+ gudlegre Framferde/enn leggia af a 1 Pet 1

Synder og Ranglæte. Hvíad so sem hā
seiger j ødrum stad/ Ef sa hinn Riettla
1 Pet te(sem alla Daga lifer j Otta Drottins
4 og hugsar vm sijna Saluhialp) ef hann
verdur naumlega saluholpen / huóreim
mun þa ganga vilia þeim ranglatu og
Fóranarlausu? J Gudspiallenu seiger so
sialfur Lausnaren/ Marger eru kallader
enn faer verda vtualder. Jtem/ Sa Veg
ur sem leider til Glötunar / er vijdur og
Breidur / og marger ganga a hónum / enn
sa er mior og þraungur/sem til Lijfsins
Matth. liggur/og rata hañ faer. Jtem/ Ecke all
7 er sem seigia til mijn/ Herra/ Herra munu
jnn ganga j Guds rijke/helldur þeir sem
giöra Vilia mijns himneska Födurs sem
er a himnum/ þeir skulu jnnganga j Him
narijke. Þesse Ord og önnur huilijk ættu
ad vppuekia oss / + einn og sierhuörn/ad
hugsa vm Hag vorn/og þa seinne Tijm
ana/ + ana ecke fram j þessa Heims heim
sku + Hiegoma/. Þetta eru ecke laus ord
eda Hiegoma Hial/ helldur sialfs Guds
þau ed stödug standa og blijfa/ þa Him
en og Jörd eru forgeingen.

Aller siaum vier/ad Heimur þesse er
Joh galen og blindur/og so sem S. Johañes
5 gefur skrifad/ settur/ þad er/ socken j Jll
skunne

skunne og Ranglætenu/ þar fyrer liggur Mångt a/ ad huór og einn siae sig vel vm kring/ hier er vode a ferdum/ Vie hôfa
ain hier jllt Herberge/ eñ Hufbondan Wa Verden myklu verra/ sa sem er Hôfdinge
Heims/ þssa vm huórn S. Petur skrifar 1 Pet
ad hann gange vm kring sem grenianda 5.
Leon/ ꝛ leite ad þeim hann fae i sig sne
lgda/ huórium aller þeir sem Guds Börn eru/ ꝛ verda vilia Erfingiar eilijfs Lijfs hliota Motstödu ad veita/ m3 þm Vopnum og Verium og þeim hætte sem S. Pall skrifar j Pistlenum til Ephesios j vj Cap. J samre Meiningu sin nu er vmtalet/ læt eg j Jesu nafne ꝛ a enda Vert j bar/ vtganga Vtskyring þss heilaga Barna Lærdoms og christelegra Fræda / til heils samlegrar Vndervijsingar/ og Frodleiks þeim sem Guds Ord elska.

Almattugur Gud vpplyse vor Hiörtu med sijnum heilaga Anda/ og [illegible] oss Vilia þar til/ hans Ord ad he[illegible]ra/ elska og astunda til þess ad lifa og breyta þar epter. Hann late ecke Ord sitt hia oss vtslokna/ helldur hia oss og vorum Epterkomendum blijfa hreint og klart. Hann virdest og ad samann safna sijner christelegre Kirkiu hier j Lande/ ꝛ vard

 veita

veita hana þyrer Villudomum og ranga sinunum Kienningum/ sem nu vÿda j ødrum Londum spilla hreinum Evangelÿ Lærdome/ og marga leida aþ sønnum Saluhialpar veige. Þad veite oss Gud himneskur Fader. þyrer sinn Son Jesum Christum/ sa sem er einn Gud j Þrenningu + Þrennur j Einingu/ loþadur + blessadur vm Allder og ad eilÿfu Amen.

Kiſtan læſt eß Gulled glæſt geymer ⁊ Steina ſkiæra/ ecke næſt nie vr henne ßæſt Ormaboled kiæra.

Vtan Lifels viter vik vel ſo opnaſt kunne/ annars þiker hættaſt hik Niorua kwed runne.

So vera hættad ſialßur ætt ſannaſt frua og reyna/ Bokar þætt þeim Bibliu mætt beſta neßna eina.

Lijßs Gimſtein hun geymer ein/ Guds ſon IESVM kiæra/ Adams mein ⁊ allra Kuein einn kann ſa lagßæra.

Lykel þarß þad Letra ſtarß/ lioſt eß ſkilia ſkyllde/ ſa Lijßs adhuarß og ædſtan Arß eignaſt þar med villde.

Les og Ment er mørgum kient/ mykla ßærre ſkilia/ þetta kient er Kuer og ſent þeim kunna Bibliu vilia.

Lykel hennar lyſe eg ein litlu Barna Fræde/ ad þeim renn ⁊ ødrum kienn/ eingen bregdaſt giæde.

Enn haßner þu med Heimſku nu/ Hoßmood ſtolltum ella/ Meining ſu a mijna Tru miøg þig kann ad ßella

Birke

...z stæ Birke eg parta Brognu snart Bar
...rskyr/ nalærdoms rietta / Doctor Marteiñ
...gu drygde þarþt/dyrstur Verked þetta.
I Gudz LOGmaal þ lastn Taal liot
ra Adams kuista / sidar Saal enn haff
ar Brial j Bokar parte þyrsta.
II Reiser añar annan Mañ/vpp med
TRVñe hreinu/ Bort hid saña Hiälp
ræd hann hermer allt j einu.
III Enn hiñ þridie eykur vid/æ þui mæ
rgt vill stryda/kieñer ad BIDia Ch-
ristnum Nid siñ kiæra Fødurin blijda.
III SACramentiñ tel eg tuent/Truna
V styrkia kunne/ er þiorda hent og þimta
ent Fræded Guds aþ Munne.
Liost þar inne Lærdom þiñ/vm Lau
sn og Banded Synda/Eþ þu minnest
Prden suinn Apaskap skallt hrinda.

ARngrimur Jonsson

Huad merker
Þetta Ord Catechismus.

NÉTta Ord Catechismus er dreiger af grisku Orde Katechein / þad merker/ a Norrænu/ad kieñá/fræda/vnderuijsa/ yfer ad hlyda yfer ad hafa þad sem kient er. Og þet a Nafn hafa heilager Lærefedr gief d Hofudgreinum og Lærdome vorrar Christelegrar Truar j fyrstunne. Þuiad Vpphafe Christneñar epter Christi Vpprisu/a døgum Postulaña/og þar pter var sa Sidr/ad huad hellst Meñ iendu og vnderuÿsudu heidnum Møñ mi af Hofudgreinū ꝛ Lærdome christe egrar Truar/ þa vrdu þeir sem kient og vnderuÿsad var/ ad læra þad fyrer tan/ hafe þad yfer/ og openberlega áta hepra huad þeir lærdu / og huad

A vij þeir

þeir kyñe j Christelegū Lærdome. Og huør ed j sfoddan Manna kiende z yþer hlydde ødrum/og þrædde annan/ hann var kalladur a Grisku Katecheta/enn hinn sem so var þræddur/z j þeña mata var ad læra christelegan Lærdom/ hañ kalladest Katechumenus. Aþ þes su Efne z Tilþelle tidkast þetta Ord eñ nu j christelegre Kirkiu/ad þau FRÆDE sem huør Madr christen a ad kieña ødrum og kunna sialþur/neþnast Catechismus. Og lijka so sem j christelegre Kirkiu tijdkast enn nu nøckur Ord/ sem eru hebresk / grisk og latinsk eins og være þau vort Modurmaal/ þo ecke skilie þau aller / so og lijka tijdkast þetta ord Catechismus/med sama hætte j daglegu maale aþ oss / til Dæmis. Vr Hebresku høþum vier/Allelu ia, Hosianna, Sabbat; Amen. Vr Grisku Kyrieleison, Christur. Vr Latinu Pater noster, Credo, Ave Maria og annad þleira/ þad Menn þa køll udu Fræde / huad miga vel hlyder

vppa

eppa pad grifta Orded Catechiſmus.

Huad er Catechiſmus.

Catechiſmus er med retttu chriſteleg Frædé/ z ſa Lærdomur ſem Gud hefur Mönnum giefed/ j huorium ſtuttlega er inne fáled og bunded allt pad ſem oſs er parflegt ad vita/ oſſ til Saluhialpar. Hann kallaſt og einnen audru Nafne / FRÆRMalærdomur/ ecke alleinaſta fyrer pa Grein / ad Börnum ber ad læra hann og ſem beſt ad kunna Helldur heyrer hann til öllum Gudz börnum/huört pau eru af Gydingum eda Heidingum/ peir ed med peſſum Lærdome kallader verda j Guds chriſtne pm til Saluhialpar/ſo ſem S. Paall avitar j Piſtlenum til Corintheos/par hann ſeigeſt ſkrifa peim til ſo ſem Vngbörnum j Chriſto/Og enn aminner S. Petur alla Menn chriſtna/ſeigande/ Þiner legged nu af alla Illſku/Suikræde og Smiadur/Ofund og alla Bakmælge/ z hafed Girnd til ſkynſamlegrar hreinnar Miolkur/ſo ſem nyfædd Guds bö-

2 Cor 3

1 Pet 2

 rn

en/ʃo ad þier pyrer lana meiged vagʃa
og þroaʃt. J ʃoddan Lærdome z Vþer
hryrʃlu haþa Poʃtulaner og heilager
Kienneþedr j Fyrʃtunne ſig jdkad dag-
lega/med vingiarnlegri Samrædu hu-
eria þr haþa kallad Catechiſmum/ hu
ad hid ſama ollum chriſtnum Monnū
ber og hæþer ad giora allr Tijma/ bæ
de vngum og gomlum/ ad zræda adra
og lata Fræda ſig j þeſſum Lærdome.

Huad heþur Catechiſmus
jnne ad hallda
Andſuar

Fimm Hoþud parta eda Hoþudgrein
er chriſtelegs Lærdoms.

I Tem er pyrſt / Guds tiu laga
Bodord.

II Þar næſt/ Greiner chriſtilegrar
Truar.

III J þridia lage/drottenleg Bæn/
ſem Chriſtur heþur kient oſſ.

IIII Fierda/Sacramentum heilag-
tar Skijrnar.

V Fimta / Sacramentum heilags
Altaris.

Vm þann fyrsta Høfudpart christelegra Frœda / sem eru tiu Guds Bodord

Hier vil eg fyrst framsetia nockrar Lærdoms greiner eda Spurningar / vm þesse tiu Bodord / þeirra Vpphaf og Myndugleika / z þeirra Gagn og Nyt semd. Þar næst skal huørt og eitt Bod ord epter annad verda vtskyrt og vtlagt med þeim sierlegustu Lærdoms Greinū sem huørtu Bodorde fylgia.

Sa fyrre Partur þeirrar fyrstu Høfud greinar.

Fyrer huória Ordsök edur Grein hefur Gud vtgiefed sitt Lögmal og tiu Gu ds laga Bodord?

Andsuar.

Almattugur Gud skapade Adam j Vpphafe / so heilagan og algiørdan / ad hañ visse med øllu Guds Vilia / þar Gen.
med kunne hann fullkomlega og j allā Sap.
Mata ad hegda og breyta epter Guds Syrac 17.
Vilia. Eñ þegar Adam fiell fra Gu de / og hlydde meir Dioflenum enn sijn-

B. um

um Gude og Skapara/þa vard hann fyrer sijna Ohlydne/og sitt syndasamlegt Lagabrot med øllu vmskiptelegur/so ad þar hann adur algiørlega skilde og vijsse allan Guds vilia/þa kom hañ sijdan j soddan Eymd og Skilnings leyse til ad giøra þad sem Gude lijkade / at hans øll Nattura vard Gude med øllu fráhuorfen og gagnstadleg. Soddann Fordiarfan hefur Adam so sem anañ Arf epter sig lated/ øllum sijnum Nidium og Epterkomendum/so ad vier meigum med Hiartans Sorg og Angre Hug klaga þad Synda fall/af huøriu og fyrer huørt vier erum ordner (sem
Ephes. 2 S. Pall kienner) Børn Reidennar af vorre Natturu til. Vm þetta Fall talade Gud vid Adam / og j mote þui Falle gaf Gud hønum og øllum hans Nidium þessa dyrmæta Euangelij hug
Gen. 3. gun/ ad Sæde Kuinnuñar skyllde sundur meria Høggormsins Høfud/þad er ad skilia/ Son Guds skyllde taka a sig mañdomlega Natturu/fædast af Kuiñunni

unne / og frelsa Adam og alla þa sem a Gud trua fra Guds Hefndar reide/ Diøflenum/Daudanum og Helvijte.

Vm soddan hryggelegt Syndafall og þa Huggun sem Gud gaf þar j giegn/hefur Gud optsinnis munlega talad vid Adam/ Enoch/ Noa/ Abrahā Isaach/Jacob/ ꝛ hañ reiste Sattmaal vid þa vm sinn Vilia/hvørt þeir sijdā attu ad openbera og kynna sijnum Nidium og Epterkomendum Enn þegar Gud sa/ad Menn gleymdu hans Ordum og Vilia/ og Kynning Guds hin sanna var vtslokun/hia øllum Þiodum j Heimenum / og þegar hønum þottemæl komed ad vtleida Israels sonu af Egipta lande jnn j þad Fyrerheitna Land Canaan. So og vppa þad/ ad þetta Folk skyllde vera til epterdæmis/ og so sem Speigell og Fyrermynd øllū ødrum Þiodum / þa virtest Gude þad vera gagnlegt og naudsynlegt/ad lata þetta Folk ecke ganga ymislega og ovijd sa Villestigu heidenna Þioda/og fylg

ta þeirra Sidum og Niagudadyrkonū
Þar fyrer gaf hann þeim sitt Lögmaal
og þau X Bodord/skrifud med Bokstø
fum / so ad huør og einn skÿllde rietta
sig þar epter/epter þui sem Gud talade
Deut 4 til þeirra/seigande/Þier skulud hallda
12 allt þad sem eg byd ydur / Þier skulud þ
huørke auka nie vana / so þier mættud
vardueita Drottins ydars Guds Bod-
ord sem eg hef boded ydur. J sømu
Meiningu talar Christur j Nya testa
Matth. mentenu/Forgiefins þiona þeir mier/
15. a medan þeir kienna ecke añad en Bod
ord Mannaña. Þar fyrer ber øllum
christnum Mønnum ad hallda sier vid
Guds Bodord alleina/ z lifa epter þuī
so sem þau eru oss fyrer sett og skrifud
so ad vier skulum ecke ganga frañ sem
skynlausar Skiepnur / so sem stendur j
Psalmenū 49. Nær Madur var j Vei
drenum/og hafde ecke Skilningen/ þa
vard hāñ lijkur Fienadenum/og var eins
og hann.

huørsu

Huórsu margfallt Lógmal hefur Gud giefed j Gamla Testamentenu?

Þad var þrefallt/ Fyrst X Bodord enn/ Þar næst voru Kyrkiulogen/ Og j þridia Mata veralldlegz Lagaretttur.

Nær og a huóriū Tyma hefur Gud giefed thu Bodorden?

Þegar Israels syner voru reister af Egiptalande / og þeir voru komner j Eydemørk/ þar ed var þeirra Tolfte Herbwdarstadur / og þad var a þridia Manude/ hia Fiallenu Sinai/ a vijd um Vøllum/ vnder Fiallenu/ þegar lid en voru fra Heimsins Vpphafe/ epter almennlegum Aara reikninge/ 2456. ar, Þad var 800, arum og einu betur epter Vatsflodet/ þremur Døgum fyrer Huitasunnu/ þa kallade Gud Moysen / og baud honum ad ganga vpp a Fialled Sinai til sijn/ z sagde/ So skalltu seigia Huse Jacobs/ z þ skalltu kunngt giøra øllum Israels Sonum/ Þier hafed sied huørnen jeg hefe bored ydur a Arnarvængum/ Og ef þier vilied hlyd

Num. Exod.

 Da [illegible]

da minne Røddu / þa ſkulu þier vera eitt Kiennemanlegt Konungs Rÿke og heilagt Folk. Og Gud baud Moyſe ad Folked ſkyllde bwa ſig z vera til reidu.

Fyrſt

1 Fyrst skyllde þad þuo sijn Klæde/ og vera til reidu a þridia Deige þar epter.
2 Þad atte z ad giøra nockud Takmark j kringum Fialled/yþer huørt ein gen atte ad ganga.
3 Þad skyllde ecke þara vppa Fiall ed/og ecke ganga yþer þad Takmark/ þuiad huør sem kiæme vid Fialled/ Hū skyllde vissselega deyia.
4 Þegar Hliod Basunuñar heyrdest þa skyllde Folked ganga vr Herbwdon um/og ad Fiallenu.
5 Nu sem þridie Dagur kom/þa gi ørdust þar storar Elldingar/Skruggr og Reidar Þrumur,
6 þar næst kom eitt þyckt Sky/ og hulde allt Fialled.
7 þar heyrdest og so ognarlegt Baso unnar Hliod / so ad Folked vard hrædt j Herbwdunum/Og Basonuñar Hliod vard sterkara og sterkara.
8 So gieck allt Folked wr Herbwdum med Moyse j mots vid Gud/ z stod ned an til vid Fialled.

9 Giøruallt ꝼialled Sina vard riuk
ande/ Þuiad Drottenn ꝼor oꝼan a Fiall
ed j Elldenū / Og Reykuren gieck vpp
aꝼ Fiallenu/eins og aꝼ Oꝼne/ og allt
Fialled ſkalꝼ og biꝼadeſt.
10 Hliod Baſunuñ vard æ ſterkara
og ſterkara.
11 Og þar heyrduſt ſoddann
Skruggur og Reidarþrumur/ og Elld
ingar ad ꝼolked vard hrædt/ ꝼordade ſi
er/og bad Moyſen ad tala vid Gud/ſo
þad ſkyllde ecke deyia.
12 Epter ſoddan ognar Vndꝛ / gaꝼ
Gud þeſſe X Bodord / og talade þau
ſial ꝼur ꝼramm med harre Røddu/ øllu
Folke a heyranda/ſem þar var ſexſinn
um Hundrud þuſund Mans/ad ꝼratek
num Konum og Børnum.
Sijdan var Moyſes epter a Fialle-
nu hia Gude/ Og Gud ꝼieck Moyſe j
Hendꝛ tuø Steinſpiølld/þau voru ſkri-
ꝼud badu meigen/ſem Gud haꝼde ſialꝼ
ur giørt/og graꝼed ſkriptena a þau,
Enn þegar Moyſes ſtie oꝼan aꝼ
Fiall

Fiallenu/ z heyrde hareyste og Danslæ
[illegible]e Folksins/ vard hann reidur/ og kasta
[illegible]e Steinspiolldonum aþ Hende so þau
brotnudu, Sijdan giorde Moyses ønn
[illegible]ur Spiolld aþ Steine / sem Gud baud
honum/ eins og hin/ Og Gud skriþade
a þau aptur/ þau X Ord/ sem stodu a Exod
þyrre Spiolldonum sem Drotten haþ-
de talad wr Elldenum a Sinai þialle
þyrer ollum Israels Sonum.

Huar þyrer villde Gud skriþa þesse
Bodord a Steinspölld?

Tuær eru Greiner þar til/ Su þyr
re/ Ad hann villde þar med j liose lata/
huorsu Mannana Hiortu eru hørd sem
Steinn/ so ad aþ oss sial þum til kunnum
vier huorke ad hugsa nie giøra nockud
gott/ eda Gude ad hlyda/ epter þui sem
skriþad er/ Jeg vil ecke hier epter bolua Gen
Jordunne þyrer Mansins Skulld/ þui
ad Hiartans Hugrenningar Mansins
eru jllar þra Barndome.

Þar næst villde Gud mz Steinspioll
dū gieþa oss til Kynninggr og ad læra/

ad þesse Ord skulu bliͤfa og vara og
standa stødug og stadføst/ og vmbreyt-
ast ecke/ So sem Christur kienner j Gud
spiallenu/ þar hann seiger/ Sannlega
seige eg/ Til þess ad Himenen forgein
Matth 5 gur z Jørden/ þa skal ecke minste Bok
stafur og ecke Titell af Løgmalenu
forganga.

Enn huar fyrer voru Bodorden
skrifud med Fingre Guds ?

Pad er skied fyrer þa Grein/ ad þau
skylldu halldast og aktast þui betur/ og
þui nytare vera/ og myndugre z obrigd
anlegre/ Eins og nu giøra Herrar og
Høfdingiar/ ad þeir skrifa og setia siͤ-
na eigen Hønd fyrer nedan Brief og
Giørninga/ so þeir sie þui sannare og
stødugre/ Eins vill lifande Gud læta
siͤn Bodord vera Høfd og hallden hia
Mønnum j Aker og Heidre.

Næst þui þa hefur Gud þesse Bod
ord skrifad/ ecke med Stale eda Peña
helldur siͤnum Fingre/ ad vier skulum
vita og skynia/ oss ecke j nockurn mata

kuña

kunna ad skilia eda vardveita þesse Bo
dord/nema Guds Fingur/þad er sa ver
uge heilage Ande / veite oss Hialp og
styrk þar til.

Kañ nockur Madur af sialfum sier til ad -
fullkomna eda hallda þesse Bodord?

Sÿdan Adam fiell j Synd og O-
hlydne/hefur alldrei nockur Madur ge
tad halldet þesse Bodord / vtan Jesus
Christus alleina/ Og ei helldur kann
nockur madur ad verda saluholpen af
Hlydne þessara Bodorda. Þuiad Løg-
maaled heimter og krefur soddan Hlyd
ne/sem Adam gat veitt Gude/adur hñ
syndgade/eins og heilager Einglar nu -
veita Gude a Himnum. Eñ Meñ eru
j Heime þessum af siñe vpprunalegre
Natturu eins og Spamaduren seiger/
Aller erum vier so sem þeir ohreinu/og Esa 64
allt vort Riettlæte er so sem saurugt
Klæde/ Vier erum aller visnader sem
Laufblad/og vorar Synder feykia oss
j burt sem Vindur. S. Pall skrifar Gal 5
til Galatas/ Þier hafed mist Christu

sem vilied verda Riettlater fyrer Løgmaled/z hier erud fallner fra Nadeñe Og hann kienner klarlega ad Menn verde ecke Riettlater fyrer Løgmalsins Verk helldur fyrer Truna a Jesum Christum seigande / Vier truum a Je-
Gal 2 sum Christum/vppa þad ad vier verdū riettlater fyrer Truna a Christum/ecke fyrer Verk Løgmalsins/Þuiad fyrer Løgmalsins Verk verdr eckert Holld riettlatt. Og sama Capitula endar hū med þessum Ordum/ Ef ad Riettlætid kemur fyrer Løgmaled/ Þa er Christr forgiefins daen.

Huad høfū vier þa med þesse Bodord? Huar til eru þau gagnlig? med þui vier kunnum ecke ad verda Saluholpner fyrre þau?

1 Guds Bodord eru oss gagnleg og nytsamleg til margra Hluta/enn þo vier gietunn ecke hallded þau / Þuiad fyrst lærum vier af þeim ad þeckia vora fordiarfada og Syndum spillta Natturu/og hennar Veykleika/sem oss er af Adam

Adam til medfæddur/sie sem S. Pall
kiener/ Jeg visse ecke ad Girnden være Rom
Synd/ hefde Logmaled ecke sagt / Pu
skallt ecke girnast. So er vm allar ad-
rar Synder.
2 Par næst meigum vier af vorum
Syndum og Misgiørdum j mote Gu
de og Naunganum læra pad/ad skilia
og peckia huad hrædelega pung z grim
leg ad sie Guds Riettlætis Reide j gie
gn Syndønum/med pui vier aller erum
Guds Logmals Lagabrots menn.
3 Vier lærum og hier af ad peckia
Myskū Guds/hūs Polenmæde z Lang
lundarged/ad ef hañ vill ganga j dom
vid oss/pa hefur hann fullan og allañ
Riett til ad straffa oss og fordæma.
sem Spamaduren vottar / Myskun
Drottens er pad ad vier erum ecke mz Harm
øllu eydelagder/ Hans Myskun hefur
ønguann Enda/ helldur er hun huørn
Morgun ny og ferss!
4 Pegar vier høfum no med soddañ
Mote lært af Guds bodordū ad peck-
 ia.

ſa Gud og oſſ ſialþa / og erum ordner þyrer Truna a Jeſum Chriſtū þorlÿkt er vid Gud/ þa eigum vier ad bidia Gud ad vær mættum þrelſaſt þra vorū Syndum og Bøluan Løgmalſius. Sÿdan ber oſſ ad leggia allt Kapp z alla Aſtundan a / og haga oſſ vid Gud og vorn Naunga/ epter Bodordanna hliodan/ j Guds Otta/Kiettlæte/Heilagleika/hreinlÿþe/ Kiærleika/ og øllum godum Mannkoſtum / ecke alleinaſta med ytra Framþerde/helldur j Hiartanu/ z j Ordunum/huar vm ſeinna verdur talad/j Vtleggingu Bodordanna.

Haþa heidnar Þioder vitad aþ Þeſſu Løgmale/med Þui þad var alleinaſta geþed Iſraels Sonum?

Epter Fall Adams loder epter j Mannanna Natturu nockur natturleg Kynning Guds Løgmals. Og Þo hun ſie miøg litel og oþullkomen / þa haþa Þo marger aþ Heidingiū(ſem ecke høþdu Þetta Løgmal ſkriþad) haþt Snert

og nockurn Reista af þui/og hafa leit ad vid/ og bored sig ad Dyrka Gud og þiona honum/ og þar jafnframt med skrifad mørg merkeleg Frœde z Heilrœde/huørnen Menn ætlu ærlega ad lifa hier j Heime/sin vered hafa Pithagoras Plato Aristoteles Cato Cicero og enn fleire/z ct/ Enn þeim riettu Grunduøl le hafa þeir ecke nad/ huørke vm Gud sialfan huad hann er / ecke helldur vm hans Vilia / og hafa þar fyrer epter Skynsemenne / ecke kunned ad þiona Gude riettelega/ sem S. Pall skrifar, til Romueria. Rom

Verdum vier þa ecke Saluholpner fyrer Lögmaled?

Openberlega kienner S. Pall/ ad vor Saluhialp sie falen j Truñe a Jesum Christum/ Þuiad lijka so sin Løgmaled heimter ad oss algiørda og full komna Hlydne/og hotar oss aluarlegre Refsingu vegna Løgmalsins Yfertrodslu/ so hefz Christur vppfyllt Løgmaled Gal 2

z vered ſijnum Fodur hlyden vorra veg
na allt til Dauda Kroſſins / ſem S.
Phil 2 Pꜳll ſeiger/og heꝼur Þar ad auk lided
ꝼullkomlega Reꝼſing ꝼyrer oſſ a Salu
og Lijkama. Og enn ſeiger S. Pꜳll/
Þa Tijmen var komen/ſende Gud ſinn
Son ꝼæddan aꝼ Kuinnu/ Løgmalenu
Galat 4 vndergeꝼen/ſo hann ꝼrelſade Þa ſem vo
ru vnder Løgmalenu/ ſo ad vær ꝼein-
gium Sonarleiꝼdena (Þad er eil-
lijꝼt Lijꝼ)

Vm Løgmaled talar/Chriſtur ſialꝼ
Matt 11 ur/ ſeigande/ Aller Spamenn og Løg
maled ſpadu til Johannem/Þad er ad
ſkilia / Allt til Johannen ſkyllde Løg
maled haꝼa geinge og ꝼullan Framga
ng/ Sijdan ſkyllde Chriſtur burt taka
med øllu Løgmalſins Bøluan/ ſo ſem
Rom 5 S. Pall huggunarſamlega talar vm
til Romueria/Lijka ſo ſ Fyrerdæmninge
er komen yꝼer alla Menn/ ꝼyrer eins
Mans Synd/ ſo er Lijꝼſins Riettlæte
komed yꝼer alla Menn/ ꝼyrer Riettlæte
eins Mans/ Þuiad lijka ſo ſem marger
vrdu

vrdu ſynduger vegna eins Mans Ohlydne/ So verda marger riettlater fyrer Hlydne eins (ſem er Chriſtur)

Þad añad Lögmal ſem Gud gaf kallaſt Kirkiu logmal?

Þetta Løgmal ſette Gud ſialfur vegna Kiennemanna Muſtereſins/ og Kirkiu Þionuſtu giørdarennar/ med ad ſkiliālegum Fornfæringū/ Hatijdahølldum/ og allmørgum Sidum og Statutum/ vm Hreinſaner/ Vigſlur/ Slatranner/ z adrv fleire Kirkiu Þionuſtu giørder A ſoddan Sidum og Ceremonium/ og Aarons Kiennemans ſkrwda z Skraute og ødru fleira ſem Þa tidkadeſt/ hefur Gud hafft Þocknan/ viliande þar mz ad hans Folk ſkyllde jdka ſig j ſoddann Guds Þionuſtugiørdum/ og breyta ecke epter annara Þioda Afgudadyrkenum og ei helldur dikta eda vpphuxa nockra Guds Þionuſtugiørd epter ſijnu eigenlegu Hꝛøfde og vilia.

2 Gud villde og med ſoddan Kirkiu

løgmale lata sitt Folk vera þrafkiled z
audkent hia øllū ødrū Þiodū/aþ huor-
iu Christur atte ad þædast/ epter þui s
Gud mællte til Abrahams / J þijnu
Gen 22 Sæde skulu allar Þioder a Jordunne
verda blessadar

3 So villde og Gud ad hans Folk
skyllde jdka sig/ z Gude þiona med sod
dan Guds Þionustugiørdum/ sem hønū
voru þægelegar/og hañ sialþur jnnset
og skickad haþde. Lijka eirnen ad Pre
star z Levitar skylldu haþa Vpphellde
z Atuiñu aþ Oþrunū z Fornþæringū.

Allt soddann / med velþlestu aþ
Kirkiu statutum og Ceremonijs var ec
ke añad eñ Figura Fyrermynd z Lijkig
þra sønnu Fornar sm̄ er Jesus Christ
us Som Guds/Og allar þuikijkar Ce
remoniur/ og allt Gydinga Kirkiu løg
mal haþde enda / þegar Fortiallded j
Musterenu til Jerusalem riþnade j sū
Mar 15 dur/ þa Jesus gaþ vpp Andena a Kr
ossenum/ Þa brast þetta Kirkiuløgmal
j sundur og haþde Enda/ so ad nu er
eingen

eingen Þørf a/ad nøckur Kieñemadur gange leingur jnn j þad allra helgasta Hebr. epter þui sem Postulen kienner til He-os/ Vier høfum orugt Traust/vier vm Tilflotta høfum og fastlega høll-dum þeirre fyrrsettre Von/huøria vier høfum sem annad fast og stødugt At-kere Salarennar/sem jnngeingur j hid jnnra Fortiallded/ Þar ed Fyrerreñarē er fyrer oss jnngeingē/Jesus/ad eilijfu Byskup orden epter Skickan Melchi-sedech. Og ef Þu les og grundar þann siøūda Capitulā til enda/ þa giorer hū þig frodan vm þañ andlega z eilijfa Jesu Christi Kiennemanskap.

Þar fyrer eiga nu aller Meñ Nial þar og Myskunar ad leita hia Gude himneskum Fodur/sem oss hefur leyst z frelsad fyrer þañ rietta og ædsta Kien nemann Melchisedech/ sem er Christ-ur vor Saluhialpare/vm huørn Spa mennerner hafa spaad/og sialfur Gud hefur vm talad/so sem Herra Jesus he fur riettelega audsynt og biuijsad z/hei

lagur Ande hefur fyrer Munn Postul anna openberlega lated oss og allann Heimen heyra og skilia.

Huört er þad þridia Lógmal
sem Gud hefur giefed?

Þad er veralldlegt Lögmal/huort þo ad veralldleger Herrar og Hofdingiar fyrer sierlegar Greiner ecke hafe jnn sett j Lāds laga Bœkr christeña Maña þa saint finst þad margt j christnum Lögum/ sem samhliodar Moyses Lög-male/ellegar er z af þui vtdreiged.

Huör er þa Suña/Meirgur mals og jñe halld Guds tiu Bodorda?

Þad hefur Möyses mz berum Ord um og j stuttu Male sagt til Israels
eut 6 Folkz. Þu skallt elska Drottenn þinn Gud af øllu Hiarta þijnu/ allre Salu þinne/af øllū Kraptum þijnum. Med
att 4 þessum Ordum vijsar Christur Diofl-enum fra sier(Þa hann villde ad Christur skyllde tilbidia hann fyrer Veralld ar Gots z Dyrd) seigāde/ Skrifad er

þu skallt

Þu skallt tilbidia Gud Drottenn þinn/ z þiona honum alleina.

Vm þessa Meining Logmalsins hefz ur Christum og Phariseana optlegana agreint. Enn Christur alyktar þ allt mz þessum Ordum/ Elska skalltu Gud Drotten þinn af ollu Hiarta þinu/ af allre Saal þinne/ og ollu Hugskote þinu/ Þetta er þ ædsta z stærsta Bodord. Annad er þessu lijkt/ Elska skalltu Naungann þinn so sem sialfann þig/ J þessum tueimur Bodordum er faled allt Logmaled og Spamennerner. Þar fyrer heimter nu Gud soddan Hlydne af Salunne/ Hiartanu og Hugskotenu Mannsins/ og af hans ollum Lidum og Limum bæd jnnra og ytra eins og Heilager Einglar veita Gude j Himnenum/ og so sem Adam kunne ad veita Gude adur enn hann Syndgade/ Og vid þessa Hlydne Hefur Gud lagt so hart Straff/ ef ad hun er ecke veitt og hallden/ epter þui sem Bodorden votta/ þa ognar hann og hotar ad Bann z Boluan og oll O- Deut. 28

lucka skule koma yþer þa sem ohlydner eru þessum Bodordum og þau briota.

Þesse Bodord skiptast epter vanda j tuø Spiølld/ so ad a þyrsta Spialldenu eru þriu Bodord þau þyrstu/ huør ed oss kiena huoria Þionustu/ huør Verk eilijþur Gud sialþur þyrer sijna Persónu vill haþa og heimta aþ oss. Annad Spiallded heþur ad hallda siø Bodord/ j huørium Gud seiger oss huornen vier skulum haga z breyta oss vid vorn Naunga j þessum Heime/ Og eru þau siø Bodord lijka Guds Bodord sem hin þyrre/ Og huad hellst huør Madur brytur a mote þessum siø Bodordum/ þa liggur þar vid eins Straþþ z Reþsing so sem vid Bodord þyrra Spialldsins.

Orsøk huar þyrer þessum Bodordū
rod 32 er so skipt j tuent eda j tuø Spiølld/
þa er þesse/ Ad þar eru ecke nema duo
eut 10 Obiecta/ þer tuent/ huar vppa allt Løgmaled hlyder/ sem er Gud/ og vor Naunge. Þar næst þ/ ad Gud sialþur heþur þessum Bodordum so skipt/ z skriþad

þau

þau a tuø Spiølld. Nøckrer eru þeir sem giøra fierdeiles Bodord af þessum Ordum / Þu skallt ecke giøra þier nøck ra Mynd Lijkneske eda Bylæte / z ct / og sleyngia þar j staden samann IX z X. Bodorde / huør bæde ad tala vm synd samlega Girnd / Enn vier vilium blij fa vid þad gamla Sidvana sem vered hefur / þar med og setia fram̃ sierhuørt Bodord med sinne Vtleggingu.

Añar Partur þeirrar fyrstu Høfudgreinar j Catechismo eru Bod orden sialf / mz þeirra Vtleggingu.

Fyrsta Bodorded er so lætande.

Eg er Drottenn þinn Gud sem vtleidde þig af Egiptalan de / af Hwse Þrældoms sins / þu skallt eckert Likneske giøra þi er / eda nøckud Bilæte / epter Exo 2 Deut

Þui sem er a Himnum/ eda a
Jörduñe nidre/eda j Sionum
Psal 81 eda vnder Jørdunne. Þu skal-
lt ecke tilbidia þad eda þiona
þui. Þuiad jeg er Drotten þiñ
Gud/eiñ vandlætis Gud/ sem
vitiar Misgiørda Fedraña a
Sonunum til þridia og fior
da Lids

da Lids/a þeim sem mig hata/Enn veite Myskun i marg ar Þusunder þeim mig elska og hallda mijn Bodord.

Þetta fyrsta Bodord er hid sierlegasta a medal allra aннara Bodordaнна ecke alleinasta þess vegna/ad þad er fyrst sett af Gude/ Helldur þess vegna/ ad þad hlyder vppa þa Hlute sem eru allra haleitaster z helgaster/ z ahrœra sialfan Gud / og þad er so sem Suma og Innehalld og Mergur allra Bodordanna. Þuiad huørt hellst af hinū Bodordonum sem vier briotum/ þa er þetta strax broted/ So er og lijka hattad hinum ødrum/ sem S Jacob skrifar Ad ef nøckur helldur aull Bodorden/ og Syndgar j einu/ Þa er hann sekur j hinum øllū/Þuiad sa sem sagde/ Þu skallt ecke horast / hann hefur og lijka sagt/ Þu skallt ecke j Hel sla /. Og þo þu ecke horest/eн slaer j hel/þa ertu þo Jacob 2.

alls Logmalsins Yfertrodslu Madur

J þessu Fyrsta Bodordenu er ad hugsa
Vm epterfylgiande Greiner.

2 Huørnen/ og med huørium ordum
Gud sialfur seiger sig ad vera sañā Gud
2 Huørsu ad Gud vitnar til siña gud
domlegra Velgiørninga/ sem hañ hefur
veitt Gydinga Lyd.
3 Ad hann fyrerbydur ad hafa añ-
arlega Gude,
4 Hann fyrerbydur z ad giøra Lik
neske eda Skwrgod.
5 Og ad ecke skule nockur soddann
Skwrgod tilbidia.
6 Huørnen Menn hafa syndgad j
mote þessu Bodorde / Og huørsu Gud
hefur þess hefnt og þad straffad.
7 Huørsu ad vier j margfalldann
Mata syndgum j mote þessu Bodorde.
8 Huørr" Refsing" þr hafa ad væn
ta sem ecke hallda Gudz Bodord/ z þar
a mote briota.
9 Huilijka Blessan / og huad mÿked
Gott

Gott Gud loſar ad gieſa þeim ſem hallda hans Bodord.

10 Nuorn Lærdom vier eigum ad ta ka aſ þeſſu Bodorde,

Fyrſt er ad merkia þan Orden ſem hier ſtanda.

Jeg er Drottenn þinn Gud 1

Þad er/ Jeg er Iehoua. Su ſanna eilijſa guddomlega Vera/aſ huorium og j huorium aller Nluter ſtandaſt/ſtyraſt ſtiornaſt ⁊ vid magt halldaſt. Jeg ſem Verndar og vardveiter þa ſem treyſta vppa mig/ enn ſtraſſa þa ſem mig ſorſma og ſyrerlijta.

Mig mig ſkalltu yſer alla hlute ſram̃ alleina dyrka /elſka/ jata og med kienna mig ad vera þinn Gud ⁊ Drott en/eñ ønguan añan. Og allt huad jeg heſ giort ødrum/ þad vil eg giora þier ſie þad j einn Mata eda annan. Þar 20 ſyrer vil eg alleina haſa allt þitt Niar ta alla þijna Tru og Elſku og Aaſt/ og ad þu ſetier þ ecke a annarlega Gu-

 de / og.

de/ z c. Hier ßyrer sagde Elias so til
2 Reg Israels Folks s̄ þa var ßalled ßra Gu-
18 de til Baals / Huar ß halltre þier so
a ymsar Sijdur / Eß Drotten er Gud
þa ßylged hønum/ Enn sie Baal Gud
þa ßylged hønum z c. Og so sem ein
Kuinna skal ecke elska nockurn vtann
sinn eigen Mann/ og ecke hlyda hønū
og ecke haßa nockurn otilbærelegann
Kiærleika til nockurs annars/ so skal z
eingen haßa nockurn annan Gud vtañ
sinn sannan Gud.

Þar næst stendur so skrißad:

11 Jeg vtleidde þig aß Egipta-lande/ aß Huse Þrældomsins.

Þesse ord kienna oss lioslega ad þesse Gud er sa rietta og sanne/ og ad hñ sie sannur eilijßur Gud Skapare Himins og Jardar/ þar vm verdur ßleira talad j postulegre Truarjatnīgu. Eñ þar Gud seiger hier / hañ haße vtleitt og ßrelsad Israels Sonu aß Egipta lande/ þa er þad so ad skilia/ sm̄ Gud heßde

hefde talad þessum Ordum til þeirra/
Jeg lofade ydar Fødur Abraham ad Gen 15
margfallda hn̄s Afkuæme/ so s̄ Stior
nur a Himnum. Nu hafe þier vered
Framande z vtlendingar j Egiptalan-
de j 400 Aar / og þar hafe þier lided
storan Motgang og margfallda Plaa-
gu/ so ad Pharao Kongr baud vm allt
sitt Rijke ad ydar Sueinbørn skylldu j Exod 12
Nel sleigen verda/ Hann minkade ydr
Kost enn margfalldade ydar Erfide/ z
Þrældom. Þa heyrda eg ydar Sarle-
ga Kløgun/ þegar ydar Bein og Kue
in z Kall kom fyrer mig. Jeg kallade
þa Moysen/og vtualde hann/ ad han̄ Exod.
skyllde ganga fyrer Pharao Kong/og 1 z 2
seiga hønum ad hann giæfe ydur Burt
farar Leyfe /. Huiad eg minnest a min̄
Sattmala sem eg giorde vid Abrahā
Jsaach og Jacob/ ad þier og ydar ept
erkomendur skylldud þiona mier. Og
þa Pharao villde ecke lata ydur lausa/
liet eg bæde hann og ydur sia og merkia
af mier IX Plagur/ad eg være san̄ur

Gud. Og ſem hann villde þa enn ecke
helldur lata ydur fara/ þa ſlo eg j tiun
da ſinne j hel alla Frumburde/ a medal
Manna og Fienadar/ vm allt Egip-
ta land/ fra fyrſta Syne Pharaonis/
ſem ſat j Kongs Naſæte / allt til hins
12 minſta Mans ſem var j Myrkuaſtof-
unne. Þa baud Pharao Kongur Moy
ſe og Aaron/ ad þier ſkylldud fara af
Landenu og þiona ydrum Gude. Sijd
14 an fieck Pharao og hans Folk annad
Siñe/ og ſagde/ Oþyrerſyniu lietū vier
Iſrael fara j burtu/ ſo hann ſkyllde ec
ke þiona oſſ. Og Pharao ſafnade ad
ſier ſijnu Herlide/ hafāde ſex Hundrud
vtualdra Vagna/ þar med Riddaralid
og annan gangande Her z fleire Vag
na ſem voru j Egiptalande / og villde
yfirfalla ydur / og hann þreyngde ad
ydur/ z hafde ydur ſo ſem j Kuijum jñe
lukta a mille tueggia Fialla / ſo þi-
er kunnud ecke ad komaſt vndan/ Haf-
ed rauda var fyrer framan ydur/ Og
Fiøll a badar ſijdur/ enn epter ydur var
Pharao

Pharao/ so ad omøgulegt var ad flyia eda vndan ad komast/ Þier høfdud huorke Skip nie Feriur yfer vm Sioen̄ ad fara/ og øll mannleg Hialp var vt giørd. En̄ þa Þier og Moyses kølllud-ut til mijn j ydar Eymd og Neyd/ þa kipta eg Sionum j sundur f. ydur/z eg liet Vatned standa a badar sijdur so sem tuo Mwruegge/ so Þier geingud þurrū Fotum a Marar botne / yfer vm þad auda Haf. Þegar Pharao Kongr sa þ/ for hann epter ydur/og villde hafa neiged ydur j hel/ En̄ sem han̄ kom j Hafed/þa liet eg Vatned falla saman̄ aptur j sinn Farveg/so ad han̄ med øll-um sijnum Her drucknade z forførst/ ydr asiaøndum.

So er nu Meiningen Guds Orda þesse / Sa sem so hialpar wr Neyd og Dauda sem jeg giørde vid ydr/z frelsade ydr fra yd" Þrældome Angist z Naud/ hn̄ er obrigdålega san̄r Gud/so hn̄ vill vijsulega þier gleymed ecke slijku/ helldur vill han̄ þier otteft sig og þack

ed ſier þ ſoddan Velgiørniga. Og vill
þui mz þeſſū Ordū vppuekia z amiña
þa a ſoddan Daſemdar verk/z velgiør
Deut 4 der / ſem og er tilheyrelegt / Og hier
vppa amiñer Moyſes Iſraels Folk/ad
þad ſkule ottaſt Gud fyrer ſlijka Da-
ſemdar Velgiørninga. Enn þ hafde
lijted ad ſeigia/ þuiad ſkømu þar epter
þa þeir voru komner ad Hafenu rauda
þa høfdu þr gleymt øllum Guds Vel-
giørningum ſem hann hafde veitt þm
j Egipta lande/høfdu huørke Trauſt
nie tru a Gude/ ſeigande til Moyſen/
Exod 14 Huort voru ecke Grafer nogar j Egip
ta lande/ huadan þu leidder oſſ til þeſs
ad deyia hier j Eydemørku? Vm þta
Pſal 12 Folk ſkrifad ſo Dauid / ad þad hafe
gleymt Guds Velgiørningum, Og j.
fiordu Moyſes Bok ſtendur ſo/Og all
Num 14 ur Almuge Iſraels Sona møglade j
20 mote Moyſe og Aaron/ſeigande/ Gud
giæfe vier hefdum daed j Egiptalan-
de/z c. Þar fyrer hefur Gud med þſſ
um Ordum/vm Vtleidſlu af Egipta
lande

lande/viliad minna þ Folk a syna Vel giørninga/ so Menn skylldu þeim alldrei gleyma.

Hier mætte ei huar seigia so/ Huad keme þad vid oss/ þo Gud frelsite þa af Egipta lande/ og þo hann hialpade þeim vr Ovinana Hondum/ z gæfe þm þ fyrerheitna Land/ epter þui sem hñ hafde lofad Abraham?

Hier skal huor z einn christen Madur hugleida/ og vel ad giæta / ad þesse Frelsan og Endurlausn Israels Folks vr Egypta lande/ er ein Merking z Fyrermynd/ z sem Fyrerfare vorrar Endurlausnar fra Daudanum z Dioflenum og Helvijte. Þuiad lijka so sem þa Israels Folk vard frelsad og leyst fra Eymdarþrældome þess grima Pharaonis/ so erum vier fra vorum Syndum fra Guds reide/ Diøfulsins Magt og Vallde/ Løgmalsins Bøluan og Heluijtis kuølū eilijflega leyster og frelsader/ þ einn Leidsøgu Mann / sem er Jesus Christus.

Matth. 1
Luc. 2
Joh. 8

D þar

2 Þar næst/ Lijka so s þa þegar Js
raels syner vrdu frelsader wr þeirra ey
ind og Neyd/og leidder j giegnum Haf
id rauda/ þa voru þeir ecke strax komn
er jnn j þad Fyrerheitna Canaans la
nd/helldur vrdu þeir ad hafa stort Fer
dalag og Omak j Eydemørku vm hei
40 ar/lidande margt jllt bæde af sijn
om Ovinum og j annan mata. Eim
erum vier frelsader fyrer heilaga Ski
rn/ og j sama Mata er oss fyrerheited,
og lofad voru sanna Fødurlande / sen
er Saluhialpen og þad eilifa Lijfed,
fyrer Jesum Christum. Enn þangad
til/og so leinge sem vier lifum/verdum
Heb 13 vier ad vera a daglegre Reisu/ eins og
1 Pet 2 S. Pall seiger/ Ad ecke hofum vier h
er Samastad fastan/helldur leitum vi
er epter ødrum okomnum/ z erum Pil
grimar og Vegfarendur / og Heimun
þesse er vort Ferdalag j þessum Eymd
ardal/ huar vier vtslijtum vorre Tijd s
leinge sem Gud vill þad vera lata.
3 J Þridia lage var þ stor Velgiør
ningun

ningur og mijkillrar þackar verdur/ hu
ørsu Gud hialpade Jsraels Sonum/ Exod 11
fra þeirra Þrældome/og gaf Egipta
lands Mønnum þad Siñe/ ad þeir mz
lostøgum Vilia lanudu og feingu Folk-
enu bæde Gullker og Silfurker/sem þ
hafde j burt mz sier. Og þa Gud haf-
de allar þær X Storplagur lagt vppa
þa Egipsku/ vegna Þrra Ohlydne/þa
hialpudu þeir Folkenu ad komast j bur
tu/ rekande þad af stad / þeirra Kuik-
fie / og allt þad þeir høfdu / med sier
so þeir mætti komast j þad fyrerheitna
Landed. So er þad stor Velgiørningz
og þackar verdur/ ad vier sem erum en-
durleyster fyrer Jesum Christum/ haf
ande hans heilaga Ord/Hialp z hug-
gun/ad hann daglega forsorgar z Vm
hyggiu veiter oss z sinne Christne j þess
um vonda Heime/vnder Vallde Vykin
ga z omilldra Maña/þar til vier hrep-
pum þad eilifa Lijf f Jesu Christum.
4 Item. Þa Jsraels Syner foru
af Egipta Lande / voru þeir ad tølu/

600000 Sex sinnum Hundrad þusund ad frateknum Kuinnum z Børnum z ødru Almuga Follke. Enn vegna þeir
Num 14 ra Synda/Afguda dyrkan"/ Ohlydne Møgluñar/ komu ad eins tueir Menn jnn j þad fyrerheitna Land/ Josua og Caleb / Samt fiølgade Gud þra Af kuæme so sem hann hafde lofad Abra ham/og liet þad eignast Canaans la
nd j langa Tijma/Og allar Pioder vo ru hræddar fyrer þessu Folke/so sm̃ mer kia ma af Historium og Sagnabokum Enn samt syndgade þetta Folk storlega/og miste Guds Vinattu/og var vr
4 Reg 17 Lande flutt/fyrst j Assyriam/þa epter a j Babilon/og ad sijdustu vard þad Folk vegna sinna storra Synda og Gu ds sonar Foraktanar med øllu eyde lagt z afmad/so sem Historian vm for
20 eydslu Borgarennar Jerusalem nogl ega vtvijsar.

Þui er rad ad vier(sem erum christner og af Heidingium komner) tøkum oss vel j vakt / ad vier liggium ecke nie

lifum

lißum Athuglauſer i Syndum og Glæ
pum/ſo ad vier ecke mz Gydingum miſſ
um þa Nad ſem oſſ er gießen j Chriſto
þar mz Lucku z Velgeingne ſtundlega
og eilijßa / eß ad vier lißum ßyrer vt-
an Guds otta/ j Syndum og Glæpum
og Ranglæte. Hugleidum huad Poſtul Heb 6
en ſkrifar til Hebreos ſeigande/Pad er
omøgulegt / ad þeir ſem einu ſinne eru
vpplyſter / og haßa ſmackad himneſka
Gæßu/og eru ordner Hluttakarar hei-
lags Anda/og haßa ſmackad Guds go
da Ord/ z Krapt okomeñar Veralldar
(eß þeir ßalla ßra aptur/ kroſſfeſtande
Guds Son vppa nytt og hallda hann ꝼ-
Spott) ad þeir kunne ad endurnyaſt-
ßyrer Idran. Item /Eß vier motþro- Hebr 1
anlega drygum Syndernar/vr þui vier
høßum ßeinged Kyñing Sañleikſins/
þa høßum vier þadan j ßra ongua Fo
rn ßyrer Syndernar/ helldur høßum vi
er ad vænta hrædlegs Doms/ og Elld
ſins loga ſem þa þuerkrotna mun
vppſuelgia.

III Þad þridia sem vier eigum ad merkia j fyrsta Bodordenu er þad/ Ad Gud fyrerbydr ad hafa adra Gude enn sig/ seigande ?

Þu skallt ecke hafa annarlega Gude fyrer mier.

Nier fyrerbydur Gud ad setia nøck ra Von/ Tru eda Traust vppa nøckra Skiepnu/ eda j huørn Mata Madur kann ad forlata sig vppa nøckurn hlut j Heimenum. Og vill Gud/ ad Madr skule af sier alleina enn ønguum ødrum vona og vænta Hialpar og Huggunar so hann vill einn samall hafa Mansins Hiarta Hug og Sinne og Sæl/ fullkomlega/ bæde j Medlæte og Motgange. Meiningen Ordanna er þesse. Þu Israel hefur sied Afgude og Skurgod þeirra j Egiptalande/ og þar sem þu nu kemur j Canaans Land/ þa fær þu og ad sia marga og otelianlega Hiagude. Enn jeg vil j þessu fyrsta Bodorde vara þig vid/ z forbioda þier ad hafa nøckurt lag vid þa Gude/ lat þu

Exod 2

þa

þa þier ecke þocknaſt/þiona þeim ecke
Helldur minſtu a þad jeg hef lated yd
ur vita/ad eg er ydar Fedra Abrahams
Iſaachs og Jacobs Gud/ z jeg hef nu
lated ydur ſia ſo mørg og ſtor Daſemd-
ar verk/og frelſad ydur/ So vil eg og
fram̃veiges lata j lioſe fyrer ydur mij̃-
na Magt og minn Krapt/ſo þier ſkul
ud ecke nockurn Gud finna megtugra
og ædra eñ mig. Lat þar fyrer ecke dra
ga þig a tælar/ z eige villa þig fra mi
er/Set til mijn allt þitt Trauſt /þijn'
Hugſaner Ord og Giørder/og lat alla
adra Hiagude fara/huørſu heilager z
vollduger ſem þier þikia þeir vera.

Pad fiorda ſem vier eigum ad merkia/
j fyrſta Bodordeno er þetta: IIII

Þu ſkallt ecke giora þier nø
ckud Likneſke/ eda Biilæte/
epter þui ſem er a Himnum
eda a Jordunne nidre/ eda j

Gud almattugur eilijfur hefur þeckt Manſins fordiarfada Natturu / huorſu ad Meñ voru hneigder til Aagudadyrkunar/þegar þeir ſau ſkrautlegar Likneſkiur og Myndir/ Þar fyrer hefur hann fyrerboded Likneſkiur og Bilæten ad ſmijda/ z þar fyrer talade Moyſes ſo til Folkſins/ Vardveited nu

Deut 4 ydar Sæler vel/ Þuiad þier ſaud eckert Bilæte a þeim Deige þegar Drotten talade vid ydur a Fiallenu Oreb/vr Elldenū/ad þier ſkylldud ecke fordiarfa ydur/z giora ydur nockurſkonar Bilæte/ ſem lijkt være Manne eda Kuinnu/eda Fienade a Jordunne/eda Fuglum vnder Himnenum/ eda Skridkuikendum Jardarennar/eda Fiſkum j Sionum/og ad þu ecke alijter Sol og Tungl eda Stiornur og allan Heimſins her til ad þiona þeim / huern Drottenn Gud þiñ hefur giefed øllu Folke vnder øllum Himnenum. J ſama Mata a‑

minner

minner Josua allt Jsraels Folk ad hræ Josu.
dast Gud/og huerpa ecke aptur til Sk 24
urgoda/huør Abrahams Forpedur høp
du dyrkad/ pa peir voru j Mesopota-
mia/z sagde/Utvelted pañ j dag huør-
ium pier vilied piona/sie pad ydra Fed
ra Guder huørium peir pionudu hinu
meigen Vatsins/eda Amonita Gud/ j
huørra Lande pier nu erud buande.
Og Jøsua sagde/ Jeg z mitt Hws vil
ium piona Drottne. Item/Kasted bu
rt pramande Gudum sem eru a medal
ydar/og hneiged ydar Hiortu til Drott
ins Jsraelis Guds/z cc.

Ap pessum Ordum er hægt ad sia z-
merkia/huørsu ad Surdeig peirra por-
nu Apgudadyrkanar hepur leinge lod
ad vid Gydinga/so ad marger eda ples
ter ap peim hapa pa og pa vered hnei
gder til Skurgoda og Likneskia. Par p 20
avijtar og strappar S. Pall hardlega
alla ogudlega Skwrgoda dyrkan/ seig- Rom
ande/Guds Reide skal ap Himnum op
enber verdā ypper vgudlegt Frāmperde/

og Ranglæte Manna/þeir ed Sañleik
ann aꝼrækia j Ranglætenu / Fyrer þui
huad aꝼ Gude matte kunnugt verda/þ
er þeim openbert/Þuiad Gud heꝼr þm̃
þad openberad/med þui ad Guds oſyne
leiger Hluter ſiaſt/ þad er hans eiliꝼur
Kraptur og Guddomur/eꝼ gaumad ver
dur gieꝼed hñs Verkũ/ einkũ ad Heim
ſins Skøpun / ſo ad þeir haꝼa øngua
Aꝼſøkun/med þui þeir viſſu ad Gud er
og haꝼa hann þo ei dyrkad ſo ſem Gud
nie hønum þacker giørt/ helldr eru þr
j ſijnum Hugrenningum ad Hiegoma
ordner/og þeirra ꝼaviſt Hiarta er ꝼor
myrkuad/Þui þa þeir Hielldu ſig viſa
ad vera/eru þeir ad Þuſſum ordner/og
haꝼa vmſnued Dyrd oꝼorgeingelegs
Guds j Likneſkiur ꝼørgeigelegra Man
na Fugla ⁊ ꝼerꝼættra Dyra og Skrid
kuikinda. Þar ꝼyrer heꝼur Gud yꝼer
gieꝼed þa j þeirra Hiartans Girndum
og Ohreinindum/ſo þeir ſkømudu ſijna
eigen Lijkame a ſialꝼum ſier/ huorier
Guds Sannleika haꝼa vmſnued j Lyg

gar/og hafa meir dyrkad og þionad Skiepnonum enn Skaparanum/z c. V

Þad fimta j þessu Bodorde sem vier skulum merkia er þetta sem Gud seiger?

Þu skallt ecke tilbidia þau/ og ecke þiona þeim

Hier Lætur Gud j liose berlega Orsok / huar fyrer hann vilie ecke lijda Likneske og Skurgod/ sem er/ad hann vill alleina verda dyrkadur og prijsadur og ad Menn ecke skule veita Likneskiu eda myndum Skiepnanna þa Dyrd z æru sem skalfum Gude ber ad hafa. Huor hann vill nu vera hlydugt Guds Barn og honum þægelegt / hann skal hlyda Gude j þessu.

Þad siötta sin merkianda er j þessu Bodorde er þad/ad heyra med huorium hætte VI
Menn hafa syndgad j mote þessu Bodorde/ med Afguda og Skurgoda dyrkan/
Og huörnen Gud hefur þa þar fyrer straffad?

Fyrst er ad sia/ Ad jafnsnart sem Gud hafde giefed Israels Sonum þs

se Bodord/og sialfur talad þau/ munnlega/ øllu Folke aheyranda/ Þa lesum Exod 32 vier/ ad þegar Folkenu þotte Moyse ve rda dualsamt a Fiallenu/ tok þad sig saman/gieck fyrer Aaron og sagde til hans/ Stattu vpp/og giørdu oss Gude sem gange fyrer oss/vier vitum ecke hu ad orded er af þeim Moyse/sm̃ oss leid de af Egiptalande. Aaron sagde til þeirra / Taked Eyrnagulled vr Eyrunum a ydur og ydrum Kuinnũ Sonũ og Dætrum/og bered þad til mijn/ Og Folked giørde so. Og hañ medtok þad vr þeirra Hendum/kastade vpp fyrer med einum Grafstil/og giørde steyptan Kalf. Og þr søgdu/Þu Jsrael/þetta er þinn Gud sm̃ þig vtleidde af Egipta lande. Og sem Aaron sa þad/bygde hañ vpp Altare/og liet vthropa/seigande / A morgun er Hatijd Drottins z þeir stodu vpp snema Morguns/offrudu Brennefornum og Þackletis fornum/ Sijdan sette Folked sig nidur ad eta og drecka/z stod vpp ad dansa. Þa sagde

sagde Drottenn til Moysen/ Gack z stig du nidur af Fiallenu/ þt þad Folk sem þu vtleidder af Egiptalãde hefur spillt sier/og er viked af þm Veige s̃ eg hefe boded þeim/og hefur giort sier steyptan-Kalf/tilbeded hñ/ fært honum Forner og sagt so/ Jsrael/þesser eru þijner Gu der/Sem þig leiddu af Egipta lande/ z c. Soddan Galenskap hefur þad au ma Folk sier fyrer Hendur teked/ j gegn þessu Bodorde/enn visse þo af sannre Reynslu / ad Gud var daglega med þeim/ þar med hofdu þeir nylega sied og reynt so marga furdanlega Guds Velgiørninga þeim til Handa.

Eins skiede seinna/ad Jsraels Syner toku Madianitis Gude og til bædu þa/z vrdu þess vegna j VII Aar þüglega refster og straffader fordiarfader og eydelagder/þangad til þeir sau z. medkiendu þeirra Eymd / þa kolludu þeir til Drottins/ og hann sende þeim Hialparmañ Gedeon/ sem þa frelsade vr Ovinanna Hondum. Judic 6

Lijka eirnen seirna fiell Jsrael af-
10 fur til sinnar Afgudadyrkanar/ og þio
nade Baal/ Astarot ꝛ Gudum þeirra
j Syrlande/ Og Gudum þeirra j Si-
don/og Moabs Gudum/ꝛ Amans So
na Gudum / og Philisteis Gudum/og
yfergafu Drotten ꝛ þionudu hm̃ ecke.
So lesum vier og lijka/ad Jsraels
syner hafe hafft Skurgod og annar-
1 Reg 7 lega Niagude/ og styggt Gud þar med/
Þar fyrer avijtade Samuel allt Jsra
els Folk seigande/ Sie þad so ad þier
snued ydur til Drottens af øllu ydar
Hiarta / þa kasted fra ydur framande
Gudum og Astaroth/og tilreided ydar
Hiørtu Drottne/og þioned hønum all-
eina/þa mun hañ frelsa ydur af Høn-
dum Philisteis. Þa burt kastade Jsra
el Baal og Astaroth ꝛ þionade Drott
20 ne alleina. Og eñ vijdr hefur Gud hañ
ad fyrer Munn Moysis Niagudadyr-
Exod kanena/og varad vid henne/ Þu skallt
23 ecke giora Sattmala vid þa nie þeirra
Gude / og lát þa ecke bwande vera j
þijnu

þinu Lande/ so þeir ville þig ecke þra
nier. Item/þu skallt briota þeirra All 34
are nidur/ og sla j sundur þeirra Aþ-
gude/og vpphøggua þeirra Lunda/þt
þu skallt ecke tilbidia nøckurn annann
Gud. Og enn stendur j ødrum stad/ Leuit 19
Pier skulud ecke snua ydur til aþguda
og ecke skulu þier giora ydur steyþta
Gude / þui eg er Drottenn ydar Gud.
Pier skulud briota nidur Peirra Allta- Deut 7
re/og sla vm Koll þeirra Bilætum/aþ
høggua þeirra Lunda/z brena vpp þra
Aþgude j Ellde/Þuiad þu ert þijnum
Gude/eitt heilagt Folk.

Huorsu Gud heþur alla Tijma reþst og straþþad Skurgodadyrkanena?

Vegna þess Gullkalþs sem Israels
Syner giordu/ villde Gud haþa eydela
gt þa alla samann/Enn Moyses bad Exod 32
þyrer þeim/og ad Gud villde minast a
sitt Fyrerheit/sem hann haþde loþad A
braham/Og Gud vægde þeim og eyde
lagde þa ecke med ollu/Þo vard su Sy
nd so strøþþud/ epter Guds Biþalnin-

gu/ad Moyses baud Sonū Levi ad ta
ka Vopn/ z huør einn skyllde j hel sla
sinn Brodur og Naunga/ so þeir slou j
hel a þm Deige þriar þusunder Ma
..ns. Og j sama Capitula stendur so/
Ad Reide Guds var þa enn ecke stillt
helldur sagde hann ad hann villde vit
ia þeirra/þegar sinn Vitiunartyme kiæ
me. Slijk Guds Reide a nuner oss hu
10 ersu stor og þung Synd Afgudadyrk
anen er/ og ad alldrei hefur hun ver
ed yrefst. Vegna Afgudadyrkunar
sem þeir drygdu vid Baal Peor/ liet
Num 25 Moyses epter Guds Skipan sla j hel
24. þusunder Manna/og heingia alla
Høfdingia Israels Sona. Vegna Af
goda dyrkanar/villde Gud og eirnen ha
ra straffad Salomon/af þui hn̄ liet
heidnar Konur koma sier til ad þiona
20 Niagudum/hefde hann ecke hlijft høn
3 Reg um vegna hans Fødurs Dauids. J
11 Domaranna Bokum lesum vier/ad þe
gar Israel yfergaf Gud z þionade hø
num ecke/ helldur gaf sig til Afguda/
þa kuiknade

þa kuiknade Guds Reide yfer þeim/og Judic.
hann gaf þa vnder Valld Philisteis z 10
Amons sona/þeir pijndu z plagudu Is
raels Born j Atian ar samfellt.
Eins er og vm þad/ ef ad nockur
Madur vill vpphugsa eitthuad j mote
Guds Vilia og Skipan / j Gudlegre
Þionustugiord/s Gud hefr jnsett z skic
kad/þa er þ ecke Gude þægelegt. Slij- Leuit.
kt giordu Syner Aarons Nadab z A 10
bihu / þa þeir toku sijn Glodarker og
Reykelse/og lagdu Elld þar j /og bæ
ru annarlegan Elld fram fyrer Drot
ten/ sem þeim var ecke skipad/þar fyr
er gieck Elldur vt fra Gude og brende
þa/so þeir dou strax fyrer honum. Þann
en hefr Gud alla Tijma straffad alla
Afguda dyrkan og hiatru/af þui hann
vill alleina og endelega verda dyrkadur
med þeim hætte og j þann Mata sem
hann hefur sett og skickad enn ecke
ødru vijs.

VII

Þad siounda sem merkia skal z læra j
þessu fyrsta Bodorde er þ/Huør so marg

palldlega Menn briota a mote þessu Bodord
og hafa broted/ z huörsu vier eigum alla Tr
ma ad setia Tru og Traust til Guds alleina/
enn ecke til nöckurs Hlutar añars/ huört
sem ess geingur med eda j mote
vel eda jlla.

Assa Kongur treyste vppa sijna Kong
lega Magt/ og Hialp annara Nagbú
2. Paral. gia/ enn ecke a Gud/ þar fyrer vard h
19 aviitadur af Gudz Spamanne mz þessi
Ordū/ Þu forlietst þig meir vppa Kor
gen j Assyria enn vppa Drottenn þinn
Gud/ þar fyrer skalltu hier epter hafa
Ofrid. Item/ þeg" Assa Kongr var sie
kur/ þa reidde hann sig meir vppa sijna
Doctores og Lækniṡmeistara enn vppa
Gud. J mote þessu Bodorde syndgade
Nabogodonosor med Drambe og metn
ade / þa hann villde lata tilbidia sig/
30 og vera sem Gud a Jordunne/ en huad
skiede? Þar kom yfer hann Rodd af
Himnum / og hann vard vtreken fra
Daniel Monnum / muste sitt Vit/ so hann at
4 Gras sem Naut/ z hans Lijkame la vn
der Doggu Himensins/ til so leinge hns

Nær

Naar vard sem Arnarþiadrer/og hans Reglur sem Fugla Klær. Epter han vard Baltasar hans Sonar son Kong ur. Hann metnadest ap Magt og Rij ke sins Fodurs/ liet þrambera Gullker þau sem verid høþdu j Jerusalems Musteré/ z til Guds Pionustugiordar voru giord/hælande z hrosande sijnum Aþgudum sem giorder voru ap Gulle Silþre/Kopar/Jarne/Trie og Stein um/en þorsmade hann sanna Gud/þar þyrer vard hann a somu Nottu j Hel sleigenn. Dan 5

Giorningur Davids var og halld enn þyrer Hiagudadyrkan/ og eina Sy nd j mote þessu Bodorde/þa hann liet telia Folked/viliade vita/huorsu margt Strijdsþolk hann heþde/ og huar vppa han mætte sig reida eþ Oþridur kynne ad koma Vppa hans Land og Rijke/ huar þyrer hann var þunglega reþstr. Herodes Kongur sat a Domstol j Konglegum Klædum/z talade til Folk sins / þa kallade Almugen vpp og sag

2 Reg. 24. 20

Giorn. post 12

de/Guds Rrod er þetta enn ecke Mans Og jafnstart var hañ fleigen af Ein gle Guds / vard eten af Modkum og og nrste Lijfed af þui hann gaf Gude ecke Dyrdena.

Þesse Dæme og ønnur þuilijk kien na oss / ad huørier helist sem forlata sig vppa Gods og Peninga/Magt z Rijk dom/og annad fleira þuilijkt/þeir syndga a mote þessu Bodorde/þeir setia sitt Niarta þar vppa/ so sem Christur seig er j Gudspiallenu/Quar þinn Fiesiod-

Matth. 6 ur er / þar er og eirnen þitt Niarta. Þier kunned ecke bæde ad þiona Gu-de og Peningenum. Nier fyrer kallar S. Pall Agirndena og Astundan Pe ningsins eina Afgudadyrkan / Þuiad

Joh. 2 huør hann Agirndena elskar/ sa kann ecke Gud ad elska.

Marger syndga og eirnen j mote þes su Bodorde/sm j sijnum Sottum z siuk domum z ødrum Motgange vijkia fra Gude og leita Diøfulsins/eda annara Illra Rada/so sem vier lesum vm Sa

ul ad

ul ad hann j Neyd sinne z Angist gaf sig til Galldrakonuñar/ z bad hana ad 1 Reg
vppuekia Samuel/so hann mætte tala 28
vid hañ. Þeir og sem leita Lækninga hia þeim sem fara med Kukl Galldra-Fiolkinge/Særing^r/Signing^r/Ristin gar/Rwner og adrar Forneskiur/ huad allt ecke er añad eñ suiuirdeleg Diaguladyrkan/vm huøria Gud hefur talad fyrer Munn Moysis/ seigande/ Nær Leuit
nockur Sal snyr sier til Spasagnar 20
manna/eda til þeirra sem vtleggia Takn/ og hleypur so epter þeim/þa vil eg (seiger Gud) setia mitt Andlit j mote soddan Salu/ og slijta hana fra sijnu Folke.

J mote þessu Bodorde syndga Papistar openberlega med þrra Likenskiuꝫ z bilætuꝫ/ huad þeir hallda fyrer sanna Religion og stærstu Gudrækne/ad hafa Likneskiur j sijnum Kirkum z Hwsum og tilbidia þau mz saunguum z Lesningum Liosakueikingum z lotningum/eins og sialfañ Gud/huad ecke er annad

enn

eñ berleg Skurgodadyrkã/þegar Meñ
Rom 1 veita Skiepnunne þann Heidur og þa
æru sem Gude heyrer / so sem S Pall
seiger. Enn vilie Papistar eda adrer
vita huad soddã Guder eru/þa lære þr
Psalm 115 af Dauids Psalme/ þar so stendur/
Vor Gud er a Himnũ/ eñ þra Guder
eru Silfur z Gull z Handaverk Man
na. Þeir hafa Munn enn mæla ecke
Augu og sia ecke/ þeir hafa Eyru og
heyra ecke / þeir hafa Naser og þefa
ecke / þeir hafa Hendur og þreifa ecke
Fætur og gãga ecke/z ecke er Malromr
j þeirra Halse. Huør hñ vill vita Rok
og Vpphaf soddan Afguda og Skwr
goda/sa lese 6 Capitula Baruch.

Item/ Syndga Papistr þunglega
j mote þessu Bodorde/j þui/ad þeir a-
kalla og tilbidia Framlidna menn heila
ga/Mariã/ Petur Pal og adra otelia
de/prydãdez forsuarãde sijna Synd mz
þui ad þeir seigast giøra slijkt Gude til
Lofs z j goda Meining. Item/ Ad hei
lager hafe giørt stor Dasemdar verk z
Jard-

Jardteikner j þeſſu Lijꝼe/ & med þui þr eru hia Gude/ þa ſie þeir eirn megtuger ad Hialpa oſſ. Þeir taka Dæme aꝼ Herrum & Hoꝼdingium/ ad ecke leyꝼeſt huerium Manne ad hlaupa ſtrax ꝼyrer einn Kong eda Keiſara/ ſa nockud heꝼur ad malꝼæra/ þar ꝥ verde Menn ad ꝼa ſier Medalgangara og ꝼyrerbonar menn/ ſo eige & Menn ad haꝼa heilaga ſier til Arnadar mala/ & c. Enn hier til er ſo ſuarãda/ Vm Jardteikner Heilagra er ſo vared/ ad þær haꝼa þr ecke giørt aꝼ ſijnum Krapte/ helldur aꝼ Guds Krapte/ þar med ad beviſa ꝼyrer Heidingium/ ad þar være einn ſañur almattugur eilijꝼur Gud/ og ad ꝥ Ord ſem þeir ꝼrambaru og predikudu/ være ſannarlegt Guds Ord/ þar ꝼyrer ſkiedu þær Jardteikner Ordenu til Styrkingar/ ad Menn ſkylldu helldur Ordenu trua/ Alijka ſem Chriſtur ſagde til Gydinganna/ Vilie þier ecke trua/ þa trued mier þo ꝼyrer ſokum miña Verka ſem Joh. 14 eg giore. Og j ødrum ſtad ſtendur ſo/

Sannlega seige eg ydr/ Huør sẽ truer a
mig/hann skal giøra þau Verk sem eg
giøre. Skylldu nu Menn tilbidia heila
ga/vegna Jardteikna sem þeir giørdu
þa meiga Menn tilbidia Heidinna man
na Gude/ sem lijka hafa Jardteikner
giørt/ fyrer Andskotans Magt og kra
Exod 7 ft. Vier lesum ad Galldramenn Pharao-
nis giørdu Jardteikn fyrer Diøfuls-
ins Magt/sem Moyses þ Guds Kra-
ft/enn ecke eigũ vier þar fyrer Galld-
ra menn ad tilbidia.

So er z vm Aarnan og Fyrerbon
Heilagra/ ad þeir skule bidia Gud vor
ra vegna/ Þad er þuert j mote Guds
orde/þar Gud seiger/ Akalla mig/ mig
psal 50 j þinne Neyd. Og Jesus seiger sialf
ur/Huørs þier bidied Fødurenn j mijnu
Joh 16 Nafne/þad mun hann veita ydur/Og
lijka skrifar S. Pall/Einn er Gud/z
einn er Medalgangaren a mille Guds
1 Tim 2 og Mannanna/sem er Madurenn Jesus.
Christus/sem sialfan sig vtgaf til En-
durlausnar. So kienner og S. Petur
oss/ad-

oss/ ad ecke sie nockurt Nafn gefed Act. 4
Mønnunum/ vtan Jesus Nafn/ j huør
iu vier kunnum ad verda Saluholpner.

Ecke høfum vier helldur nockur ep-
ter dæme / ad heilager Nafe a kallad-
adra Neilaga/ helldr ad þeir hier j Hei- Jacob
me hafe beded fyrer Siukū z sarū/ so
sem S. Jacob kienner oss. Marger hā
fa og af Medaumkan og Elsku beded
fyrer ødrum til Guds/ so sem Aaron/
þegar hann sa Systur sijna slegna mz
Spitelsku/ gekk hann fyrer Moysen/ og Num 12
Moyses bad fyrer henne til Guds/ so
hun vard heilbrigd. Abraham sa aum-
ur a þeim j Sodoma/ z bad fyrer þm. Gen 18
Hundrads Høfdingē bad Jesum fyrer
sijnum Þienara. Su Cananerska Konā
fyrer sinne Dottur/ z c. Helldr finnast Matt 8
þau Dæme/ ad Heilager hafa ecke vill-
iad lata tilbidia sig / eda tilleggia sier
þa æru sem Gude heyrer til/ So lesum
vier j Postulanna Giorningum/ ad þa
Paall hafde j Lystra heilan giort þan̄
Man̄ sem halltur hafde vered fra Mo-

Act 14 dur lijfe/ Þa þuste Almugen strax sam
an/ z villde hafa veitt Pale z Barna-
ba gudlega virding z tilbeded þa s̄ Gu-
de/ Enn S. Pall hastade a þa/ kiende
þm̄ z sagde/ Vid erum daudleg͛ Meñ
eins z þier/ z kiennum ydur ad snua yd
ur fra Skurgodum til lifanda Guds
sem skapad hefur Himen z Jørd.

Lijka er þad stor Afgudadyrkan sm̃
Papistar fara med/ Ad akalla heilaga
Eingla/ þui þar vm finst huørke Gu-
ds Bifalning nie Epterdæme j heilag
re Ritningu/ helldur þuert a mote/ Þa
Apoc S. Johannes villde hafa tilbeded Ein
19 gelen/ þa bannade Eingellen hønum
þad/ seigande/ Gior þu þad ecke/ þuiad
eg er þinn Samþion/ og þinna Bræd
ra/ og þeirra sem vardueita Vitnisbur-
den Jesu/ Tilbid þu Gud.

Og eñ syndga Papistar j mote þes
su Bodorde j þui/ ad þeir kienna Møñ
um ad treysta vppa Messur / Aflats-
brief/ Smurningar/ Vixlur/ Saungua
Talnalestra/ Pilagrimsferder/ z otel-
iande

tiande offur Manna Verk og setninga/ og setia slijkt praff fyrer Menn j stad en sannarlegs Trausts vm Jesum Christum.

Þad attunda sem merkianda er j þessu fyrsta Bodorde/ þa eru þau Ord sin hlyda vppa Strapp z þa Refsing sem koma skal yfer þa sem fyrerlyta hans Bodord/ seigande. VIII

Þuiad eg Drotten þinn Gud er einn vandlætande Gud/ vitiande Ranglætis Fedranna a Sononum/ j þridiu og fiordu ættkuisl þeirra sem mig hata.

Nier heyrum vier fyrst ad huxa vm þad sem Gud seiger / Jeg DROTTEN Gud þinn/ Þui þar einginn er Gud oss/ ad med þui hann er Gud/ þa ber honum alleina Heidurenn Dyrdenn z Bæna akalled enn ongum odrum/ og a hann eiga aller Menn ad setia Tru og Traust/ sem er vor Gud og Drottinn

af huorium vier hafum Lijfed og Saaluhialpena/ og allt þad vier hofū þørff til Lijfs og Saaluhialpar.

Næst þui ber oss ad hugleida/ huilijkur ad þesse Gud er/ sem er/ hann kallar sig einn VANDLætanda Gud. Þetta Vandlæte beuijsar hañ fyrst mz þui Natre sem hann hefr a þeim Ranglatu/ huad og rett er/ med þui þeir vilia ecke þeckia hañ nie dyrka/ z ecke þiona hønum/ helldur hafa adra Gude fr añ hia hønum/ þiona þm z dyrka þa/ Þuiad lijka so sem eirn ærlegur Madr sem hefur Ekta kuinnu/ hañ elskar hana og hefur hana j Heidre/ alla þa stund sem hun stundar sinn Hwsbonda/ z helldur vid hañ sijna Hionabands tru/ Enn briote hun af hefie/ og hallde sier vid annann/ þa er tilheyrelegt ad Maduren yfer giefe hana / sokum hennar illrar Breytne.

3 J þridia Lage skyrer fra huørnen hans Natre og Reide sie hattad/ Sem er ad hann vitie Ranglætis Fedranna

a Sonunum/ j þridia og fiorda Lid/ þeim sem hann hata. Hier avijsar Gud og kienner oss/ ad hann hafe riett Orsøk til ad leggia Straff og Refsing a þa sem hann hata ellegar forsma / og seiger/ Ad sijn Reide j gegn Ranglætenu og Ohlydnenne sie so stor/ ad huør skule giallda anars/ ecke ad eins þeir ed syndga j mote sier/ helldur ꝛ eirnen Børnen ꝛ Barnabørnen allt j hinn þridia ꝛ fiorda Lid.

Nier fellur til ein Spurning/ Huørnen þad kunne ad vera riett / ad refsa Børnonum fyrer Illsku Forelldranna med þui ad Ezechiel skrifar so/ Sonurenn skal ecke bera Misgiorning Fødur Ezech. 18 sins/ꝛ Faderen skal ecke bera Misgiørning Sonarins/ Riettvijse hins riettlata skal vera yfer honum/ Skule nu Sonuren giallda sijns Fødurs Ranglætis og refsast fyrer sijns Fødurs Misgiørninga/ þad synest ad vera oriett/ꝛ j mote Spamannsins Ordum/ fyrer huørs Munn Gud hefur talad? Enn þetta

skulum vier so skilia/ Þar Gud segest vilia straffa Børnen/ þ eru þau Børn sem ganga j Forelldranna Fotspor og eru þeim lijk j Syndum og Glæpum. Þui so hljoda þesse Ord sem Gud talar/ A ÞEIM sem hata mig. Enn huad er ad hata Gud ? Ad forsma og fyrerlijta hann og skeyta ecke um hans Ord nie hans Vilia/ falla j Afgudadyrkan og adrar Synder/ eins sem Forelldraner hafa giørt/ Þeirra Misgiørninga vil eg vitia (seiger Gud) og þa vil eg straffa/ huad hid sama riett er epter Guds Riettlæte/ ad þeim gange vel sem goder eru/ hinum jlla sem jller eru.

Adams Synd hefur giørt oss þad ad vier hliotum aller hier j Heime ad deyia stundlegum Dauda/ og lijda marga Plagu og þunglegt Straff vegna Syndar Adams og vorra Forelldra enn ecke eilijfan Dauda/ ef vier verdū endurfædder/ og erum støduger j Truñe allt til enda. Cain vard ad lijda stu

ndlegt Straff/þo vard hann ecke for þeirridur fyrer syns Fodurs Synd Adams/ helldur fyrer sijna eigen Synd/ ad hann j hel slo sinn saklausan Brodur og fyrer Hiartans hardwd og Idranarleyse / sem hann sialfur klagade og dæmde/ seigande/ Myn Synd er stærre enn ad hun meige mier verda fyrergefen. Hier klagar Cain ecke yfer Synd sijns Fodurs Adams/ helldur yfer sine eigen Synd og illsku/ huar fyrer hann efade Guds Nad og Myskun. Gen 4

Forelldranna Synder hafa opt vered Sok og Efne ad Bornen og Nidiarner hafa orded ad bera skiindlegt Straff og storar Refsingar/ þad verdur satt giort med sonnum Epterdæmum og Beuijsingum. Giesse Elisei Þienare vard ecke ad eins straffadur sialfur/ helldur allt hans Hws og aller hans Nidiar vrdu ad giallda hñs syndar/ so sm̃ Spamaduren sagde/ Naamans Spitelska lode vid þig og þitt Sæde æfenlega. Achab Kongur og hans 4 Reg 5

4 Reg. Drottning voru bæde ogudleg/þar fy=
5. rer hotade Gud þeim ad þau skyllde jfr
aþþast/ huad og skiede so /og ad hans
Syner skylldu gialllda hans Synda/hu
ad lijka skiede/ so ad hans syner 70 vo=
ru j einu Halshøgner/z aller hns Ni=
diar og ættmenn smaer og storer/ vrdu
drepner/aller hans Kiennemenn og Vi
2 Reg ner/so ecke stod einn epter. Dauids Ko
12 ngs Børn og Nidiar vrdu þunglega
straþþader fyrer søkum hans Syndar
sem lesa ma j Bibliune. Sa gode Jo=
nathas vard ad missa Lijþed j Barda=
1 Reg ga/vegna sijns Fodurs Synda. Þui er
31 radlegt ad Forelldrarner liþe gudlega
og late ecke epter sig Straþþ z Reþsing
gudlegrar Kiettlætisreide yþer sijn Bø
rn. Børnen og lijka eirnen þordest jll
Epterdæme Forelldranna/og breyte ec
ke þar epter

IX. Þad niunda sem merkia skal j þessu fyrs
sta Bodorde/er þad sem Gud seiger?

Jeg giøre Myskun j marg=
ar

at Þusunder þeim sem mig el-
ska og hallda miin Bodord.

Annner erum vier sem ecke viliñ hey-
ra hlyda nie þiona Gude / sem þo vill
ollum Mønum gott/ z til alls gods he
þr þa skapad z endurleyst. Lijka nu sm̃
Gud heþur sagt ad hñ vilie straþþa O
hlydnena j þridia og þiorda Lid/so læt-
ur hñ hier j Liose sitt þodurlegt Hiarta
ad hann vill giarna helldur veita Nad
og Myskun þusundþallda/ eþ ad Meñ
vilia hallda hñ þ siñ Gud/jdrast Synd
aña og jñ þlyia til hñs Myskunar.

Ad Guds Nattura z Hiartans þel
sie slijkt vid alla Meñ/þ kieña oss þau
Ord sem standa hia Jonas Spamañe Jonas
þegar Gud sa þra Verk(j Niniue Bo 3
rg) ad þeir sneru sier þra þeirra vondũ
Veige/þa angrade hñ þ jlla og vonda
sem hñ haþde talad og hotad ad giøra
þm/og giørde þad ecke. Þegar Jonas
merkte soddan Nadargiæsku Guds/þa
þykteſt hñ vid z vard reidur/bad til Dr

otkins og sagde/Þetta er þ sem eg sagda/þa eg var j mïnu Lande/huar þ eg hugde ad forda mier og flyia a Sioen Þuiad eg veit ad þu ert Nadugr/Myskunsamur/Þolenmodur/ Giæskurijkur/ꝛ lætur þig angra þad vonda/So tak nu Drottenn mijna Sæl fra mier/ Þui eg vil helldur vera daudꝛ eñ lifa. Þa sagde Drottenn/ Meinar þu Jonas ad þu reidest med riettu ? Og Jonas gieck vt af Borgeñe og giørde sier Nreyse/ þ vt an Stade/bijdande þar/til þess hañ sæe huad yfer Borgena kiæme. Og Drotten liet eitt Grasrufi vaxa yfer Nøfde nu a Jona/so hñ skygde a hñs Nøfud/ og hlijfde hønum þ Nita / Og Jonas gladdest af þessu Grasrufie ꝛ þotte væ nt vm. Eñ Drotten sette til eirn Orm sem stack Grasruñen/so ad hñ visnade/ Og þeg^r Solen var vpruñen/lietGud koma Austañ vedur/þurt/ꝛ Solen stack Jonam/so hañ vard Banmegna af Nøfudverk/þa oskade hñ sier eñ dauda seigande/ Jeg vil helldur vera daudur/
enn

ett ad lifa. Þa sagde Gud til Jonam/ Meinar þu ad þu reidest mz riettu veg na þessa Grasrans. Og hn̄ sagde/ Ja jeg reidest riettelega allt j Dauda. Þa sagde Drotten / Þu aumkar þig yfer þeña Grasrun̄/ þ huorium þu hefr ecke Erfide hafft/ z huorn þu hefr ecke vaxa lated/ huør ecke varde nema vm nott og spilltest a eiñe Nottu/ Og skyllda eg þa ecke sia aumr a Niniue/ so storre bo rg/ j huørre ad eru meir eñ hundrad og XX Þusunder þeirra Maña/ sm̄ ecke giøra Greinarmun huad hægra eda vinstra er/ z þar mz Fiølde Dyra.

Af þessum Orduñ z af Jonas Historiu/ meigum vier merkia/ ad Guds reide er ad vijsu mijkel og grim̄/ enn þo er hn̄s Nad z Myskun mykllu meire/ So sem Dauid seiger j Psalmenum/ Jørdē er full af Myskun Drottins, Esaias Psalm. 33 Spamadur vtmalar so Guds Myskun seme / ad hun gange yfer Modurlegt Hiarta/ seigande/ Kañ nockr Kuiña ad Esa. 49 gleyma sijnu Barne/ so hun Myskune

 sig

sig ecke yfer Auoxt siins Kuidar? Og
þo hun glepme þui/þa vil eg þo ecke gl
eyma þier/seiger Drotten/z c. Epter-
Reg 11 dæme siikrar Nꝍdar hofum vier hia
z 9 Salomon Konge/huorsu ad Gud haf
de godan riett z noglega Ordsøk til ad
strafa hñ f siina Afguda dyrkan/þo
hliifde Gud honũ f sokum hñs Fodurs
Dauids/sem var eiñ Madur epter Gu
ds Vilia og hiarta.

X Su Tiunda Greinẽ er/Huad hellst vier
eigum ad læra af þessu
þyrsta Boderde.

1 Fyrst skulũ vier læra af þijsu Bod-
orde/ad þeckia þañ sana z rietta Gud
og Drotten / sem er Skapare Himens
z Jard^r/sa ad er Fader vors Drottins
Jesu Christi/ og oss hefur f sinn Son
skapad og endurleyst / so sem vier lærũ
j Postulegre Truarjatningu. Þenna
Gud eigum vier ad ottast og hrædast/
Og giora eckert j mote hans Vilia og
Bodordum/Nũ eigum vier ad elska af
ollu Hiarta/allre Sꝍlu og ollum Kro
ptũ

ptum vorum og þiona hønum j Heilag Luc 1
leika og Riettlæte alla vora Lijfdaga.
2 Þar næst hliotū vier ad medkieña
og jata oss ad vera seka z synduga fyr
er Gude j þessu Bodorde/af þui ad vi-
er opt og tijdum høfum vegna Fauisku
vorrar z Athugaleysis/lated Satā og
Heim þña suijkia oss z ecke þionad Gu
de/nie elskad hñ sem vera skyllde/ helldr
stundad þenna Heim meir og framar
enn Gud.
3 J þridia mata / eigū vier ad þac-
ka Gude/sem oss ecke hefur straffad fi
Astleyse vort/og adrar fleire Synder/
j mote þessu Bodorde drygd"/helldr he-
fur hñ hlijft oss og ecke j eydelagt oss
sem hñ hefr mz riettu matt giora.
4 Nær oss geingur vel z epter Oskū
og Vilia/þa eigū vier ad vera þess aud
miukare og litelatare/og styggia ecke
Gud/og ei helldur giora Naunganū j
mote/huorke mz Ordum nie Verkum.
5 J Motgāgenū(huør hellst hñ er)
þa ber oss ad vera stodugū stadfostum
 j And

j Andanū z Polenmædenē huggāde oss vid Gud vorn Drotten/ og porlatande oss alleinasta vppa hn̄.

6 J sijdasta mata þa eigum vier æ og alla Tijma og aþ ollu Hiarta ad haþa alla Von/allt vort traust til Gu ds vors Drottins/ sem bæde kan̄ z vill vardueita zvernda oss þra ollu illu/ Þar med eigum vier ad þlija og þordast alla Aþgudadyrkan og Hiatru til nockrar Skiepnu sem nu heþur sagt vered.

Annad Bodorded.

Þu skallt ecke leggia Naþn Drottins Þins Guds vid Hie goma/ Þuiad Drottenn lætur þann ecke ohegndann sem onyt samlega tekur Guds naþn sier j munn

J pyrſta Bodordenu talar Gud vm Mañſins Hiarta/og vill haꝥa ad þad ſie hreint & klart/þui hñ vilie þar bwa og vera/og þar haꝥa ſitt Muſtere/og ſitt Heimele/Þar pyrer er tilheyrelegt/ ad vier Hug og Hiarta og ollu voru Hugſkote høgum og hegdū epter hans Vilia/& høꝥū tru og Trauſt a honum alleina. Eñ hier ı þeſſu ødru Bodord enu tekur Gud ſier pyrer Hendr Mañ ſins Muñ & Tungu & Varer/& ſkyrer

þra/ hnørnen hn̄ vill þm ſkule hattad
vera/ ſem er/ Ad vier med Muñenū ſkul
um jata og vidurkeña Gud ꝛ hn̄s hei-
laga Naþn/ ꝛ ákalla hn̄ ꝛ þacka hønū
og ſia oſſ vel þyrer/ ad vanheidra hañ
ecke/ hn̄s Naþn/ hn̄s Ord eda verk/ eda
misbrukū Guds Naþn med Suardøg
um/ Eidū/ Formælingum/ Blote/ Ban
ne/ otierlegum og ogudlegū Muñſøþn
ode/ Nelldur ad vier høgum og hegdum
ſo Munne Mæle ꝛ allre Rædu/ ſo ſem
hæþ heiløgu Guds þolke. Þuiad lÿka
ſo ſem eiñ Jardneſkr Fader kañ ecke ad
lÿda aþ ſÿnū Børnū Forſmān/ Spie
ſkap eda Vanheidur/ ſo vill Gud ꝛ øng
uann Mæta lÿda aþ oſſ Fyrerlitning/
Spie eda Spott ſm̄ vera eiga hn̄s Bø
rn. Þar þyrer ſeiger Gud ſo/ Børnenn
eiga ad heidra þeirra Fedur/ Þienaren
Malach. 1 ſiñ Nerra/ Er eg nu ydr Fadr/ huar er
þa minn Neidur? Sie eg ydar Nerra/
huar er þa minn Otte?

J þeſſu Bodorde eigum vier ad at-
huga hugleida ꝛ merkia þſſr Greiner.

Nuad

i Huad Gud bydur.
ij Huad hann bannar.
iij Hvorra Launa þeir hafe ad vænta sem hlydne syna Gude/ og hallda þetta Bodord.
iiij Huór ad sie Hefnd og Refsing þra sem briota þetta Bodord.
v Huad hellst Menn skule læra af þessu Bodorde.

Fyrsta Greinen

1 Fyrst bydur Gud oss og býfalar ad jata og medkienna sig og sitt Heilaga Nafn/ so sem David kẽner oss/ seigande/ Jated og medkienned ad Drottenn er Gud/ Hñ hefur giørt oss enn ecke vier sialfer/ sier ad Folke/ og ad Saudũ sijns Haglendis/ Drotten er liufur / og hñs Naad varer eilijflega/ z hñs Sañleikur æ og alla Tijma. Psal 100

2 Þar næst bydr Gud oss ad akalla sitt Nafn sem David talar vm sig/ og sem vier eigum lijka ad seigia / Heyr þu mitt Akall/ og hygg ad miñe Bæn. Hier a Jørdu nidre kalla eg til þijn/ z c. Item/ Heyrdu Gud mijna Bæn/ og Psalm 61 Psal 55

 hyrg

byrg þig ecke þyrer minne Grꝏtbeidne
Nygg ad mier og Bænheyr mig/ huørn
en þad eg ſyrge ſarlega og grꝏt. Item
Prover. 18 Nafn Drottins er hiñ ſterkaſte Kaſt
ale/ þangad plyr ſa Riettlꝏte og er hol
Iohel 2 pen. So z ſkrifar Iohel Spaamadur/
ad huør ſem akallar Nafn Drottins
ſa ſkule verda ſaluhialplegur. Og Da
Pſalm. 99 uid ſeiger j Pſalmenū/ Vegſamed Dr
otten vorn Gud/ tilbidied þyrer hñs Fot
ſkør/ þuiad hann er heilagur.

3 I þridia lage vill Gud ad vier ſie
um þacklꝏter/ z þackū honum af Nia
ta/ ꝼ hans guddomlega Velgiørninga
Pſalm. 71 Eins z David ſeiger/ Jeg þacka þier
minn Gud ꝼ þiñ Sañleik/ z ſyng þier
Lof þu hiñ heilage j Iſrael. Og enn
100 j ødrum ſtad/ Ganged jñ vm hñs Po
rt med Þackargiørd / og j hñs Forſal
med Lofgiørd/ Þacked honū/ lofed hñs
Nafn. Og enn aminner David alla
openberlega ad þacka Gude/ þar hann
106 ſeiger/ Þacke þier Drottne þuiad hann
er godur / og hans Myſkunſeme varer
Eilißlega

eilijflega/ Huer kann vt ad skyra Kraptaverken Drottins? Og øll hans Dasemdar Verk ad lofa? So þackade sa Spitelske Christo þa hann var hreinn orden/ fallande fram a sijna Asionu þ Fætur Christi/ þa sagde Jesus/ Kom eingen aptur af þm X ad giefa Gude Dyrdena/ nema þesse Vtlendingr. So eigum vier nu alla Tijma ad lofa og dyrka Gud/ og þacka honum jafnan fyrer alla hans Velgiørninga andlega og Lijkamlega/ og fordast þ jlla Oþacklæte/ sem Myskunar Brunn gudlegrar Millde og Giæsku vppþurkar/ so sem talar S. Augustinus. Luc 17

Annar Greinen

Hvad hellst Gud banne og fyrerbiode j þessu Bodorde?

Þu skallt ecke taka Guds Nafn fa feingelega j þinn Munn, Gud hefur j Vpphafe sied og vitad fyrer þann fa feingeliga og skadlega Ovana sem vpp munde koma hia Israels Folke/ og la-

ka seinna hia ødrum vm Eida z suar
daga/huør Eida gangur þyrst er ko⸗
men aþ Heidingiū/s soru vid sijna Aþ⸗
gude z Skurgod / huad hid sama Gud
villde ecke lyda aþ sijnu Folke / helldur
ad þ skyllde haþa Gudz naþn i Heidre z
Virdingu med Otta og Hrædslu. Nin⸗
er adrer sem vanheidra Guds Naþn z
þ leggia vid Hiegoma eru þesser.

20 1 Fyrst aller þeir sem Onytsamlega
sueria vid Guds Naþn/Christi Dau⸗
da og Pijnu/ Sar z Vnder/naudsyn⸗
ia laust/ aþ vondum Vana.

2 Þar næst syndga þeir j mote þes⸗
su Bodorde sem ødrū gieþa Orsøk eda
Tileþne ad sueria onytsamlega Eida.

4 So og eirnen þara þeir ranglega
med Guds Naþn sem særa Dioþulenn
og ohreina Anda/ so sem ad giørdu þr
20 Lousingiar vm huøria skriþad stendur/
Act. 19. Lijka þr sē haþa Guds ord
til nockrar Forneskiu/Galldra eda giør
Exod 12 niga vm huøria skriþad stendur/ Ecke
skallt u laia Galldra konuna(eda Galld
ra

ra mañen) lifa. Item/ Syndga þeir a
mote þessu Bodorde sem fara med Sæ
ringar Mønnum eda Fienade til Læk-
ningar eda Heilsubotar/ eda hafa þar
til Guds Nafn eda Guds Ord/ eda- Leuit.
nøckrar Greiner heilagrar Ritningar 20
huøria Gud sanlega mein" þar hñ so
seiger/ Ef ad nøckur Sæl snyr sier til
þra sem fara mz Spafarer/ eda vtleg
gia Teikn/ og dryger Hoor epter þeim /0
j giegn þre sømu Sæl vil eg setia mitt
Andlit/ og slijta hana fra sijnu Folke.
4 Item/ Syndga þeir hier j mote þes
su Bodorde/ sem ecke akalla Nafn Dr
ottins/ lijka þr sem jlla bidia/ epter þui-
sem þar stendr/ Þier hafed ecke/ af þui Jacob
þier bidied ecke/ Þier bidied og faed ec- 4
ke/ þuiad þier bidied jlla. Item/ þeir
sem bidia med Munnenum og Vørun-
um/ enn læta Hiartad vera þar langt 20
j fra/ so sem Gud klagar hia Spæ- Esa 29
mannenum.
5 Item/ Syndga þeir hier j mote sijn
ery opacklater Gude/ og ecke þacka hm
 fyr

þ fijna Velgiorninga/ so sem giordu þr
Luc 17 IX meñ Spitelsker sem Christur hrein
Ose 2 sade/ og fleire adrer vm huoria Gud ta
lar hia Osea Spamañe/ Þu villt ecke
vita ad eg er hñ sem gefur Korn Vijn
og Vidsmior/ þar fyrer vil eg taka bu
rt mitt Korn og Vijn/ z c. Og Salo
Prouer. 17 mō seiger/ Jllt mun ecke vijkia fra Hw
se hins opacklata.

6 Aller þeir sem leggia sialfum sier
til nockra Vegsemd eda þann Heidur
sem Gude ber og hans Nafne/ Þar þ
kiemer Dauid oss riettelega/ huad vera
Psalm. 115 eige vort Mæl z vor Ræda ē er/ Ecke
oss Drotten/ ecke oss/ helldur gief þu þij
nu Nafne Dyrdena.

7 Item/ Syndga þr aller hier a mo
te sem þ Gunst eda Vinattu/ eda veg
na Otta og Hrædslu/ ecke þora satt ad
Matth 10 tala/ eda medkeña Gud z hñs Ord/ hu
vm Christur talar/ seigāde/ Huør ed mz
kieñer mig fyrer Møñonū/ þann vil eg
medgāga þ mijnū Hemneska Fødr/ Eñ
huør sem afneit mier þ Møñonum

þm

þeim vil eg og aþneita fyrer minum Luc 4
himneska Fødur/ Eins kenner Christ-
ur Marc 8 Luc. 9.
8 Lijka syndga j moti þessu Boðorde
aller þr s kallast christner/eñ hafa po-
ster j Munne jlla/ ogudlega/ falsklega
z faþeingelega Niegoma rædu/z lifa
þar mz ogudlega/huar þ Gudz heilaga
Nafn z hs Ord verdr lytt z lastad af
Tyrkium Heidingum z ødrum Otrull- 10
dum Piodum/ Vm huoria Menn S. Rom 2
Pall talar/seigāde/ Fyrer yd. Skullo
verdur Guds Nafn lastad a medal hei
dinna Pioda. Og þeim Pionustumon
num sem eru vnder Okenu kenner S. 1 Tim
Pall/ad hallda sijna Herra z Hwsbæn 6
dur j Heidre og Virdingu / vppa þ ad
Guds Nafn og Lærdomuren ecke skule
verda spottadur/ Og j þssare meiningu
aminner S. Pall Colossenses/seigāde Coless 3
Allt huad þier hafest ad med Ord eda
Verk/ þa giered þad allt samā j vors
Herra Jesu Christi Nafne: Og enn
seiger hñ/ Huort helldur þier eted eda 1 Cor 10
 drecked

drecked/eda huad þier giored/þa giør-ed þ allt samā Gude til Dyrdar. Hier kiemur Spurning.

Meiga christner Menn þa ecke sueria ?

Christur er bestur Lægmalsins vt-skyrare/hū vtleggur þetta Bodord lios lega/huørnen þ eige ad skiliast z hallo
Matth 5 ast/þar hū so seiger/ Þier hafed heyrt huad talad hefr vered til þeirra Sømlu/ ad eige skuler þu rangt sueria/ og ad þu skuler luka Gude þijn Sære. Enn jeg seige ydur/ ad þier skulud ølldungis ecke sueria/huørke vid Himenen/þui ad hū er Sæte Guds/ ecke helldur vid Jørdena þui hun er Skør hūs Fota/ og ecke vid Jerusalem/ þui hū er Borg hins mykla Kongs/ Þu skallt z ecke sueria vid Høfud þitt/þui þu formatt ecke ad giora eitt Haar huijtt eda suart Ydar Ræda skal vera/Ja/Ja/nei/nei/ Huad þar er fram yfer þ er af hinū Vonda. Þetta er su sanna z rietta Vtlegging þessa Bodords

Samt er oss christnum Mønnū boded og

ed og bÿþalad/ad haþa þ̇ Augū Guds
Heidur og dyrd/og Naungans Lÿþ og
Gods/þar sem Naudsyn kreþur/z styr-
kia Sanleikan þ̇ veralldlegu Vallde j
Domū z Kiærumalū/þar riettur Dom-
ur dæmer/Og med soddan Hætte meig-
um vier Eida sueria z viña/ þo mz þui
mote/ad meñ seige z suerie ꝥ rieft z satt
er z naudsynlegt. Soddā Eidvætte he-
þur Gud sialþur biþalad þ̇ Moysen/se- Deut 9 10
igande/ Þu skallt ottast Gud og þiona
hønum/ z sueria vid hans Naþn. Og
hia Jeremia talar so Gud / Vilier þu Jerem
þier gange vel/þa skalltu sueria þ̇ vtan 4
Hræsne/ riettuꝗslega z heilaglega/So-
sannarlega sem Gud liþer. Gud heþr
og sialþur suared heiløgum Forþedrū. Genes.
Og þegᵃ Abraham villde þornþæra sÿ 22
num Syne Isaach/þa kallade Eingell
Guds aþ Himnum/og sagde/Jeg heþe 20
suared vid sialþā mig(seiger Drotten)
mz þui þu giørder þetta/z hlÿþder ecke
þÿnū einka Syne/ þa vil eg blessa þig
og þiølga þitt Sæde/ sem Stiornur a

S. Himnū-

Himnum/og Sand a Sioar strøndu.
Genes. Og til Jacobs talade so Gud/Hier og
26 þijnu Sæde vil eg gieþa øll þesse Lønd
og stadþesta þañ Eid sem jeg soor þijn-
um Fødur Abraham.

Christur heþur z sialþur suared þar
hñ seiger/Sañlega/sañlega/z allvijda
so stadþest sitt Ord med eiñ sannenda
Eide. Þar S. Pall þorsuarar þ þei
saga Euangelium vt aþ Christo/þa
vitnar hñ allvijda til Guds og seig' hñ
2 Cor. sie sitt Vitne. Og til Corintheos seig-
11 er hñ so/Gud þader vors Drottins Je-
su Christi veit ad eg lyg ecke. Og j Pistl
eñ til Hebreos/ verdur talad vm eida
Guds z Mañaña þar so stendur/Gud
soor Abraham/og þa hñ haþde ecke ad
sueria vid nockurn ædra. þa soor hñ vid
Hebre. sialþañ sig. Item/Meñerner sueria ad
6 vijsu vid þañ sem er ædre enn þeir/þ
er vid Gud/og sa Eidur giorer enda a
øllum Prætum / so ad eþlaust blijþur
Mañaña a mille.

So eru og þeir Eidar ecke þbodner
sem

sem Men̄ sueria veralldlegu Yfervallde
Tru og hollustu/ þt þ er Guds vilie og
Bifalning/ ad Men̄ skule beuijsa Yfer
valldenu Hlydne so sem sialfum Gude/ Colo
so sem S. Pall allvijda kiener z amin̄- 3.
er. Enn þar vagte sig huør Madur
vid/ ad sueria dárlega so sem Herodes
Kongur giørde j sijnu Dryckiuskap/ hu Matt
ar fyrer S. Johan̄es miste Lijfed. En̄ 14
kusie so ad skie ad nøckur Madur lofʷ
nøckru mz Eide þ s er dárlegt eda synd
samlegt/ so sem margan hefur hent af
Herrum z Høfdingium/ ad þr sueria j
sin̄e Reide/ eda f ranga Vnderrietting
þa er betra Sálarēnar vegna/ ad fylg-
ia ecke fram̄ onytsamlegū Eidū / so s
Dauid giørde/ þa hn̄ hafde med Eide
heitast vid ad sla j Hel þan̄ ofocka Na
bal/ og alla hn̄s/ þa skiede þ so þegar 1 Reg.
hn̄ var komen a Veigen/ þa kō Naba 25
ls Hustru Abigael z fiell nidr til Fota
Dauids/ med audmyktar Ordū z skein
kingum/ mykte og linade hans høstuga
Reide/ so ad hann stilltest/ og giørde ec

ke þ jlla sem hann hafde suared.

Þridia Grein er j þessu Bodorde/Huørsu godu Gud heite z lofe þm sem hallda og hafa hns Nafn j æst z heidre.

1 Christur seiger sialfur hia Gudspi
alla mañerũ/ad þeir sie Sæler sem hey
c 11 ra Guds Ord z vardveita þad/þ er/ þe
ir sm̃ medkieña Guds Dyrd/ Nafn ha
ns og Ord mz allskyns Lofgiørd z þack
læte/þr skulu verda Sæler.
2 Þar næst er Guds nafn þm̃ Gu
hræddu s̃ þ heidrar eitt ørugt Slot og
vĳge/so s̃ Salomon skrif^r/Herrãs Na
Prouerb fn er sterkur Kastale / þangad flyr sa
28 Riettlæte/og verdur verndadur.
3 Item/Ef vier vilium verda leyster
og frelsader fra Olucku og þui sem jlli
er/þa hliotum vier Guds Nafn ad a
kalla og tilbidia/þt þar stendur so skri
Johel 2 fad/Huør sm̃ akallar Nafn Drottins
sa skal vera holpen/hann skal leysast z
frelsast. Þa Dauid hlaut ad beriast
vid Amorrita sm̃ safnad høfdu otelia
da Her honum j mote vr Mesopotamia
z Syr

z Syrlande/þa gaf Spamadure hm̄
þa Ynggū/ad Jacobs Guds nafn skyll
de vera hans vernd/og ad hann af Nel Psalm. 20
gedomenum og Sion skyllde fa styrk z
hialp/i gegn sijnum Ovinum/Nu skyll
de ad eins setia vpp Merked i Drott-
ins nafne. Og lijka so sm̄ hans Fia-
ndmeñ treijstu vppa þrra Magt Vag
na og vijghesta/ so skyllde hann trey sta
vppa Nafned Drottens /þa mūde Gud
vissulega hönū hialpa/ z giefa hönum
Sigr a ovinnādr her sīna Fiandmaña
huad z skiede/sm̄ lesa ma Paralip 20.
4 J fiorda mata munu þeir fa sijn
Laun i Nimerijke sem hier i Neime prij Matth. 10
sa Guds Nafn/epter þui sem Drottenn
sialfur seiger/huor sem jatar z medken
ner mig fyrer Mönnunū/Þann vil eg m̄z
kenna fyrer mijnū himneska Födur.
5 Item/Seiger Gud kerlega so/Nu
or mig heidrar þann vil eg og heidursā 1 Reg 2
legan giöra/ Og huor hañ forsmāar mig
hann skal fyrerliten verda.
6 J siötta mata kenner oss Dauid

j Baan sinne/ huad þa mun henda sem
Psalm. lopa Drottins Nafn/ þar hann so tal
5 ar/ Læt þa alla meiga glediast sem tre
ysta vppa þig/ eilijflega lat þu þa fag
na/ þuiad þu verndar þa/ z læt þa gla
da vera j þier sem þitt Nafn elska/ zc.

III Fiorda Grein þessa Lærdoms sem vel
er merkiande / er þesse/ þar Gud
sialfur talar so

Drotten vill ecke lata hann o
refstan sem hans Nafn legg
ur vid Hiegoma

Med þui ad Gud vill i enguã mata
lijda ad hans Nafn sie misbrukad/ og
Leuit. vm þetta aminner hann aluarlega Is
19 raels sonu/ ad þeir ecke skule ranglega
sueria vid hans Nafn/ þa hefur hann
giørt so sem veralldega Skickan/ og Løg
mal/ hlydande vppa þetta Bodord/ so
vlatande/ Seig þu sonum Israel/ ad hu
Leuit ør sem formæler sijnum Gude/ hann sk
24 bera sijna Synd/ Huør sem lastar nafn
ned

ned Drottins hann sk vissulega deyia. Og j sama Cap. stendr soddã Epterdæme/ Ad þar var eirn Egiptskr Madur/j Bland Israels sona/sem þrættade/og lastade Guds Naþn. Hernansettu þr j Fangelse/ þãgad til þeir þeinge ad vita Atkuæde Drottens/þt hann haþde syngad a mote þessu Bodorde/ Annars dags þieck Moyses Andsuar. aþ Drottne/ad þesse Madur skyllde leidast vt yþer Nerbwdernu/ þar var hañ grytthur j hel epter Guds skipã. Og mz þui ad Gud vill læta haþa sitt naþn j Heidre/z lætur so hardlega straþþa þa sm̃ þar a mote briota/þa ættu allr christeleger Yþervalldsmenn/ ad sia vel til/ z leggia Astundã goda þar a/ ad onyt samliger Eidar være streþþader/ z aþtekner / og ecke læta sueria vid Guds naþn/nema þegar Naudsyniar krepia z taka ecke huørn eirn Eid sem bydst/ naudsynialaust/ Þuiad þar mz syndga þr ed sueria/lÿka hiner s̃ styrkia til soddã Eida/og þeir þa taka/þr giøra sig

 hlutt

hluttakara annarlegra Synda/ so þar verda huorutueggiu reþster/bæde þr sim sueria/ z so þeir sim ranga eda onytsam lega Eida taka.

Meñ læta ganga Reþsing yþer þa sem tala jlla vm sinn Herra og Kong/ z so lijka Doma z Sekt yþer þa sim ta la jlla vm siñ Nauga/ Huad myklu þra mar ætti Meñ ad stunda/ ad Guds hei laga Naþns Vanheidur Ovirding og lastan sie aþteken. Og eþ Meñ vilia hid sanna j liose láta/ þa er þetta med odrum Syndum ecke hin sijdsta Søk z eþne/huar þ Lønd og rijke so þungliga verda a þessum Tijmū reþst z plaagud. Erliger og þorstanduger Menn taka sijn Høþudklæde oþā þegar þeir heyra neþndan siñ Herra z Kong/synāde þar med sijna Alydne z skylldugan heidur/ sem þeir veita eiga verálldlegu Yþer-vallde/Huad myklu meir z þramar ber oss ad veita ādlega lotning z audmiuka Reuerentiu Guds Naþne/þeg^r vier ne þnum vorn Gud Fødur/Son og heilag

n Anda/z lijtelæcka oss fyrer Gude j
orum Niørtum / med allre Lijkanans
egdan og breytne.
Ad Gud vilie sitt Nafn sie hafft z
allded j allre Wirdingu Akt z Heidrā-
) meigum vier merkia hier af/ad hañ
cke ad eins byður og skipar þ sialfur/ Exod
Zelldur fbydur hann Israels Sonum/ 23
d nefna falskra Guda nøfn/eda taka
pa sier j munn. Og sialfur Christur
eiger berlega/ad Mōñum ber ad stan
a Reikning a Doms deige af huøriu Matt
onytiu Orde/huad þungt og obærelegt 12
num þa j þañ Tijma vilia ganga yf"
Gudlastara og Spottara sm̄ alla tijma-
illa og onytsamlega fara mz Guds na
fn ? Þar fyrer huxe huør Madur vm
ad forðast soddan Guds Nafns Wan
brwkan/ hafe helldr Guds nafn j heid
re og allre Wirdingu/epter Radū Je- 20
su Syrachs þar hañ seiger/Wen þinn Syrac
Munn ecke til ad sueria/ og vid Guds 23
Nafn ad leggia / Þuiad lijka so sem
sa Þræll sm̄ opt verdur hwdstryktur/er
 ecke

ecke vtan Beniar/ ſo kann ecke helldur ſa hreinn aþ Syndum ad vera/ ſem optlega ſuer/ z leggr Guds naþn vid. Nu er ſem ſuer optlega hañ ſyndgar optlega/ z Plagan mun ecke ganga aþ hñs Hwſe. Þo hñ ſuerie og ſkilie þad ecke þa ſyndgar hann þo ecke ad ſijdr. Eñ eþ hñ ſkilur/og ſkeyter þar eige vm/ þa ſyndgar hann tueþalldlega. Enn ſuerie hñ onytſamlega /þa er hann ecke ad helldr enn Syndar/ Hans Hws mun hardlega hegnt verda/ Þad er ein daudleg Bøluan/ þ huørre Gud vardueite Jacobs hws/ Og þeir Gudhræddu/ þordaſt ſoddan/ og þeir ſaurga ſig ecke med ſlijkre Synd. Ven ecke Munn þiñ til ad ſueria onytſamlega/ þuiad þar aþ kem ur jllt Framþerde.

Fimta Grein.

Huad vier eigū ad læra aþ Þſu Bodorde?

1 Fyrſt ſkulum vier jata z medkieña oſſ ad vera auma Syndara og Sakameñ j mote þeſſu Bodorde/ ad vier (þui midur) opt z oſialldā høþū lagt Guds naþn

nafn vid hiegoma/og tekeð oss þ j muñ onytsamlega/ Gude til Styggdar ꝫ van heidurs/enn vorum Naunga til Ogagns og minkunar.

2 Þar næst ber oss ad iata ꝫ medkenna vora syndūspillta dauþa og kallda Natturu/huørsu ad vier erum steinhiartader og kallder og later til Bænaakall sins/og þeirrar æru og Virdingar sem vier eigum Guds Nafne ad veita.

3 J þridia mata/med þui Gud so þunglega hootar þm̄ Hefnd ꝫ Plagu sim̄ fanytlega fara med Guds Nafn/ þa ber oss ad hrædast og ottast Gud / ꝫ sia vid þessare Synd/og bidia hn̄ af Hiarta/ad þ̄ Jesu nafns saker straffe hañ oss ecke/epter þui s̄ vor er forþienā til.

4 Meñ eiga og ad venia sig af Guardøgum ꝫ eidum/ og allre Vanhelgā gudlegs Nafns/ꝫ vita / ad soddan jllur vane leider epter sig margt jllt og alla Olucku.

5 J fimta mata ber oss ad bidia mz Dauid Konge/og seigia/Drotten geym

Psalm 141 þu minn munn z vardueittu minnar Var
er/ So Gud verde lofadz/ z ad allt mæt
te skie oss og vorum Naunga til Gag
ns og Goda.

6 Ad syduftu ber oss ad vera idner/
j þui ad heyra og lesa Guds ord/ þar
med ad flyia og fordast þa sem giarna
sueria og formæla/ z jlla fara mz Gu
ds nafn/ z seigia med Dauid/ Jeg hef
Psalm 39 asett mier vd geyma minn Munn/ so jeg
syndge ecke med minne Tungu

Pridia Bodord.

Minnast skalltu ad helga Huildardag Drottins

Lijka so sem Gud j fyrsta Bodord-
enu vtkrefur og heimter af voru Hiar
ta ad trua z treysta a sig alleina/ Og
so sem hann j ødru Bodorde vill og heim
ter ad vier skulum jata/ medkienna/lofa
og Heidra hans H. Nafn mz Munnenum
Vøronum z Tungunne/ So vill hann nu
j þessu Bodorde/ sem er þad seinasta a fyr
ra Spialldenu/ ad vier med Hiartanu

Munnenum og med allre Sælu/ med
Augunum Høndonū Hnianū og øllum
Lidū og Limū vors Lijkama/ skulū þio-
na hønū a Huildardøgū Drottins z ød
rum Hatijdis døgū/ Vppa þad ad þar-
aþ meige siast og merkiast/ ad vier sieū Exod
hn̄s Børn hier j þessū Heimé/ Hallded 31
min̄ Huildardag/seiger Gud/þui þ sa
ma er eitt Teikn a mille mijn og ydar/
og ydara Nidia/so þier skulud vita/ ad 10
eg er Drottē sem ydur giører heilaga

Þar þ halldéd minn Huildardag / þui hū̃ skal vera ydur heilagur.

So vilium vier nu hugleida og merkia i þridia Bodordenu þessar Greiner/

i Huad Sabbats dagur eda Huildardagur er.

ij Huór laun þeir þa sm̃ Huildardag enn helga.

iij Huórt ad sie Straþþ þeirra sem Huildardagen briota:

iiij Huad vier eigum ad læra aþ þessu Bödorde.

Fyrsta Greinen.

Huad er Sabbathum/eda Sabbats dagur? Sabbatū̃ er hebreskt Ord/sm̃ merker ad haþa Huÿld/og læta aþ erþide og Viñulæge/ sem Gud heþur lagt
Genes. 5. vppa Mañen/þa hū̃ sagde/J Sueita þijns Andlits sktu þijns Brauds neyta. Soddan Guds Bodorde og slÿkre skickan z skipā ber oss ad hlyda/ z vinna þa Daga sm̃ Gud heþur skipad oss eñ huÿla oss a þeim Døgū̃ sem hū̃ vill heilaga halda læta,

Þad annad sem heyrer til þyrstu Greinenne/er þetta/ Huad þad er / eda huad kallast ad helga Huildardagen?

Hui̅ldardagen ad helga/eda s̄ viek tølū / heilagt ad hallda a Huildardeig-enum/er ecke an̄ad/enn ad skilia þann Dag fra ødrū Arfidis døgū/edr ruum helgū Døgū(s̄ vier nefnū) Epter þui s̄ Gud sialfur talar/Sex daga skalltu Exod 20 erfida/og vin̄a alla þijna Vin̄u/ en̄ sa siøunde Dagur er Huildardagr Drottins Gudz þijns/Þa skaltu øngua Vin̄u vin̄a/ecke þin̄ Sonur/ecke þijn Dotter ecke þinn Þræll nie Þienare/ ecke þijn Ambatt/ ei helldr þin̄ Fienadr/og ecke nøckr Framāde s̄ er ꝧ jn̄an þin̄a Stad ardyra. Þuiad a sex Døgum skapade Gud Himen z Jørd og Sioen/z allt ꝧ j þm er/Og hn̄ huilde sig a siøūda Deigenū/þar ꝧ blessade Gud Sabbatzdagen/z giørde hann heilagan.

Þan̄en eru nu aller Dag' skapader af Gude/z eru eins aller/ein̄ er af sialfū sier til ecke heilagre en̄ an̄ar/ Enn þan̄ Dag siøunda/hefr Gud sett z skickad og bijfalad/ad vier a þm̄ Deige a Soknarkirkiū eigū ad koma til samans

j Borgū z Byiū/ z Kirkiusǫfnudū/til
ad lofa z dyrka Guds heilaga Nafn
Og vppa þetta eru bygdar ſtorar Bor
ger z Lands bygder/ z Kirkiur j þm̄/ ad
Guds Børn og Almugen ſkule þar ko
ma til ſamans a tilſettum Døgum z tij
mum/ lofa og dyrka þar Gud/ z þiona
Pſalm honū/ſo ſ̄ Dauīd talar vm Jeruſalem
120 þar hn̄ ſeiger/Jeruſalem er vppbygd til
10 þeſſ/ad hun ſkule vera Borg/þar Meñ
ſkule koma til ſamās/ þar ed Kynkuiſl
ennar ſkulu vppganga/ ſem eru Kyn-
kuiſler Drottins/ ad predika þ Jſraels
Folke/og þacka Nafne Drottins/z ct.
So eigum vier og lijka ad hugſa vm
Daga og tijma/ epter þui ſem Drottē
hefur þa tilſett og ſkickad/ſo ſem Sa
Eccleſ lomun ſkrifar / Tijmen er til ad verda
3 fæddur/z Tijmen er til ad deyia/Tijm
2 en er til ad grata/hlæia/leika og tala.
A Tijmanū taka og eirnen ſkynlauſar
Skiepnur vara/ ſem Jeremias Spam
Jerem adur ſeiger/Storkuren vnder Himnenū
8. veit ſinn Tijma/Turtildufan z Sual-
an

an rita sinn Tijma. So og lijka Sol og Tungl/Plænetur z Stiorn: erpida og verka/ og geyma sinn gang s þm̄ er aþ Guds Almætte og Visku settur. Nu ad myklu þramar ber oss þa christnum Mønnū ad heyra z hlyda Gude/ z hñs Skickan og skipan/til ad hallda þann siounda Dag og adra Daga sem kodn er eru til ad heyra Guds Ord z ad loþa og heidra Gud j almeñelegū Kirkiū og samkundū/z vm þa stund ad hallda oss þra Viñu og erþide/z øllu þui sem þor hindra kann vora Salar huijld/ Vppa þ ad Sæler vorar mætte þa sitt Foodz aþ Guds Orde z heilogum Sacramentis/og jdka sig j Bæna hallde/ og øllum godum Verkum. III Grein.

Huørsu margra Sabbats daga gieted verdur j heilagre Ritningu?

Heilog Ritning talar vm þiogra handa Sabbats daga / Og neþnest sa þyrste/ Sabbatum Creationis/þ er Skøpunar Sabbats dagur/ vm huørn Mo ÿses skriþar/seigande. So vrdu nu Ni- Sabbats dagur

men z Jord fullgiørd z allur þra Her.
og so fullkomnade Gud sin Giørning
Genes. 2. a sex Døgum/ z huilldest a siøunda De-
ige af øllum sijnum Verkum sem hañ
hafde giørt og skapad.

II - Annar Sabbats Dagur er Moysis
Sabbats Dagur. Hujlldardagur/ þegar Gud baud Gyd-
ingum ad koma til samans/og a þeim
Deige ad lata af veralldlegre Vinnu
og øllu Erfide. Eñ vier eigum ad vi-
10 ta ad Gydingū var ecke ad eins skipad
ad hafa Hujld og vinna ecke þar/helld
ur attu þeir a sijnum Sabbats døgum
ad lata sier j hug koma og minnast a
Guds Dasemdar verk og Velgiørnin-
ga / Og vnder þessa Grein repeterar
Moyses Guds Bodord aptur ad nyiu/
Deut. 5. Og j fimtu Bokeñe seiger hñ/Memen
to/þad er/ minstu þ ad þu varst þræll
j Egipta lande/og Drotten þiñ Gud/
10 leidde þig j burtu þadann/med Magt-
ar hende/z vtrieittū Armlegg/þar þ he
fur Gud Drotten boded þier ad hallda
Sabbats dagen

þañen

Hannen hafa nu Gydingar kom̃ed til samans/ huørn Sabbats dag / og hafa j synum Scholum og Samkun- dum lesed Guds Tiulaga bodord med nockre Vtskyringu. Og epter þña Log- mals lestur / þa hafa Prestarner eda Leuitarner vissulega vpplesed wr Moy- ses Bokū/vm Fall Adams og Guds f heit/z þa Lofan sm̄ Gud lofade Abra- ham Isaac og Jacob/ Þeir hafa z tal ad vm Guds Dasemdar verk s̄ hñ ha fde veitt þeirra Forfedrum/huørsu hñ verndade þa dasälega j Fride z ofride vm 40 ar/z gaf þeim Jericho z Ai / og allar Borger j Fyrerheitna landenu Þetta og añad fleira hafa þeir lesed z hugleidt a þeirra Sabbats Døgū. Þo hafa Gydingar auk Sabbats dagsins haft adrar Natyder z helgehølld/ a hu- oriū þeir epter Guds Skipan z Moy- ses/vrdu saman ad koma/ ecke sydr eñ a Sabbats døgum/ og hyra vm Gud z þar Þionustugiørder/ z Ceremoniur sem sierhuørre Natyd tilheyrdu.

Deut Fyrst/fyrer vtan Sabbats dagen/j
16 huørre Viku/þa høfduþr þriar Stor
Leuit. 23 hatijder a arenu/sem var Tialldbwd"
Exod. hatijd/Paska Natijd/Huitasunnu hatijd
22 a huørjū aller Karlmeñ j øllu Gydinga
lande/ vrdu ad ferdast til þrar Høfud
borgar sem var Jerusalem/mz storu O
make z myklū kostnade/og vera þar til
samans j samfellda atta Daga/lofan
de z prijsande Gud/og fremiande alla
þa Þionustu giørd sīn þm̄ bar ad frem
Luc ia/Sem vier lesum vm Jesum/þeg" hñ
2 var tolf ara gamall/þa hafe hñ fared
mz Mariu z Joseph/nær 40 Mijl: ve
gar aptur z fram̄/so sīn Sidur var hia
þui Folke. Hier ad auk kom Kieñemañ
skapuren til samans daglega j Jeru-
salems Mustere/ til ad slatra og forn-
færa/ z giøra eitt og annad sem skylld
ugt var epter Løgmalēu/z Folkenu vid
Num kom. Þar ad auk giørdu þeir og sijn-
5 ar Bæner til Guds f. øllu Landenu/og
Folkenu /Kuølld og morna.

Ad auk Sabbats dagañ z þessara
Natij

Natiſda komu Gydingar til ſamans
arlega a huoriu Nye / a huoriu Tun-
glkomu deige / z þackudu almattugum
Gude þ ſijna guddomlega Viſdoms þ
ſion og þhyggiu / þ Groda Iardar z ar- 5
giæſku / z mintuſt þeſſ ſem David ſeig'
j Pſalmenum / Þiñ er Daguren / þijn er Pſalm
Notten / þu lætur bæde Solena z Tun 74
led haþa ſiñ til ſettan gang / Itm / Eg 8
vil ſia Himenen verk Hãda þiña / Tun 10
gled z Stiornurnar ſem þu tilreidder.
Og enn ſtendr j ſama Pſalme / Þu mu
nt ſetia hañ (Manien) til Herra yþ' oll
þijn Handaverk. So ſeiger og David
Þijn ar vara æ og ad eilijþu / þu grund- 6 pſalm
valladar Iørdena / og Himnanner eru 102
þijn Handaverk. Sømuleidis avijſar
Poſtulen til Hebreos / ad Gud haþe ſiñ Hebr
vilia Krapt z Matt j lioſe læted / j þui 2.
ad hañ grundvallade Iørdena j Vpp- 20
haþe / og ad Himnanner eru Verk hijs
Handa, Hier ad auk høþdu Gydingar
merkelega Menn og Læreþedur / ſ Folk

ed prædᵭu j Guds Orde/ z hin Lærdōs greinum / sem Sæluhialpena ahrærde huørnen Meñ ættu ad lofa og dyrka Gud og packa henum ꝥ sijna guddomlega Almættis Fyrerhyggiu og alla adrra Velgiørninga.

Nu þo ad vier Christner Meñ sieu ecke skyllduger ad halda slijka Tunglkomu daga/ epter sid Gydingaña/ Pa erum vier ecke sijdur skyllduger eñ þr/ad hugleida og yppervega huørsu ad þau himnesku Corpora/ Solen/ Tungled/ Planetur z stiornur/hafa ecke radlauslegan gang(sem margr heimskr hyggr) helldur hafa þau einn vissan ovmbreytclegan gang / epter eilijfs Guds asettre skipan og Skickañ/so sem lærder Meñ z Stiornumeistarar skrifa. Soddā eigum vier ad hugleida/ecke alleinasta þegar huørt nytt Tungl kemur/ helldur alla tijma endrarnær/og lofa og dyrka almattugan Gud/ sem ollū Skiepnūm styrer z stiornar/oss Moñunum til gagns og goda

Pridie

Þridie Sabbats dagr er sa sem vier christner hofum og holldum/ og eigum ad helga/ Nu hefur morg nofn. Fyrst kallast hann Sabbats dagr Endurlausnarenar / eda Vppristunnar þad er sa-Dagur a huoriu Sonur Guds vpprets af Dauda/ ollum oss til endurlausnar sem S. Pall seiger. Ef ad þu med-kienner Jesum med þijnum Munne/ og truer i þijnu Hiarta/ ad Gud hafe vpp vaked hann fra Daudum/ þa verdr þu Saluholpen/ Þesse Sabbats dagr kallast og eirnen/ Dies Dominicus/ þad er Drottins Dagr/ eda Jesu Christi dagr huorn vier almennelega kollum sunnudag.

III Sabbat Dagur.

Rom 10

Sumer kalla þenna Dag/ Sabbatum ceremoniale/ af þui ad a þessum Deige verda i ollum Kirkium christnennar/ fram dar gudlegar Þionustu giorder / med Songum lesningum/ Predikonum z handteran heilagra/ Sacramenta/ z huad ann ad Monnum er gagnlegt til Saluhialpar. Þesse dagur kallast og lijka Post-ulanna Sabbats dagur/ Þuiad Guds

Postular hafa giort þa Vmbreyting/ eda vmskipte/ ad setia þeña dag j stadē Gydingana Sabbats dags/j þa meining/ad so sem Gydingar hielldu(z hall da enn nu a þssum deige) þeirra Sabbat / Laugardagen huørrar Viku j Akt og æru og allre Virdingu/epter þeirra visu og vana/ So skylldu og christner Meñ hallda Suṁudagen helgā z hafa hñ j øllū Neidre og æru z christelegre Virdingu. Og visselega hafa Guds Postulár hapt sierlegar ordsaker til/ad skicka z setia þenna dag j staden Gydingaña Sabbatsdags/z hafa bifalad og samteked/ ad Meñ christner skylldu þeña Dag hafa z hallda/eñ ecke þañ sem Gud hafde adur j sijnu Løgmæle/ sett og skickad. Og visselega hafa þr hier med viliad giøra greinarmū a mille Gydinga/og christenna Manna Truar / og þetta hafa þeir giort so sem fullmegtuger/ fullmynduger Vmbods menn Guds af jnnblæstre heilags Anda/ sem þeim var openberlega giefen.

Og j ſama mata hafa þr aflagt Gyd Actor.
inganna vmſkurnar Skÿrn/ ⁊ hana af 2.
teked/ ꝥ Rꝏd ⁊ alyktan hins helga An
da/ſkrifande ſoddan ord/ Vier Poſtular
og Olldungar et ct/og endande þau ord
med ſoddann Alyktunargrein/ Pad vir Actor.
deſt heiløgum Anda og oſſ/ ⁊ ct. 15

Epter ſlÿkre vÿſu ⁊ ſkickan heilag
ra Poſtula/þa ber oſſ ad hallda þenna
Drottins dag/enn ecke Sabbats Dag
Gydingaña/af þui hũ er fyrer heilag
an Anda af Guds Poſtulũ jnnſettur ⁊
ſkickadur. Og lÿka ſo ſem Gyding^r hĩ
elldu og høfdu ſiñ Sabbats dag j heid
re og virdingu/ſo byriar oſſ ⁊ hæfer ad
hallda Poſtulanna Sabbatsdag/ꝥ er/
vorn Drottins dag heilagan/ heyra og
læra Guds ord a hønum/endurnæra og
lÿfga þ^r mꝫ vorar Sæler/hafa gudræ
kelegar Hugſaner Ord ⁊ giørninga/⁊
æfa efla ⁊ jdka oſſ j Bænaakalle/Øl
møſugiørdum og øllum ødrum gode
um Verkum.

Þar med og eirnen/ Lÿka ſo ſẽ Gud
 baud.

haud Gydingū / ad þeir skylldu minnast
þar a/ og hugsa þar vm a þra Sabb
ats døgum/ huørsu þeir voru Præl ar j
Egiptalande/ og vrdu leyster wr þeim
Prælldome/ So eigum vier Christner
Menn z ad hyxa a vorum Suñudøg-
um/ ad vier høzum og lijka vered þæni-
gar Diøzulsins / og Prælar Syndar-
ennar/ eñ erum nu endurleyster z prel-
/c ster pra Prælldome Diøzulsins z Hel-
vitis/ til þess ad pa z vdlast eilijpt Lijp j
Christo Jesu. Item/ So sem Gud ha-
ud Gydingum ad huijlast og leggia nidr
Deut allt Erzide z vinnulag a Sabbatsdet
5. genū/ seigande/ Þu skallt ønguа Viñu
viña/ ecke helldur þiñ Sonur/ eige þijn
Dotter/ ei helldur þiñ Pienare/ nie þijn
Ambatt/ ecke þinn Vxe nie asne/ og ei
helldur þinn Fienadur/ og ei sa zraman
de sem er hia þier. Med þessū Ordum
zyrerbydr Gud visselega alla oleyzelega
Agirnd/ so hia oss Christnum Mønum
sem Gydingnm/ ad marger viña og erz
ida ecke sijdur a Suñudaga eñ adra vir
ka

ka Daga/ marger freſta einu og ødru til Sunnudags ſem þeir vitiga viña ꝛ giora alla Vrkuna, Og med huorſu mørgu mote Meñ ſyndga j mote þeſſu Bodorde/verdur hier ei vpptaled. Pad og ſem þa er þyngſt/ ad þaer eda ꝯng ner giora ſier Samuiſku eda Synd þar aff/ eins ꝛ Gud hefde ſoddã alldrei ſett j ſijn Bodord/ eda hefde hñ teked þ aff aptur / Huar fyrer Gud viſſelega ſtraff þar Lønd ꝛ Lyde (ſem vier meigum vel ſiaa ꝛ medkieña j þeſſu Lande).

Fiorde Sabbats dagr er ſa ſañe og IIII
eilijfe oſkomne Sabbats dagur edur huil Sabbat
dar dagur allra gudhrædra/ ſo vel Sy Dagur.
dinga ſem chriſtinna Maña j Himerij
ke/ añars Heims/ Vm huorn Eſaias Esa
talar/ ſeigande/ Þa mun allt Hold, ko 66
ma Manud epter Manud/ fra einum
Sabbats deige til añars/og tilbidia fy
rer mier(ſeiger Drottenn) Þar mũ Gud, Cor
(ſeiger S Pall)vera allt j øllum. Og 15
vppa þenna eilijffa Sabbat eda Huild
ar dag/ſem Gud mun hallda epter Do

ms dag med sijnū Vtuoldū/þa var Gy
dingan̄a Sabbats dagur/og so lijka vor
ein Fyrermyndan og epterlijking/huar
vm vijda er talad j gamla Testanente-
nu/bæde med berum Ordum/z so Fyrer
myndunum/so sem er þesse Malsgrein
sem komen er fra Schola Helie/s̄ mar
ger meina/ þar so stendur/ Ad Heimur
en skule standa vm sex M ꝏr /Tuo M
ꝏr skule ꝟa eyde(þad er ꝏn Logmals)
Tuo M ꝏr skule Moysis Logmꝏl yp
erstanda/Þa skule Dag⁊ Messie vera
tou M ꝏr/z þa skule Heimuren hapa
enda/en̄ vpbyriast eilijpur z sañ: Sab
bats dag:. Nockrer hallda epter Ordū
Irenei Martyris/sem skripad hepur/ad
so sim̄ Heimuren var skapad: j 6 Daga
so eige hn̄ ad standa sex þusūd ꝏr/reik
nande M ꝏr j mot: vid ein̄ Dag/Nu
ad samhlioda er Ordū Dauids/þar hn̄
Psalm seiger j Psalmenū/Drotten/M ꝏr eru
90 þ þier eins og Daguren sa j giær var.
2 Pet So z skripar S. Petur/ Ein̄ Dagur
3. er þ Drottne sem M ꝏr/og M ꝏr so s̄
einn

einn dagr/ J þeña mata er allr Netmſins alldur ad reikna 6000 ar f Gude ſo ſem ſex Dagar.

Nia Moyſe finnum vier vijda Epterlijkingar ⁊ fmyndaner þeſſ ellijfa oſkomna Sabbats Dagſins. Jſraels ſyn er laſu Nimna miøl j ſex daga/ ſo ſem þeim dugde til huørs Dags/ eñ þa þeir laſu meira enn þørf var til ſierhuørs Dags/ þa madkade þad ⁊ funade. Eñ a ſiøtta Deige laſu þeir tuefallt/ vegna Exod Sabbatsdagſins/ ſo þr ſkylldu ecke vm 16 Sabbats dagen leſa/ þa madkade þ ecke ⁊ ei ſpillteſt þ. Nuar af vier eigum ad læra/ ſo vel ſē Gydingar/ Ad ef vier vilium ottaſt Gud/ og hugſa vm hans Dyrd og hlyda hñs Bodordū/ þa mun de hñ viſſelega gefa Bleſſan voru Erfide/ og giefa ad þ luckeſt allt vel ſē vier viñum a vorum erfidis døgum/ ſo vier mundum a Nelgum døgū og Natijdum ønguan breſt hafa a vorre atviñu/ ſo ad eingen munde Þørf nie Naudſyn vera/ ad vinna a Sunnudøgonum.

Hier med þa giefur þetta dæme eitt merkelegan Lærdom/ ſem er/ ad 6000 ára er ſa tijme/ a huorium Menn eiga hitt Alldur þeſſa Heims ad ala mz Vinnu/ Mædu og erfide/ og a huoriu Sabbats deige ſafna Himnamioleiau/ ſm er Guds ord/ Sijdan þa epter kiemur ſa eilijfe Huilldardaguren/ a huorium vier ſkulum med Gude lifa z vera ad eilijfu.

Lijka eirnen leſum vier/ huorſu Jſraels ſonum var bijfalad/ ad plægia Ak-

Exod 32 Leuit 25

ra ſijna og vijngarda i ſex Aar / enn a ſiøunda árenu villde Gud ad Jørdē ſkylldi huijlaſt/ og hallda þann mykla Sabbats dag Drottens/ og a þui áre (ſeiger Gud) ſkalltu ecke ſa þinn Akur/ ecke ſkiera þinn Vingard/ Huad ad er ein Figura og merking/ ad Jørdē ſkal verda/ ſærd og plægd z vnnen j 6000 ár / enn ad þeim lidnum ſkal hun med øllu Mannkyne taka huijld / og frelſaſt fra þeirre Bøluā/ huorre hun var vndergefen/ vegna Adams ſyndar/ ſo z fra þeim Þrældome og Þre Anaud ſem hun verdur ad

lijda

lÿda hier j Heime/og ba og ødlast Roo og Huild/a þeim mykla Sabbats deige Drottins. Fiñast og bleire dæme z gtei ner/sem oss keña/ad epter 6000 ára tij ma/og þeña Heims alldur/ skule koma eilÿbur Huildardagur/z Jørden sk ecke leingur bera Þyrna og Þistla/eda ønn ur Illgrese.

Ma þa Madur ecke þar vinna á Drottins Deigenum?

Sanlegá er øll veralldleg Viña/og allt erbide bodod ab Gude/so ad Mad ur a ad huijlast á þm deige/ z láta ab allre Viñu/mz øllu sijnu Heimabolke/ z øllu Fienade. Eñ þo leybest ad viña allt þ s er gudrækelegt z naudsynlegt/z ecke ma an vera skadsemdarlaust. Til dæmis ad taka/Christur borsuarade sij- Matth. 12
na Læresueina/þa þr vrdu ab Pharise-
is avijtad' þ þ/þr a Sabbatsdeige ploc
kodu Axen ab Hueitekornstønguni/ og
átu. Eñ Christur suarar Phariseis/
seigiáde/Habe þier ecke lesed huad Da
uid giørde þa hñ húgrade/og þa s med 1 R. 21

Leuit. 14 hm̃ voru/huørſu ad hañ gieck jñ j Gu-
ds hws/ og at Fornarbrauden/ ſ̄ hõnũ
leyfdeſt ecke ad eta / og ønguuni nema
Kieñemøñum. Og þegar Chriſtur læk-
nade þañ Vatsſiuka a Sabbatsdeige/
þa tekur hñ Dæme/ad med þui ad vpp
meige draga Vgſa eda aſna(ef j Dy
dettur)a Sabbats deige/þa ſie hm̃ riet
tara ad hialpa aumum z ſiukũ Mañe
Luc. 13. Vm Kuiñu þa ſem j xviij aar var krau
nk og krept/ talar Jeſus þa hñ hafde
læknad hana/og forſuarar ſinn Giørn
ing ſeigande/Þier leyſed til Vats Na-
ut og Aſna/a Sabbats deige/huad my
klu framar hæfde ad hun yrde leyſt af
þui Bande ſm̃ Sathan hafde hña lũ
ded. Þañen er nu ecke ſu Viña eda ſa
verknadur fboden/ſem Naudſyn dregur
til/og ei helldur ſa ſem ſkiedur Gude til
Dyrdar/nie ſa ſ̄ ſkiedur ad hialpa Na
unganũ/ og afuenda hñs Skada. Og
hier ættu Valldsmenn andleger z ver-
alldliger/ad ſia vel til z ſũdurgreina hu
ad leyfelegt er ad viña naudſynia veg-
na/ed

na/eda ecke/z alvarlegar ſkordz vid ad ſetia/ad Sunnudagar z adrar Nattider ſie ecke vanhelgad"/mz Erfide z odrū ſyſlenū/huar med Guds dyrd verdz fordhindrud/ og hans Þionuſtugiord/og þ fleira mønnum er gagnlegt Salarennar vegna. Þuiad Gud vill fullkōlega þta Bodord halldaſt lata/ z oll xfiur.

Nuørra Launa haffa þeir þa ad væn ta ſem eru Gude hlyduger og hallda þetta hans Bodord II

Þad ſeiger ſialfz Gud j þridiu Bok Moyſis/ſo mælande/ Ef þier ganged framm j minum Setningum/og hallded mijn Bodord / og breyted epter þm̄/þa vil eg giefa ydur Regn j tækelegan tijma/ og Jørden ſkal giefa af ſier ſinn groda/z Trien a Mørkenē ſin̄ Auoxt. Og Þreſkiunar tijmen ſkal vara allt til Vijnyrkiunnar/og Vijnyrkian ſkal na allt til Kornſædeſins Tijma / Og þier ſkulud hafa Nægd Brauds/ og bwa ohrædder j ydru Lāde/ Eg vil giefa Frid j ydru Lande / og þier ſkulud Leuit 26

mekga bwa/so eingen ꝼæle ydr, Og eg vil burt taka ell skadsom Dyr/wr ydru Lande/og þar skal eckert Suerd ganga j giegnum ydart Land. Þier skulud ellta ydar Ovine/og þeir skulu ꝼalla ꝼ ydr Suerdum/Fim aꝼ ydur skulu ellta hundrad/og hundrad aꝼ ydr skulu ellta Þusund/Þuiad ydar Oviner skulu ꝼalla vnder Suerded ꝼ ydur/ og jeg vil snua mier til ydar og læta ydur vagsa og ꝼiølga/og jeg vil stadꝼesta min sattmala vid ydur/z þier skulud eta aꝼ þui ꝼorna/ og þui gamla burtkasta þegar nytt kiemur. Og jeg vil bwa a medal ydar/ og min Sæl skal ecke burtkasta ydur/og jeg vil ganga a medal ydr/og vera ydar Gud/z þier skulud vera mitt Folk/ þuiad eg er Drottenn ydar Gud. Slijk Fyrerheit eru miøg dyrleg/z agiætleg/ huørsu liuꝼlega og ꝼagurlega Gud talar til þeirra sem helgan hallda Sabbats Dagen/so ad ecke kann nockur Madur ad oska sier betra en Gud talar hier og loꝼar.

Vm soddan Blessaner og slijkar dyr mætar gaþur pleire/ lesum vier j þim D:ue 23
tu Bok Moysis / huad Gud vilie veita
og gieþa þeim sem hans Sabbats dag
heidra og hallda/ og vijdar aūarstadar
stendur hier vm skriþad/sem hier er op-
lägt ad setia. Nugleidum ad eins/huad
Gud heþr mællt þ muñ Jeremie Spa-
mans/seigāde/Eþ þier hlyded mier(sei- Ieremi 17
ger Drottin) og bered enguar Klyþiar
vm þesse Stadarport a Sabbats deige
helldur hallded hñ heilagan/so þier vin
ned ecke nockra viñu a þeim Deige/þa
skulu Kongar og Høþdingar sem sitia
a Dauids Stole / ganga vt og jñ vm
þau / rijdande og þarande a Vøgnum
og hestum/þeir z þra Nøþdingiar/mz
øllū þeim sm̄ bua j Juda z Jerusalem
og þsse Stadur skal bygdur vera eilijþ-
lega. Og Meñ skulu koma wr Borgū
Juda/ og þeir sem bwa j kringum Je-
rusalem/z vr lande Beniamin/vr Døl
unum og aþ Fiøllunū/og Sudrenu/og
haþa med sier Breñeþorner/Mat" por

 nek

ner z Reykelſe til Drottins Nwſs.

Pridia Grein

Huørt Straff yfer þa koma mun ſem briota Sabbats dagen og hañ vanhelga og Afvirda.

J añare Bok Moyſis ſeiger Gud vpp endelegan Dom yfer øllum þm̃ ſm̃ briota af þeſſu Bodorde/ og ecke hirda Exod 31 vm þad/ ſo latāda/ Huør ſ̃ viñr nøckra Viñu a Sabbatsdeigenū/ ſa ſkal viſſulega Deyia. Og eñ repeterar Moyſes þau ſømu Ord aptur/ ſeigande/ Sex daga ſkulu þier erfida/ enn þann ſiøunda Dag ſkulu þier heilagt hallda/ þad er Sabbats dagur/ ſ̃ er Huildardagr Drottins/ Huør ſem fremur nøckud erfide eda Viñulag a þm̃ Deige/ hñ ſk deyia Þier ſkulud ønguann Elld giøra j øllū ydrum Hybylū/ a Sabbatsdeigenū z c.

Num 15 Epterdæme leſum vier j fiordu bok Moyſis/ þa Jſraels ſyner voru eñ nu j Eydemørku/ var þar eirn Madr ſa ed ſaman las og tijnde Elldevidarſmælke a Sabbats deige/ og þeir leiddu hñ þ Moyſen z Aaron z allan Søfnuden

og

og settu hañ j vardhalld/ villande vita huad þeir skylldu giøra til vid hñ. Eñ Drottenn sagde vid Moysen/ad sa Madur skyllde Lijfed missa/Og þeir leiddu hñ vt fyrir Herbudernar/og grytu hann j Hel/sem Gud hafde boded Moyse.

Vm þetta Bodorda brot hefur Gud opinbera auistad Folked/og hotad ad hñ villde straffa þ fyrer sijna ohlydne/so ſ stendur hia Jeremia Spamañe/þar hñ sagde til Folksins/ Ef þier hlyded mier ecke/j þui ad hallda heilagā Sab bats Dagen/z bera ønguar byrder vm Porten Jerusalems Borgar/a Sabbats døgū/þa vil eg kueikia Elld j hñ-Borgarhlidū/sem vpp skal breña Hwsen j Jerusalem/z hñ skal ecke verda slo ktur. Þetta kō fram vid Gydinga sein na/þegar þr af Assyria/ Babilon og Romaborg brutu nidr Jerusalem z ha na vppbrendu epter Spadome þessara Orda/og Herrans Christi. Jerem 17 Luc 19

Vm Helgehølld og vanbrwkā þessara Nuhalldardaga / og huørsu þeir eru

mieg oræfelega halldner/ talar Gud þ
Esa 1 Munn Esaie/ seigande/ Bered ecke leingr
fram ydar Matarfornier forgiefins/
Ydr Reykelse er mier andstyggd/ z ydar
Nymanader og Sabbatsdagar/ a huor
ium þier komed til samans/ hafande Ar-
mædu og Angist/ jeg kann þad ecke ad
lijda. Mijn Sal hatar ydar Nyman-
ade og Artijdis daga/ jeg hefe leida af
þeim/ og jeg er þreyttur ad lijda þ. Sl-
Amos 5 ijkt hid sama talar Gud hia hinum ødrum
Spamønnunum/ einkum Amos/ seigande/
Mier leidest ydar Helgedagar og Forn
færingar. Og enn allrar Erfasemdar
þa liggur Gudz Hefnd og straff a þessu
Lande ecke sijst/ þ Vanhelgan og misbr
uk vorra Sunnudaga og annara Hatij
da/ Þuiad þesser Dagar eru j onguann
Mata so rækelega og Gudlega halld-
ner sem skyllde/ epter Guds Bodorde og
vilia/ og þar vm er eingen god Tilsion
af Yderualldenu/ Huør giører þ hann
vill a helgum Døgum/ enn alls Guds
otta/ hui linner[ecke Refsingum/ Hung
re/ og

re/og Hallære/ og ødrum Landplagum
Og þar mun visselega koma vm sijder/
ad so sem sa eilijfe Sabbatsdagur ann
ars Heims mū vera eilijf Huijld z Roo
med Gude/ so munu þeir ogudlegu sem
hier j Heime ecke skeyta vm þetta Gu
ds Bodord/og iafnlega briota Suñu
daga og adra helga Daga/ þeir munu
hallda fra Huildardag mz Dioflenum
endanlega/med Sut og Sorg j Kuøl
um og Pijslum Heluijtis

Fiorda Spurning eda Grein.

Huad eigū vier ad læra af þessu Bodorde?

Fyrst skulum vier med Gydingū læ
ra/ad sia z þeckia vora margfallda yfi
ertrodslu þessa Bodords/z þad/ ad vier
høllldum þ j enguan mata sem oss ber/
Þuiad vier eigū ecke ad giora huad oss
sialfum synest riett ad vera/helldur hu
ad Gud bydr z skipar. Nu vitum vier
ad vier j enguan mata hølldū so vora
Sabbatsdaga eda Suñudaga s̄ oss ber
Þar f̄ eigū vier ad medkieñna vora Sy
nd/z lata hana oss leida ofā af Hiarta.

2 Þar næst skulum vier hugleida/ad ef Gud hefr so þunglega refst Gydingum f þ þr brutu Sabbats dagen/þa meigum vier fullkomlega buast vid þui hann mun vissilega a sijnum tijma vitia vor med sijnu Refsingar hrijse/Hungre/Hallære og allskyns Plagū/ef ad vier hølldum sømu fram/ ad briota og vanhelga vora Sunnudaga og adra helga daga.

3 Eijka skulum vier læra hier/ad giora sanna Idran/rietta og betra oss/og bidia Gud vm Nad og Myskun f med algøngu hñs Sonar Jesu Christi/ ad hñ fyrgiefe oss fra Bodorda brot.

4 Ad sijdustu eiga aller leiker z lærder/Yfervalldsmeñ z vndersatar/Bændur og Bwmeñ/Børn og kuiñur/z aller adrer vtijfra ad læra þ/og þar a ad leggia allt Kapp og alla astundan/ ad þeir otteſt Gud/fare til Soknarkirkna alla Suñudaga og Hatijder / og adra daga sem til bænahallds eru jnnsetter/ af andlegu og veralldlegu Yfervallde

So

So ad sia og merkia meige/ ad vier erū fraskilder þeim ogudlegu sem Gud og hans Ord fyrerlijta. Og ad vor Gudhrædsla meige siast z synast j voru gudlegu Framferde/ Songuñ/ Lesningum Matth. 5. bænaakalle/ so s Christur seiger/ Ad Menn kueike ecke Lios til ad setia þad vnder kopp eda kieralld/helldur j Liosa stiakan / so þ lyse øllum þm sem eru j Hwsenu/So lated ydar Lios skijna/fyrer Møñoñ / ad þeir siae ydar Godverk/og pryse Gud ydar Fødur a Himnum,

Fiorda Bodord.

Þu skallt heidra þiñ Fødur og þiina Modur/so þu meiger verda langliifur j Lādenu þui sem Drotten þinn Gud hefur giefed þier.

Eins so sem þau þriu fyrstu Bodord hins fyrra Spialldsins/heyra Gude til/ og ahræra Guds guddōlega Dy-

ꝛd ꝫ Maieſtat/ſo ahrœra ꝥſſe ſiø Bodord hins ſeirna Spialldſins vorn Naunga alleina / So ſem Gud ꝥ lioſlega ſkyrer med þeſſum ordum/Þu ſkallt elſka þinn Naunga eins ꝫ ſialꝼan þig. Og huørt helldꝛ Meñ hallda þeſſe Bod-

Leuit. 19

ord/eda briota j mote þeim/ þa reiknar og helldur Gud ꝥ eins og haꝼe Menn halldeð þau ꝼyrſtu Bodorden / edur og broted j mote þui ꝼyrra Spialldenu. Gud hañ ſtraꝼꝼar eins Yꝼertrodſlur ꝫ Synder þeſſ ſeinna Spialldſins/ſo ſem

hins fyrra/ Þar liggur eitt ᴣ hid sama Refsing vid/ ꝰ er eilijf Fyrerdæming/ Nier næst skulum vier hier/ ad j þessu fiorda Bodorde eru Forelldrar̃ settir næst Gude/ad vier þa næst Gude heidrum ᴣ þionum þm/ þt þeir eru Sok og efne þar til/ad vier erum lifande/ þar med hafa þeir mest omak Sorg og Ahygg iu haft fyrer oss j Vppvegstenū/ᴣ hafa vered oss truaster j allre Neyd Sorg og Angist.

Sex Greiner eda Spurningar hlyda til þessu Bodorde

j Huórier ad kallast Forelldrar vorer

ij Huad Forelldrarner eru Börnunum skyllduger.

iij Huad Börnen eru skylldug Forelldronum:

iiij Huórra Launa god og hlyden Börn hafa ad vænta.

v Huórt strafs þau ohlydnu munu fá

vj Huad vier eigum ad læra af þessu Bodorde. Fyrsta greinen

Huórier eru/eda huórier kallast vorer Forelldrar ?

1 Fyrst hølldum vier vora rietta For-

 elld-

elldra/ Fødur og Modur/ aꝼ huørium
vier erum gietner og ꝼædder.
2 Þar næst alla andlega Kienneꝼedr
og Yꝼermeñ/sem vppꝼostra og ꝼræda
Guds søꝼnud med hreinu ꝛ søñu Guds
Johann Orde/sm̃ Christur seiger til S Peturs
21 Fæd þu Saude mijna/og ꝼødra þu Læ
mb mijn. J þre sømu Meiningu kallar
Galat S. Þaall sig Fødur þra til Galatas.
4. 3 J þridia Mata eru veralldleger
Valldsmeñ og Yꝼerbodarar vorer For
elldrar/epter þui ꝯ Gud talar hia Spa
mannenum/ vm sijna christelega Kirk
Esa iu/seigande/ Kongarner skulu vera þijn
49 er Fosturꝼedur / og Drottningarnar/
þijnar Fostrur. S. Þall kienner oss/ad
Rom eckert Yꝼervalld sie vtan aꝼ Gude / og
13 huar hellst Yꝼervalld eda yꝼerbodarar
eru þa eru þeir aꝼ Gude skickader.
4 J ꝼiorda mata eru vorer Forelldrar
Skolameistarar/Kienneꝼedur/Tyꝼtl
ar menn/Vmbodsmeñ/Fostrar ꝛ Fiar
hallds menn/og aller þeir sem j Forelld
raña stad eru setter yꝼer oss/ til ad kien
na

na og aga oss/og veita oss Mat og Dr yck Klæde og Fæde/og aller þeir s̄ Vm hyggiu og omak haþa vorra vegna oss til Gagns og goda.

Aunnur greinen.

Hvad Forelldraner eru skylldugar ad ved tá Börnunum

1 Fyrst og Vmþram̄ alla Hlute eiga Forelldrarner ad hallda sijnum Börnū til Gudhrædslu/og Guds otta/og kien na þeim ad ottast og elska/loþa z dyr-ka eilijþan Gud/ z haga og hegda sier ærlega og Christelega j Heimenum/og ad vera hlyden. Vm þetta aminner S Pall alla Forelldra seigande/Þier Fed- Ephe 6.
ur/vpperted ecke ydar Börn til Reide/ Helldr aled þau vpp m3 Aga z Aminn ingu til Drottins. Med þssu mote ken de David Syne sijnum Salomon a deyanda deige / ad hann skule ottast 3 Reg 2
Gud alla sijna Daga/og sagde. Drott en heþr mællt. Eþ so er ad þijner Syn er giæta ad mijnum Veige/z gāga tru lega þyrer mier /aþ øllu Hiarta z allre Salu / þa skal alldrei vanta Mann j

Jsraels Naſœte af þijnum Epterkomendum. So kiende og Tobias ſijnum Syne yngra Tobia/ huørnen hn̄ ſkyllde jarda ſig/ og hafa Modur ſijna j Neidre/ og huxa vm huøria Neyd hun hafde þa hun bar hañ ſier fyrer Brioſte/ og einkanlega lagde hañ fyrer hañ ad ottaſt Gud alla Daga/ og hafa hn̄ jafnan fyrer Augum.

Tob 4.

2 J annan Mata/ Lijka ſo ſem ſkyñlauſar Skiepnur af Natturuñe til eſſka ſitt Afkuæme / foſtra þ og hialpa þui/ Og eins ſem Næturnar Trianna/ Graſanna/ Jurtrañā/ eru af Natturu ſkylldugar/ ad giefa Safa og Vøkua Greinū z Kuiſtum Leggium z Laufū Graſaña/ So eru Forelldrarner ſkyllduger af Natturuñe til ad fæda z vppfoſtra ſijn Børn/ z veita þm alla Hia lp/ þa ſem þeir meiga og gieta veitt.

3 Þar næſt eru Forelldrarner ſkylld uger ad aga og hirta Børnen/ þegar þau eru ohlyden/ z ofyrerlætſøm/ z ſir affa þau ecke ad eins med Ordunum/

helld

helldur med Hrÿse/hoggum z Sloguni
þegar þau vinna til/so ad Bødullen þu
rþe ecke ad giora þ seirna meir/þegar
Forelldrarner haþa vppaled Børnen
med Epterlæte / og gieþid þeim taum
og Tileþne til Synda og strakskapar/
Nier vm skriþar so Salomon/Huør ſ Prouer 13.
sparar Hrÿsed/ hn̄ hatar sin̄ Son/enn
huør sem elskar han̄/sa agar hn̄ j tÿma
Syrach seiger z so lÿka/Naþer þu Bø Syrach 7.
rn/þa kien̄ þu þm/z beyg þra hals allt
j þra Barnæsku. Og en̄ seiger Salo Prouer.
mun/ Heimskan er þolgen j Barnsins 22
hiarta/enn Hirtingarvønduren rekr ha
na j burtu þadan.

Sømuleides ber og øllum ødrum/ſ
eru j Forelldranna stad/ad a a z straþ
þa sÿna vndergieþna/med hæþelegum
hætte. Lÿka a eirnen veralldlegt Yþer
valld ecke ad eins ad veita þeim vnder
gieþnu Vernd z þorsuar/ þegar aligg
og þeirra Gods Lÿþ og æra er j vede/
helldur á þad og ad straþþa og reþsa/
ecke aþ Hatre nie Heipt / ecke Agirn̄

ar eda Fiedratt[v] vegna/helldr epter sall
re Vandlætingu Lagāna ad refsa/ecke
alleinasta med secktum eda fiarutlatū
helldur z eirnen vppa Lijf og limu/ mz
Suerde/ ellde og Galga/og ødrum løg
legum Refsingum/þeim med Vilia og
Verke þar til vinna/z ødrū veita valld
og Ofrijke/eda giøra øñur Ohotaverk
þa a þad allt ad skie epter Guds Løgū
og Lands. Og vm þetta talar Spam-
aduren berlega/og leggur þungan dom
yfer þa sem ecke vilia refsa/z forgiefs-
ens bera Refsingar suerded/ seigande/
Jerem. 48 Bøluadur er sa sem fbydur Suerdenu/
Rom 13 ad vthella Blodenu. Og S Pall kieñ
er oss/ ad Valldsmaduren sie hefnare
til ad refsa þeim sem jllt giøra.
4 J fiordu Grein/ber Forelldrunnm
og øllum þeim sem eru j Forelldranna
stad/ad sia sig vel vm kring/ad þr huør
ke med Ordū nie giørdū giefe Vngdom
enū nockurt tilefne til Syndar eda til
hneyxlūar/so ad hn̄ meige þar af mañ
Marc 9 spillast. Og þar vpa hlyder Christi A
minn

miñing/þar hñ so seiger/ Siaed til/ad eingen mañspille Smabørnunū/Þuiad huør sem hneyxlar einn af þm̄ smau s trua a mig/hm̄ være þarfara/ad Kuarnsteinn være hønum vid Hals bunden og være so j Sio søktur.

5 J fimta Mata ber Forelldrunum ad bidia jafnan til Guds f Børnunū ad hñ vernde þau og vardveite/Þuiad Diøfullen stundar epter ad giøra þm̄ skada/sem nog eru dæme til. Þuiad hñ Matt. 10
veit vel huad Christz seiger/ Ad Smabornum heyre til Himnaña rijke. Þar f heffur hñ optsinnis vppæst ogudlega Blodhunda/til ad fyrerkoma Smabørnunum. Hñ blies Pharaone j Briost Exod. 1
ad sla j hel øll Sueinbørn a mzal Jsraels sona/Eins vard Herodes af Diøf Matth. 2
lenū vppvaktur/til ad lijflata þau saklausu Smaborn j Bethlehem/sem lesa ma hia Mattheo.

6 J siøtta Mata eru Forelldrarner skylduger tl ad hallda Børnunum til Lærdoms og mentar/eda z til ærlegrar

K viñu

Vinnu/og gagnlegs Embættis/huat
aꝼ þau meiga ſeirna meir ꝼa ſier atvin
nu Mat og Dryck/ ꝛ haꝼa ærlegt vpp
hellde/ſo þau ſeirna meir ſie eck Forell
drunum til Angurs nie ſialꝼum ſier til
Skam̃ar/ þegar þau verda ad ꝼara a
Nuſgãg ꝛ þiggia Braud/huar vm Sy
Syrach. rach talar/ ad betra ſie daudur ad vera
41 enn ad ꝼara á Nusgang.
7 J øllum Aga og allre vppfyꝼtan/
Barna og Vmgeingne/þa ber Forelld
ronũ ad ſkicka ſier ſo/ad haꝼa Gud fiæ
raſtan/og akta hñ meir og ꝼramar eñ
Børnen/ Þad lærum vier aꝼ Dæme
Abrahams/ Nñ atte ecke nema þañ ei
na Son/Jſaach/áꝼ huørs Sæde Gud
haꝼde loꝼad ſa ſkyllde koma/ j huørũ
allar Þioder ſkylldu bleſſadar verda/ ꝛ
ct. Nu þegar Gud baud Abraham/
ad lijꝼlæta þañ Jſaach/þa kaſtade hñ
ꝼra ſier øllu ꝼødurlegu hiarta/allre nat
turlegre Aſtarelſku/j Hlydne vid Gud/
gieck ꝼram̃ og greip til Suerdſins / og
ætlade ad ſla ſinn ſon j hel epter Guds
bode

bode og Bipalning. Enn þegar Gud leit soddan Hlydne/ þa liet hann sinn Eingel hamla Abrahā/ viliande ad eins hier med reyna Tru z Hlydne Abrahams. Gen. 22

7 J siöundu grein ber øllum Forelldrum/ Forstiorum/ Formyndørum/ Vmbodsmønnū/ Hwsbændū/ Yfervalldsmønnum/ ad sia vel og vandlega til/ ad høndla vel og Christelega vid Vngdomen/ og þa vndergiefnu/ þui so seiger Postulen/ þier Herrar/ giøred þeim þ sama/ og lated af Ognønū/ z vited þ ad þier hafed og einn Herra a Himnum/ z ad hia hm̄ er eingen Manngreinarmunur. Ephes. 6.

Þridia Spurning

Huad Börnen ern skylldug Forelldrunum

Med þui ad Forelldrarner vppala Børnen/ þiona þeim z veita þeim alla Hialp og hiastod/ fra blautu Barnsbeine/ þa krefur skylldan ad Børnen veite þeim Hlydne/ Virding og þionustu þar aptur a mote/ og medkiene þ Gude þa ad vera Ordsøk og efne af huørium þau hafa Lijf z Lijkama/ Mat z

 Klæde

Klæde/og allt Vpphellde. Til soddan
Hlydne/høfum vier þad hæsta Epter
dæme af Herranũ Christo sialfũ/huør
ed sijnum Himneska Fodur hlyden var
Phil. 2. allt til Dauda/ sem S. Pall skrifar/
Þar med var hñ og sijnum veralldlegũ
Luc. 2. Forelldrum hlyden og vndergiefen/sem
Lucas skrifar. Hañ var og hlyden ver
alldlegu Yfervallde/og gaf þui Skatt
og skylldur/fyrer sig ꝛ sijna Læresueina
Og þegar Peningur var ecke þ̇ Hende
Matt. 17 baud hñ Petre ad fiska/og hiet hønum
af Guddoms magt og Vallde/ ad hañ
skyllde j Muñe Fiskfins fiña eiñ Silf
ur pening og giallda hann j Skatt.
So heyrer og hæfer nu øllum Bør
num/ad epterfylgia þssu Dæme Jesu/
Ephes. 6 eins og S Pall kieñer/ seigande. Þi
er Børn vered hlyden ydrũ Forelldrũ j
DROTTNE/Þuiad þ er tilheyre-
legt. Heidra Fødur og Modur/ þ er þ
fyrsta Bodord sem hefur Fyrerheit/vp
pa þ þier skule vel ganga/ꝛc. Eins
amiñer og S. Pall/alla adra Vnder
sata

sata/huørt þr eru Vinnumeñ /Þrælar
eda Þionar/ eda huørier hellst þeir eru
sem ødrum vndergiefner eru/seigiande j
sama Capitula. Þier Þionustømenn/
vered ydrum lijkamlegum Herrū z hws
bændum hlyduger med Otta og hræd-
slu/ j Einfalldleika ydars Hugskots/ ei
ns z sialfum Christo/ Ecke alleinasta
þionande þ Augunū/Møñum til Ged
þeckne/helldur so sem Christi Þienar
ad þier giøred þenna Guds Vilia af
Hiarta mz godū Huga/ z læted ydr þik
ia ad þier þioned Drottne eñ ecke Møñ
unū/Og vited ad huad gott huør giør
þ mun hann ødlast af Drottne/huørt
helldur hañ er Þræll eda Frelsinge. J Coloss.
sama Mata amiñer S. Þall/j ødrū 3.
stad og seiger. Þier Børn hlyded ydrū
Foreldrū j øllu/þui þ þocknast DRot 1 Tim
ne. Og til Timotheum skrifar hñ/Ki- 5
eñ þu Gudhræddū Eckium/ad þær end
durgiallde sijnum Forelldrum þad rieft
er/þt þ er gott Verk z Gude þægelegt. Gen.
Joseph visse af guddomlegum Draum 37.

um og Vitrønum/ ad hañ munde verda ædre og ypparmeire enn hans Forelldrar z Brædur/ þo samt var hñ audmiukur hlyden og vndergiefen sijnū Forelldrum. Lijka kienner Syrach huørnenn Børnen eiga ad haga sier vid Forelldrana/ seigande/ Kiære Son/ annast þu þiñ Fødur j siñe Elle/ og hallt hønum þad til goda þo hñ kuñe ad verda bernskulegur / og flijt hann ecke þar fyrer þo ad þu siert skickanlegre.

Syrach 3.

Hier a mote finnast mørg ohlyden Børn sem Forelldrønum giøra Hiartans Sorg og angur/ sem var Cain/ Ruben/ og þeir adrer Jacobs syner ē selldu Joseph/ so z Amon z Absalon syner Davids/ z fleire adrer. So ber nu Børnunum ad angra ecke sijna Forelldra/ eda veita þeim nøckra Vāæru eda Ovirding/ helldur þiona þeim og heidra þa epter Guds Vilia og Bodorde/ med allre Godsemd. Enn ef so kañ til ad bera/ ad Forelldrarner eru ogudhrædder/ og hlyda ecke Gude eda hans orde/

þa

þa ſkulu Børnen framar hlyda Gude Himneſkū Fødur eñ verálldlegū Forelldrum. Þad ſama kienner oſſ Chriſtur/ j þui Andſuare ſē hñ gaf ſiñe Modr þa hun fañ hñ j Muſterenu j Bland fra Nalærdu/ þeg~ hñ ſagde ſo/ Huad
er þ ad þid leited ad mier? Viſſu þid Luc 2.
ecke ad mier byriar ad vera j þeim Hluſum ſem eru mījns Fødurs. Og j ødrū Matth 10
ſtad ſeiger hann ſo/ Huør hñ elſkar Fødur og Modur framar eñ mig / ſa
er ecke mījn verdugur, Og huør ſē elſk Luc. 14
ar Son eda Dottur meir eñ mig/ ſa er ecke mījn verdugur. Snøgt ad ſeiga/ Børnen ſo vel ſem þeir vndergiefnu/ eiga meira ad akta z virda Gud eñ Fødr z Modr eda adra Yfirbodara/ huørtier hellſt þeir vera kuña/ ſo ſem S. Petur giørde/ þa Phareſei villdu fyrerbioda
hønum ad predika vm Chriſtū/ þa ſag Actor.
de hann/ Framar ber ad hlyda Gude eñ 5.
Mønnønum.

Fiorda Spurning j þeſſu Bodorde.
Huør Laun fa þau hlyduu Børnen?

Þeim Børnum sem elska og heidra
siina Forelldra/z veita þeim heidur og
hlydne/vill Gud giefa siina Blessan.
Fyrst lofar Gud ad þau skule leinge
lifa/og fa godan rolegan Alldurdom/
Gen. So blessade Gud Sem og Japhet/sem
9 heidur veittu siinum Fodur Noa/þa hn̄
var drucken. Børn Jonadab Rechabi
ters voru hlyden siinum Fodur / drucku
alldrei Viin/og biuggu ecke i Hwsum
helldur Tialldbwdum/epter þeirra Fø
durs bode. Þar ẛ var Guds Nad og
Blessan yfer þeim. Og fyrer þetta
hrosade Gud fra Hlydne / fyrer Spa
Jerem. mañsins Muñ/eñn aviitade og straff
35 ade Ohlydne Gydinga. So priisast ep
terdæme Christi fram yfer øll Børn/
Luc. huørsu hn̄ var vppa Mandomsins veg
2 na siinum Forelldrum heyrugur z hlyd
en/huar ẛ þar stendur ad hn̄ hafe pro
ast ad Alldre z Visku z Nad hia Gu
Syrach de og Mønnū. So kieñer oss lijka Sy
23 rach/ ad ef Børnen vilia fylgia Lær
dome Forelldranna/ þa skulu þau sitia
a med

a medal Herranna/ ⁊ þeim mune ecke gleymt verda. Af Natturunne veit þad huør Madur/ ad hañ er skylldugur ad heidra og elska Forelldrana/ ⁊ ad þad ama sie Gude þægelegt.

Fimta Spurning.

Huørt Straff mun koma yfer þau jllu og ohlydugu Börn ?

Þar vm talar Gud vid Moysen/ og Exod 21
seiger / Huør sem slær sinn Fødur eda syna Modur hañ skal fullkomlega deyia. Og enn j ødrum stad/ Huør s̄ bøl- Leuit 20
uar Fødur edur Modr/ sa skal visselega deyia/ hñs Blod sie yfer hm̄/ af þui hñ bøluade Fødur og Modur. Og j Fim- Deut 21
tu Bok Moysis stendur skrifad / med huørium hætte ohlyden Sonr skal refsast/ sem ecke vill hlyda Fødur ⁊ Modr ad hans Fader ⁊ Moder skule taka hñ og leida hann ꝥ Olldungana j Stadn portenu/ og seiga/ Þesse ockar Sonr er ohlyden ⁊ oflætsamur / ⁊ vill ecke hlyda ockur/ ⁊ c. Þa skal allur Borgarlydur gryta hann j hel

Þetta Guds Løgmaal styrker ꝛ stad-
Matth. þester Christur hia Mattheo/og avijt-
15 ar Phariseos fyrer þad/ ad þeir hafa
ecke hallded sig riettelega hier vti/ ꝛ ec-
ke breytt epter Guds Løgmale/ helldꝛ
epter sijnum setningū. Vm ohlyden bo-
prouer. rn skrifar so Salomon/Þad Auga sim
30 spottar sinn Fødur/ og forsmaer ad hly
da sinne Modur/ ꝥ munu Hrafnar vt-
hoggua vid læke/ ꝛ Erner munu ꝥ vpp
jeta. Med þessum hætte forkasta ꝛ sp
illa marger Lijfe og gotze(sem annars
mætte vel og leinge lifa) og koma vm
sijder j Galga / à Hiol og steglur/sem
huørke vilia hlyda sijnum Forelldrum
nie ødrum Yfirbodurum. Hugleidum
Reg. med huilijkre Ohlydne Absalon reiste
18 sig vpp j mote sijnum Fødur David/ꝛ
huørnen hn̄ vard straffadur/ad Joab
lagde hann j giegnū med þremꝛ Glad-
Reg. ielum. Eli Kieñemadur/og Landsdom
2 are atte tuo sonu Ophni ꝛ Phineas/þr
voru strakar ꝼ Gude og hanns Folke.
Gud aminte Eli ad hn̄ skyllde straffa
Sonu

Sonu sijna/ huad hañ ecke giorde/gaf
þeim ad eins litla Aminning/ z sa j gieg
num Fingurnar vid þa / Nuar þ Gud
liet seiga honum/ad hñ og hñs Syner
skylldu a einum Deige aller deyia/huad-
og skiede. Cham hlo ad sijnum Fodur Gen. 9.
Noa/og spottade hañ þ sijnum Brœd-
rum/þar þ vard honum boluad/Ruben 49
miste þar fyrer allan siñ Frumburdar
riett/ þui hñ vanvirte siñ Fodur z saur
gade hñs Sæng. Fyrer þ ad þau Vng
meñe j Bethel spottudu þann gamla 4 Reg. 2.
Guds Spamañ Eliseu/seigande (kañ
skie eins og þeir hofdu heyrt af sijnum
Forelldrum) Kom hier Skalle/ Kom hi-
er skalle/ þar þ komu Biarndyr vr Sk
oge og rifu j hel af þeim tuo og fioru
tigu Vngmenne/sem hañ hofdu spott
ad. So lætur Gud j onguann Maata
þa orefsta bliifa sin spotta sijna Forell
dra/eda adra gamla Menn sem vel og
ærlega hafa lifad.

Siotta Spurning j þessu Bodorde.

Huad skulū vier læra af þessu Bodorde.

Fyrst Ꝥta/Huørt sem ꝥ eru Forelldrarner eda adrer/sem eru j Forelldrāna stad setter/sem finna sig ecke hafa hallded þetta Bodord/og hafa vered vorsomūarsamer j sijnu kalle og embatte/ Þeir jate sijna Synd / bidie Gud vm Nad/betre z bæte þad þm̄ hefur a orded/z ꝥr hafa ecke giort sm̄ ꝥr skylldu.

2 Þar næst skal Vngdomuren leggia allt kapp alla astūdā þar a/ ad hallda þetta Bodord/ veita heidur og virding þeim gømlu sm̄ sagt er j þessu Bodorde/og hugsa vm huad Gud bydur z skipar/seigande/ Þu skallt standa vpp ḟ þeim grahærda/og heidra þañ gamla/og hrædast þinn Gud/ ꝥt eg er Drotten. Hier siaum vier/ ad Gud vill læta hafa þann gamla grahærda j Heidre/ Þo þessa sie nu a vorum Døgū litt giætt/ þui verr. Hier ḟ bidur Dauid so nakuæmlega j Psalmenum seigande

Leuit. 19

Drotten yfergief þu mig ecke j minne Elle/z ecke þa eg tek grahærdur ad vera/ Vm þetta hufa þeir vngu og heim

Psalm 71

sku

ſku ecke þar/þeir vita ecke ad þeir gømlu þurfa ſoddan heidurs og huggunar vid/og hyxa ecke vm/ad þar kan̄ ad koma ad þeir verde ſialfer gamler/ þui bydur Gud og ſkipar/ad veita þm̄ gømlu heidur og Virding.

3 Þar næſt ſkal hüør z ein̄ vel hyxa vm þ ſ Syrach ſkrifar/ z gleyma þui ecke/Heidra þu Fødur og Modur med Ordum og giørdum/ z Þolenmæde/ſo þeirra Bleſſan kome yfer þig/Þui Fødurſins Bleſſā bygger Børnunū Hws z cet. Vier ſiaum med huilyku Omake og Erfide/Vmhyggiu z ſarū Sueita allmarger vppala Børnen z koma þm̄ a legg/þo þau ſie miøg mørg/En̄ ſyd an ſkiedur þ ſo/ad þeim geingur þ ecke eptertalnalauſt/og valla vilia þau/øll veita Fødur og Modur Vppelde ſ þm̄ ber. Slyk er hefndarvænleg Synd/ og þar keimur ſannlega epter Guds Ovilld z Bølvan/þar vier leſum af Fuglum og fleirum ødrū Skiepnum/huørſu ad þær annaſt øruáſa Forelldra/og hialpa þm̄ Syrach. 3.

4 J fiorda lage eiga aller vndergiefner/huørr" Tegundar sem þeir eru/ad vera sijnum Yferbodurum/ heyrug' og hlydner / so sem S. Pall kienner/ Ad
Rom. 13. huør Madur skule vera Yfervalldenu vndergiefen/ sm̄ yfer hn̄ er boded/ z. leggr þ til/ad huør sem stendr Yfervalldenu j mote/sa stande j mote Guds skickan. Og þr sm̄ þ giora/þeir fae Dom yfer sig/ þt Yfervalldet sie ecke godum Verkum/helldur jllum til skielfingar. Og huør sem ecke vill hrædast yfervalldet/sa giore huad riett er/ og mun hañ hafa Lofstyr af þui. Þuiat Valldsmaduren er Guds Þienare/þier til goda ef þu giører gott/ Eñ ef þu giør' þ sem oriett er/ þa mattu ottast/ þt hn̄ ber ecke Suerdet Forgiefins/hn̄ er Guds Þienare/og a ad refsa þeim sm̄ jllt giora. Enn ef Valldsmaduren giør' Oriett/ þa hugse hn̄ vm þ ad hn̄ hefur ædra Vallo yfer sier./ huoriu hann a Reikningskap ad standa a sijnum Tijma/hia huøriu ad ecke er Mañgreinar

alit

âlit/Huar vm all' Yfirbodar' z valldsmenn ættu ad hyxa/ og vita/ad þar vill koma/þeir eiga og ad giøra Reikningſkapen/ſo ſem þeir vndergiefnu.
5 J fimta maata lærdu þ hier/Þier ber ecke ad eins ad vera hlyden Yfirvalldsmannenum/helldur ſkalltu z eirnen oſka hønum Gods/vña hønū þrar Virdingar og þeſſ heidurs hañ hefur/ tala hønum ecke laſtlegt til/huar vppa ad hlyder Amiñing Moyſes til Jſraels Sona/þar hñ ſeiger/Þu ſkallt ecke laſtlega tala vm Høfdinga þyns Folks. Exod 22
Þar med ſkalltu bidia ꝑ hønum til Guds/epter þui ſem S. Paall bydur/ ſeigiande/Jeg vil þar ſkule ſkie Bæn'/miñingar/Fyrerboner/og Þackargiørder/ꝑ øllum Møñum/ ꝑ Køngum og øllum Valldsmønnū/ſo ad vær mættum lifa rolega og fridſamlega/ med allre Gudhrædſlu og ſidſeme. Timot 2.
6 Ad ſijdøſtu lærum vier hier/ad þ ſie Guds vilie z Sickan og ſkipan/ ad giefa z giallda yfervalldenu vora þegn

skylldu/þad er Skatta og Skylldur/ z
uier erum þui skyllduger med riettu/ept
Rom. 13 er þui þui sem S. Páll aminner oss/
seigande/So byriar oss nu vndergieꝼnū
ad vera/ei alleinasta Reꝼsingarña veg-
na/helldur og eirnen þ Samuiskunnar
saker/Þar þ eigū vier Skatta ad giall
da/þt Valldsmeñ eru Gudz þienarar/
sem eiga ad veita vndergieꝼnum Ver-
nd og ꝼorsiar. So gieꝼed nu þ huoriū
sem þier erud skyllduger/þeim Skatt s
Skattur heyrer/þeim Toll sem Tollur
heyrer/ þeim Otta er Otte heyrer/ þm̄
Heidur sem Heidur heyrer. Þetta stad-
ꝼester Christur/seigande til Phariseañ
Matth. 22 na/ Gieꝼed Keisaranū þad Keisarans
er/z þ Gude sem Guds er. S. Petur
aminner oss vm hid sama/og seiger/Ver
1 Pet. 2 ed allre mannlegre Skickan vndergieꝼn
er/þ Herrans saker / Sie þad Kongur
so sem sa æꝼste / ellegar Hoꝼudsmenn
sem eru aꝼ honum vtsender til heꝼndar
Illgiorda mønnum/enn godum til Lo-
ꝼs/Þui þad er Guds vilie/ad þier med
godum

godum giørdum undir þagged Hauiſku heimſkra Maña/ ſo ſē Frelſingiar enn ecke þeir ſem haƀa frelſed til Skalka ſkiols/helldur ſo ſem Guds þienarar. Veited huøriñ Manne virding/elſked Brædurnar/otteſt Gud/heidred Kongen. Þier þionuſtu meñ vered Herrønū vndergieƀner med allre Hrædſlu/ ecke alleinaſta godum z ſpakferdugū/helldr og ſo hreckvijſum. Eñka eirnen ſkrifar S. Páll til Titum/ad Meñ ſkule vera Høƀdingønum/ og Yƀervalldsmøñum vndergieƀner og hlyduger/ z vera reidubûner til allra godra verka/ Tit 3.

Fimta Bodord.

Þu ſkallt ecke ſla j Hel

Hingad til heƀur Gud kent oſſ j ſijnu Løgmale/huad vier erum Gude ſkyllduger og vorum Forelldrum/og huørnen vier eigum ad haga og hegda oſſ vid þa huørutueggiu. Eñ nu kienner hañ oſſ j þeim Bodordum ſem epterfylgia/ huørnen oſſ ber ad breyta vid vorn Na

unga/hans Persónu/ hn̄s Eigenkonu ꝛ hn̄s Gods heidúr og æru/ og Þad annat hønum heyrer til.

Fiorar greiner eda Spurningar hóꝼū vier ad akta j þessu Bodorde ?

i. Med huórsu mórgu mote Mān̄dráp ked kann ad verda.

ij. Huór laun þeir skulu þa sem þordꝛ ast Reide og Manndráp

iij Þridia grein er Refsing og straff þra sem eru reidegiarner ꝛ ofriꝺsiuker:

iiij Huad vier hófum ad læra af þessu Bodorde.

Fyrsta grein eda Spurning.

Med huörsu mörgu mote Manndraped kann ad skie?

Fyrsta Manslag skiedur med Verk enu/ þegar Madur slær sinn Naunga med Suerde eda Jarne/ Lurke eda stei-ne/ so ad hann þar af sinn bana. Þann en slo Cain j hel sinn Brodr Abel. So Gen 4. stack Joab j hel Amasa og Abner. So 2 Reg lesum vier z vm Rhasis j Bokenne Mac- 20. cabeorum/ ad hann lagde sig sialfr j hel/ so ad 2 Macc hann skyllde ecke verda herteken z þangad 14. ur af sijnum Fiandmønnum. Slijkt Mann drap/ huørt helldr Madur tekur Lijfed af ødrum eda sialfum sier z med huøriu Mote þ skiedur/ þ verdr allt j þessu Bo dorde fyrerboded.

Enn þegar veralldleger Balldsmenn læta aflijfa Mannslagara / Þiofa og adra Obotamenn/ epter Guds Løgum og Manna/ þa giøra þeir þad so s Gu-ds Þienarar og Vmbods menn/ s þar stendr/ Huør sem vthellder Mannsins blo de / hans Blode skal og so af Manne Genes. vthellt verda. Gud hefur z so sett liost 9.

Exod 21 Løgmal so lꝍtande/ Ef ad Mønnum ber a mille/og eiñ slær annan med Stei ne eda hneffa/ z hñ deyr ecke þar af/ hell dur liggur vppa Sængena/ komest sa same a fætur aptur/ so hañ geingur vid Staf/ þa skal hiñ vera saklaus s̃ hann slo/ þo skal hñ bitala hønū verkafall. Slijkt Linkindarløgmꝍl heffr Gud gef ed þeim sem oforvarandis vrdu sijnum Naunga ad Skada/ og þar til sette z skickade hann nockrar Borger j þui fyr verheitna Landenu/ huørt þeir mattu fl ya/ so sem þar stendur j sama Capitu la. Ef nockur slær annan so hañ deyr

Numeri 35. þa skal Banamadurinn vissulega deyia Enn hafe hñ ecke staded epter hñs Lij fe/ helldur heffur Gud lꝍted hañ ofor varandis falla j hans Hendur/ þa vil eg tilsetia eina Borg/ til huørrar Veg anden sk flyia. Eñ dirfest nockur ad sla siñ Naunga j hel sniksamlega/ þañ skalltu draga fra mīnu Alltare/ so hñ

Deut. 19 misse Lijfed. So lesum vier og eirnen rm oforvarandis Mandrap/ z øll Bo daverk/

dauerk / þa skal Banamaduren flyta
til einhuørrar af þeim Frelsis Borgū
og hallda Lijfenu. Og sijdan þa Jsra
els syner høfdu innteked Canaans land
þa minntest Gud a þetta oforuarandes/
Manndrap/og sagde til Josua. Seig Josu 20
þu Jsraels sonum/ad þeir setie til nock
ra Frelses stade/a medal ydar so sem eg
talade vid Moysen/huørt þr meige fly
ia sem oviliande sla sin Naunga j hel/
so þeir meige vera frij fyrer Epterma
lsmañenum, Og sa sem flyr til einhu
ers af þessum Frelses stødum/hn̄ skal
standa fyrer vtan Stadarported/z seig
ia Olldungønum Stadarins fra sijnu
Misfelle/ þa skulu þeir taka hañ jñ j
Staden til sijn/og læta hañ fa Rwm
so hañ meige bua hia þeim/Þad er nu
þad fyrsta mannslæged.

Annad Mannslag skiedur med Tungune
og þad skier med mørgu mote.

1 Fyrst þegar Madur giefur edr he
fur sinksamleg Rad j frame til ad f-
koma sijnum Naunga/z skilia hañ vid

Lijf z Gods. Þessa hattar var þ Mañ
drap sem Dioffullenn fyrst jnnleidde j
Gen 3 Heimen/þa hñ j Paradijs sutksamlega
fyrerkom vorũ fyrstu Forelldrũ/z kom
so dauda yfer allt mañlegt Kyn. So
drap Jesabel Drottning þañ saklausa
Reg Nabot/med sijnum falsklegum Rædũ
21 þa hun sette til tuo Liuguotta/sem bera
skylldu Vitne a mote hønum/huar fyr
er hañ skyllde j hel grytast/ so Kongur
mætte eignast hñs Vijngard. So gaf
z Herodiades siñe Dotter ræd/ huorñe
Matth. hun skyllde bidia Kong vm Høfud Jo
4 hañis baptista/vppa þ hañ skyllde ecke
straffa Kong og hana f oleyfelega
22 Sambwd. So baru og Pharisei Ræd
saman/huørnen þeir giæte griped Je-
sum j hans ordum. Slijkt er riett Ba-
naræd/og fullt Mañdrap fyrer Gude
ecke sijdur eñ Mannslaged.

2 J annan Mata verdr Mañdrap
med Tungunne/ þegar Madur bydur
eda bifalar ødrum/ad drepa þa Menn
sem saklauser eru/og þeir hafa huorke

Løg

Løg nie Riett til/ so sem giørde Saul 1 Reg.
Kongur/þa hn̄ baud Doeg ad sla j hel 22
LXXX Presta/ꝥ vtan Kuinur z Bø
rn. So baud z Dauid Kongur j synu 2 Reg
Breße til Joab/ ad læta Vriam vera 11
þar j Orustu sem mest var Mañhætta
so hañ yrde j Hel sleigen. Med þessu 13
mote drap Absalon siñ Broder Amon
þa hn̄ skipade synum Þienørum ad sla
hn̄ j hel þa hn̄ være drucken orde. Þañ Mar 6
en skipade og Herodes/ ad hals høggua
Johanem j Myrkuastoßu.
3 Þad þridia slags Manndrap skie
dur med raungum Dome/þegar saklau
ser verda til dauda dæmder orietteløga/
so sē giørde Pilatus/þa hn̄ aß Hræd Matth.
slu vid Gydinga offadest vpphlaup/og 27
ꝥ hañ munde ßa Keisarans ovilld/ lijß
liet þañ saklausa Jesum/þeim til vilia
Vm soddan Manndrap talar Spama Mich.
duren/ seigande/ Huad Høßdingen vill 7.
þad dæmer Domaren/so hn̄ skule vera
hønum til Þionustu j staden. Þeir voll
dugu ræda epter sijnum Vilia og giø

ra Skada / og beygia þ huørt þeir vil
ia. Med slijku mote dæmdu þr Domar
ar og Hoфdingar Naboth/ j Samaria
3 Reg epter bifalningu Drottningarenar Je
21 sabel. Slijker ranglæter Domarar ætt
tu ad huxa vm þan riettlata Domara/
Jesum Christum/ ad hn̄ mune eitt sin̄
læta þeirra Ranga Doma koma j lios
nær vær aller komum þ hans Domstol
Rom so sem hans Postular S. Pall og Pet
14 our oss kienā/ þad hann sie settur Dom
Act are lifendra og Daudra.
4 Fiorda slags Manndrap er Suik
Matth. og Forræd/ eins og Judas sueik z for
26 red sin̄ eigen Herra Jesum til dauda/m3
sætum og følskum Ordum/kallande hn̄
Meistara/ og kyste hann. Med þessu
mote giørde og Saul Kongur feingder
vid Dauid/ og gaf hønum sijna Dott
ur Micol til eckta/z girntest ecke nema
100 Yfferhwder af Philesteis j morgū
gafu/ meinande þar med ad han skyll
de koma j Ovina hendur/og verda slei
gen af Philisteis. Þetta var allt fal
sket

ſkt ræd/ ſo ad þad ſkyllde gillda Lijf
Dauids.

5 J þimta Mæta ſkiedr þta Mañ
drap med þølſkum Vitnisburde/þegar
Menn þa til Liugvitne/ad þkoma þar
med Naunganum/ſo ſem nu var ſtrax
talad vm Jeſabel/ ſem med ſoddan hæt
te liet aþlijþa Naboth. Vm ſoddan þø
lſk Vitne verdur talad j Vtſkyringuñe
þins attunda Bodords.

6 J ſiøtta mæta ſkiedur Mandrap
Tūguñ / mz Spotte Nædne Spieſkap
Þegar Madr hæder ſpottar ſpiear ſiñ
Nauga ſo ʒ [illegible] Chā ſpottade ſiñ Fødr Gen 9
þ Brædrum ſijnum. Michol ſpottade 2 Reg
Dauid þ þ hñ liek þ Guds ørk. Syn 6.
er Amon ſpottudu Þienara Dauids
Kongs/þa þeir ſkaru aþ þeim Skiegg 10
og klæde. So ſpottudu þeir vngu Suei 4 Reg
nar j Bethel þañ gamla Neliſeū/kall 2
ande hñ Skalla. Og þetta er þ Mañ
drap vm huørt Chriſtur talar/ſeigāde
Eþ nockur talar til annars/Racha/þu
Þuſſ/ Aþglape/ eda mæler ønnur jaþn

 þung

þung skiemdar z hneykingar Ord/Naunganum til skamar z hneyxlun/Þar Luc 6 þ bydur Christur oss ad dæma hvørke nie fordæma Naungan.

7 Siøunda og sijdasta Tungudrap skiedur j þan Mæta/ Þegar Yfervall det giefz þeim Lijf sem til Dauda hafa vnned/z Gud og løgen skipa ad Lif fed skule missa. J þeña mæta syndgade Saul j mote þessu Bodorde/þa hañ 1 Reg 15 villde ecke sla j hel Agag Amalechita Kong/sem Gud baud hønum.

So geingur þ enn til opt og allvijda/Sa store Manndrapare Barrabas verdur laus/fyrer Villo og peninga/z adrar heimsins Fundingar/eñ þeir sinau Mandraparar/verda stundum fyr litlar saker/eda ønguar Rietten ad standa/og Lijfed ad missa.

Þridia slags Mandrap skiedur med Hiartanu.

Þad er þegar Madur hefur j sijnu Hiarta Ofund/Reide/Heipt og hatur til sijns Naunga. So skrifar S. Johañes

hannes/ Huør sem hatar sinn Brodur/ 1. Joh
sa er Mandrapare. Þetta vtskyrer sial 3.
fur Herran Jesus Løgmalsins Herra
lioslega/þar hañ seiger/Til þeirra go
mlu var sagt/Þu skallt ecke Sla j hel/
Enn eg seige ydr/Huør ſ reidest Brod Matth.
ur sijnum/ hñ er sekur ꝥ Dome/ꝛ huør 5.
sem seiger til Brodur sijns Racha/hañ
er sekur ꝥ Rꝏde/Enn huør sm̃ seiger/
Þu Gickur/hñ er sekur Heluitis ellds.
Hier heyrum vier/ad Gud fyrerbydr
ecke alleinasta þad ytra Mañslag/hell
dur øll jll ꝛ onyt Ord/ſ fram koma af
Heipt hatre ꝛ Reide/vid Naũgã. Vm
Cain skrifar Moyses/ad hñ vard reidr Gen 4
vid sinn Brodur j sijnu Hiarta/ꝥ sama
var Manndrap ꝥ Gude/huøria Reide
hñ liet j liose/ med sijnu Yferbragde/
Þar fyrer sagde Gud til hñs/Þui ertu
reidur/ꝛ þui er þañen þitt yferbragd ꝛ
Siertu godur/þa ertu þægelegur/ enn
siertu ecke godr/þa huijler Syndē j dyr
onum/enn lꝏt hana ecke hafa sinn vil
ia/helldur rad þu yfer henne. Þar fyr

er liggr Magt a/ad vier fordunst Rei-
de og Natur til Naungans/þui þad er
Hiartans Manndrap ꝼ Gude/og Gud
alijtur og aktar Vilian Mansins fyr
Geneser Verked. Joseps Brædur voru reid"
27 vid hñ/kuñu ecke ad lijda hann/ecke sia
hañ/þar ꝼ voru þeir j Hiartanu riett-
er Manndraparar fyrer Gude.

Aunnur Grein eda Spurning
Huør verda Laun þeirra sem fordast
Mandrap Reide og Hatur ?

Þar vm skrifar David j sijnũ Psal
Psalm me/seigande/Sia huørsu gott og lyste-
133 legt er þad / ad Brædurner bwa sam-
þyckelega til samans/þad er so sem þad
kostulega Balsam sem rennur af Nøf
de Aarons j hans Skiegg z Klæde/og
lijka sem Døggen sem fellur af Nerm
on vppa Sions Fiall/ Þui þar(huar
samlynde er) lofar Drottẽ siñe Blessã
z Lijfenu/alltijd z eilijflega. Vm þet-
ta talar og Christur openberlaga/ þar
Matth. hñ seiger/Sæler eru Hoguærer/ þuiad
5 þeir munu eignast Jørdena, Sæl' eru
Hreinhiartader/ þt þr skulu sia Gud/
Sæl

Sæler eru Fridsamer/þt þr skulu kall-
ast Guds syner. Þui er þ Gude kiært/
þegar Naungar og aller adrer lifa til
samans j Fride og Samþycke og j het
løgum Kiærleika.

Þridia grein eda Spurning/ Huørt Strafþ/ huør Refsing yfer þa eigi ad koma sem briota af þessu Bodorde.

Gud almattugr vill ecke ad vier sku
lum hafa Heipt nie hatur a vorum Na
unga/og ei helldur hefnast a hønū/hn̄
vill sialfur hafa þa Dyrd ꝛ þad valld
ef ess skiedur ortett/so sem hn̄ seiger hia
Moyse/Hefnden er mijn/ Mier ber ad- Deut
hefna og endurgiallda. Þar fyrer eig- 32.
um vier ad stilla vora Reide/elleg^r vill
Gud straffa oss / so sem þar stendur j Gen 9
fyrstu Bok Moysis/Huør sm̄ vtheller
Mañs Blode/hn̄s Blode skal af man
ne vthellt verda. Item/ Huør sem slær Exod
nockurn Mañ so hn̄ fær Bana af/sa 21
skal vijselega deyia. Sama Dom legg Leuit.
ur Gud a Mannslaged j þridiu Bok 24

Moysis/ Og lijka med sama Mose kal
ar Christur vm sierhuorn Mann sem
engua Vallds stiett hefur/og vill hef
na sijn strax sialfur/ Huør sem Suerd-
Matth. 26 ed tekur/ sa skal fyrer Suerde falla.
Vegna slijks Bradrædis vrdu þeir
Simeō z Leui syner Jacobs af Arfe
Gen. 49 setter/þa hn̄ sagde. Þeirra Suerd eru
Mordingia Vopn/mijn Sal skal ecke
koma j þeirra Rad/z mijn Sæmd ecke
j þeirra Samkūdu/þui þeir myrtu mañ
j sinne Reide/og med sijnum eigen vilia
hafa þeir Vgsā fordiarfad. Bølfud
vere þeirra Reide/ ad hun er so strøng/
og þeirra Bræde/af þui hun er so hø-
rd. Jeg vil skipta þeim j Jacob/z tuīſ
1 Joh 3. stra þeim j Bland Jsrael. So z vpp-
telur S Johañes huilijkt Strafs kōa
mune yfer Manndraparana/þar hañ
seiger/ad þeir hafe ecke eilijft Lijf j si
er blijfanda/og ad huør sem ecke elskar
sinn Brodur/sa skule j Daudanum blij
Gal 5 fa. S. Paull telur vpp Hollðsins verk
og a medal þeirra reiknar hañ Fiand-
skap/

kap/ Kijþ/ Prætur/ Reide z øþund/ Os amþycke/ Neipt/ Natur/ Mord z Mañ lag/ og endar þad so/ Ad þeir sm slijkt giøra skule ecke erþa Guds rijke. Og Christur sialþur seiger / ad huør s̄ sinn Naunga kallar Þuss / heimskan Nar, Matthē. 5. ra Aþglapa eda aunnur jaþnijll Ord sa sie sekr Helvitis ellds. Huad vill þa koma epter Skiemdar ord/ Aþiettes ord Riettar ord/ z øll Smanarorde z Hug modz ord/ og Brixl/ sem hier optsinnis gieþur huør sijnum sanchristnū/ z giø rer sier ongua Samuisku aþ/ Þar þyr er œttu Menn ad huxa vm sig og sijn Eþne/ og huad hier vid liggur/ eþ ad Menn liþa j Neipt og Natre/ reide og øþund og þorkasta so siñe Saluhialp.

Fiorda Grein þessa Bodords/ er sa Lær domur sem vier eigu.n ad læra aþ þessu Bodorde

I. Fyrst eiguin vier ad læra hier aþ/ ad medkienna og jatá/ ad vier høþum ecke so breytt vid Naungan s̄ vier eigū ti elskad hañ sem oss byriar/ helldur hat

ad hañ og giort honū jllt/og ſtygt hā med Ordum og giørdum/ Huar þ vier meigum jata z medkieña oſſ ad vera ſeka og ſynduga vid Gud j þeſſu Bodorde. Þuiad þo vier ſlaum ønguan j hel med Høndunum/þa erum vier þo ſamt ſynduger og ſeker j hinum ødrum Mañdraps greinum/ vid Naungan/ ſem nu hefur vered vm talad.

2 Þar næſt eigū vier af Hug z hiarta ad jnnfalla til Guds og bidia hann vm Nad z fyrergiefning/og ſeigia m3

Pſal. 134. Dauid/Drottenn/ ef þu villt tilreikna Synndernar/huør kann þ ad ſtandaſt ? Þuiad fyrer þīnu Auglite er eingen lifande Maña riettlætur/ja/ ecke þeir allra heiløguſtu. Enn þo ſkulum vier trua z treyſta vppa Guds Nad z myſkun/ſo ſem Dauid ſeiger j ſama Pſalme ſeigande/ Nia þier Drotten er Lijknen og Fyrergiefningen.

3 Þui næſt ſkulū vier leggia alla Aſtundan þar a/ ad hafa goda og brodrlega Vmgeingne vid Naungan/ſo ſē S. Pall

S. Pall kieñer oss seigande/Giallded Rom
onguñ jllt þ jllt/legged Kapp a ad ve- 12
ra sidsamer vid huørn Mann/þad mø
gulegt er/og þad þier formegned/haf
ed Frid vid huørn Mañ/Hefned ydar
ecke sialfer mijner elskuleger/helldr gef
ed(Guds) Reide rwm/þuiad skrifad er Deut
Mijn er Hefnden/jeg vil endurgiallda 32.
seiger Drottren/Og eñ seiger S. Pall/
Ef ad Ovin þiñ hungrar/þa gief þu
honum Mat/ef hñ þyster þa gief þu
honum ad drecka/Nær þu giører þita
þa safnar þu Glodum ellds yfer Høf-
ud hm. Lat ecke þad jlla yfer vinna
þig/helldr yfer vinn þu þad vonda med
godu. Eins skrifar Salomon/Ef þiñ Prouer,
Ovin hungrar þa gief þu honū Bra- 25.
ud ad eta/ Þyster hañ/þa geif honum
Vatn ad drecka/þui þu mūt safna glæ
dum yfer hans Høfud/ꝫ hñ mun þier
endurgiallda/J Moysis Bok lesum vi
er/ huørsu audmiuklega og litelatlega Genes.
Jacob tok j mote sijnum Brodr Esau 33
fiell til Jardar þ honnm j sio reisir/ og

liet Kuinur og Børn og allt sitt Folk veita hønum Lotning. So giørde og Genes. 45 Joseph sinum Bræðrum til goda a Egiptalande/enn þo þeir hefde allt aufsad forskulldad.

4 Item/So skulu vier og eirnen sia oss vel fyrer/ad syndga ecke/huorke mz Hiartanu nie Tunguñe/nie helldr Ver kunū/helldr vid Naunganū til gagns z og goda/veita hønum Hialp og styrk/ vernda og forsuara hans Lijf og Godz z æru/epter þui s͞ S. Johannes skrifar Joh 3 Elsked Naungan/ ecke med Ordunum eda Tunguñe/ helldr med Verke z sañleika. Fylgū og eirnen Rādū S. Paulus/þar hū seiger/Reidest z syndget ecke Ephes. 4. læted Solena ecke vnder ganga yfer ydare Reide/z giefed ecke rū Diøflenū.

5 Ad sijdustu/kuñe so skie/ad Nauñgē giore oss orietf. þa ber oss (ef vier viliū christner vera)ad lijda þ/ z hefna þess ecke/helldur lijda þ mz Þolenmæde/ og bijfala þ Gude/z fyrgiefa þ af Hiarta Matth. 18 þeim sem ofgiort hefur ad haft/so s͞ ad vier viliū ad Gud fyrgiefe oss

Siøtta Bodord.

Þu skallt ecke Hordō drygia.

So sem Gud er sialfur einn hrein ⁊ heilagur Ande/so vill hann/⁊ so bydr ⁊ skipar hn̄ øllū Mønū/bæde j Hiuskapnum og vtan hiuskapar/ad flyia ⁊ fordast Hordoma/Frillulijfe/⁊ allā Saurlijfnad/og oleyfelegar Girnder.

Fimm Greiner høfū vier j Þessu Bodorde/ ad huøriu vier eigum vel ad giæta?

1 Huad Gud fyrerbydur og bañar:

ij Huad hann bydur og Bifalar

iij Huör ad sie Laun þeirra sem hreinliga lifa.

iiij Og huörs Strafs þeir hafa ad vænta sm̄ syndga a mote þssu Bodorde

v Og huad vier af þessu Bodorde eigum ad læra. Fyrsta Greinen

Huad Gud fyrerbiode og banne j þessu Bodorde

Gud f̄bydr j þessu Bodorde allā Saurugleika/allar ohreinar Girnder/Lostaseme/Girndarbruna/ huort þad skiedur med Augnaña tillite/Teiknū/Bendingū/Lauslæte eda ødrū hattū. Nier f̄bydst Blodskom̄/Hordōur/Frylluliife/Jomfrurkreinking/Naudgā/⁊ øll oñr saurlijfis Verk og Giørningar/sem Syner þessa Heims fremia og drygia j mote Løgmale Guds ⁊ Mañа/sier til stundlegra og oendanlegra Pijsla og Refsinga. Soddan Otykt ⁊ ohreinleike skiedr med fiorū hattum. Fyrst med Augnaña Tillite/Þar næst med Ordunū/J þridia mata med Hiartanu/ og seinast med Verkenu.

Fyrst

1 Fyrst skiedur Saurlijfed mz Augū um/ Þegar Madurenn eda Konan lijtur Girndar augū huørt til annars/ eda gef ur fra sier nøckurt Lausłætis Teikn z merke/ huar þ Madr eda Kona vpptend raſt til saurugra Girnda/ so sem stendur j fyrstu bok Moysis/ þar so seig'/ Þeg ar Meñena fiølgade a Jørduñe/ z þr attu Dætur/ þa litu Guds Børn epter Mañana dætrū/ huørsu vænar þær vo ru. Item/ Þegar Sichem son: Hemor sa Dinam dotter Jacobs/ fieck hann ast og girnd til heñar af þeirre Syn. Dauid sa af Þakenu siins Hwss eina Kuiñu lauga sig/ sem var friid og dæge leg/ þar þ liet hañ kalla hana til siin. Hier sium vier ad synen og Augnaña Tillited hefur þessū verck Orsøk z ef ne til Syndarennar. Þar fyrer bidur Dauid Gud ad snua siinū Augū so þau slae ecke vppa Hiegomā. Og Salomō seiger / Lat þijn Augu lijta riettt fr amm fyrer sig / og skima ecke med þeim. Job skrifar og so eirnen/ Sattmala

Genes 4.
Genes 34.
2 Reg 11
Psalm 119
Pro 4.
Job 31

 giørda

giørda eg vid mijn Augu/ad eg skyllda ecke lijta til nockrar Meyar. Lijka eir-
Gal 5 nen kienner oss S. Pæll/ ad þeir sem Christo tilheyra skule kroßbesta hollo-
ved med sijnum Lystingum og girndum.
Col 3 Og til Colossenses/Deyded ydar Limu s erud a Jørduñe/Nordoma/Saurlijße
Syrach. Girndarbruna/og vondar girnder/Nier
.9 vm aminner og Syrach/þar hñ so seig
er/Sprogsettu ecke Jomßrur/so þu verder ecke til þeirra vpkueiktur/ Snu þu þijnu Auglite ßra ßrijdum Konū/ z lijt þu ecke a Andlits ßegurd añara Manna Kuenna/þuiad ßrijdar Konur haßa margan gabbad/ogþar aß tendrast vond Girnd sem annar Elldur. J sama Mæta koma Konurnar mørgū til girnda og Saurlijßis/med þra Skraute z skarte/z prydelegū Klædaburde, z mørgu ødru Lauslæte/ s vijda odz vmtalad j Ritninguñe/z nog ßiñast Dæme til.

2 Añan mæta skiedur Saurlijße mz Ordunum. Soddā ord eru klæm z nijd og ohæßelegz Ordamuñsøßnudz/ Søgz

og

ꝛ æfentyr/ Brunakuæde og afmurſviſſur/ huar af margur vpptendraſt til Loſtaſemdar ꝛ ſaurugle gra Girnda/ huad allt S. Pall forbydur og bañar/ ſeigãde 1 Cor 15 Jll Ræda ſpiller godũ Sidũ. Og j ødrum ſtad ſeiger hñ/ Lated ecke Horarij ꝛ Eph 5. Saurugleik eda Agirnd ſeigaſt fra ydꝛ ſem heilogũ ei hæfer/ eige hellldꝛ ſkiemmeleg Ord/ fiflſlegt Skraf eda Kieſkne.

3 J Pridia Mata verdur þeſſe Synd drygd ꝛ framen j Hiartanu. Þuiad þo heimuren hafe og hallde jllar Huxã er ecke fyrer Synd/ þa dæmer Gud ød ruuiſs/ þui hñ vill hafa hreint Hiarta. Vm ſoddã Hordõ eda Saurlijfe Hiartens tal" Chriſtꝛ hia Gudſpialla mañenum/ ſeigande/ Til þerra gømlu hefꝛ vered ſagt/ Þu ſkallt ecke Horaſt/ Enn Matth. 5. jeg ſeige ydur / Huør ſem lijtur nockra Konu/ til ad girnaſt hana/ ſa hefꝛ allareidu drygt hor mꝫ heñe j Hiarta ſijnu. Jtem/ Seiger Chriſtur j ødrum ſtad/ Af Hiartanu koma jll" Huxaner/ Mord/ 15 Hordomur/ Saurlifnadur/ ꝛ et/ Þta

er þ Mannen ſaurgar. So leſum vier
j Judiz bok/ad Holofernes Hiarta va-
rd vppkueikt af Girndarbruna til Ju-
dith/og bad hana ad ſetiaſt nidr/drecka
z giora ſig glada. Hier vid varar oſſ
Syrach. Jeſus Syrach/þar hn̄ ſo tal^r/Sit þu
9 ecke hia an̄ars Man̄s Konu/z tak ha-
na ecke j Fadm/ z haf ecke ſamdryckiu
med hen̄e/ſo hiarta þitt hneigeſt ecke til
hn̄ar/ z þitt Sin̄e verde ecke þangad.
Gen 20 So leſū vier ad hiarta Abimelech vard
vpp tendrad af þeirre Hroſan s̄ han̄s
Høfdingiar høfdu hꝏlt z hroſad Sa-
ru Abrahams huſtru fyrer hønum.
So eigum vier nu ad fordaſt Hiart-
ans Hordom og allan ohreinleika/ Þui
ad Gud dæmer ecke epter þeim ytra hei
lagleikanum/ helldur epter Hiartanu.
Sie hiartad hreint/þa er allur Madur
en hreinn. J þan̄ mꝏta dæmde Chriſt
ur þan̄ Syndara j Muſterenu rietlæt
an/ſem eingen Godverk hafde/en̄ haf-
Luc 18 de þo hreint hiarta/ enn fordæmde hin̄
annan med øllum ſijnum godū Verkū
ſem

sem hafde drambsamt Hiarta/og hrosade sier af sijnum verkum enn forsmade adra. Og Salomon seiger/ Ad Drottē hate þad Hiarta sem vmgeingst med Prouerb. 6.
yllum Hreckium.

I fiorda mata skiedur Hordomurē og Saurlifnaduren mz Verkenu/ Þad þarf ecke vtskyringar vid/ Þar til eru Dæmen forn og ny/og meir eñ dagleg. Gen. 19
I þenna Mata syndgade Lot mz bæd=
um sijnum Dætrum. Dauid med Ber
saba Vrie eigen kuinnu/ Aman med 2 Reg 11
Tamar sine Systur. Sichem mz Di Genes 13.
na dotter Jacobs. Sa Jsraelite mz þre Num 25
Causakonu Casbi. Allar soddan Syn
der z giørder eru j mote þessu Bodorde
þar þ ber oss soddan ad flyia z fordast
z lifa heilaglega/ og ad huør og einn
vardveite sitt Kier/siñ eigē Lijkāa j hel 1 Thess. 4
gan og heidre/enn ecke j Girndarbruna
so s Heidingiar þr af Gude ecke vita.

Og mz þui ad Hordomuren z Saurlifnaduren verdur fboden/ þa verdur z so hier fboded allt þ s Mañe kann ad

verda orsøk og tilefne til soddan Synda/og af huoriu soddã Synder optast koma og kuikna.

1 Þar er fyrst ad reikna Idiuleyse/s̃ er Root margra Synda/ Enn þo hellst Saurlifnadarins. Epterdæme giefr
2 Reg 11 oss Dauid/ þa hañ dro ecke vt j Strijd med sijnum Hers høfdingia Ioab/ helldur la heima j Ierusalem/og stod vpp s̃ Texten seiger/og spacerade vppa Þakenu a sijnu konglegu Hwse. Eñ hefde hñ vered i Strijde/ þa hefde hañ haft annad ad giøra. Sømuleidis og Bersabe/hefde hun vered heima j Huse sijnu/vid Rock og snælldu sijna/og ecke af Idiuleyse geinged burt og laugad sig þar nærre Kongsins hwse/þa hefde þ ecke skied sem skiede: Hefde Dina Dot
Genes 34 ter Iacobs vered heima/ z ecke geinged ad skoda þess Lands Dætur/ þa hefde hun hallded Sæmd siñe og æru/þa hefde z ecke slijk olucka epterkomed/ s̃ þar af kom/bæde yfer Staden Sichem/og so heñar Brædur. So er nu Idiuleyse

opt ꝛ ofialldan mørgum Orsøk og Tilefne ad þeir falla j þessa Synd.

2 Onnur Orsøk og efne til þessar Syndar er Dryckiuskapur/ ꝛ ofdryckia þad kenner oss Dæme Loth/sem drucke sa med badum sijnum dætrum. Af þui ad Holofernes drack sig drucken/ ꝛ hyxade sier ad sofa hia Judith/þar f. miste hn̄ bæde Lijf og heidur. Hier fyrer amin̄ Ephes 5
ꝛ viduar oss S Pall/ad vier skm ecke giora oss druckna/þt þar af kome saurugt fraferde. Fleire epterdæme skrifast hier ecke/þau finnast vel ef leitad vdr.

3 Dansleikte/Kuedskapr/Mansøngu Amursvijsr/Brunakuæde/mz alls hat tudm̄ Amurs latū ꝛ lausslegu Framferda/er optsinnis søk og efne/ til þessarar Syndar/Huad allt Men̄ ættu ad flyia og fordast/þt huør han̄ fordast orsøk til Syndarenar / sa fordast Syndena sialfa/og dryger hana ecke.

Aun̄ur Grein / Huad Gud biodr og bifale j þessu Bodorde?

Fyrst vill hn̄ hafa eitt hreint hiar-

ta og klart vm Lostasemdar z Girndar
bruna/ Þui slijkt hæfer ecke Guds børn
um/ Hiartad skal standa á mote z hrin
da fra sier saurugum Hugreñingum/ z
liotum verkum / þuiad þ er Guds vil•
ie / ad Madurenn sie Heilagur / epter
Exod pui Gud er sialfur heilagur/þuiad ef
32 Hiartad Mansins er hreint/þa er all•
ur Maduren hreinn.

Þar næst vill Gud/ad aller Lider z
limer Mansins sie hafder til þess sin̄ er
hreint og heilagt/en̄ ei til annars/Þar
þ eigum vier ad styra vorum Lidum og
Limū/ z hafa þa j Taume/ Augun so
þau horfe ecke a þad sem saurugt er/
Hedurn' ad þær take ecke a þui/ Mun̄
en ad hann mæle og tale þar ecke vm/
Fæturn' ad þr gange ecke þar til/ Ey
run ad þau heyre ecke þar vppa/ Sno•
gt ad seigia. Þad er Guds vilie ad vi•
er lifū hreinferdugliga/ hæfuerskliga
sidsamliga j Ordū z giørdū z allre vm
1 Thess geingne/ Og ad huør og einn vardveite
4. sitt Kier/ Sal z Lijkama/ j Helgan og

heidre/enn ecke j Girndarbruna/so sem Heidingar/Þt vorer Lijkamer eru Guds Mustere/og Þess heilaga Anda/sem vier höfum af Gude.

Þridia Grein/ Huør eru Laun þeirra sem hreinferduglega lifa?

Þad seiger Christur j Gudspiallenu Ad Þr skulu sia Gud sem eru hreiner j Hiarta/ꝥ er/ þeir skule finna Nad hia Gude/og fa eilijfa Sæluhialp. Lyka eirnen hafa þeir Guds Blessanar ad vænta og verndar sem eru hreinlijfer. (Matth 5.) Hugleidum dæme Joseps/Fyrer ꝥ hañ var so hreinlijfur/ad hñ villde ecke sāþyckiast Potiphars Hustru/þa hū lockade hñ til Syndar ⁊ saurlijfis/þa gaf Gud hönum sijna Blessan/so ad hñ hafde Lucku j öllum Greinū/ ⁊ vard vpphafen til konglegrar Wifalningrar og Tignar. (Genes 39) Judith vard lofud ⁊ prijsud ꝥ þad/ad hun med forsiallegu Rade sijns Hreinlijfis frelsade borgena Bethuliā fra Holophernis hende/og kallast Kórona Jerusalem/⁊ glede Jsrael/⁊ Sóo- (Judith 15)

me alls Jsraels Lyds. Pa hreinlijfu
Susannam frelsade Gud fra dauda/ þ
hønd Danielis/ þui hann er Gud allra
þrra ē hreinferduglega lifa. Maria
fieck þa Nad og blessan af Gude fyr-
rer sitt Hreinlijfe/ z sijna Gudrækne/ ad
hun fram yfer allar Kuinnur z Mey-
tar j Heiminū vard vtualen til ad vera
Luc 1 Mod' Heimsins Lausnara Jesu Chri-
sti/ epter eingelsins ordum sm hñ sagde
Ottast þu ecke Maria/ þuiad þu hefr
funded Nad þ Gude. Phineas Kienne
Num madr sonr Eleasar hafade þ ādstygge
25 lega Saurlijfe eins Mans af Jsrael
z eiñrar Moabitiskrar Kuiñu/ z lagde
þau j giegnum med Spiote j þra skiem
dar Verknade / og vandlætte so vegna
Guds/ Pad lijkade Gude so vel/ ad hañ
talade so til Moysen/ Sia/ eg gief hønn
um Frid mijns Sattmala/ so ad hñ z
hans Afkuæme skal hafa Sattmala
eilijfs Kieñemañsskapar/ af þui hann
vādlætte vegna sijns Guds/ z forlijkte
þ Jsraels sonu. Og j Openberningar
bokeñ

kokenne stendur so/Þesser eru þr s̄ ecke hafa af Konunum saurgast/þuiad þr eru Jomfrur/og fylgia Lambenu/hua rt sem þad fer. Apoc. 14.

Fiorda Grein þessa Bodords er vm straff ꝛ Refsing þeirra sem syndga j mote þessu Bodorde.

Vier lesum j fyrstu Bok Skøpunnennar/huørsu ad Gud klagar yfer þui sem þa lifdu j Heimenum/ þ þeir toku sier Eigen konur/ecke epter Guds skick an/helldur huø riat þeir villdu/og Gud sagde ad meñ villdu ecke lyda ad Gudz ande avijtade þa/ ꝛ ad Guds børn lau inz Mañana dætrū/Þui jdradest Gud/ ad hñ hafde Mañe skapad/ꝛ villde ha fa afmad Mannen af Jørduñe/ꝛ all ar Skiepnr/hefde Noe ecke fūded Nad hia Gude/So ad Gud vardeitte hann/ sialfan attanda j Orkenne/ med þeim Skiepnū sem j Orkeñe voru med hm. Med þessum hætte eydelagde Gud alla adra Meñ j Heimenum/ꝛ allar Skiep nur sm lifande voru a Jørduñe/vegna Gen. 6.

M viij synd

syndsamlegra Girnda: Vm þetta Bod-
Leuit. 21 ord hefr Gud sett og giefed eitt strāgt
Løgmal seigande/ Huør sem horast mz
annars Mans. Eigenkonu/ hū skal vist
sulega deyia/ bæde Horkonan z Horkall
en/ af þui hū horadest med Eigenkonu
sijns Naunga. J sama Capitula tal"
Gud vm allra handa Saurlijfe z Blod
Deut. 22 skamer. Og j fimtu Moysis bok sten
dur so skrifad / Ef nockr finst mz þui
ad hū liggur med þre Konu sem hefur
sīn eigen Mañ/ þa skulu þau bæde dey-
ia/ og þu skallt j burt taka ꝥ vonda fra
Jsrael. Ef Jomfru er trulofud nock-
rum Mañe/ og einhuør hitter hana j
Stadnū og liggur hia hñe/ þa skulu þr
leida þau bæde vt ꝥ Porten stadarins/
og gryta þau bæde i hel/ Hana ꝥ ꝥ ad
hun hropade ecke/ þar hun var jnā Sta
dar/ hū ꝥ ꝥ ad hū skamade Festarkonu
Naunga sijns, Og þu skallt taka j bu
rt þad jlla af Jsrael. Jtem/ Ef mad
ur tekur eina Mey til eckta/ z finur ad
hun er af ødrū spillt/ þa skal leida ha
na

na vt fyrer Dyrnar a ſijns Fedurs hw ſe/og Folked j Stadnum ſkal gryta ha na j hel/af þui hun giørde ſoddã heim ſku j Iſrael/z drygde horan j ſijns Fø durs Hwſe/z c.

Vier leſum huørſu ad Iſraels ſyner drygdu Horan med Moabitis dœtrum/ Huar þ Gud baud ad vppheingia alla xij Nøfdingia Iſraels ſona. Og j þre Plagu fiellu xxiiij þuſunder Manña/z ſu Plaga ſtillteſt ecke fyrr enn Phine as ſonur Eleaſar/lagde med Spiote j giegnum þau bæde/s Saurlijfed frøm du/ Huar þ Gud mællte vid Moyſen/ Phineas hefur ſnued miñe Reide fra Iſraels ſonũ/j þui hñ vandlætte miña vegna/So ad eg j miñe reide ecke ſkyll de afma Iſraels ſonu. Num 25.

Huørſu grimmlega Gud ſtraffade Sodoma og Gomorra/og ſøkte þm mz Ellde z brenneſteine af Himnũ ofã/fyr er ſøkũ þeirra Horaña og onatturlegra Synda/ þ leſũ vier j fyrſtu bok Moy ſis. Item/Huørſu ad Abimelech kong Gen 19 & 20

ur vard hardlega sleigen af Gude og
plagadur/og allt Hws hũs/ꝥ þ hann
hugde sier ad taka til sijn Saru Abra-
hams hustru/og hefde dauda daed/hef
de Abraham ecke beded til Guds ꝥ hm̃
Genes Hemor og hans son Sichem/med øllũ
34 Bæiar mønum voru j Hel slegner veg
na þess ad Sichem hafde kreinkt Dinã
Jacobs dotter. Allr kynþættur Benia-
Jud 19 & min var hart nær j hel sleigen & ende-
20 lagdur/ ꝥ søkum þess skiemdarverks s̃
nøkrer ogudleger Meñ giørdu vid Leui
tans kuiñu. Hrygglegt er ad lesa huør
su þunglega Dauid var af Drottne str
2 Reg affadur fyrer hñs Mordõ & Mañdrap
12 þa Gud liet Spamannen so seigia til
hñs/Þu hefur j hel sleiged Vriam mz
Suerde Amons sona/og teked hñs Ku
iñu þier til Hustrur. So skal nu Suer
det ecke gãga af þijnu Hwse æfenlegã
Eg vil læta koma olucku yfer þig og
þitt Hws/og eg vil taka þijnar Kuiñr
fyrer þijnum Augum/og giefa þær þi
num Naunga/so hñ skal sofa mz þeim

j al

j albiørtu Solarſkine/ þut þu giørder
hitt heimuglega/ eñ eg mun giøra þtta
openberlega fyrer Augū allra Jſraels
ſona/ Nuad z ſkiede/ ad Abſalō hñs eig
en ſonur reiſte Tialld vppa Nusþake-
nockru/ og la þar med øllum ſijns Fød
urs Frillum j augſyn alls Jſraels fol
ks. Slijk dæme finaſt nog j Hiſtorium
z ſagnabokū heidiña z chriſtiña Man
na/ huørſu Gud hefur alla tijma ſtraf
fad Nordoma og Frillulijfe/ Blodſkañ
er z allā Saurlifnad/ añad huørt ſial
fur/ eda fyrer veralldlega Valldsmeñ Hebr
ſ þ eiga ad giøra/ ſo ſē Poſtulen ſkrif 13
ar/ ſeigande/ Nordōs meñ z Frillulijfis
meñ mun Gud dæma/ þ er/ Verde þeir
ecke refſter og ſtraffader hier j Heime Galad
af veralldlegu Vallde/ þa vill Gud ſia 5.
lfur þeim refſa. Þar fyrer aminner Eph
heiløg Ritning oſſ allvarlıga/ ad fordaſt 5.
Saurlijfis Syndennar / og vottar/ ad
þeir ſem þær drygia/ ſkule ecke erfa
Guds Rijke.

Fimta Grein þſſa Bodords er vm þad

Hvad vier eigum ad læra af þessu Bodorde?

1 Fyrst skal huør og einn sem veit sig i þessare Synd sekan/ jata z vidurkienna syna Synd fyrer Gude/med alvarlegre Jdran/ og af øllu Hiarta bidia Gud vm Naad og Myskun og Syndaña Fyrergiefning/ so framt sem hañ vill ecke verda bæde stundlega z eilijflega þar fyrer straffadur z refstur.

1 Cor. 7

2 Þar fyrer skulū vier fylgia Lærdome og radū S. Pauls/þar hañ seiger/ Þad er gott fyrer Mañen ad hñ snerte ongua konu/ eñ fyrer sokū Frillulijfis (ad Meñ dryge þ ecke) þa hafe huør z eiñ Madur sijna eigenkuiñu/ z huør z ein Kuiña hafe siñ eigen Mañ/ Þui ad betra er ad giptast eñ ad breña. So er nu Guds vilie/ad Meñ skule annad huort hallda Hreinlijfe z lifa hreinlifer duglega/ellegar giefa sig til Hionabandz stiettar/huør ad er so s̄ Lækning fyrer saurugum Girndarbruna.

3 J þridia lage vill hier vera þørf og naudsyn a christelegre Bæn/ so ad vier

vier ꝛc z alla tijma bidiū mz þm N Da-
uid/ Drottē/ skapa eitt hreint Hiarta j Psalm 51
mier/ z gieþ mier nyan stødugā Anda
Kasta mier ei þra þijnu Auglite/ z tak
ecke þinn heilaga Anda þra mier. Gi-
øre þar þyrer huør Madur Jdran/ og
Yþerbot/ z late þad skie aþ Hug z hiar Luc 3
ta/ og læte sia verduga Auøxtu jdran
areñar/ z beuijse hana med þøstu z bin
dinde/ mz grœtande Tarum/ so s̄ Gud Joel 2.
skipar hia Spamañenum/ z sundurrijþ
um vor Hiørtu enn ecke vor Klæde/ og
snuum oss til Drottins/ þui hañ er nad
ugur/ þolenmodr og myskunsamur. So
þieck Dauid hia Gude Nad og Synd
aña þyrergieþning/ þar hañ aþ Hiart
ans audmykt og angre/ og med sannre
Jdran medkiendest sijna Synd z sagde
Jeg heþe syndgad j mote Drottne/ Þar
þyrer gaþ Spamaduren hm̄ þa riettu
Aþlausn/ seigande/ Drotten heþr þijna
Synd j burtu teked og þyrergieþed.

Siøunda Bodord.

Þu skallt ecke stela.

Med þessu Bodorde tekur Gud j vernd z forsuar/ z setur so sem Las fyrer þad allt sem Naunganum tilheyrer/ og bannar oss ad stela/ eda taka fra hønū nockurn Hlut þañ hm̄ tilheyr'/ eda firra hn̄ sijnu/ med Vielum/ Suikum/ Prettum eda nockrū Klokskap/ so hañ fae Skada eda Tion/ eda misse sitt j nockurn Mata.

Þetta Bodord hefr fiorar Greiner jñe ad

Bedrod ad hallda/ad huórium vier skulum vel gæta ?

i Huad stulldur eda Þiofnadur er/og mz huórsu mórgu mote hañ verdr

ij Huória Blessan þeir munu fa sem eru hreiner og riettferduger j sijnum Hóndlónum vid Naungan / og hafa ónguan rangan Fiarafla/helldr trulega erfida j sijnu Kalle + embætte

iij Huór ad sie Refsing og strafz fra sin syndga j mote þessu Bodorde

iiij Huad vier skulum af þessu Bodorde læra.

Fyrsta Grein

1 Þiofnadr z stulldur kallast almeñelega/þegar nockur tekur edr stelur fra Naunganū/leynelega þ hñ a/z hefur j Hug og siñe ad firra Naungan þui/ z hafa þ sier til gagns/huort helldr þ er Gods eda pening*/kuikt eda dautt.

2 Þa er eñ Þiofnadr mz añad slag og kallast Sacrilegium/þad er andlegur Þiofnadur/ og Kirkiu Stulldur eda Ran/huort sem hann skiedur heimuglega edur operberlega/so sem ad giora þeir sem taka fra Kirkiñ og Guds or-

de/þad sem þeim hefer vered giefed eda gollded/huad nu ecke alleinasta skiedur/ hia Papistum/helldr er þ lijka tijdt hia þeim sem christner laatast vera. Epter dæme andlegs Þiofnadar/ høfum vier
1 Reg 2. hia þm Ophni z Phinees sonū Eli/ s fyrer Gude og Almugan̄ giørdu suik j Matarfornum Folksins/ m3 soddā hætte / Ad þegar Fornarkioted var vered ad sioda/ þa komu þeirra þienarar med Matarkroka/ og toku þad vr huørium Katle/sem bezt og feitast var/ Og ef þeir feingu þad ecke med godu/ þa toku þr þad med vallde/ so z var Heliodo
2 Matc 3. rus Syrlands kongs Þienare sendr ad taka wr Guds kistu j Jerusalems mustere/ alla þa Peninga þar voru/ enn þo hann kiæme þui ecke fram.

3 Þridia slags Þiofar eru þeir sem med Flokskap z kyndugleika fara ad stela/ so sem giørde sa ranglate Rædsma
Luc 16 dur/ vm huørn skrifad stendur/ sm̄ so ekoklega skal fra sijnum Herra/ ad hann gaf Skulldamøn̄ kuitt þad han̄ atte

ecke

ecke/ og giørde so sijns Herra Þienara
Þiofa med sier. Soddan slags Þiofn
eru stundū nøckrer af Vmbods mōnū
Fødurlausra barna og Omaga. Lags
meñ þeirra Þiufa eru aller þeir sm̄ hafa rangar Stikur/ Voger z Mælekier
eda annad þuilijkt sem Gud hefr fbodead/ Þier skulud (seiger Gud) ecke høndla Leuit 19
oriettferduglega j Dome/ med Alē/ med
Vigt og Mæier. Riettar Voger/ riett
er Pundarar og riett Mælekierølld og
rietter Mæleaskar skulu vera hia ydur/
þui eg er Drotten ydar Gud. Vm soddan Þiofnad skrifar Salomon/ Marg prover 20
hattud Vog og misiafn mæler/ er huørtueggia f Gude andstyggelegt. Item/
Marghattud Vigt er Drottne suiuirdeleg og røng Vog er ecke god.

4 Fiorda slags Þiofar eru þr s mz prover
Rad eda dæd styrkia adra til þss ad stela/ eda kōa þm̄ þar til/ eggia þa þar a 29
Vm soddā Þiofa talar Salomon þar
hañ seiger/ Huør Hlutskipte hefur med prover 28
Þiofnum/ hm̄ heyrer Bølvan/ Og hu

er hann seiger þar ecke fra/hann hat ar sitt Lijß.

5 Fimta slags Þioßar eru þeir sem vier køllum Þioßsnauta/ þeir ed Þioßnad hylia og dylia/ huørt þad skiedur þ Stuld eda epter. Vm soddan Þioßnad høßū vier eitt dæme/ þegar Añna hustru Tobi 2. Tobias / haßde þeinged eitt Kid heim til sijn/ og Tobias hennar Hwsbonde heyrde þad jarma/þa sagde hñ/Siaed til þad se ecke stoled/ßaed þ aptur þm sem þ a/ þt ecke hæßer oss ad eta þioßstoled/ellegar ad kōa vid þad. So ßal- Genes 31 de Rachel Skurgod Fødur sijns vnder Vlßallda hælme/z sette sig þar oßana þegar Laban leitade og ransakade j Tialldbudeñe/z ßañ ecke/ þa sagde hū til sijns Fødurs/miñ Herra/reidstu ecke þo ad eg stande ecke vpp j mote þier/þt veg er veyk aß kueñlegre Edlissott/ So ßañ Laban ecke sijn Skurgod / huørsu ßastlega sem hū leitade ad þm.

6 Siøtta slags Þioßar eru þeir sem kaupa þioßstoled vitande/eda þiggia/ huørier

huørier vel meiga reiknast med Þiofs
Nautum sem strax var vmtalad.
Þad er og Þiofnadur j siøunda ma
ta / Þegar Børnen stela fra Forelldo-
rum sijnum/ z soddan stulldur er bæde a
mote fiorda og siøunda Bodorde. Hier
vm skrifar so Salomon/ Huør sem tekr
nøckud fra Fødur sijnum og Modur/ Prouer
og seiger Þad vera ongua Synd/ sa er 28
Lagsmadur Fordiarfarans.
8 Attunda slags Þiofar eru otruer
Þienarar/ Viñumeñ og Viñukonur/ z
aller Verkmeñ og Daglaunarar/ sem o
tru z odygd syna sijnum Hwsbændum/
j þeirra Fraveru/ vm huøria Christur
talar j Gudspiallenu/ z hootar þm hør Luc
dum Hefndū sem otruer fiñast. Eins 12
er vm allra handa Embættismeñ og
Vmbodsmeñ/ og odyggua Kaupmeñ z
suiksama sem j Kaupū og sølum skiptū
og bytum selia fals/ j huørn hellst ma
ta þ kiemur fram. Þar vm S. Pall Thess
talar/ seigande/ Eingen suike siñ Bro- 4.
dur eda Naunga j nockre Høndlan/

Þutad Gud sie þess Nefnare.
Exod 22 9 J Niunda mata er þad og Þiof-
nadur/ ad selia Menn j burtu/ Vm
Deut 24 huørn Þiofnad Gud sialfur talar fyr
1 Tim 1 er mun̄ Moysis/og S. Pauls/ og lijka
cirnen vor Landslaga bok.
10 Þa eru tiunda slags Þiofar þeir
Esa 1 vm huøria Spamaduren talar til Gyd
inga folks/seigãde/Þijner Høfdingiar
eru affallner/og eru ordner Samlags
men̄ Þiofanna/Þeir þiggia Mutur/
z leita epter Fiegiøfū/ Þm̄ Fødurlau-
sa giøra þeir ønguan rieff/ z mæleþne
Ekkiunnar kiemur ecke þ þa(Stormæle
þætte ef ad nockur dirfdist ad hneigia
þessa Grein ad sumum Valldsmonnum/
og domendū hia oss) A medal soddan
slags Þiofa eru z þeir sem kaupa ofri
alst z jlla feinged Gods/Þm til Tions
og skada sem med rieffu eiga/vm huør
ia Þiofa Dauid talar j Psalmenum.
Psalm 55 Þegar þu sier Þiofen þa hleypur þu
med hm̄. Þad er/þu veiter hn̄s Mæle
Vernd og Forsuar/ so hann hallde þui
sem rangfeinged er J elle

xx J elleꝼta máta/verda þr mz Þío
ꝼum reiknader/ sem eru later z leider z
viñulauser/ viliande helldur stela eñ ad
viña z erꝼida/vm huøria Salomon tal
ar/seigāde/Nuør hñ er latur j sijnu erꝼ
ide/hañ er Broder þeiſ sem sijnu ꝼꝼer. Prover 16
Þar ꝥ amiñer Salomon Letingiana/z
seiger/Þu late/Gack þu til Maursins/ 6.
z gixt ad hñs Vegū/so þu verder hyg⸗
gen/Nuørke heꝼur hñ Noꝼdingia Yꝼ⸗
erbodara nie Nerra/ þo tilreider hñ sier
Fœdu a Sumartijmañ/og saꝼnar þui
a Kornskurdartijmanū sem hñ skal ney
ta. Þu late/Nuørsu leinge villtu ligg⸗
ia/ huønar villtu standa vpp aꝼ þijnū
Sueꝼne. Slijker ættu ad huxa vm ꝥ Job 9
sem Job kieñer/seigande/Eins z Fug
larner eru skapader til þess ad ꝼliuga/
so eru Meñerñ skapader til ad erꝼida. Luc 5
Christur baud ecke S. Petre ad taka 20.
ꝼra ødrum/þegar hønum la a/ helldur
ad erꝼida og kasta vt Netenu. So eigū
vier ad læra aꝼ øllu þessu//ad viña og
erꝼida trulega z dyggelega/huør j sijnu

Kalle og embætte/ sem Gud hefur eirn og sierhuørn tilkiøred z kallad/ z venia oss til Erfidesins fra vngdome/ z vera Thess 3. ecke so ꝫ þeir vm huøria S Pall skrifar/ seigãde/ Vier heyrũ ad nockrer ganga oskickanlega a medal ydar/ z erfida eckert/ drygia helldur slenskap/ slijkũ til seigum vier og aminnum þa/ og biodum þeim ꝼ vorn Drotten Jesum Christũ Þad þeir erfide med spaklæte/ z ete sitt eiged Braud. Og ef nockur vill ecke erfida sa skal suellta.

12 Tolfta slags Þiofar eru þeir ꝫ draga dulur a Peninga og ecke hallda þm̃ vppe/ huort þad ed kuikt eda dautt/ Deut. 22 Vm þessa hattar meñ talar Guds løgmal/ z telur vpp Naut z Saude/ Klæde z margt annad huad hellst þad er sm̃ añar misser og tyner/ þa vill Gud ad ꝥ skule skilast hønum j Hendur sm̃ ꝥ a. Og þa eñ framar byd Gud/ ad ef þu Exod. 23 finnur Vxa eda Asna Ovinar þijns villast/ eda liggianda vnder byrde / eda dotten ofañ/ þa skalltu forsoma þitt. og hialpa hønum.

J

13 J þrettanda mata telur Ritning
en þa med Þiofum/ sem fara jlla med
Guds blessan/og onytsamlega eyda sij=
nu Godse/ huort þ skiedur med onytsam
legū klædaburde/ Dryckiuskap/ eda ann= Luc
are huorre sem hellst Ofneyslu og O= 16
hoofe/ Dæme hofum vier hins Rijka
mans sem j klæddest Pelle og Purpura
og forkostulegū Klædū/og lifde j Vel
lystingū z kræsingū/ eñ hafde sitt gods
ecke til naudsynlegra þarfenda. J sa
ma mata vpp soade z vtsuallade sa for 15
tapade Sonur ollū sijnu Godse. Vm
sodda skrif^r Jesus Syrach/ Hur hñ er Syrach
mieg skrautsäur/ sa fordiarfast þ^r af 20
Eñ hur hñ hefr hægt vid/ sa vphefst.
14 J Fiortanda mata eru þeir sam
lags Meñ Þiofaña/ sem taka til Lai=
ns z bitala ecke/og suijkia so Peninga 1 Thess
vt af odrum/ Vm þssa talar S. Pall 4.
seigande/ Ad eingen skule añañ suijkia
j nockre Hondlä/ þt Gud vilie þess full
komlega hefna. Þeir syndga z j mote
þessu Bodorde sem ganga j borgun sier

Syrach og ødrum til skada/ vm huøria Syrach
8. so talar/ Tak ecke lan yþer þitt Megn
enn eþ þu giører þad/ þa huxa þu ad
bitala. Og eñ seiger hñ j ødrum stad/
29 Ad ganga j borgun heþur marga rijka
Menn fordiarþad. Jtm/ Lana þijnum
Naunga þa hønum liggur a/ z þu hiñ
annar gialld þad aptur j akuedenn tij-
ma/ og houdla ecke suiksamlega vid hñ
so piñr þu alla tijma þijna naudþurþt.
15 J Fimtanda z sijdasta mæta reik-
nast þeir med Þioþum sem eru þurþa-
meñ og Betlarar/ og ganga Hus þra
Husé z vilia ecke vinna/ liþa vid Blod
og sueita annara/ gieta þo vnned sier
Mat og Fot. Vm þess halfar Menn
talar Syrach/ Þad er skamlegt Lijper-
Syrach 29 ne ad þara a Hwsgang. Og enn seig
hñ/ Gieþ þig ecke til Þurþamanns stieft
40 ar/ Þt betra er ad vera daudur eñ ad þa
ra a Hwsgang. Slijkum Hwsgangs-
møñum z letedreingiũ/ z Hoorũ z Lau
sakonum ættu Balldo meñ/ med Radé
og tilstyrk annara buande maña/ burt
ad

ad koma/ eda lꜳta þa ſuellta ſem ecke vilia vinna.

Fleira ſlags Þioþa vil eg ecke vpp reikna/ Enn Sum̄a og mergur Mꜳls er Þta/ Gud vill endelega/ ad aller men̄ ſkule liþa j otta Drottins/ med riettvijſe og ærlega huør vid annan breyta/ huør og einn j ſijnu Kalle og Embætte/ og vona vppa Drotten/ og vera til þrids z lꜳta ſier nægia ſijna Lucku/ og haþa ecke j þram̄e ſlijkar oheyrelegar Synder/ ſem nu heþr vered vm talad/ Rꜳns eda ſtuld/ eda Suika eda oriettelegs Fiaraþla/ ſem i þeſſu Bodorde er þyrerboded og bannad.

Aunnur Grein þeſſa Bodords?

Huør Bleſſan þeim ſkule veitaſt ſem Erþida dyggelega/ og eru truer j ſijnu Kalle og Embætte?

Þar vm ſkriþar David ſeigãde/ Sæll Pſalm
er ſa ſem ecke er j Rꜳdū med Þm ogud 1.
legu/ og ecke ſtendur a veige þra ſynd-
ugu. Og j ødrū ſtad ſeiger hn̄ ſo/ Sæll 128
ertu ſm̄ ottaſt Drotten/ z geingr a hn̄s

Vegum/ Þu munt næra þig af erfide Handa þinna/ Sæll ertu og þier mun vel vegna. Epterdæmē höfum vier af Abraham Isaach og Jacob/ þrir hafa alla sijna daga erfidad z vnned/ z Gud hefur milldelega og nóglega blessad þr ra Erfide. Med sama Hætte vill Gud hialpa oss/og lata oss fa vora Þorf z Lijfs næring z atvinu/ef ad vier dyggelega stundū vort Kall og Embætte.

Hier mætte einhuor suara og segia so/ Jeg vinn og erfida af Bake brott nu/ z þo vill mitt Buskaparlag ganga stirdlega/ so eg hefe ecke Atvinu þ mig og mijna/ Þui neydest jeg til ad hialpa mier huornen sem eg kann.

Þu aumur Madur/ veistu ecke huad

Prouer. 10 Salomon skrifar/ Blessan Drottins giorer Meñ rijka/ Ahyggiulaust. Og

Psalm 114 Dauid seiger/ Rijkdomur z nógleg Nægd skal vera j þess Mans hwse sem ottast Drottē. Þar þ giefst giætur ad/ Ef ad Gud vill ecke giefa þier sijna Blessan/ og ærlega Atvinu/ þa skiedur þad/ kann

(kann skie) þyrer þa grein/ ad þu okkast ecke Gud/ z ert Skalkur j hn̄s Auglite elskar ecke þin̄ Naunga/ ert Myskunar laus vid þatæka/ og ranglætur j þijnu Framþerde z bwskaparlage/ elskar ecke Gud nie hans Ord/ og hier þyrer verdur þu (kann vera) aþ Gude straþþadz med Armod og þatækt.

Þar næst er Fatækten og Luckuleysi ed morgū straþþ vmlidīna Synda/ so sem þar stendur/ Huar med ein̄ eda an̄ar syndgar/ þar med mun han̄ straþþad ur verda/ Bok spekenar 11 Huad er tijdara hia þlestum þeim sem vndergieþner eru / enn ad vera otrwr/ þiona med Odygd sijnū Hwsbændum/ z stela þra þeim nalega leynt z liost/ Þar þ nær þeir enu somu skulu sia þyrer Buskaparlægenu/ þa þa þeir eins Vinnuþolk og þienara/ sem þr ha þa ædur vered/ eda þeir haþa ongua Lucku j Bwskaparlægenu.

Lijka eirne mz þui Gud er þijn nattura kun̄ug/ þa ma skie/ Eþ þu yrder rijkur/ ad þu man̄spillist z verder agiarn

O c þellur

1 Tim fellur j Freistingar og Snörur/z skeyt
6 er ecke vm med huöriu mote þu fiarens aflar/huört þ skiedur med raungu eda riettu/og verder so glatadur vm siider/ med þeim rijka Manne.

Mörgum lætur Gud Fatæktena vera so sem Idranar predikun til Sælu
Esa 26 hialpar/so sem þar stendur hia Esaia/
Drotten/J Motgangennu leita Menn þijn/og þegar þu refsar þeim/þa akalla þr þig af hiarta. So skalltu nu þar fyrer lijda og bera þolenmodlega þijna fatækt/ og þo þitt Buskaparlag vilie stirdlega ganga. Ottast Gud og vertu
Psalm fromur og dandis/vona þu vppa Drot
55 ten og kasta þinne Ahyggiu vppa hann
hann mun ecke yfergiefa þig/So s Da
Psalm uid seiger/Vngur var eg/z nu er eg ga
37 mall orden/og sa eg Riettlatan alldrei yfergiefen/og ecke helldur hans Nidia a Vonarvöl fara.

Pridia Grein

Huilijkt Refsingar Straff ganga munu yfer þa sem briota af þessu Bodorde ?

Vm

Um Straff ꝛ Refsing þiofnadar
ins er liost huad Moyses hefur skrifad
Exodi 22 Cap og vijdar/ Sa hñ skal
Naut eda saud/ skyllde betala fimfallt
stundū ferfallt/ stundum tuefallt/ epter
atvikum/ enn hallda þo Lijfenu. Enn
soddan linkindar Løgmaal hefur jllum
Møsum giefed faum til Strakskap"
ꝛ skuldar/ huar ꝑ ad veralldleger Herr
ar ꝛ Høfdingiar hafa orded ad herda
Løgmaled/ ꝛ straffa þessa Synd med
Dauda og storum fiarvtlætum/ so sem
vier lesum j bok Josua/ Ad einn Mad Josua
ur sem hiet Achan skal af herfangenu 7.
kostulegre Babyloneskre kapu/ ꝛ tueim
hundrud Silfr peningum/ ꝛ einē Gull
tungu/ sem var 50 Silfurpeninga verd
og grof þad j Jørd nidur j Tiallde sij
nu/ Þa liet Gud hñs Refsing vera þes
sa/ ad aller Jsraels Syner gryttu hañ j
hel/ og brendu hñ vpp ad biørtu Bæle
med sonum hans og Dætrum/ Vxū og
Ösnum ꝛ øllu þui sem hñ hafde. Eñ 1 Cor.
S. Pall leggur myklu þyngra Dom 6.

a þeſſ Hattar Meñ/z ſeiger ad þr mu-
ne ecke erꝥa Guds rijke. Og Spamad
uren Oſeas klagar/ad a ſijnum Døgū
Hoſee 4 haþe Lygar Nordomar og Þioꝥnadur
yValld og yꝥergang ꝥeinged/ og ſpæer
þar ꝥ øllu Landenu jlls/ſeigande/ Þui
ſkal Landed ſtanda aumlega/ z Land-
ſins Jnbyggiørū ſkal jlla vegna/ Þui
Dyren a mørkeñe/Fuglarner j loptenu
Syrách og Fiſkarner j Sionū ſkulu burt tekner
5 verda. Og m̄z þui þioꝥnadúren er ecke
alleinaſta ſkadlegur Hlutur/ helldur og
eirnen ſkam̄legur ꝥ Gude og ærlegum
Møñum/Þar ꝥ giøra þeir rieft s̄ hañ
ſtraꝥꝥa epter riettum Løgum/hiner ra
ngt ſem Stulð z þioꝥnad ecke vilia ſtr
aꝥꝥa/ helldur ſia j giegnum Fingurn-
ar/med Þiofum og Strakum og læta
þa oreꝥſta vera.

Fimta Grein.

Huad vier læra eigum aꝥ þeſſu Bodorde

Fyrſt eigum vier og meigum jata oſſ
ſynduga og ſeka ſo j þeſſu Bodorde ſim̄
ødrum/bæde j einn Mæta ſem annan
og

Og þo ad þesse Synd mz fleirum odrū
sie andstyggeleg og smanarleg/ þa hø
fū vier þan sem ꝥ vora skulld er smann
arlegur orden/ sem er Jesum Christum Psalm 69
hn̄ talar so hia Spamannenum/ Þiña
vegna hef eg forsmanena þolad/ Mitt
Auglit var fullt Kiñroda. Latū oss nu
þar fyrer/ jūflyia til Jesum/ med sønu
trunadar Trauste til hans Nadar og
Myskunar/ so ad hañ vegna siñar For
smanar z sifns Kiñroda sem hañ vard
ad lijda/ burt take straff z Refsing vor
ra Synda/ ꝥ oss med riettu ber ad lijda/
bæde þessa Heims og añars.
Þui næst skulum vier af þessu Bod
orde ꝥ læra/ Ad hallda oss z voiū Ber
num til Viñu og erfidis/ og lata þau
ecke vppalast med Idiuleyse/ lete z slen
skap/ so þau kunne med einhuoriu Hād
verke z ærlegu viñulage ad afla sier z
sijnum Næringar Atviñu z vpphelldis
enn ecke mz Stulde/ Þiofnade eda ødrū
ovidurkuæmelegum hætte. Hafande so Syrach 41
Rād Jesu Syrach þar hn̄ seg*/ Huør

mz sijnu Erfide sig nærer og lætur sier
þar med nægia/ sa hefur þijnan nad-
ugan Lifnad/ þad kallast ad fiña Fie-
siod øllum Fiesiodum ædra. Salomon
hefur riettelega hitt hier a j siñe Bæn
prouer. 30 þar hñ so bidur/ Drotten/ gief þu mier
ecke Fatækt/ ei helldur Rijkdom/ Helldr
læt mig fa miñ deilldan Verd/ ellegar
mætte skie eg afneitade þier/ þa eg er
mettur/ og segde/ Huør er Drotten/ Ell
egar ef eg er ørfatækur/ þa mætte skie
ad eg stæle f̃ mig/ z forgripe mig a miñ
nes Guds Nafne. Þeir sem broted ha-
fa af þessu Bodorde/ skylldu giøra so s
Eph. 4. S. Pall rædleggur og skipar/ Huør s
hefur stoled/ hañ stele ecke leingr/ helld
ur erfide hañ og giøre nockud gott mz
Hondonum/ vppa þad hann hafe nøck
ud ad veita þeim sem þurfande eru.

Attunda Bodord

Þu skallt ecke bera falskan Vitnisburd j mote þiinum Naunga.

Gud er eilijflega heilagur og ſañordur/ þar ꝥ kañ hñ ecke ad lijda/ ad hñs Børn venie ſig vid Lygar/ Oſanninde/ og Bakmælge leynt eda lioſt/ helldꝛ ta‐le Sañleikan ⁊ huad riett er. Gud hefur ſied fyrerfram/ huad obætanlegan Skada følſk og lygen Vitne kuña ad giøra einum og ødrum. Þyrner ⁊ þiſtlar og Nøggormar ſtinga ſꝍrt/ ⁊ veita þau ſꝍr ſem fwna rotna ⁊ ſuijda ſꝍrt Enn þeir ſem ſtinga æru og Lijf ⁊ go

ds fra Mañe/þr stinga myklu skarara
Siñ Greiner höfum vier ad gaum
gæfa j þessu Bodorde ?

i huad Gud fyrerbyde ꝛ bañar.
ij Huad hann bydur og bifalar.
iij Huör Laun þr skulu fa siñ ford-
ast Lygarnar/ꝛ hallda sier vid Sañleikã
iiij Huört ad sie Strafs falskra Tun-
gna og Liugnotta.
v Huad vier læra eigum af þessu
Bodorde ?

Fyrsta Grein
Huad fyrerbydur Gud og bañar
j þessu Bodorde

Fyrst fyrerbydur Gud hier Baktal
Leuit ꝛ Bakmælge/seigande/Vertu ecke bak
19 talare a medal þijns Folks. Og Jesus
Syrach Syrach seigr/Ver ecke søgvijs ꝛ/bak-
5. mælltu ecke med þinne Tungu. Einn
Þiofur er skadlegur Hlutur/ enn þo er
bakmalugur Madur myklu skadsam-
are/ Reikna þ ecke fyrer klient/huørt
þad er mijked eda lijted sm̃ þu talar öd
rum a bak/þuiad slijkr Bakmælare öd
ur endelega til skamar. Item/Madur
kañ ad tala sier til Neidurs/og hñ kañ

ad tala sier til Skam̃". So skal nu hu
er christen Madur hugsa vm þad/ ad
Diøfullen var j Vpphafe Lygare og Joh
mordinge/so s̃ Christur vottar vm han̄ 8.
og er Fader Lygen̄ar/þar f̃ somer ꝥ sig
ecke ad ganga j hans Fotspor. Þan̄en
f̃ bydur nu Gud j þessu Bodorde/allar
Lygar og osannindi/øll røng og følsk
Vitne/Naunganum j mote/so sem vier
lesum vm þa Nøfudstraka sem baru
vitne j mote Naboth/so ad Achab Ko
ngur og Drottningen Jessabel skyllde 3 Reg
helldur fa Nabots Viingard. J sama 21
mata framleiddu Gydingar tuo Ljug-
votta j giegn Herranum Christo/z sne Matth
ru hn̄s Ordum j ranga Meining/ þar 16
Christur talade vm Musterre siins Lijk
ama/ ad þad munde nidurbroted verda
og vppreisast aptur a þridia Deige/þa
vtløgdu þeir hans Ord/ ad han̄ hefde
talad vm Musteret j Jerusalem sem
med Høndum var giørt.

Med sama mote skiedur tijdt og opt Matth
ad einfalldra Man̄a ordū verdr snued 19

O vi j adr

j adra Meining/z ecke færd j þa mein
ing s þau tølud voru/helldr j verstu me
ining saklausu til skada z Skamar.
J þña mata voru Liugvott" feingner
til j mote Stephano f Radenu j Jeru
salem/s søgdu/Vier heyrdū hñ seigia
ad Jesus af Nazareth skylldi þenna
heilaga Stad og Løgmaled nidurbrio
ta/og vmbreyta þeim Setningum sem
Moyses hefr oss giefed/ Og epter sodd
an falskre Kløgun vard Stephanus til
Dauda dæmdur z j hel gryttur. Jacob
Jacob 3 Postule seiger so/ Huør hñ verdur ecke
broklegur j neinu Orde/sa Madr er al
giordur. Og j sama Capitula finnur
þu margar Greiner og Epterlijkingar
med huørium hann vtskyrer og mælar
Mannsins Breyskleik og vonda Art og
Natturu/seigande/Ad Dyren z Fugl"
ner og fleire adrar Skiepnur verde af
Mønum spakar giørdar z tamdar/eñ
Tunguna gietur eingen Madur tam-
ed/so er hun ospøk z jll/ full daudlegs
Eiturs/Mz heñe lofum vier Gud Fød

ur

ur/ med heñe pormælum vier Moñun
um sem skapader eru epter Guds mynd
Aß sama Munne geingur Blessan og
bøluan. Nañ kieñer oss z eirnen/huør
su skadsälegt þ er/ad gieta ecke hallded Jacob
sinne Tüngu j taume/þar hañ seiger/ 1.
Nuør sem læst þiona Gude/enn temur
ecke sijna Tungu/sa viller sitt Niarta/
z þss gudrækne er Niegome. Micheas Mich
Spamadur klagar yþer Innbyggiurū 6.
Jerusalem a hans døgum/ z seiger þr
þare med Lygar/og haþe þalskar Tun
gur j sijnū Nalsum. Lijka eirnen seiger
Noseas/ad eingen Kiærleike/eckert Gu Hosee
ds ord sie j Landenu/helldur Gudlastan 4
og Lygar/og Þioþnadur/og Noraner
haþe yþergäg þeinged j Landenu. Þar
þyrer aminner Christur oss j Gudspi
allenu/ad þordast Lygar og Falsleika
ecke alleinasta j Domum og Malaþerl
um/helldur j allre Vmgeingne/og þyr Luc
erbydr oss ad dæma eda þordæma. Og 6
Syrach seiger/ Vertu ecke søgvijs/og Syrach
bakmælltu onguann med þinne Tungu 5
 Einn

Einn Hioþur er skamlegur hlutur/ þo
er baknmalugr Madr mykklu skamlegre.
Enn þo þinnest Dæme/ad Lygar z
Exod missagner meiga vera syndalausar/ Yþ
1 ersetukonurnar i Egiptalande ottuþust
Gud þramar enn Kongen/ z giorþu ecke
hans Vilialning/helldr sogþu honum allt
annad enn var. Michol Dauids hustru
1 Reg dotter Saul Kongs/sagde synum Fødr
19. osatt/þa Saul villde haþa Lijþ Daui
ds. Soddan Lygd misliikade ecke Gude
ad hun Hialpade synum Manne og þrels
ade hann. Þa Raab villde hialpa Niosn
Josue ar monnum/og þrelsa þeirra Lijþ/ laug
2. hun ad Kongsins Þienorum/Soddann
Lyge var Kiærleiks lyge/ og var Gude
þacknæmeleg. Med soddan mote þrels
1 Reg ade Jonathas lijþ Dauids/ z leyste han
19 wr Hondum syns Fødurs Saul. Slijkt
nær þad skiedur aþ brodurlegum Kiær
leika/Naunganum til goda/ann Hneyxl
unar/ þa reiknast þad ecke til Syndar
proverb aflars þbydur Gud allar Lygar/oll O
15 sannde z baktal/so s Salomon seiger

Lygen tunga giører Hiartans sorg.
J þessu Bodorde verdur og eirnen
su Synd þboden/ þegar Madz veit nøc
kud vm annars heimugleg Rad z ep-
ne eda þyrerøtlun/ z openberar þ hönu
til skamar eda skada/ þad er Falskleike/
so sem Dalila giørde vid Samson/ ad Judic 16
hun daglega dags þlagade hañ mz sin
num Ordum/ z villde vita j huøriu ha
ns mykla aþl være komed/ þar til hönu
leiddest/ og hans Sal þreyttest nær til
dauda/ og liet j Liose þ henne allt sitt
Hiarta. Eñ er hun þieck hid sañá ad
vita/ sueik hun hñ j Ovina hendz. Slijk
kur þalskleike þinst eñ allvijda hia mør-
gum Mønñ/ vm huøria Salomon tal Prover
ar seigade/ Sälaga þig ecke þm Mañe 20
sem Leyndarmaal openberar/ og ei bak-
mælugñ nie þeim s er þalskur.
Hier verdur z þyrerboden allz Roog
burdur/ Deilur og skamaryrde/ og þalsk
legar Brixlaner Naunganñ [illegible]ad leg
gia/ z med huøriu mote Mad[illegible] heim
uglega eda openberlega lastar og lyter

eda spottar og hæder sin Naunga/ og
spiller hans godu Rykte. So laug Zi-
2 Reg ba vppa Mephiboseth sinn Herra/ og
16 rogbar hn vid Dauid Kong. Vm Sn
mei lesū vier i sama stad/huorsu ad hn
bøluade Dauid Konge/og brixlade hm
og kallade hn Blodhund/og slo til hns
Joh 8 Steinum. So giørdu og Phariseí vid
Christum/brixludu hm z søgdu/Seigū
10 vier ecke vel/ad þu ert samuersk z hef
ur Diofulen. Soddā brixl z skamaryr
Tob 3 de gaf Ambatten Særu Raguels dot
ter/kallade hana Mañā mordingiu/og
sagde/Villtu drepa mig/so sem þu he
15 ur dreped þijna sio Men. Þuiad hun
var gipt sio Mønū huøriū epter ann
añ/Enn so bar til/þa þeir skyldu haf
ta hia heñe þa vrdu þeir af jllum An
da Asmodeo j hel slegner/En huørnen
20 slijkt kom til þad vtskyrde Guds Eing
ell fyrer þeim vnga Tobia.
Nt[illegible] þessu Bodorde/verdur og fyr
[illegible]bode[illegible]allur Falsleike og flattskapur/
ad tala sliett z fagurt mz Muñenū/en

vera þo ꝼalſk: j Hiartanu. Vm ſlijka ſkriꝼar Salomon/ Falſkur muñur dylur Natur. Naꝼe ſoddan Falſleikur vered nøckurn tijma/ þa er hñ nu. Vm ſoddã menn talar David/ ſeigande/ Munnur þeirra er kløckuare eñ Smiør/ z haꝼa þo Strid j ſiñe/ þeirra ord eru miukare eñ Oleum/ og eru þo naken Suerd. Item/ j ødrum ſtad/ J þra Munne er eckert ſannarlegt/ þeirra hid jnnra er Hiartans angr/ þeirra Barke er open grøꝼ/ Item/ ſijnũ Tungum breyta þr ſuikſamlega/ Þar ꝼ̃ ſeiger ſo Salomon Oꝼundar mañſins koſſ er ſuikſamlegr. So hylur margr hatur med vi natturbra gde/ og ꝼorrædur þar med ſiñ Naunga. Þetta giørde Joab vid Abuer/ og vid Amaſa/ Hñ tok j hñs Skiegg og liet ſ hñ villde kyſſa hañ/ ſeigande/ Fridur ſie mz þier miñ Broder/ og lagde hñ j þui ſama med Suerde/ ſo hañ deyde. Sod dan Fals ſynde ſa ſlæge Herodes Bitringumum/ baud þeim ad leita vpp þad litla Barn Jeſum/ og koma til ſijn apt

Prover 10

Pſalm 55

5.

Prover 27

2 Reg 3 20

P ur hñ

ut/hann villde z eirnen veita Þui Lofn
Matth ing/ Eñ huørnen Þeirre Lofningu var
2. hattad/Þad synde hañ seiña/med drape
og dauda Þeirra saklausu sma Barna/
22 Mz sama mote sendu Pharisei til Je
sum med sætum Ordum/kølludu hann
Meistára/og prýsudu hñs støduglynde
eñ j Hiartanu var allt añad/sem er ad
Þr villdu hafa veitt hñ j Ordum. Ei-
ns gierde sa falske suikare Judas/hañ
kallade Jesum Rabbi / og kyste hann/
huad ecke var nema suiksamlegt Teikn
26 med huøriu hañ forried Jesum Gydin
gum j Hendur.
Aunnur Grein Þessa Bodords
Huad Gud j Þessu Bodord Bydr z bifalar
Eins og Gud fbydur fals og flærd
so bydur og bifalar hañ og skipar oß ad
tala huad riett og satt er og heilagt/og
Þar med ad vera Naunganū til styrks
z adstodar med Ordū z vmrædū z Sañ
leiks vitnisburdum. J Moysis bokum
Deut lesum viet/ad Gud gaf Þad Løgmaal/
17 ad Menn skylldu ecke dæma epter eins
19 Mans

Mans vitne nockurt Mal/helldur ad
þeir skylldu dæma epter Vitnisburde tu
eggia eda þriggia øll Mal/ Huert þ
kostade Lijf eda gods/þa skylldu Dom
endr athuga vel z vandliga/allā mala
vøxt og atvik øll j huoriu Male/so ad
ecke kome j Doma hatur/ Agirnd/Fyl
ge/z annad bleira sem opt spiller godre
Søk z sønu male/og keimur mørgum
saklausum j skada og haska. Þar fyr
er bydr Gud so mælāde/Þu skalt ecke hal Exod
la Riette hins satæka j hūs malesne. 23
Gud hesur sialfur vottad til vitna/
Nia Esaia kallar hañ Himen z Jord Esa
til vitnis/ad heyra hūs Vilia/z vīdar 1.
añarstadar. J Gudspiallenu kiener oss Matt
Christur/ ad þegar nockur vill avijta 18
sinn Nannga/z hiñ vill ecke hlyda hm
þa ske hñ taka eiñ eda tuo til sijn/so ad
i Muñe tueggia' eda þriggia stāde hu
ert mal. Postulē til Hebreos tal' vm Hebre
Eida z Vitne seigāde/Meñ sueria vid 6.
þa sem meire eru enn þr/ og sa Eidur
giør' enda a allre þrætu. Sialfr Chr

Joh 14 istur vitnar til siña Giørninga/ þa hñ
5. sagde til Philippum/ Ef þier villed ec
ke trua mier/ þa trued mier þo vegna
miña Giørninga. Item/ Þau verk sm
jeg giøre þau bera vitne vm mig. Og
Act 1 til Postulaña seiger Christur/ Þier sku
lud vera miñ vitne j Jerusalem/ og j
Judea og Samaria/ og allt til Heims
Act 1 ins enda. Þa S. Petur villde vtuelia
einn Postula j staden Judas/ þa sagde
hñ/ Þad hæfer/ ad eiñ af þm Møñu
sem hia oss hafa vered/ alla þa stund s
vor Herra Jesus Christur tok til ad ga
nga vt og jñ a mille vor/ j fra Skírn
Johñis/ allt til þess dags hñ var fra oss
vppnuñen/ sie vottur mz oss vm hñs vpp
risu. Og eñ seiger hañ j ødrum stad/
Act 10 Christur opiberade sig/ ecke øllu/ helldr
oss sem vorũ hñs vtualder Vottar af
1 Cor. Gude. J lijka mata ber S. Pall vit
15 ne vm Vpprisuna Christi/ ad hñ hafe
vered siedr af Cephas/ þar næst af þm
tolf/ Siþan af meir eñ fim hundrud
Brædrum j señ/ þa af Jacobo/ þa af
øllum

øllum Postulunum. Snøgt ad seigia/ Gud vill aluarlega ad vier skulū eckert tala nie bera/añad enn þad sem er riett og satt. Auñur greinen

Huør eru laun þeirra sem þordast Lygar og bera og seigia Sannleikan?

So sem Esaias talar vm Gud/seigā de/Þitt Aþorm Drotten j þra þornum tijmum er truanlegt og sañarlegt/so hæ þer øllum Guds børnum/ad tala huad riett og satt er. Dauid setur þram̄ Spurning j Psalmenū/seigāde/ Drotten/ Huør þær ad bwa j þinne Tialldbwd/ og ad haþa Huijld a þijnu H. Fialle? Nañ suarar sier sialþur/seigande/Nañ sa ed þram geingur þlecklaus/og giør riett/og talar Sannleikan aþ Hiarta/ Huør ed ecke suiksamlega talar m̄z siñe Tungu/og Naunga sijnū giører eckert illt/og ecke leggur hønum til nøckud þ̄ lastlegt er. Þetta er ein stor huggun þ̄ þa s̄ æthijd tala huad rett z satt er/z þor dast Lijgar og roog og bakmælge. Og enn seiger Dauid/Huør sē girnest vel

Esai 25
Psalm 15
Psalm 34

 ad lifa

ad liþa/og vill giarna haþa goda daga
hañ vardveite sijna Tungu þra illu/og
Prover sijnar Varer ad þær tale ecke Flærd.
21 Og Salomon seiger so/Huør hñ vard-
veiter siñ Muñ og sijna tungu/hñ vard
veiter Sæl sijna þyrer Kuølum.

Fiorda Grein

Huørt ad sie Reþsingarstraþþ þeirra
sem eru þalsker og þara med Lyg
ar og Osanninde

Mich Hia Spamañenum Michea talar
6 Gud vm Jsraels syne/ sem þara mz Ly
gar og haþa þalskar Tungur sier j hal
se/z seiger/Þar þyrer vil eg taka til ad
plaga þig z eydeleggia þig/þiña Syn
Nahum da vegna. Spamaduren Nahū a vijt
3 ar þañ Mordiugia stad/sem þullur er
Lyga og Þioþnadar / og hootar ad
hañ skule med Strijde og storme Oþrid
ar eydelagdur vera, Slijkt hid sama ta
Oseas lar Hoseas/ad j Lādenu sie eingen Tru
4 eingen Kiærleike/helldur Guds spottan
Lygar/Þioþnadur/Mordomur haþe yþ
erhønd þeinged. Slijkar reþsingar hoo
taner er oþ langt vp ad telia.

Salomon seiger/Sa sem diarflega Prouer
falar Lygd mun fþarast. Og eñ skrif 19
ar hañ j ødrum stad/Liuguottur þferst 21
og huør sem verdur rÿkur med Lygum/
hañ mun fordiarfast/og þeim j Nend
ur koma sem leita epter hñs Dauda.
Syrach seiger og so/Roogs meñ/søg Syrach
vÿser/z jller Fals muñar eru bøluader 28
þuiad þeir sturla marga þa sem hafa
godan Frid. Jll Tunga giører marga
Meñ sundur þycka/og rekur þa wr ei
nu Lande j añad/hun nidr brytur fasta
stade/og ruglar Valldstiettønum.

Gud baud j sÿnu Løgmææle/ad þar
sem neckur yrde funden ad þui/ad liu
ga a siñ Naunga/þa skyllou Meñ giø Deutro
ra vid hañ eins og hñ ætlade ad giøra 19
sÿnum Brodur. So gieck þeim følsku
Liuguottum og domørum sem villdu liu
ga lÿfed af Susønu/og baru Liugvit
ne vppa hña. Eñ Gud vppuakte Dan
iel Spæmann/sem m; haleitum Skil
ninge gaf giætur ad/ad þeirra Vitnis
burder voru ecke sañer/ so ad Susanna

 vard

vard þrſ/enn þr Falsvottar vrdu j hel
grytter epter Guds Løgmals hliodā:
Nuūlẏka Andſtygd heilagur Ande
Act 5 hefur a Lygunum/þ meigum vier merk
ia/a epterdæmum Ananie og hn̄s Kuin
nu/huørnen þau vrdu ſtroffud / fyrer
þau ſamtok ſem þau høfdu ad liuga/
ad þau fiellu bæde nidur daud af Nr-
ædſlu/þa S. Petur talade þeſſum Or
dum/Þid hafed ecke loged ad Mønn-
unū/helldur ad Gude/ og þui hafe þid
ſāþyck orded ad freiſta Drottens An-
da ? Og vm Lygara og Falſara talar
Pſalm Dauid/ſeigande/Drotten/ Drotten þu
5 14 ffer Lygurønum/z hefur Andſtygd a
Sappl. 2 þeim ſem falsfuller og blodgiarner eru
prouer Salomon ſeiger og eirnen/ad Drotten
6
Sap 1 hate falſka Tungu. Og j Bok Spek
ennar ſtendur ſo/Sa kan̄ ecke ad dyliaſt
20 ſem oriett talar/og ſa Domur ſem han̄
ſkal ſtraffa mun honum ecke bregdaſt
Þuiad lygen Mun̄z deyder ſẏna Sal.

Fimta Grein
Huad vier eigum ad læra af
þeſſu Bodorde

1 Fyrst þetta/ad Jata og vidurkiena
oss ad vera synduga z seka j þessu Bod
orde/bæde vid Gud z vorn samchristen
Naunga / og lata oss þad leitt vera
af Hiarta.
2 Þar næst skulum vier sia vid soddã
Synd framveigis/og lata vort Hiar
ta ecke villa vora Tungu til ad vera
bakmælug fölsk og lygen/og ad liuga
vppa adra og þm̃ j jllt Rykte ad koma
eda þa ad rægia/med þui Gud talar so
hia Spamannenum/Falskar Tungur Jerem 9
eru daudleg Skeyte/med sijnum Muñe
tala þeir vinsamlega til Naungans/eñ
j Hiartanu vmsitia þeir þañ hiñ sama
Skyllda eg ecke vitia þess a þm/seiger
Drotten ? Skyllda ecke Sal min hefn
ast a soddan Folke ? z ct. Þar fyrer
ef vier heyrũ adra liuga/ þa vited fyr
er vijst Gud vill straffa þa/a sijnũ tij-
ma/Þar f̃ vogum sialfa oss/ flyum z
fordunst allar Lygar og osanninde oll/
so ad Gud skule og ecke vitia vor med
Refsingar hrijse siñar Reide.

3 J þridia lage/ Huønar sem helldst
Syrach vier heyrum ad loged er/ þa høþū Rad
19 Jesus Syrach þar hañ seiger/ Ep þu
heyrer nockud jllt/ þa seig þad ecke ept
er/ þuiad Þøgn giører ecke skada. Vm
þetta hura þr ecke/ ō aþ einu Orde giø-
ra langa Rædu/ vmsnua añara Ordū/
og auka vid helmingenum/ Nauuganū
til Oþrægdar og skada/ og koma hønū
so j vont Rykte/ og hura ecke einu siñe
Luc 6 vm Guds dom og heþnd/ og þ þeir mu
ne aptur a mote dæmder verda. Lat-
Eph 4 um oss hlyda helldur S. Pæls ordum/
þar hñ seiger/ Legged aþ Lygarnar/ og
taled Sañleikan huør vid siñ Naunga
þt vier erum huør añars Limur. Jtē
Lated eingen slæm Ord þrañ ganga
aþ ydrum Munne/ helldur þau sem eru
gagnleg til Betrunar/ þar ō þørþ giør
est/ ad þ sie liuþlegt ad heyra/ Og hryg
ged ecke heilagan Anda/ med huørium
þier erud jnnsiglader/ vppa Dag End
urlausnarenner.

Niunda og Tiunda Bodord

Þu

Þu ſkallt ecke girnaſt Hws Naunga þiins

Þu ſkallt ecke girnaſt annars Eigenkonu/ eige Þionuſtu mañ/ Þionuſtukuññu/ Uxa eda Aſna/ og et nøckud þad hañ a.

So ſem Gud hefur j fyrerfarande Bodordum þeſſ ſeinna Spialldſins f-boded oſſ ad giøra vorū Naunga orieft

 eda

eda ſkada/a hňs Perſonu æru z godſe So kemur nu Gud fram med þeſſe tuo ſeinuſtu Bodord og fyrerbydur oſſ alla Agirnd/alla ſyndſamlega Fyſn/ranga girnd og a ſtundan/ſem eiñ eda añar kañ ad hafa til nøckurs þeſſ ſ Naungen a/eda hønum tilheyrer/og fram telur hier nøckrar greiner/ ſo ſem til epterdæmis/huad hñ fyrerbydur.

Exod 20 Nær vier athugũ huad j añare Bok Moyſis ſtendur/ þa hlyder þad niunda Bodorded ſo/ Þu ſkt ecke girnaſt hws Naunga þijns. Og j fimtu Moyſis bok er þad tiunda Bodorded ſo læfande/

Deut 5 Þu ſkallt ecke girnaſt Eigenkonu Naunga þijns/ huar af vier ſiaum ad þeſſum Bodordum er ſaman ſleyngt/z þau eru ſo ſem j eitt Bodord bunden. Eñ þo lætum vier þ vera tuo Bodord epter gømlum Siduana.

Fim greiner høfum vier ad akta j þeſſum tueimur Bodordum?

1 Fyrſt/[illegible] z huilijk ſu Girnd er ſiñ Gud hier fyrerbydur.

Huad

ij Hvad Gud j þessum Bodordum bÿdur og biþalar

iij Hvört laun þeir hlydugu skulu þä og ödlast

iiij Hvört Refsingar straþþ koma mune yþer þa ohlydnu

v Hvad vier eigum aþ þessum Bodordum ad læra

Fyrsta greinen

Hvöria + huilijka girnd Gud þyrerbydur

1 Fyrst þbydr z bañar Gud hier alla þordiarþada Girnd Nätturuñar/þ er Hollds og blods Fysn og Girnd/til þss sem Naunganum tilheyrer.

2 Og þo ad soddä Girnd eda agirnd hreyþe sier j oss/ þa vill Gud ecke ad vier skulum verda henne samþycker/hellдur haþa og hallda soddan Girnd/ þ Synd/eñ þo hun þyrer holldlegre skynseme þike ad vera nätturleg og meinlaus. Þuiad so skriþar S. Päll/Jeg þekte ecke Syndena/være ecke Lögmaled Rom 7. þt eg vissa ecke par aþ Girndeñe/heþde Lögmaled ecke sagt þu skt ecke girnast

3 J þridia Mäta verdr hier þboded

ad læta a sier sia eda merkia nøckr Teik
n eda merke Agirndarenn /huørt helld
ur þ skiedr med Følun/Bodskap/Viel-
um/Vnderhyggiu/Rædum eda Dæd-
um/Nug eda vilia/ ad komast yfer þad
sem Naungen a / huørt helldur þad er
hns eigen Kona/eda annad þ sm hier er
vpptaled/ Þt soddan er j mote Gude og
brodurlegum Kiærleika.

4 J fiorda Mata verdur hier ꝑbod
en allshattud tilefne/ med huørinn einn
edur annar kann sinne Agirnd framm ad ko
ma/til ad girnast þad sem Naungen a
og komast yfer þ/ sem er fyrst/Ogud
legt Okur/ad taka meira jnn enn Madr
vtelætur og lænar/huad Gud berlega ꝑ
Exod byd/seigande/Ef þu lanar minnu fol
22. ke Peninga/sm er fatækt hia þier/þa
skalltu ecke verda harddrægur vid þinn
Naunga/hønum til skada/eda okra hn
vt/Taker þu hans Klæde til panta/þa
fadu hønum þad aptur ædur enn Solē
geingur vnder/Þt Klæden eru skiol hns
Lykama/j huørium hn sefur/Sie þ so
hann

hñ kalle til mijn/þa vil eg bænheyra hñ
þuiad eg er myskunsamur. Item/Þeg^v Leuit
þiñ Broder vtarmast og verdur þatæki 25
hia þier/þa tak hñ ad þier so sem Gest
og þramanda/so hñ meige liþa hia þier
og þu skalit eckert okur taka aþ hønū
ei helldur nockutn hlut þrañ yþer þad
þu lanar/helldur skalltu ottast þiñ Gud
so ad þinn Broder meige liþa hia þier Deüt
Þuiad þu skallt ecke gieþa hønū Pen- 23
inga vppa Okur/z ei helldꝛ reikna hm̄ Ezechi
oþdyrt/ þiñ kost/ Þuiad eg er Drotten 5.
hd^v Gud. Huad þleira Moyses z Spa Ezech
meñerner z Christur tala hier vm er oþ 18
langt hier ad þramtelia. Luc
6
5 Þar næst verda hier þboden øll vie
lakaup/ z ad selia pad þals er j/z med
huøriu mote einn og añar gietur vielad
þra ødrum þ sm̄ hñ a/Slijkt heþꝛ Gud Leuit
þboded/ seigande/Þier skulud ecke suik 19
samlega høndla huør vid annan. Og
S. Pall kieñer oss/ad eingen skule nidꝛ^r Tess
þryckia eda suikia sinn Brodur j nock- 4.
te Høndlā/ þuiad Gud heþne alls þessa

Eñ ecke ꝼbydur Gud christelegar ꝛ ær-
legar Hondlaner j Kaupum og solum
þegar einn ꝛ annar vill af ødrum kau
pa/Naut og saude/Eyk og Asna/ eda
annad þ Naungen a/og giefa þar vid
fullt verd/so sem Sale og kaupe/verda
Leuit asatter sijn a mille/huar vm Gud talar
25. hia Moyse/ huørnen Israels syner sku
le kaupa og selia/ꝛ hønndla huør vid añ
10 an/huar hann leggur þetta til / Suike
eingen siñ Naunga/Helldr ottast þu þiñ
Gud/ þuiad eg er Drottenn Gud ydar/
ꝛ ct. Og j soddan Sølum og kaupum
og øllum ødrum Høndlønum Manna
a mille/finst eingen betre Regla en su
Luc 6 sem Christur kieñer oss/seigande/So ꝥ
þier vilied ad Mennerner giøre ydur/
þa giøred eins vid þa/þ er/ giør þad
eina ødrum/sem þu villt ad adrer giø-
re þier. Være þessare Reglu epterfyl-
gt/þa være minna osamþycke Manna
a mille enn nu er.

6 Þad er ꝛ Synd j mote þssu Bod
orde/ad fala vndan ødrum hūs Bygg
ingar

Ingar ford z Leigumala/so og lijka ad
fala añars Viñumañ/Viñukonu/hus
et helldur Madur giører þad sialfur/
eda lætur añan þad giøra. Eñ þo nu
sie so komed/ad þta hallde eingen rang
lega giørt/ þa er þad þo Synd j mote
þessu Bodorde.

7 J þessu Bodorde verdur og f̄boded
ad eigna sier þad nockud sem hañ.a ec
ke med riettu/so sem þeir giøra ed eig
na sier og hefda Einge eda Akur eda
adrar Lands nytiar fra Naunganum
þad þeir eiga ecke med riettu/og gan-
ga so ranglega a Nañgās eign/hønū
til Tions z skada. Vm þſſ hattar meñ-
talar Gud hia Moyse/seigande/ Bøl-
vadur sie sa sm̄ saman færer Landamer Deut. 17.
ke siins Naunga/z allt Folked skal seig
ia Añ. Item/Þu skallt ecke færa apt
ur Landamerke þijns Naunga/ sem þr-
hafa sett er f̄ þier voru. Være ad þſſu
Giætt/þa være minna Osampycke/Nat
ur z deillder Landa a mille eñ nu er/þui
verr/Slijk dæme vondra Lystinga z A-

 girnd

girndar eru allmørg j Ritninguñe/ Mz
3 Reg 21 þeim hætte syndgade Achab kongr þa
Jos 7 hñ girntest Vijngard Nabots. So syn
gade Achan/ þa hñ girntest af þui fy-
Luc 12 bodna Herfange. Sa rijke Madr haf
de stora Girnd a Godse og audæfum/ ꝛ
hugdest ad lifa leinge/ j Lyst og Glede
Matth 26 eñ vard þo ad deyia a sömu nottu. Ju
das hafde mykla Girnd til þeirra 30.
Silfurpeninga/ eirn hañ keypte þa no-
gu dyrt med eilijfum Salar skada. So
hefur allmarga hent/ þeir hafa med a
girndeñe forkastad Lijfe og sælu/ þar fy
1 Joh 2. amiñer oss hinn heilage Johañes/ ꝛ va
rar oss trulega vid Agirndeñe/ segande
Elsked ecke Heimẽ/ ꝛ ecke nockurn hlut
þañ sm̃ j Heimenũ er/ Ef nockr elskar
heimen/ j hønum er ecke Kiærleike Fød
ursins/ ꝥ er/ hñ elskar ecke Gud/ Þuiad
allt ꝥ sem j Heimenum er/ sem er Holld
sins Girnd og Augnaña lyst og dramb
samlegt Framferde/ ꝥ er ecke af Fødr
num/ helldur af Heimenum/ og heimur
en forgeingur og hñs lyst. Þar fyrer
er allt

er allt þad sem aþ Heimenum er þyrer
boded j þessu Bodorde/ Christur talar
herlega j Gudspiallenu/ ad Girndenn
sie þyrer Gude þullur Giørningur/ þar
hñ seiger/ Nuør hañ horþer a Konu og Matth.
girnest hana/ sa heþur alla reidu drygt 5.
Hor med heñe. Jacob Postule skriþar
so/ Nuør og eiñ þreistast þegar hñ verd Jacob
ur dreigen z lockadur aþ siñe eigen lyst 1.
Sijdan þegar Lysten heþr gieted (Syn
na/ þa þæder hun hana. Eñ þegar
Synden er þullkomnud/ þa þæder him
Dauda. Snøgt ad seigia/ J þssu Bod
orde verdur oss øll Lyst z þysn z Girnd
þyrerboden s oss lockar og leider til jlls
og øll Agirnd.

Auunur Grein

Huad Gud j þessum Bodordum
bydur og byþalar

Nñ bydur oss ad hallda vorû Girnd
um j taume/ med skynsemd og godu þor
settu Rœde/ so sm christnum Møñum z
Guds børnum hæþer/ eñ ecke so s giøra
ogudleger Meñ eda Heidingiar/ so sem

Rom 6 S. Paall kienner/ Leated Syndena ecke
rijkia j ydrū daudlegum Lijkama/ so ad
pier hlyded heñe j heñar Girndum. Lij
1 Pet 4 ka eins aminner oss S. Petur/ seigande
Med pui Christur hefur þ oss lided j
Holldenu / pa brynied ydur og eirnen
mz pui sama Hugarfare/ Puiad huør
a Holldenu lijdur/ hñ lætur af ad synd-
ga/ so ad hañ padan j fra/ pad epter er
eftennar j Holldenu/ life ecke j Holldleg
um Girndum/ helldr epter Guds vilia.
Puiad pad er nog ad vier hofum pnu
umlidna Tijma lijfdagaña spillt/ z lif
ad epter heidiña Manna hætte/ pa vier
geingū j Lausungu/ Lostasemdū/ Girnd
um/ Ofneyslu/ Ofdrycktiu/ og hrædeleg
um Skurgodadyrkonum. Og eñ seiger
Rom 8 S. Paall/ Vier erum nu ecke skylldug
ad lifa epter Holldenu/ Eñ ef pier lif
ed epter Holldenu (pad er/ epter illum
Girndū Holldsins) pa munu pier deyia
(eilijfū Dauda) Eñ ef pier þ heilag
an Anda deyded Holldsins giørder/ pa
munu pier lifa (eilijflega)
Huør

Pridia Grein

Nuør ad eru laun þeirra ſem hlydner eru þeſſum Bodordum:

Þad kieñer oſſ S. Pall/ſeigande/ Ef þier deyded Holldſins girnder/med H. Anda/ þa munu þier lifa/Þuiad þeir ſem af Guds anda leidder verda/ þeir eru Guds Børn. Þad er oſſ ein ſkvr huggum/ ad þegar vier ſlaum fra oſſ holldlegum Girndum/lifum ecke epter þeirra Fyſn/helldꝛ ſkendum þeim a mote / og lifum epter Andanum/hoꝛum godar Nuxaner/þa erum vier viſſ vppa/ad Gud er vor Fader/ og ſie hañ vor Fader/ þa lætur hn̄ oſſ eckert ſkorka nie vanta/þa hialpar hn̄ oſſ/ ꝥ vtan alla vora fafeingelega Girnd ⁊ Ahyggiu. Gud gaf Abraham Fyrerheit ad hn̄ villde bleſſa hn̄/Vppa þtta Fyrerheit forliet ſig Abraham/⁊ gieck fram̄ med Þolenmæde og danumenſku/for ecke epter Agirnd/helldꝛ forliet ſig vppa Nad og bleſſan Guds. Og þegar hirdarar Lots hn̄s brodurſonꝛ ſettu ſig vpp- Gen 12

j mote hönum/ og kijfudu vid hann vm
þeirra Kuikfie/ Þa talade Abraham
23 vingiarnlega vid Loth/ z sagde/ Lætum
ecke kijf vera a mille mijn og þijn/ z ei
helldur a mille miña Hirdara og þiña/
þui vier erum Brædur/ Allt er Landed
oped fyrer þier/ skilium ad/ Vilier þu
vikia til vinstre Handar/ þa vil er fara
til hægre/ Ellegar vilier þu fara til
hægre Handar/ þa vil eg vikia til vin-
stre/ z c. Slijk Epterdæme fiñum vi-
er nu fa/ ad einn Broder eda vinur vil
ie so audmiuklega vndan ödrũ læta/ og
fyrer ödrum vijkia/ so sem Abraham
giörde. Þar fyrer vpphoof Gud hañ/
og hñs Epterkomendur/ og openberade
sig fyrer hönum skamt þar epter/ z sag
27 de/ Jeg er almattugur Gud/ gack nu f̄
mier og vert Algiördur/ Jeg vil reisa
Sættmala j mille mijn og þijn/ z fiol
30 ga þig miög/ og þu skallt vera Fader
margra Þioda/ sem j Bibliuñe stendur
ad Abraham hafe vered rijkur og meg
31 tugur. J sama mæta gaf Gud Jacob
stora

stora Audlegd og Blessan fyrer sijna
trua Þionustu sem hñ þionade Laban
enn þo Laban vmskipte hñs Verkalau Gen
num j tiu reisur/þo samt gaf Gud Ja 32
cob sijna Blessan. Eins launade Gud
Joseph/þa hann liet Saurlijfis girnd
ecke bleckia sig til ad dryia Hordom mz
Eigenkonu sijns Herra/so sem hñ girn
test/Þar fyrer vpphoof Gud hñ/so hñ 39
vard settur einn Herra yfer allt Egip
taland. So og skrifar S. Petur/ Ad
ef vier fordunst forgeingelegar Girnd 2 Pet
er Veralldareñar/þa munum vier ver 1
da hluttakarar gudlegrar Natturu.

Fiorda Grein

Huort ad er strafs þeirra Ohlydnu
sem syndga a mote þessū Bodordū Syrach
Syrach skrifar so/Fylg ecke þijnū 5.
Girndum/þo þu meiger þad/og giør ec
ke huad þig Lyster/og huxa ecke/Huør
vill mi er þad banna ? Þuiad Drottenn
sa hæste hefnare mun þess hefna. S. 1 Cor
Paall skrifar so/Vite þier ecke/ad ran 6
glæter Meñ munu ecke erfa Guds rijk

Rom 8 Ke. Og til Romueria seiger hañ/ Eþ
þier liþed epier holldenu/ þa munu þier
deyia. Epterdæme þeirra sem vegna/
siña holldlegra girnda haþa straþþad/
er vered/ heþum vier allvyñda/ Einkum
Gen huørsu Gud straþþade Kong Abimelech
20 og allt hans Hws/ þ þad hñ haþde gir
nd til Saru Abrahams kuiñu. Amon
2 Reg. sonr Dauids vard j hel sleigen þyrer þ
13 hñ haþde oleyþelega Girnd til sinnar
systur Tahmar. Achab Kongr z hñs
Drottning Iesabel vrdu aþmæd/ med
3 Reg øllum þeirrra Børnum og epterkomen
22 dum/ þ þad þau syndsamlega girntust
4 Reg Vijngard Naboths. Item/ Fyrer þad
5. Giesi þienare Elisei Spamañs haþ/
de Girnd a Gulle og Silþre Naamã
hins syrlendska/ þa sagde Spæmadur
en til hñs/ Naamans Spitelska skal lo
da vid þig og þitt Sæde eilijþlega/ Og
hñ gieck vt þra hønũ/ huijtur aþ Spitel
sku/ sem Snior. Og þiñast þleire dæme
huør oþlangt er vpp ad telia.

Fimta Grein.

þad

1 Fyrst eigū vier ad Jata og medkienna vora syndum spillta Nattúru/huorsu ad su syndsamlega girnd er oss īngroen og medfædd/og er oss ofsterk/ so ad ef Gud villde þar fyrer hondla vid oss maklega/þa værū vier vtgiørder. Þesse girnd/ ad girnast þad oleyfelegt er/ hun er ecke j vorum Føtum eda klædū/ helldur j voru Hollde og Blode. Adam og Eua mattu rada øllum Heimenum þo lietu þau sier ecke nægia/nema þau fenge Epled/þad Gud hafde þeim f̄ boded. Þañen erum vier fordiarfader/ og kuñum oss alldrei so vel j vakt ad taka/ ad su vonda syndsamlega Girnd kome oss ecke til ad syndga j mote þ̄ssu bodorde. Þar fyrer eigum vier ad jata og vidurkienna vora Synd f̄ Gude.

2 Næst þui ber oss ad hafa j taume Agirndena/og allar adrar Girnder/og hepta þeim/ læta þær ecke rada nie hafa framgang/ til ad komast yfer þad

sem Nauuganū til kemur/ hupa myklu
1 Tim 6 helldur þad S. Pall kienner oss/ seig=
ande/ Ad liþa gudlega og vera pronr
þad er mikell Avinningur/ og læta sier
nægia ꝥ Gud giepur. Þuiad vier høp
dum eckert med oss j þeña Heim/ og ei
helldr høpū vier nockurn hlut j burt mz
oss. Þar ꝥ/ þegar vier høpum Mat og
Klæde/ þa lætū oss ꝥ nægia/ Þuiad ꝥr
sem riker vilia verda/ ꝥr palla j Freist
ingar og snørur/ z margar skadsamleg
ar girnder/ s̄ Mañe nidr søckua j Gløt
un z Fyrerdæmning. Þuiad Agirnd er
Root til alls jlls/ til huørrar sumer hapa
lyst/ z hapa villst pra Trunne/ og giø
ra sier sialpum miked jllt. Og eñ seig=
er hañ/ Fly þu (pordast þu) girnder æsk
2 Tim 2 unnar/ eñ pylg epter Riettlætenu/ Tru
ne/ Kiærleikanū/ z Fridnum. Og huør
su skadsamlegt þad sie ad girnast Gods
og audæpe/ sier til Gløtunar/ ꝥ kieñer
oss Lausnaren seigande/ Huad stodar ꝥ
Matth 16 Mañen/ þo hañ eigneſt allan Heimen/
enn lijde skada a siñe Sælu?

3 Ef að vier vitũ oſſ hafa hafť nockud fra ødrum með raungu eða oriettu / Þa eigum vier að fylgia dæme Sachei Luc 19
og leggia það aptur/ þt ellegar verdur ſu Synd ecke fgiefen/ ſo ſem vottar hiñ- heilage Auguſtinus.

4 Það heyrer og lÿka hier til j fior da mæta/ að ınnblyia og falla til Gu, ds nadar/og bidia hñ að ſtyra og ſtior na Hiørtum vorum mz ſÿnum heilaga/ Anda/ ſo að hañ hreinſe þau og vard, veite þau fyrer ſyndſamlegum Nuron, um og Girndum / ſo ſem Dauid bad/ Pſalm 51
Drotten ſkapa þu hreint Hiarta j mier ⁊ gief mier eiñ nyan ſtødugan Anda- Og j ødrum ſtad ſeiger hñ / Hneig þu Pſalm 119
Hiarta mitt til þinna Vitnisburda enn ecke til Agirndarennar..

5 Sie ſo að vor Vilie er og Girnd að komaſt yfer nockud þ Naungen a/ ſie það Jørd hñs eða Heimele/ Akr eða einge/ Nauť eða Sauð/ Uxe eða Aſne eða huad hellſt það er kuikt eða dautt/ ſm Naunganum tilheyrer/ þa meigum

Leuit vier fala þad og kaupa þad/ z þar vm
19 vid Naungan hendla løglega / ærlega
1 Teſſ og jafnadarſamlega/ ſo ſem ædur heyr
4 dum vier kient og talad/ og ſo ſem Moy
ſes og S Pæll hafa oſſ boded. Þar
vm høfum vier Epterdæme hins heila
ga forføđurs Abrahams. Þegar hn̄s
Huſfru Sara var ønduđ/ þa villde hn̄
fa til eignar eitt Akurlende/ af ſonum
Gen Hets/ ſijnū framlidnum til Grefttrun
23 Eñ þegar Ephron ſonur Soar villde
hafa giefed Abraham þtta Akurlen
dé/ þa villde Abraham ecke þiggia þad
f ecke/ helldur bitala þad fullu Verde/
Huad og ſkiede/ ad hn̄ gaf f þad Akur
land/ tuø hundrud aura Silfurs. Þañ
en bþriar oſſ riettelega z chriſtelega ad
hendla vid Naungā/ ecke pretta af hm̄
þad hn̄ a/ med ſuikum/ Slægdn̄/ vielum
Vnderhyggiu/ eda ødrū kyndugū brøg
dum z Klokſkap ſem margur giører.

So høfum vier nu j ſtuttu Mæle og j
Suñu þetta ad læra af øll im
þeſſum Bodgrdum?

1 J fyrstu/ Huorsu dasamlega Gud almattugur hefur i þessu X Bodordū sinn Vilia tied og j liose lated þ Mann legu kyne/og lated þad þa ad vita sinn vilia/huad honū lyndet og lijkar/ og so-þad hennm mislijkar. Þuiad þa Heim uren hafde staded nær vm 2000 ar/og þegar su sāna Kyning Guds var j øllū Heime nalega vtsloken a medal allra Þioda/þa vtgaf Gud þesse X Bodord og liet sinn vilia j liose/ viliande ad þsse Bodord skyllde vera øllū Mønnū so z Sionargler z Speigell/so ad vier skod vm oss þar j / sem S Jacob talar vm þan ō sijna lijkamlega Asionu j Speigle skodar/So eigum vier j þessum Bodordum ad skoda vora syndūspillta Nat kuru/z ad lata þesse Bodord vera Syþ tunar meistara/og eina Reikningsbok/ huar epter vier eigū ad rietta oss. Þuiad þegar vier lesum Bodorden/þa stan vier ad vier erum skylldugerr vm X þus hund pund/ sem Epterlijkingen kienner oss hia Gudspiallamañenū. So ad vier

Jacob 1.

Matth 18

Jerem. meigū vel ſeigia ſem þar ſtendr ſkrifad
3. Vier hofum ſyndgad j mote Drottne
Gude vorum/bæde vier z vorer Forfed
ur/fra Vngdome og allt til þeſſa Da-
gs/z hlyddū ecke Roddeñe Guds vors.
2 Þar næſt ſkulum vier af hugleid-
ingu þeſſara Bodorda læra þad/ad mz
kieña og af Hiarta ad græta og ſyrg-
ia fyrer Gude vorar Synder og Mis-
10 giorder/ſem fram koma af vorre for-
diarfadre og ſyndumſpilltre Natturu/
Þad er ſu vppruna Synd ſem oſſ er mz
fæddd/vm huoria Gud talar ſeigande/
Gen 8 Ad Hiarta Manſins og hn̄s Huganer
ſie hreckuſſſar/fra Barndome/ Og ſem
Pſalm Dauid ſeigar/ Af ſyndſamlegu Sæde
51 er eg fæddur/og j Syndeñe hefur miñ
Moder teked vid mier/ So vier meigum
vel ſeigia ſm̄ Job ſagde/ Ad þar er ein
Job 15 gen oſtraffanlegur a medal hans Hei-
lagra/og Himnarner eru ecke hreiner f
honum/Huad myklu ſydur Madurenn/
ſem er andſtyggelegur og fvll/huor ed
dreckur Ranglæted j ſig ſo ſem annad
Vatn

Vatn. Og so sem hn̄ seiger enn j ødrū stad/ Huørsu kann Maduren ad verda riettlætur fyrer Gude/ og huørnen get ur Konuñar Barn vered hreint? Sia þu ad Stiørnurnar eru ecke hreinar fyrer hn̄s Augū/ Huad myklu sijdr Maduren/ sa Mølur/ og Mannsins Sonur sa Madkur.

3 J þridia Mæta eigum vier ad jata og niedkieña/ ad enn þo su nætturlega vpprina Synd sie oss medfædd/ þa drygum vier þo sialfer fleire Synder/ j mote Guds Bodordum/ sem vier hefdum ecke att ad drygia/ Þuiad so er oss hættad/ ad huad hellst sem oss kiemur j Hug og Hiarta/ þad fullkomnum vier strax med Verkenu/ z huad vier so syndgum i mote Guds Bodordum/ þa kuñum vier fullvel ad skiota Skulldeñe vpp a Adam/ z þikiumst sialfer saklauser.

4 J fiorda mæta skulū vier ecke draga dulz a Synd' vor'/ þa þær eru drygdar/ eda fegra þær so sem Cain giørde Gen. 4.
þa hn̄ þottest ecke jllt hafa giørt/ vill-

de ecke jata ſijna Synd/helldur dro þar
fiødr yfer ſeigãde/Skal eg vakta mīn
Brodur ? Helldur ſo/ef ad vier vilium
vera riettchriſtner/ þa ſkulum vier jaa-
fa og medkieña af Hiarta allar vorar
2 Reg 12 Synder/ og ſeigia ſem David ſagde/
Jeg hefe ſyndgad j mote Drottne/ ꝛ ſa
fortapade Sonur/ þa hann ſo talade/
Luc 15 Fader/Jeg hef ſyndgad j Himenen og
yfrer þier. Skodum dæme hins heila-
ga Peturs/þa hñ hafde afneitad ſijn-
Matt. 26 um Meiſtara/ og Jeſus leit til hans/
þa ſlo hñ ecke ſijnum Miſgiørninge j
Vind/helldur angrade hñ þad aluarle
2 paral 33 ga/gieck vt og griet beiſklega/ ad hann
hafde ſo ſyndgad. So ſkulum vier og
eirnen/med Manaſſes og ødrum Gud-
hræddū jata vorar Synder/ jdraſt þr-
ra/ audmykia oſſ fyrer Gude/ og bidia
hñ vm Nꝍd og myſkun.

5 J fimta Mata eigum vier jdugle
ga Gude ad þacka ſijna Nꝍd ꝛ myſkū
ad hñ hefur ſo milldelega hlijft oſſ/og
ecke refſad oſſ epter ſtærd ꝛ fiølda vor
ra

ra Synda/Og meigum þui medkienna
med Dauid Konge/ ad Jørden ſie full Pſalm.
aþ Guds Myſkunſeme. Þad er hid ſa 33
ma ſem Spamaduren ſeiger/ Myſkun
Drottins er þad/ad vier erum ecke all- Harmgr
er ſaman tynder og tapader/ Hñs Myſk 3.
un heþur önguan enda/ helldur er hun
huørn mørgun þeſk og ny.

6 J ſiøtta mata eigum vier ad trua og treyſta vppa Guds Nad og Myſk-unſemd/og hallda oſſ þaſitlega þar vid med Bænaakallenu til Guds/ſ̄ giørde
ſu Cāverſka kuiña/z lata ecke nøckurn Matth.
hlut hindra eda ſkielþa oſſ þar j þra. 15

7 J ſiøunda Mata eigū vier ad taka oſſ þyrer hendur þ hugarþar og Siñe ad ſtyggia alldrei Gud þram' meir mz vorum Syndum/helldur ſia vid þeim/z ſtanda þeim j mote aþ øllum mætte/og allre aſtundā/ ſo ad Gud ſkule ecke verda ad reþſa oſſ og ſtraþþa Syndanna vegna/ſ̄ hañ ſagde til þeſſ er hñ haþde
heilbrigdā giørt/Syndga nu ecke þra- Joh.
mar meir/ſo þig hende ecke añad verra 5

8 J attunda Mata ber oss ad hafa vort Holld j taumne/ læta ecke epter holld sins Fysnum og girndum/ Helldur vpp byria eiñ nyan Lifnad/ jdka oss j ollum godum verkum og gudlegu Framferde Þuiad vier erum (so sem seiger S. Pall)
Eph. 2 skapader j Jesu Christo til ad giora Godverken/ og þar til hefr Gud oss ad ur fordum fyrbued/ ad vier skylldum þar
Tit. 2 inne ganga. Og enn seiger S. Pall/ Heilsusamleg Guds nad er openber vorden ollum Moñum/ og kieñer oss/ ad af leggia allt ogudlegt Athæfe og veralldlegar Girnder/ og lifa sparlega/ riettferduglega og gudlega j þessum Heime og vakta vppa þa sælu von/ og dyrdlega Auglysing hins mykla Guds og vors Lausnara Jesu Christi/ sem sialfan sig hefur vtgiefed fyrer oss/ vppa þad hañ endurleyste oss fra ollu Orietflæte/ og hreinsade sier sialfum Folk til eignar/ þad kostgiæfed er til godra Verka

J stuttu male ad seigia/ Vier skulum læra af þessum Bodordum/ alla tijma ad

ad hugleida/ Fyrst/ huørnen og huilijk mañleg Nattura var þyrer Falled adr eñ Adam syndgade/ sem er/ Nañ þeckte Gud algiørlega/ var syndlaus an allra vondra girnda/ breñande aþ Ast og elsku til Guds og Naungans/ loþande z prijsande Gud/ og var hønum hlydenn epter hliodan þessara X Guds Bodorda/ lijdande huørke Eymd nie Neyd/ Dauda eda nockurn Motgang, z Þui 2 næst skulum vier huxa vm̃ huilijker vier nu erum ordner epter Adams þall/ þull er þavisku/ skeytande ecke vm Gud/ þull er vondra Girnda/ hladner med Eymder og Motlæte/ og Daudanũ vndergeþner. 3 J þridia mata aminna z kieña Bodorden oss/ huørnen og huilijker Gu ds Vtualder verda munu epter Vpprisuna j cilijþu Lijþe/ sm̃ er/ Þr munu ver da andleger/ Riettlater/ Gude j øllum Greinum hlyduger og odaudleger/ loþande og prijsande Gud ad eilijþu. 4 J þiorda mata amiña Bodorden oss/ þ huørn og aþ huørium vier þaum og

 ødlun

edlunst þeña algiørleika/sem er þyrer
Christum/so sem þar stendr/Løgmaled
Gala 3 er vor Tyþtunarmeistare/og vijsar oss
ad Christo/so ad vier þ Truna verdum
1 Cor riettlater. Og til Corintheos skriþar
15 so S. Pall/Løgmaled er Kraptur syn
darennar/Eñ loþ sie Gude sem oss hefur
þur Siguren gieþed þyrer vorn Drottin
Jesum Christum/ Nũ þyrergeiþe oss
mystkunsālega ecke alleinasta þær Syn
der sem vier miñunst og aþ huøriñ vier
vitum/helldur og lijka hinar adrar sem
eru heimuglegar/sm vier vitum ecke aþ
psalm so sem David bidur j Psalmenum/seig
19 ande/Drotten/þyrergieþ þu mier mijn-
ar leyndar Misgiørder.

Annar Partur

eda Høfudgrein Catechismi
z christelegra Fræda / er Postuleg Truariatning.

SO sem vier hofum heyrt z lært af Guds Bodordum z þeirra Skyringu / huorsu synduger og seker vier erum vid Gud almattugan / Og ef vier viliũ riettelega hyra vm vor Efne / þa hãg er yfer oss reide Guds / z eilijf Bøluã vegna vorra Synda / og misgiorninga Enn vppa þ ad vier skulum ecke fal la j Druænting eda mistraust / og efa Guds Nad og Myskunseme Syndaña vegna / Þa hofum vier j þessare Truariatningu eina gledelega huggũ / j mo te Logmalenu og Logmalsins bøluan sem er / Ad Gud Fader / z Jesus Christus sonur Guds / og sa verduge heilage Ande / su heilaga Þrenning / hafe sied aumur a oss vesølum Moñum / z hialp

 ad

ad oss/ med Gietnade og Fæþingu Je-
su Christi/ og hañs Pÿnu og Dauda/
Vpprisu og Himnafør/ so vier mættũ
komast aptur til Nꜳdar z Myskunar/
og

og verda leyster og frelsader fra Diof
lenum/ Reide Guds og eilijfre Fyrerdæ
mingu/ so sem S. Paall kiener oss/ seig Galat. 3
ande/ Christur hefur frelsad oss fra
Logmalsins boluã/ þeg' hñ vard Bol-
uan f. oss/ þui so er skrifad/ Boluadur
er hñ sem hanger a Trienu/ Vppa þ
ad Abrahams blessan kome medal heid
iña Þioda j Christo Jesu / og ad vier
meðtækium so fyrheitenn Anda f. Truna.
Og til Ephe. skrifar hñ so/ Af Naad Eph. 2
(Guds) erum vier Saaluholpner ordner
f. Truna/ og ecke af oss sialfum/ Guds
gefa er þ/ Ecke af (godum) Verkum/
so eingen skule hroosa sier. Les þañ fio
unda Capitula til Romueria/ þar fiñ
ur þu/ ad fra Logmaalenu erũ vier frel-
sader af Christo, Og huørsu S. Paall
klagar yfer sijnum daudlega Lijkama/
eñ huggar sig þo med þui/ ad hñ sie af
Guds Naad frelsadur f. Jesum Christ
um. J sama maata huggar S. Paall Rom. 5
alla oss seigande/ Huar ed Synden yf'
gnæfer/ þar yfergnæfer mykl u meir

Naden/ Vppa þ/ ad lijka sem Synden
rijker til Daudans/ so lijka rijker Nad
en þ Riettlæted til eilijfs Lijfs/ fyrer
Jesum Christum. J þui gamla Testa
mentenu ædur enn Jerusalems Mustere
var bygt/ baud Gud ad leggia Steinsp
iollden (a huorium tiu Guds Bodord vo
ru skrifud) j Sattmæla ørkena/ og ad
Deut 10 Prestarner skylldu bera hana allt til þess
þeir kiæme inn j þad fyrerheitna Land.
Þad hafde ecke annad ad merkia/ enn
ad Løgmæled skyllde ønguan fordæma
af þeim sem trua a Christum/ helldur
skyllde þ vera innelukt og geymt j þm
rietta Nadarstol/ s er Jesus Christus.
Hueriu nafne kallast þesse annar Par
tur Catechismi Lærdoms?

Hann nefnest Symbolum Apostoli-
cum/ þ er postuleg Truariatning. Þet-
20 ta Ord Symbolum merker a Norrænu
Søfnud/ Samanburd/ Samlegging/
þegar marger bera eitt saman/ og sitt
leggur til huør. Og med soddan hætte
hafa heilager Postuler/ af Nad z vpp

lysing

lysingu hins helga Anda/samanlagt z
samansett þessa TR Barjatning/so s
nøckurskonar Grundvøll christelegrar
TRuar/og so sem Merg mals z Iñe
halld Frra hellstu Høfudgreina christe-
legs Lærdoms/og hafa af Moysis bok
um z Spamaña/og Dauids Psalmū
samsett z saman dreiged þessar Truar
greiner/med þui fleira sem þeir skalfer
høfdu sied og heyrt og vissu/af Herrā
um Christo/ huad allt þr hafa fra si-
er giefed og skrifad. Nu þo ad Menn
fiñe ecke þssar Truar greiner Ord ept
er ord skrifad" j þui Nya testamentenu
þa hafa þo þeir ellstu/af heiløgū Læ-
refedrum christelegrar Kyrkiu halldeð
og skrifad/ad med þui Iesus hafde bod
ed þeim ad fara vt vm allan Heimen
til ad kieña øllum Þiodū/og skijra þær
Og er þr skylldu adskilia/þa hafa þr
sãsett þeña Grūdvøll christlegr" Tru"
1 So eingen skyllde kieña nie predi-
ka nøckurn añan Truarennar lærdom
eñ þeña/og vnder þessa Grein skrifar

1 Cor 1. S. Pæll so til Chorinteos/ Jeg amin-
ne ydur god' Brædur pyrer nafned Je
su Christi/ ad þier hafed aller eina Ræ
du(einn Lærdom) ydar a mille/og lææt
ed ecke Sundurlynde vera ydar j mille/
helldur ad þier sieud eins Sinnis og
einnrar Meiningar

2 Þar næst hafa Postulanner samã
sett þess", Truargrein' til þess/ ad Til
heyrendurner skyllde ecke hneyxla sig a
ymislegum Meiningum Lærdomsins/
og palla so pra Christo / helldur blij-
pa einpalldlega vid þa sønu og riettu
Tru/og Truarjatning/ og lææta hana
vera so sẽ eitt Merke/ap huøriu sia z
merkia ma/ ad vier þionum einũ Her-
ra z Gude/og beriumst vnder hũs Mer
ke j mote Dieflenum og hañs Villu-
mønnũ/og blijfum so hier med audkien
der pra Tyrkium/ Heidingium og øllũ
Falskienneþedrum.

3 Framar meir hafa Postula ner vil
iad styrkia z stadpesta christelega Kirk
iu/med soddan huggunarsømum Tru"
grein

greinum/ j giegn ollũ Araſum og Frei
ſtingum ſem ad henne koma kunna/ A-
minnande ad huør og eiñ chriſten Mad-
ur ſkule ſtadfaſtlega trua og treyſta vp
pa Gud hĩmneſkã Fødur/ og a Jeſum
Chriſtum hñs ſon eingeten/ og a þann
verduga heilaga Anda/ og alla Daga
og Tijma vera reidubuen/ ad ſtanda og
beriaſt j mote ſijnũ Ovinum/ epter þui
ſem S. Pall kieñer oſſ/ ſeigande/ Kiær-
er Brædur/ vered ſterker i Drottne og j Eph. 6
Krapte hans Mattar / Jklæded ydur
Guds Herklædũ/ ſo þier gieted ſtaded j
giegn vielafullũ vmſatrũ Diofulſins.
5 J fiorda mata høfum vier j þeſſ-
um Truargreinum/ z af þm eina ſto-
ra Huggun vm Guds Nad z Myſkun
Ef ſo kyñe til ad falla/ ad villde Gud
ſtraffa oſſ vegna vorra Synda/ z la-
ta oſſ burt flutta verda til Tyrkia eda
Heidingia/ Papiſta z añara ogudlegra
Pioda/ pa meigũ vier ſamt jata z med
kieña vorn Gud og Skapara/ og vera
glader j hønum/ huad ſm ageingr Lijk-

Kvj amans

amans vegna/ so s bydur oss S. Pall/
Eph 4 seigande/ Gledied ydur j Drottne alla
tijma/ og eñ aptur seige eg/ Glediet ydr
Læted ydar Noguærd kunna vera ollū
Mønnum/ ꝛc.

Þar þ lijka so sē vier erum skylldug er til ad hafa Guds Bodord j Akt og heidre/ og lifa epter þeim/ af þui Gud hefur oss þad boded og bifalad/ og hañ hefur sialfur med eigenlegre Røddu/ þau vthroopad/ og sialfur skrifad þau med sijnum eigenlegum Fingre/ Eins eigum vier j Akt og heidre ad hafa þañ an añan Part christelegra Fræda/ sem er heiløg Truarjatning/ huør ed skrif ud ꝛ samsett er af Guds andlegū Sen debodum ꝛ Postulū/ vm huøria Christ
Joh 20 ur talar/ seigande/ Lijka so sem Faderen sende mig/ so sende eg ydur/ Þar med er hun ꝛ lijka styrkt og stadfest/ med halei kum Krapte heilags Anda/ huør Post ulunum var giefen a Huitasunnudag
Act 2 þegar sa fatæke Fiskare Petur/ huør ed adur afneitade sijnum Gude/ og for j

Fylsne.

Fylſne z ꝥelur/z var eirn olærdr Leik-
madur /hn̄ ꝥieck ſoddan diørꝥung z ſty
rk/ad han̄ med haleitre Heilags Anda
vpplyſingu og Hugarhreyſte/gieck vt a
almen̄legt Torg og ſtræte Jeruſalems-
borgar/ kiende og predikade ſo ad allra
handa Þioder vnder Solun̄e/ſkildu þar
z heyrdu ſitt eigenlegt Tungumaal/ þa
hn̄ hooꝥ ſyna Predikun med ordū Johe-
lis Spamans/og Dauids/So ad han̄ Joel 2
med einne ſin̄e Predikun/ ſnere þremur Pſalm 16.
þuſundū Man̄a til ſannrar Truar a
Jeſum Chriſtum/Þad matte kallaſt ꝥa
gur ꝥiſkedrattur/þa kom þad fram̄ ſm̄
Herran Jeſus ſagt haꝥde adur/ til S.-
Peturs/Hier epter ſkalltu Men̄ veida. Luc 5
So predikudu og adrer Heilager Poſtul
ar og ſkirdu/og giørdu mørg guddom-
leg Kraptaverk/epter þui ſm̄ Chriſtur
haꝥde loꝥad þeim/chriſtelegre Tru og
Guds orde til Stadꝥeſtu z ſtyrkingar/
Hin̄ heilage Auguſtinus heꝥr ꝥa mein
ing/ad ſyna Grein haꝥe huør aꝥ Poſt
ulun̄ lagt til þeſſar᷑ Truarjatning᷑/
 þyrſt

Fyrsta Grein er eignud S. Petre

Jeg true a Gud Fødur almattugan Skaparan Himens og Jardar.

II Grein er eignud S Andrea.

- O a Jesum Christum häns eingeten Son vorn Drotten.

III Er eignud S. Jacob þeim stærra.

Sem er gieten aß heiløgum Anda Fæddur aß Mariu meyiu.

IIII er eignud S. Johañe Gudspiallamañe.

Pijndur under Pontuerskum Pilato krossfestur/ daen og jardadur.

V Grein er eignud S. Philippo

Nidur stie hañ til Helvijta/ A þrid-ia Deige reis hann upp fra Dauda.

VI Grein er eignud S Bartholomeo.

Upp stie hañ til Himna/ Situr hñ til Guds Almattugs hægre Handur.

VII Grein er eignud S. Thomæ

Þadan mun hann koma ad dæma Lifendur og dauda.

VIII Grein er eignud S Matrheo.

Jeg true a Heilagan Anda.

IX Grein er eignud S Jacob þm minna.

- Jeg true heilaga christelega Kirk-iu/ og Samnepte heilagra Manna.

Grein

x Grein er eignud S. Simon.

Jeg true Fyrergiefning Syndanna.

xi Er eignud S. Juda Thaddeo

Jeg true Holldſins Vppriſu.

xii Grein eignaſt S. Mattheus.

Jeg true eilijft Lijf.

J mote þeſſum Hofudgreinum poſtulegrar Truariatningar hafa ſig vppreiſt marger Kiettarar og Villumenn/ og Falskiennefedur/og margt og mijked hier j gegn framſett og diſputerad/ Enn þeir hafa ecke þar þar a vnned/ hafa orded ad giefa vpp þ tapt/ So ad þeſſe poſtuleg Truariatning er fyrer Nad Guds vardveitt hrein og klar/allt j fra Poſtulanna dogum/og til þeſſa tijma. Gud Fader fyrer ſinn Son Jeſum Chriſtum/ vardueite þenna riettа Lærdom/ hia oſſ j þeſſu Lande/ ſo vær mættum/ ſem S. Pall ſeiger/lifa rolega ꝛ ſpaklega/med allre Gudrække ꝛ ſidſeme/ Amen 1 Tim 2

Þeſſare Truarjatningu hafa Poſtularner ſkipt j þria Hofudparta/ Og er

1 Hin fyrste af Skøpuneste.
2 Annar af Endurlausneste.
3 Pridie af Helgunenne.

Þessar þriar Høfudgreiner vilium vier skoda og yfervega Ord epter ord m: sine Vtskyringu og Lærdome.

Su fyrsta er so lˀatande

Jeg true a Gud Fødur almattugan Skapara Himens og Jardar.

J þessum fyrsta Høfudparte høfū vier sex Ord ad merkia z ad athuga.

1 Pad fyrsta Ord JEG hefur kroptugan og stadfastan Lærdom jnne ad hallda/ sem er/ ad hier hefur eingen Madur nockra Afsøkun/ so hū meige seigia/ Þeir Biskupar/ Prestar Profastar/ Klerkar og lærder Meñ/ siae þr þ̄ þui/ og huxe þeir vm þ huad christeleg Tru og Religion er/ Huxe Forelldrarn er þar vm sina Barna vegna/ Huad kemur mier þad vid sem er andlegt ꝰ Þui stendur hier so fyrst/ JEG/ Jeg þ er ad skilia/ Huør og einn Madr sem

hepur Vit z maal/z er komen til Skyn
semdar alldurs/ hn̄ skal skynia z dæma
vm sig sialpan/og standa Reikning pyr
er sig/ þ̇ vtan alla Apsokun/ sie hann
Keisare eda Kongur/vngur eda gamall-
Borgare eda Bonde/Rijkr eda patækr/
Þar hlytur huør z ein̄ ad hapa/jata z
medkien̄a sijna eigen Tru/þ̇ sijna eigen
Personu/ lijka sem Þa Christur spurde
Læresueinana ad/huørn Menn hielldu Mat.
hn̄ vera/Þa søgdu Þeir/Sumer segia 16
ad Þu sierf Johan̄es Baptista/ sumr ad
Þu siert Elias/nockrer hallda ad Þu si
-ert Jeremias/ ellegar ein̄ ap Spamøn
um. Þa sagde Jesus til Þeirra/Huern-
seigie Þier mig vera/Simon Petrus su
arade og sagde/Þu ert Christus Son
ur lipanda Guds. Jesus sagde til hn̄s
Sæll ertu Simon Jonas son/Þt Holld
og blod hepur ecke openberad Þier Þtta
helldur min̄ Fader sem er a Himnum.
Lijka nu eins sem ad Christur villde ecke læta sier Þad nægia / ad heyra an̄ara Manna Meining og Jatning

vm sig/helldur villde hañ fullkomlega
vita/ huør og huilijk være Postulanna
Jatning vm sig/og S. Petur liet j lio
se sijna Tru og annara Postulanna/
So vill hñ og ad huør og eiñ christenn
Madur þ sig og sijna sialfs Personu/
medkienne og j liose læte med Hiarta z
Muñe sijna eigen Tru/ Huad hñ true
z hallde af Gude / so s Spamaduren
seiger/Sia/sa sem hardsuiradur er/hñ
Abac 2 mun engua Roo hafa j sijnu Hiarta/
Þui sa riettlate af Truñe/hñ mun li-
fa. Item/seiger Postulen so/sa riettla
Ebre 10 te lifer af siñe Tru/enn huør sem skei
kar/er efasamt/til hñs skal Sæl mijn
ecke hafa Þocknan/Og vier erum ecke
af þeim sem skeika og verda fordæmd-
er/helldur af þeim sem trua og frelsa
Sæler sijnar. So skrifar og Postulen
Gal 3 til Galatas/ad Abraham hafe ecke or
ded riettlætur og sæluholpen þ annara
Tru/helldur fyrer sijna eign Tru/ og
ad þeir sem þessa sømu Tru hafa/þr
sie Abrahams børn. Þañan kieñer oss
þetta

Þetta Ord JEG/ad huør og eiñ Madur hlytur ad haƀa ſialƀur ſijna eigen lega TRV / vilie hann ſaluhialpleg ur verda.

Annad Ord ſem ſtendur hier j ƀyrſta Parte poſtulegrar Truarſatningar er/ jeg TRue

Þetta Ord jeg TRVE er ecke ſod dan Tru / og ecke þeſſ Skilnings ſem Meñ haƀa j Kaupum z Sølum/þeg ar huør truer añars Loƀan z Fyrerhei te/ecke helldur er þad ſagna Tru / eda Hiſtorica Fides/þegar Madur truer þ ad vera allt vijſt z ſatt/ſm̃ ſkriƀad ſten dur vm Gud og hans Ord/vm huøria Tru S. Jacob ſo ſkriƀar/Þu tru' ad einn Gud ſie/þad giører þu vel/þſſu ſa ma trua Dioƀlarner og ſkielƀaſt/ Ad Dioƀlarn' haƀe Truna/þ meigũ vier lioſlega ſia og merkia aƀ þeim tueimur Dioƀuloodum ſem hropudu og ſøgdu/ Ach Jeſu Sonur Guds / huad høƀ um vier med þig ? Ertu komen ad kuel ia oſſ ƀ Tijman. Eñ Dioƀlarner ha

Jacob 2.

Matt 8.

fá øngua Huggun nie von j slike Tru
þuiad þeir hafa af Gude eckert Fyrer-
heit vm Nad og Myskun / huar med
þeir kunne syna Tru ad styrkia og
stadfesta.

En þesse TRV vm huørta hier ödr
talad/hun er ein stadføst eflaus Kyñ-
ing Guds og hans heilaga Ords/ og
alls þess sem skrifad stendur j N. Ritn
ingu/ vm hans riettlætis Reide j giegn
Syndeñe/ so z vm hans Nad z Mysk
un/ Syndaña fyrergiefning/ Riettlæt-
ed og eilijft Lijf þ Arnan og Forþienã
Jesu Christi/ so sem Postulen oss kieñer
Hebre 11 seigande/ Truen er eitt stadfast trunad
ar Traust a þui sem Madur vonar/ og
er fullviss vppa þ sem hñ sier ecke/ so ð
Postulen j sama Cap. vpptelr marga
heilaga Meñ/ og setur fram þrra Da
semdarverk/ huør þeir hafa giørt fyr-
er Truna a Gud.

Vier fiñum og marga þa sem truã
og verda þo ecke Saluholpner/ þuiad
þeir skeika og eru ecke stadfaster/ huør
ia

fa Christur vtmalar j Gudspiallenu/ Luc 8
þar hñ talar vm Sædmañen z Sæd
ed. Adrer eru þeir sem hafa Truna/
z seigast þeckia Gud/eñ þeir neita þui
med Verkonum. Til dæmis hofū vier
Cain/Saul/Judas sem trudu a Gud/
enn su Tru var daud/þuiad þeir breyt
tu ecke þar epter j Verkunum/z fiellu
þar ꝼ j Efasemd z Oruilnan. Og so
sem þesser hafa efad Guds Nád og ꝼ
heit/z eru glatader/ so hafa þar a mot
Gudhrædder meñ og riettruader treyst
vppa Guds Nád og Myskun/z hafa
feinged Syndanna fyrergiefning/ sem
voru þeir Adam/ Noe/ Forfedurner/
Moyses/Aron/þeir Gudhræddu Kong
ar og Spámeñ/Jtem Páll og Petur/
og aller adrer sem vel fundu siñ Veyk-
leika/og sijna Synd/eñ huggudu sig þo
vid Fyrerheit Guds vm þ tilkomanda
Sæde Christum og trudu þui/ad fyr-
er hans Forþienustn og Arnan være
Gud þeim Nadugur og myskunsamur
huar fyrer þeir eru Sæluhölpner ordn
 er

er/so sem Ritningen vottar/Ad huør s
Rom truer a Christum/sa skule ei til skam̃ar
10 verda. Og j sama Cap vottar S Pall
ad su lifanda Truen/ kome af Heyrn
eñe Guds Ords/þegar Madur heyrer
þad/og lætur þad ganga siet til Hiar-
ta/þa kem: Kraftur hins heilaga An-
da/styrker og verkar Truna j Mann-
enum. Þui er radlegt og naudsynle-
gt huørium Mañe/ ad astunda s best
ad heyra Guds ord/vera Gudhræddur/
og bidia Gud vm Nad heilags Anda
ad Menn: mættu vera sterker og stad-
faster j Trunne / huørt helldur vppa
kañ ad koma Kross eda Motgang: Of
sokner eda adrar Freistingar, Og þo
Meñ ættu ad lijda ofsokner og Pijsler/
so sem lidu heilager Spameñ z Postul
ar/þa eiga þr ad vera stadfast' j Tru
10 Luc 4 ne/þuiad so talar Christur/Huør mier
vill fylgia/sa afneite sialfum sier/ z ta
ke sinn Kross a sig daglega/og epterfyl
ge mier/Þuiad huør sitt Lijf vill vard-
ueita/sa tyner þui. Og huør sm̃ lætur
sitt

fitt Liiß pyrer mijna Skulld hañ mun
halda þui.

Þridia Ord j fyrstu Grein-
enne er At GVD

Vel z vandlega ber oss ad giæta ad
þessu Orde og hugleida þad/ so vier vit-
um a huorn vier eigum ad trua. Mar
ger lißa so/ad þeir hyxa ecke añad enn
vm Muñ og maga/og hapa hñ þ sinn
Gud. Eñ þo vier værum heidner/ þa
mættum vier hyxa vm/ad þar er visse-
lega Gud s̃ vill lata heidra z dyrka sig
so sem þar stendur skripad/ Himnarner Psalm
seigia pra Guds Dyrd/og Himna pest 19
ingen giører kunnug hans Handaverk.
Visselega meigum vier med Dauid ja-
ka og medkienna/huørsu volldug Gud
þad er/s̃ Sol og Tungl og adrar Pla
netur og stiornur hepr ecke sett a Stola
eda Stytfur/og ei helldur pest þær m̃z
Bøndum eda Hleckium/eñ eru þo stor
ar þreipanlegar himnesk ar Skiepnr z
Corpora/Og hepur Gud þær He pud
skiepnur so skapad og skickad/aþ sijnum

Guddoms almætte og visku/ad þær ha ƀa finn gang a Himnum/lijka sem Fisk ar j Sionum/og Fuglarner j Loptenu/ og allar adrar skiepnur/huør epter siñe Tegund/a Jørduñe.

Alla Tijma heƀur vered j Heimen um Agreiningur og eƀasemd vm þad/ og er enn nu/huør ad sie sa sañe z riet te Gud. Heidingar haƀa haƀt z halld ed hina z adra Gude/og huørt Land z Rijke heƀur haƀt siñ Gud/so sem ƀord um var Þoor og Oden j þessum nordur Løndum. Tyrkiar trua a eiñ Gud ska para Himens og Jardar/ og dyrka hñ storlega/enn þeir vilia ecke trua so sem vier/ad j Guddomenū sie 3 adskiliäleg Personur. Og lijka so sem vier christner meñ akøllū Christū j vorū Saluhialp ar eƀnū/z helldū hañ ꝥ vorn Arnadar mañ z Medalgangara/So haƀa Tyr kiar z hallda Machomet ꝥ siñ Patron og Medalgangara. Papistar jata og medkieña mz oss Gud og heilaga Þreñ ing/Eñ þar ad auk haƀa þr giørt sier

otelian

otéliande Gude/og akalla heilaga Ein
gla/heilaga Meñ/Meyiar og Kuiñur
og hafa giort þa og þær sier ad Arn'
adar møñum/so sem j Pauadomenum
var vane z vijsa/ad huør Madr Kona
sem kall vngur og gamall/rijkur ẽ ñ fa
tækr/ hlaut skylduglega ad vtuelia sier
z hafa einhuørn af þm̃ heilögu fram
lidnu sier til Arnadar/ z f̃bonar/Sum
er høfdu Mariam/sumer Petur/sumer 10
Paal eda einhuørn añan af heilögum
Og j soddã Willu lifa eñ nu Papistar.

Meñ hafa og lijka j gamla Testa
mentenu þrættad vm þañ sañа Gud/so
sem lesa ma j Bibliuñe/ad Kongarner
hafa hallded Strijd þar vm sijn a mil
le/ Señacherib hiet Kongur j Assyria
Lande/hañ talade Nadungar ordum til 4. Reg
Guds/og Kongsins Ezechia/z hotade 18/19
þui/ ad hñ skyllde so þreyngia ad Eze 20.
chia og hans Folke/ad þeir skyllдu eta
siñ eigen þreck/og drecka sitt þuag/og
skrifade Ezechia Konge spotkyrde z sa
gde/ Þu forlæ tur þig vppa þiñ Gud/

ad hñ mune frelſa þig/ z c. Þa akallade Ezechias Kongur þañ rietta z ſanna Gud ſeigãde/ Drotten Iſraels Gud ſem ſitur yfer Cherubin/ þu ert alleina Gud a medal allra Kongarijkia a Jørduñe/ þu giørder Himen z Jørd/ Drotten/ hneig þu þijn Eyru og heyr/ lypt vpp þijnnm Augum og ſia/ og heyrdu Ord Señacherib ſem hñ ſende hingad þier til Hædungar/ þu lifande Gud. Og a þeirre ſømu Nottu vtſende Gud ſiñ Eingel/ og liet hañ ſla j hel j Herbwdum þeirra Aſſyris hundrad ſiñum Þuſund Mans z v og lxxx þuſunder/ So ad þegar þr vøknudu vm morgunē þa voru allar Herbwder fullar af daudra Mañä kroppum/ ſo vard Señacherib ad flyia/ og fara heim j ſitt Rijke/ z vard ſijdan j hel ſleigen j Muſtere ſijns Afguds.

Hiſtoriur og Sagnabækur H Ritningar kieña oſſ ad Iſraels Gud er ſañr Gud ſem alla Hlute hefr ſkapad/ Himen og Jørd/ Eingla z Meñ. Hñ vm gieck

giecſt med Adam og Euu/ og talade Gen
vid þau/Og þegar Ranglæted og ſyn 2
dernar toku til ad fara j vøgſt a Jørd 6
unne/þa openberade hn̄ ſig fyrer Noa 7
og baud hønum ad ſmijda Orkena/ og 9
taka eitt par af øllum Skiepnū til ſijn
j Orkena/ z frelſade ſo Noa ſialfā att
anda/ en̄ dreckte þeirre ogudlegu Verølld
du/ z liet þa ſo ſia og fiña ſijna Magt
ſem ecke ſkeyttu vm hn̄s Ord. Sa ſa-
me Gud openberade ſig ſijdan ꝥ Abra
hā/ z lofade ad af hn̄s Sæde ſkyllde ſa Gen
koma ſem Bleſſan ſkyllde giefa øllum 12
Þiodum a Jordun̄e/ z lofade ad giefa
Abraham Canaans land. Og en̄ j an̄-
ad ſin̄ openberade Gud ſig ꝥ hønū ſeig 17
ande/ Jeg er almattugur Gud/ gacktu ꝥ
mier z vt algiørdr/ Jtē / eg vil giora
Sattmala a mille mijn og þijn/ z ct.
Þeſſe ſame Gud openberade ſig ꝥ Jſa-
ach z Jacob ſeigande/ Jeg er þijns Fø 26
durs Abrahams z Jſaachs Gud/ Þtta
Land vil eg giefa þier z þijnu Sæde.
Þegar Nafn og Kyn̄ing þſſa Gu-

ds hafde leinge vered so sem vtslocken j
Heimenum/ þa openberade Gud sig fyr
er Moyse/ repeterade og endurnyade sij̄
Exod 3 na Kynning/og sagde/Jeg er Gud A-
brahams Jsaachs og Jacobs/ og baud
Moyse ad ganga fyrer Pharao kong/
og seigia honum ad hn̄ skyllde lata A
brahams og Jsaachs og Jacobs nidia
fara inn j þad fyrheitna Land. Þa sua
rade Moyses og sagde/ Nær jeg kem
til Jsraels sona og seige þeim/ Gud yd
ra Forfedra hefur sent mig til ydar/
og ef þeir seigia þa til myn/ Huert er
hn̄s Nafn ? Huad skal eg þa seigia/
þeim ? Gud suarade og sagde til Moy
sen/Jeg er sa sem vera mun/og sagde/
So skalltu seigia til Jsraels sona/Jeg
mun vera/ hn̄ hefur sent mig til ydar.
En̄ huorn̄ Gud villde lata þeckia sig
ad hn̄ være san̄ur Gud en̄ eingen an̄ar
þad giefa oss til kyn̄ingar þau Ord sin̄
Exod hn̄ talade til Moysen/seigād/So skall
7 tu seigia Pharaone Konge/ Þu skallt
fa ad vita/ad min̄ Lyke er ecke a Jord
unne/

ukte/Þui eg vil vtrietta mina Hond/og
sla þig og þitt Folk med Plagum/ so
þu skallt afmadur verda af Jørdunne
og sannarlega hef eg þar fyrer vppva
kt þig/ ad eg vil syna mijna Magt a-
þier/ so mitt Nafn verde kunnigt a Jø
rdunne. Sijdan þar eptir liet Gud koma
tiu Plagur yfer Pharao Kong/ hans
Folk ꝛ Land/ꝛ liet hn̄ vm sijder druckna
j Hafenu rauda/med øllū sijnum Strij
dsher/en leidde Israels lyd þurrū Foot
um j giegnū Hafed rauda. Þesse same Exod
Gud hialpade Israels sonū so þr fein- 17
gu Sigur a Amalech/Þeir felldu og j
hel slou alla Innbyggiara Canaans-
lands/og eignudust þeirra Land/so sem
Gud hafde lofad þeirra Forfedrū A-
braham Isaach ꝛ Jacob. Þeir bygdu
vpp Borgena Jerusalem/og þ prydde
ga Musterit sem þar stod/ og vm allan
Heim var mijked hallded af þessu Fol-
ke/so ad Drottningin af rijke Arabia
ꝛ fleire adrar þioder sendu þessu Folke
Presentur og Gafur/ og allar Þioder

høfdu þtta Folk j heidre z Virdingum so leinge s̃ þad ottadest þañ sanna Gud vm huørn nu var talad.

Af þessum og øllum ødrum Histor-ium og frasøgnum meigum vier læra/ ad þesse er sañur og eilijfur Gud/ vm huørn aller Spameñ hafa talad z skri-fad/huørn vier Christner lofũ z dyrk-um/heidrum og akøllum/epter hliodan þessar" postulegr" Truar/ z epter þui s̃ Gud hefur sig þ oss j sijnu Orde op-enberad/huørn Gud Christur kall" eiñ
Joh 4 Anda/og seiger/ Ad þeir sem hñ tilbid-ia/skule tilbidia hañ j Anda og sañlei-ka. Þeña sama Gud nefner S. Pall eilijfan odaudlegan / osynelegan og
1 Tim 1 alleina vijsan/og hia Esaia kallast hñ
Esa 54 Drotten Zebaoth/ þad er Allsheriar/ vg enn hefur hñ fleire Nøfn/sem nu er oflangt vpp ad telia.

Þad fiorda ord j fyrsta Parte postu-legrar Truarjatningar/er FADER

Þetta Ord Fader hafa Postular-ner ecke sett forgiefins/ad kalla Gud

Fødur

FODVR/ Þui þar mz haþa þr viliad avÿsa og til Kynningar gieþa/ad Gud a eiñ Son/ og einkum haþa þeir þtta Ord sett j sÿna Truarjatning j giegn vantru z motmælum Gydinga/s a þm-Døgū settu sig vpp j mote Jesu z Post ulaña Lærdome/vm Guds Son huørn þeir þorsmaadu og ꝑlitu/og spottudu/og villdu ecke hallda hñ ad vera Guds son vm huørn Guds son vier vilium þleira tala j ødrū parte vorr" Truarjatning"

Þad þimta Ord j þyrsta Parte Truar vorrar er/ AL mattugan.

Þessa Heims Herrar/Keisar"/Kon gar z Høþdingiar gieþa sier marga til la og stora/og kalla sig osigrande/oyþ-ervīñanlega/huad optsiñis ødrūvÿs reyñest/ Þuiad þeir verda opt yþeruñer aþ sÿnum Ovinum/og aþ Sottum z Siuk domum og Daudanum verda þeir þelld er/so þeim bregdast sÿn stor Nøþn/ept er þui sem nog þiñast Dæme til j þor-num Søgum/vm þeirra Magt z otel-landa Herþolk. Eñ øll þeirra Magt

er eckert ad reikna hia Guds Almætte. Þeir meiga vel kallast vollduger og stor megtuger/ enn þenna Titel Almattugur/ hefur eingen og ongum hæfer hann/ nema Gude einum/sem er allsvalldande/ og Hialp og huggun kann ad veita sijnu Aftrucneinn/ epter sijnum Ordum og þ heitum/ þa og þegar Þorf giørest/ So sem
1 Reg Asa Samuels Meder medkienner vm
2 Gud/ seigande/ Þar er eingen heilagur
sem Drottenn/ Fyrer vtan þig er eingen
og eingen er Frelsare nema vor Gud/
Hann slær j hel og lijfgar aptur/ Hann leider
til heliar og j burt þadan aptur. Vm
Job 5 þann Gud talar Job so/ Hann særer og
hann bindur vm/ hann lemstrar og læknar.
Og þenna Titel giefur Gud sialfum sier
Gen 17 þar hann seiger til Abraham/ Jeg er al-
mattugur Gud. Og enn seiger Gud so
til Moysen/ Jeg er Drottenn/ og jeg hef
Exod openberad mig þ Abraham Isaach og
6 Jacob/ ad jeg villde vera þeirra almatt-
ugur Gud. Moyses seiger og eirnen so
Drottenn/ huor er þinn Lijke? Þar er
eingen

eingen so mattugur sem þu ert. Og enn
talar Jeremias Spamadur um Gud/ Jerem 32
Einge hlutur er þier omøgulegr. Slijk
tt vottar Guds Eingell þ Mariu/ ad Luc 1
Gude sie eingen Hlutur omøgulegur.
Og Christur sialfur seiger j Gudspiall Mar 14
enu/ Fader/ allt er þier møgulegt. So
hafa nu Postular gefed Gude þ riett-
ta Nafn og sannan Titil/ so ad vier mz
þm jatum og medkiennu hn̄ ad vera alls-
valldanda og almattugan Gud z Drott Exod 15
enn/ huorium einge kan̄ j mote ad standa
Siótta ord eda Atkuæde fyrsta Part
sins/ er/ Skapara Himins
og Jardar
Med þessum Ordum giefa Postul
arner Gude þa Dyrd og þann Heidur/
ad hn̄ af Almætte sijnu hafe skapad
Himen z Jørd/ med allre þeirra Pryde
af ønguu efne/ so sem j Skøpunennar Gen 1/2
Bokenne verdr avijsad/ huar um David psalm 102
skrifar/seigande/ Þu hefur grundvallad
Jordena/ z Himnarner eru þijn Handa-
verk. Item/ Þu sem stadfester Jørdena
T afsijnu

Psalm a sijnum Grundvelle/ ad hun blijfe allt
104 tijd z eilijflega. Vm þetta talar z Gud
Esa. sialfur hia Spamønnenū/z seiger/Him-
66 enen er mitt Sæte/ og Jørden er Skør
miña Foota/og miñ Hend hefur giørt
pad allt saman. Og eñ medkienner hñ
seigande/Jeg er sa sem vppfyller Him
en og Jord. Pad sama medkienner og
Jeremias j siñe Bok/þar hann seiger
Jerem Drotten Drotten/þu giørder Himenen
23 z Jordena med þiñe Magt/og mz þij
nuin vtrietum Arme/z eingen Hlutur
er fyrer þier omøgulegur. Og j Pist-
Hebr. 1 lenum til Hebreos stendur so/ Drotten
þu grundvallader Jordena j Vpphafe
og Himnarner eru Verk þiña Handa/
Hier skulum vier ecke alleina skilia
og vnderstanda sialfan Heimen z Jør
dena/helldur alla þeirra Pryde z Feg-
urd/huad hellst þeim fylger synelegt z
osynelegt/s̄ eru Einglar/Andar/Plan
netur z Stiørnur/Elldur z Vatn/Fisk
ar og Fuglar og allar adrar Skiepnur
med øllu þui sem dyrmætt og gagnlegt
er a

er a Himnum og a Jørduñe. So kieñ er S. Paall / Fyrer hñ er allt skapad/ þ s er a Himnū z a Jørduñe/þad syne lega og osynelega/ bæde Thronarner og Høfdingiadæmen/og Herrasktetter-nar/og Yfervølldenn. Coloss 1

So skulum vier nu a samt heiløgum Postulum/alykta og enda þeñan fyr-sta Part vorrar Truar/ Ad vier mykieñ um og iatum og stadfastlega setiū vort trunadar Traust a þeña Gud Fødr al mattugan/sem er Skapare Himens z Jardar/ þuiad hñ einn eñ eingen añar er soddan Heidurs z Dyrdar verdugur epter þui s hñ seig' hia Spamañenū/- Esa 44 45
Jeg er sa fyrste/z jeg er sa sijdaste/z ec

Añar Partur vorrar Truar

jatningar/vm Endurlausnena.

Og a Jesum Christum son hans eingeten born Drott-ten/Huør ed gieten var af hei-løgū Anda/Fæddur af Mar-

iu Mcyim/ Piindur vnder Po⸗
ntverſkum Pilato / Kroſſʒeſt⸗
ur

ur deyddur og grafen / Nidur stie hñ til Heluiita/ A þridia Deige reis hañ vpp fra Daud um/ Vpp stie hañ til Himna Situr hañ til hægre Handar Guds Fødurs Almattugs/ þadan er hann komande ad dæ ma Lifendur og dauda.

J þessum ødrum Parte christeleg rar Truar medkieña H Postular Jesu Christum ad vera sannan Gud og sañ an Mañ/ sa oss med siñe Hingad komu Hierviist/ Pijnu z Dauda z øllum sijnu Velgiørningum hefur frelsad og end urleyst/ so sem hier skal sagt verda. Og skiptest þesse añar Partur vorrar Tru ar j atta sma Greiner/ og er hin fyr sta þesse.

Eg true a Jesum Christum hñs eingeten son vorn Drotten

Fiøgur Ord eda Atkuæde høfum vier ad
merkia j þessare Greinenne / medal huør
ra þetta er hid fyrsta

Og a Jesum

Eins sem vier heyrdū j fyrsta Par
te Truarjatningar/ad vier eigum ad tr
ua a Gud Fødur /so lærum vier j þess-
are Grein z ødrum Parte vorrar Tru
arjatningar þetta/ad trua a þañ sem
kallast Jesus/huørt Nafn oss kieñer ad
vita huad z huilijkt ad sie Embætte vo
rs Endurlausnara/og huar fyrer hañ
er i þeña Heim komen. Ad søñu hafa
marger j gamla Testamentenu haft
þetta Nafn/sem var Josua sonr Nun
Zache 3 og Jesus vm huørn Zacharias skrifar
so z Jesus Sonur Syrach sem skrifad
hefur þa agiætlegu lærdoms Bok/Eñ
þesse vor Jesus hñ er frāskilen þessum
øllum/Fyrst j þui/ad hñs Nafn er hm̄
giefed af Himnum ofan/af heiløgum
Matth 2 Eingle/ædur hñ var gieten j Modur
kuide. Þar næst vegña Embættis hu
ørt ed vtskyrest med þessu Nafne/Þui-
ad

ad þetta Nafn Jesus er eitt Hebreskt
Ord/ þad merker á Latinu SALVA-
TOR/ eñ a norrænu Frelsare/ Endur
lausnare. Þesse er ecke lykamlegr Frel
sare/ so sm̃ þa Gud frelsade Jsraels so Josue
nu f. hønd Hershofdingās Josua/ Hell 10
dur er hñ andlegur Frelsare/ sa ed frel
sar fra andlegum Ovinum/ so sm̃ Ein
gellen sagde til Josephs/ ad þesse Jesus Matth
mūde frelsa sitt Folk fra þess Syndū. 1
J þridia Máta er þad fraleitt ødrum
Nøfnum/ vegna Verdugleika z Dyrd
ar þessa Nafns/ so sem S. Petur tal-
ar vm j Postulaña giorningū/ seigan Act 4
de/ Ad eckert Nafn sie Mønnum giefed-
j huørtu/ eda fyrer huørt vier kunnum
Sæluholpner ad verda/ nema Nafned
Jesus. Vm þetta Jesu nafn skrifar Philip
S. Páll/ seigande/ Ad Gud hafe vpp 2
hafed Jesum/ og giefed hm̃ þ Nafn/
sem ædra er øllum Nøfnum/ So ad j
Jesu Nafne skule sig beygia øll Knie
sem eru a Himnum z a Jørdune z vnd
er Jørdunne/ og allar Tungur jata z

medkienna/ad Jesus Christus sie Drot
ten til Gudz Fødurs Dyrd". Og huør
su dyrdarlegt z veglegt ad þitta Nafn
sie/þad giefur sialfur Guds sonur Je
sus oss til Kyñingar/þar hañ so talar
til allra riettruadra/Sañlega sañlega
Joh 16 seige eg ydur/ad huørs þier bidied Fø
duren j mijnu Nafne/þad skal hñ gie-
fa ydur. So hafa heilager Postular/
vijsad oss ad þessu Nafne/vppa þad ad
vier skylldū þ þ verda saluholpner/ og
hugga oss vid þad/ j giegn allre Efa-
semd vorra margfalldra Synda vegna
og j giegn Dioflenum og hans Magt
og vallde/so z j giegn Guds reide/Løg
mælsins bøluan z eilijfre Fyrerdæmnin
gu: Lijka nu sem Guds Børn hafa þt
ta Nafn/og þad akalla sier til Sælu-
hialpar/ so misbruka þ þeir ogudlegu
þegar þeir akalla þad ecke nie tilbidia
helldur fyrerlijta þad z forsma/ellegar
hafa þad til fafeingelegra Hluta/mz
onytsalegū Ordū z eidū/til galldra/gio
rninga/eda añara ogudlegra Hluta.

Annad Ord sem vier eigum ad merkia/ er
Christum

Þetta Ord Christur/ er eitt griskt Ord
kallast a Hebresku Messias / a Nor-
rænu þyder þ Smurdā. Þuiad j gam-
la Testamentenu baud Gud ad smyria
þriggia handa Meñ/ Spæmeñ/ Kōga
og Kiennemenn. Og j þenna mäta er
Jesus smurdur aꝼ Gude med heiløgum
Anda/ til Spæmans/ til Kongs ꝛ Ken
nemans/ epter þui sem Gud talar vnd- Esa
er Christi Personu/ hia Spæmañenū/ 61
seigande/ Ande Drottens er yꝼer mier/
þar þ̃ heꝼur Drotten smurt mig. Vm
soddan Smurningar lesum vier/ huør-
su Samuel hellte Vidsmiøre yꝼ' Sau
ls høꝼud/ og sagde/ Drotten heꝼr smurt 1 Reg
þig til eins Høꝼdinga/ Og epter þad 10
baud Gud Samuel ad smyria Dauid. 16
So er nu Christur eiñ Prophete ꝛ
Spæmadur/ þt hñ spæde þ̃ j Paradijs Gen
vm sialꝼan sig/ Kuiñuñar sæde skal sūd 3.
urmeria Høggormsins høꝼud. Hañ er Deut
og sa Spamadur/ huørn Gud loꝼade 18
ad senda j Heimen/ lijkan Moyse/ biodā

 de

de ad Meñ skylldu hønum hlyda/ Quad
og Almugen medkenner þa hñ leit hñs
goddomlega Magt/ ad hann med þrim
Joh 6 Byggbraudū og tueimur Fiskum mett
ade 5000 Maña/ so ad aþgeingu XII
Karþer med Aþgangs leiþar/ þa sog-
du þeir so/ Þesse er visselega sa Spamñ
adur sem j Heimen skal koma.

I sama Mata er Christus j Heim
em komen til þess/ ad vera eiñ Kongur
so sem Eingellen mællte vid Mariam
seigande/ Hañ mun sitia j Hasæte siņs
Fodurs Dauids / og rijkia yþer Hwse
Luc 2 Jacobs eilijþlega/ z þar skal eingen en
der verda a hans Rijke. Fyrer Pilato
Joh 18 medkiēner hñ og eirnen sig ad vera eiñ
Kong / enn þo ecke aþ þessum Heime.
Psal 2 Og j Psalmenum seiger Gud/ Jeg vil
setia miñ Kong yþer mitt heilaga þiall
Sion/ Þad er þad sama huar vm Zach
Zach 9 arias spade þ og sagde/ Fagna þu dott
er Sion/ og þu Dotter Jerusalem vert
glød/ Sia þiñ Kongur kemur til þijn/
z c. Snøgt ad seigia: Christus er ē

Se-

S. Pall seiger / einn eilijfur odaud/ 1 Tim
legur Kongur. 2

J pridia mata er Christur z so eiñ Kiennemadur/ Þuiad lijka sem Kiennemaña Embætte var ad kieña/ bidia og- Rom
pornfæra/ so hefr Christus kient z pre- 4
dikad/ og pornfært sialfan sig a Kross enum f oss / z beded f oss til sijns himne Luc
skia Fødurs/ þa hañ sagde/ Fyrergief 21
þeim/ þui þeir vita ei huad þr giora.

Pad pridia Ord sem merkianda er j añ are Grein vorrar Truarjatningar er

Guds Eingeten son.

A þessum Ordum hafa Gydingar Heidnex meñ z Tyrkiar daglega steytt sig og hneyxlad/ og hallda oss Christna menn eñ nu fyrer Andstygd/ af þui ad vier medkiennum Jesum Christum ad vera Guds son. Eñ til fullkomlegrar styrkingar og stadfestu þessarar postulegrar Truargreinar/ þa høfum vier sannar Bevijsingar/ ad Christur sie son ur Guds/ so sem Gud seiger j ødrū Psal Psalm
me z talar vm Christum seigande/ Þu 2

ert miñ Sonr/j Dag hef eg þig aled.
Og j sama Psalme stendur so/ Miñest
vid Sonen/so hñ verde ecke reidur/ z þi
er fyrerfarest a Veigenum. Þar fyrer
lijka sem Gud er eilijfur/so er hñs Son
ur eilijfur/og af hønum eilijflega og o
vmrædelega fæddur.
Mar 1 Ad Christur sie sonr Guds/þad vot
Luc 3 tar Gud sialfr af Himnum ofan/ seig
Matth ande/Þesse er miñ elskulegur Sonur sa
3 mier vel þocknast/hlyded hønum. Hier
2 pet vm talar S. Petur/seigande/Vier hø
1 fum sialfer sied hans Dyrd/ þa hann
feck Heidur og Dyrd af Gude Fødur
f þa Raust sem kom yfer hñ j mijkelle
Dyrd og sagde. Þesse er minn elskuleg
ur Sonur/ a huørium jeg hef alla þoc
Matth knan. Og vier heyrdũ þessa Raust ko
17 ma af Himnum/þa vier vorum m z hm
a þui heilaga Fialle. Og j ødrum stad
Matth. medkieñer S. Petur Jesũ ad vera lif
16 anda Guds Son. Og eñ j añad sinn/
þegar Jesus spurde þa tolf ad/ huørt
þeir villdu ganga fra hønum/ þa suar
ade

Ade Petur vegna Poſtulanna/ Herra/ Joh 6
huort ſkulum vier fara ? Þu hefr Ord
eilijfs Lijfs/Og vier truum z vitum ad
þu ert Chriſtur lifanda Guds ſonur.
Johannes Gudſpalla madur kienn-
er oſſ allvijda/ad Chriſtus ſie Guds ſo
nur. Natanael kallar hñ Guds ſon og Joh 1
Kong Iſraels. Og vm ſig ſialfã talar
Chriſtur vid Nicodemũ/og ſeiger/ So Joh
elſkade Gud Heimen/ad hñ gaf(hønũ) 3
ſiñ Eingeten ſon/vppa þad ad aller þr
ſem trua a hñ ſkule ecke ꝑaraſt/helldr
hafa eilijft Lijf. Item/ Af Verkunt
og giørningum Herrans Chriſti/beviſ
ar S Johannes/ad Jeſus Chriſtus ſie- Joh
Guds Sonur. Og j ſijnum poſtulegum 20
Keñingũ ſkrifar hñ ſo/J þeſſu er Kiær- Joh
leikur Guds openber orden vid oſſ/ ad 4
Gud ſende ſiñ Eingeten ſon j Heimen
ad vier ſkylldum lifa ꝑ hañ. Slijkt hid
ſama medkiennier Chriſtur vm ſialfan
ſig/ſeigande/Jeg er ſonur Guds/ef eg
giøre ecke mijns Fødurs verk/þa trued
mier ecke. Med ſoddan openberum ord

um hefr Jesus medkient sig ad vera son
Guds/huør oplangt er vpp ad telia.
Ad auk þessa hafa ohreiner Andar
optsiñis medkient Jesum ad vera Guds
son/so sem allvijda ma lesa j Gudspial
Luc legre Historiu/Hia Luca/kallar Diofu
8 illen vpp j einum Manne sem var be
seten/O Jesu Sonur Guds hins hæsta
Matt Jeg bid þig kuel þu mig ecke/Og j añ
8. an tijma hlupu tueir diofulooda Meñ
j mote Jesu/z komu vr daudra Maña
grofū/z veru so olmer ad eingen mætt
te ferdast vm þañ Veg/z sia/þr hro
cudu og søgdu/ach Jesu Sonur Guds
huad høfum vær med þig ad giora/er
tu komen til ad kuelia oss fyrer Tijm
Marc an. Og hia Marco hropar eñ ohreinn
5 Ande og seiger/ Huad hef eg ad giøra
med þig o Jesu/þu Sonur hins hæsta
Guds/Jeg sære þig vid Gud ad þu kue
lier mig ecke. Af øllu þessu lærū vier/
ad Christur er Sonur Guds/þar ꝥ læt
um vier Tyrkia/ Heidinga/ Gydinga/
tala huad þeir vilia.

Fiarda

Fiorda Ord sem er ad merkia i
þessare Grein vorrar Truar/er
Vorn Drotten.

Þetta Ord er oss ein stor og mykel
Huggun/ ad vier truum og treystum a
Christum Guds son / þann sem er vor
eigen Herra og Drotten. Þa Tomas Joh
þreifade vm Saaren Christi / a hans 20.
Sijdu og Hondum/kallade hn̄ vpp og
sagde/Min̄ Drotten z min̄ Gud/Sem
hn̄ villde so seigia/Jeg heþde ecke tru-
þig min̄ Drotten z Frelsara vera vpp
risen/heþde eg ecke þreifad med mijnu̅
lijkamlegum Hondum a þijnu̅ Saaru̅/
Eins byriar oss ad trua stadfastlega
þessu Orde/ad Christur sie vor Drott
en/so sm̄ Christur sagde til Thoman̄
Sæler eru þeir sem̄ ecke sia og trua þo/
Þannen huggar Dauid sig allvijda j
sijnum Psalmum /og einkannlega þar
hn̄ seiger/ Drotten Jeg treyste vppa Psalm
þig/lat mig alldrei til skam̄ar verda/ 71
Og j odrum stad seiger han̄/Drottenn̄ 23
er min̄ Hirder/z mun mig eckert vanta

Og þo eg gange vm Myrkraña dal/ þa hrædest eg ongua Olucku/þuiad þu Drotten ert hia mier/Og eg mun bua j Huse Drottens eilijflega. So eigum vier og lijka eirnen ad haþa Huggun j þessum vorum Drottne / þo vier sieum veyker og synduger/þa er hañ þo samt vor Drotten/sa ecke vill eilijflega vera

Gen reidur vppa oss/So sem Joseph sagde/

54 til Bradra siña/ /vered okuñdner/z hur ed ecke/ ad jeg mune vera reidur vppa ydr/vegna þss þier selldud mig hingad.

Þridia Grein christelegrar
Truarjatningar er þesse

Huør ed gieten er aþ heilogum Anda/Fæddur aþ Mariu Meyiu.

J þessare Grein hoþum vier þiogur Ord ad hugleida.

Pad þyrsta.
Gieten aþ heilogum Anda

Þesse Grein stadþester oss gietnad z

Holld

Hollðgan Jesu Christi/vm huøria Gu Luc. 1.
ðs Engell so talar vid Mariam/ Þu
munt þa gietnad j þÿnum Kuiðe/ z þæ
da eiñ Son. Og þegar Maria talaðe
til Engelsins/seigande/ Nuørnen skal-
þad skie/mz þui eg heþe onguan Mañ
kient ? Þa vnderuÿsade Engellen hãe
og sagde/Heilagr Ande mun koma yþ-
er þig/z Kraptur hins hædsta mun yþ
erskyggia þig/Þar þ̃ þad helga sem aþ
þier mun þædast skal kallast Sonr Gu
ðs. So sem Moyses sa Skogarrūñen Exod 3
brēña j logande Ellde/ og ꝓo vpplrañ
Runnuren ecke / so er Christi Gietnad Actt 7.
ur aþ Ellde heilags Anda/z hãs dyrd-
arlegum Guddoms krapte. Þesse Giet
nadur Herrans Christi er vor hædsta
Huggun / ad vier sem erum gietner og
þædder aþ Syndumspilltre z þordiarþ
adre Adams Natturu/verdum þ̃ heilag
an og dyrmætan Christi Gietnad hei-
lager og Sæluholpner/ so þramt sem
vier truum a hañ.
Annad Ord þessarar Greinar er

Fæddur.

Fædingen Christi er grundvøllud af
Gude j gamla Testamentenu. Þuiad
Gen 3 lijka so sem Gud talade/ad Sæde Kuiñ
12 uñar skyllde sundurmola Høggormsins
16 høfud/Og til Abraham sagde hañ/J
19 Þier skulu blessast allar Þioder a Jørd
uñe/og til Jsaachs og Jacobs/J þijnu
Sæde skulu allar Kynkuijsler a Jørd-
10 uñe verda blessadar. Og so sem Esa-
Esa ias seiger/Oss er fætt eitt Barn/ einn
9 Sonur er oss giefen/ z c. So er þad
skied/ þegar uppfylling Tijmans var
Galat komen/sem S Paull seiger/ þa utsende
4 Gud siñ son fæddan af Kuiñuñe. Og
j þañ maata hefr Christur borest j þñ-
Heim/so s̄ Gudspiallameñerner Matt-
Matth heus z Lucas hafa þat um skrifad/Þa
1 liden voru fra Veralldarenn' Uppha
Luc 2 20 fe 3963 aar/þa Romaborg hafde stad
ed j 700 aar / Og a fertugasta Aare
Keisaradoms Augusti/þegar Cyrenius
var Lādsherra yfer Syrlande/þa ferd
udust þau Maria og Joseph ur Gali-
lia

lea til Dauids Borgar Betlehem/ aþ
þui þau voru aþ ætt Dauids. Og þad
skiede so þa Maria var þar/ þa kom sa
Tijme ad hun skyllde lietkare verda/ og
hun fædde þar siñ Son. Enn hun var
fatæk/ og vard ad vera m̄z siñu Syne
og Jestarmañe j einu Nesthuse/ eda Af
nastalle/ og vegna soddan fatæktar hur
ade eingen vm þessa Fæding. Þar fyr
er sende Gud eiñ Eingel aþ Himnum/
til nockra Hirdara s̄ voktu yfer Hiord
sinie vm Nottena. Þesse Eingell kunn
gierde Hirdørnum Christi Fæding/ z
sagde/ Sia/ eg boda ydur mikenn Fogn
ud/ sem veitast skal øllu Folke/ Þuiad j
Dag er ydur Lausnaren fæddur/ sem
er Herran Christur/ j Borg Dauids.
Og Eingellē vijsade þm j Bethlehem
til Stallsins z þeirra fatæklegra Rek
kia j huørium Barned Jesus var reiþ
adur/ Og strags var þar hia Einglen
um mikell fiolde himneskra Hersueita
sem lofudu Gud z sogdu. Dyrd sie Gu
de j Hædonū/ Fridr a Jordu/ z Moñ
 unum

unum godur vilie/.

Enn af þui ad þesse Fæding skiedi
ecke i Kongs Herbergium/ eda a Herra
gørdum/og ei helldur varst hun vt a mj
al þeirra Skriptlærdu og rijku i Gyd-
inga lande/þa var þesse Fæding og bod
skapur H. Eingla ecke hallded añad eñ
fanytt hial fatækra Hirdara/so eing-
en hugsade þar vm nøckurn Hlut/ allt
þangad til þeir Austurvegs Vitringar
komu til Jerusalem/og spurdu ad huar
sa nyfædde Kongur Gydinga være/ þr
hefdu sied hans Stiørnu i Austurlønd
um/og væru komner ad veita hønū Lot
ning. Þa Herodes heyrde þetta vard
hñ skielfdur og øll Jerusalem med hm̄
og kallade saman alla Kiennemeñ og
skriptlærda/og spurde þa ad huar Chri
stur ætte ad fædast/Enn þr søgdu hm̄
ad hañ ætte ad fædast i Bethlehem ep
Mich ter Spadome Michea spamās/sem so
5 hliodar/Og þu Bethlehem Ephrata/
sem ert litil i blād þusunda Juda/ Af
þier skal koma sa sem vera skal Herto
ge/

ge yfer Israel/huors Utgāgr ved hefr
fra Upphafe/ og fra Eilijfd. Sijdā
vijsade Herodes Vitringum þm til Bet
lehem/ Og sem þeir komu þar/ fiellu
þeir fram̄ og tilbadu Herran Christ-
um/og gafu honum dyrmætar Gafur
Gull Reykelse og Mirru.

Stora og mykla Girnd og forleing
ing hafa heilager Forfedur haft ept-
er þessa Barns Fædingu/so sem skrif-
ad stendur af Euu/þa hun hafde fædt
siñ fyrsta Son Cain/kallade hun stra-
gs a Adam/viliande hugga bæde hā z
sialfa sig med þui ad nu være sa fæddr
s þeim hialpa skyllde j fra þrra Eym-
dum/og sagde/Jeg hefe feinged þann Gen
Mañen sem er Drotten. Eñ hun for 4
villt. Slijka Girnd hafa fleire haft/
af Israels Folke/epter Fædingu Jesu
so sem Christur lioslega talar j Gudsp
iallenu/Marger Spameñ og Kongar/
hafa girnst ad sia þad þier siaed/z ha Luc
fa þad ecke sied/og heyra þad þier hey 10
red/ og hafa þad ecke heyrt. Huilijka

Girnd hinn gamle Simon hafe hapt/ ad sia Messiam/þad ma merkia af þui
Luc 2 Orduin sem þar standa/ad hū hafe fe inged Andsuar af heilogum Anda/ad hū skyllde ecke sia dauda fyrr en hū hef de adur sied Christ Drottins. Somu
Psalm Girnd og astundan hefur Dauid hapt
146 þa hū sagde/Drotten hneig þu Himn ana og kom ofan. Þanen tala nu H. Postular vm Christi Fæding/eins og
Hebre Postulen skrifar til Hebreos/Med þui
1 Gud hefur fyrr meir optlega z j marg an handa maata/ talad til Forfedrañа f Muñ H Spaamanna/ þa hefur hañ nu a þessum sijdostu Dogum talad til vor f sin Son/huorn hann hefur skick ad Erfingia allra Hluta/z ct.

Pad þridia Ord er
Maria

Þar Postulanner nefna Mariam/ þa vilia þeir þar med laata vita/af hu orre ætt Christur er fæddur/so s Bod unar Historian vm Chirsti Fæding lio slega vottar/ad Maria hafe vered af

Dauid

Dauids slegte og Blode/ so sem Phari Matt
seanner suorudu Christo z kølludu han̄ 22
Dauids son/ þar med medkiennande/
ad hn̄ hafe vered af Dauids ætt/ sīn z
S. Pall vottar/ ad han̄ sie fæddur af Rom
Dauids Sæde epter Holldenu/ Þad er 1
so ad skilia/ ad Maria hafe vered af
Blode Dauids/ Enn epter Andanū sie
hann kroptuglega auglystur ad vera
Guds Sonur.

Ad Christur skyllde fædast af Da
uids ætt og Epterkomendum/ þad hef
ur Gud lioslega sagt og talad til Da
uids/ Nær þin̄ Tyme er vte/ og þu sef 2 Reg
ur m͡z þynū Forfedrum/ þa vil eg vpp 7
vekia þitt Sæde epter þig sem skal ko
ma af þynu Lyfe/ hans Ryke vil eg
stadfesta/ z ct. So hefur og lyka Esa
ias spad fyrer/ af huørre ætt Christur
skyllde fædast/ seigāde/ Ein Grein mun
vppspretta af ætt Jesse/ z ein̄ Kuistur Esa.
af hans Root skal Avøxt bera/ og yf 11
er honū mun huijlast Ande Drottins.
So er nu Christur fæddur af Maria

Luc 2 a þm Tijma þegar Augustus Keisare
og Herodes høfdu broted Sidinga lyd
vnder sitt valld/ Huar med Gudspiallà
maduren glogglega avijsar/ad þa haf-
þe sa riettie Tijmē vered komen/ a huør
ium Christus skyllde fæddst/epter Fyr
arsøgn og Spaadome Forfødursins Ja
cobs/þar hñ sagde/ Ad konūglegr Sy-
Genes rote skule ecke takast fra Juda/fyrr eñ
49 Silo kiæme(þ er Messias(

Þad fiorda sem hugleidande er j þessf-
are fridiu Grein Truarennar/er þad
ad Postularner nepna Mariam
Jomfru.

Hier hafa Postularner ecke ad eins
aktad og alited sialfa Historiuna/ ad
Maria hafe vered eiñ hrein Mey/so ꝫ
hun sialf medkienner þ Englenū/seig
Luc ande/Huørnen skal þad skie/ mꝫ þui eg
1. 20 hefe onguan Mañ kient ? Helldur ad
Gud hafe lated framkoma þad hañ þ
Muñ Spamañsins talad hafde j ga-
Esa mla Testamentenu/seigande/Sia/Ein
7. Mey skal verda oliett og fæda einn
Son

Son. Þesse Stein geingur yþer allan manlegan Skilning/ Huiad Gud hef ur so tilskickad/ ad af Samviskum Kall mans og Konu skule Børn gieten ver da. Enn slijkt Dæme hefr alldrei hey rst/ ad ein Jomfru hafe aled Barn vt an þesse Mey Maria. Þeir gømlu Læ reseder hafa j þessu efne framsett eina Epterlijking/og sagt/ad lijka s Solen skijn j giegnum Glered/ og skadar þad ad ønguu/ so lijka er Christur fæddur/ af Jomfrur lijfe hreinu. Og so s Bij flugan vtdregur og sygur dyrmætt Hun ang af þeim agiætustu Blomstrum og Jurtrum/og skadar þær ecke ad neinu/ so hefur H. Andes sijna gudomlega Speke z magt teked Jesu holld af Jom fru Mariu hollde og Blode/ þo so/ ad hun var ospillt Mær/bæde j Burdenū s Burden z epter. Huad allt samā ad skied er vorra vegna/so ad vier s hans dyrmæta Gietnad og Hingadburd/yrd um hreiner og helgader af Adams sor diorfum og spilltum Gietnade og For- Psalm 51.
 dæm-

þæmningu/vier ē erum fædder af synd samlegu Sæde/z j Modurlijfe j Rang lætenu gietner

Fiorda Grein christelegrar Truarjatningar.

Piindur vnder Pontuerskum Pilato/krossfestur / Daen og jardadur,

J þessare Grein hofū vier fim̄ Ord og Atkuæde ad merkia

Pad fyrsta Ord er

Pijndur

Hier tala heilager Postular vm Jesu Christi Pijnu z Krossfesting/huørja hn̄ leid øllu Mañkyne til Sæluhial
Rom 4 par so sem skrifad stendur. Hañ er vtgiefen vorra Synda vegna. So skyra nu Postularner fra/huørsu omyskunsā lega og grim̄lega þeir ogudlegu z veralldlegu høfdingar j Jerusalem hafe hendlad vid þañ saklausa Jesum/ þar þeir so oriettelega og grim̄lega hafa pijnt hañ og lijflæted. Eñ hier ber oss

christ=

christnum Mõñum/ecke ad eins ad hu
ga vm þessa hans Pijnu/ þa seinøstu/
helldur og eirnen huad hañ adur fyrre
hefur þolad og lided vorra vegna/a mz
an hñ vmgiekst hier j Heime/sem er ep-
ter þui sem S Páll seiger/Eñ þo Je- Phil
sus Christus være j Guds Mynd þa 2.
hiellt hann þad ecke fyrer Ran Gude
lijkur ad vera / helldur mijnkade hann
sialfann sig / og tok a sig Mynd eins
Þions/vard lijkur ødrum Mõñum/og
er ad Hegdan funden sem añar Madr
z c. Þar næst hefur hañ sijna æfe og
Hieruist vppbyriad med Neyd z fatækt
j Asna stallenum/ og sijdan þar epter- Luc
vard hann wr Lande ad flyia f: þeim 2
grim̃a Herode/og var sijnum Forelldrū
vndergiefen/allt þar til hañ var þritu
gur ad Alldre/Þa liet hñ skijra sig/og
vard med Fødursins Røddu af Himn
um kalladur sonur Guds. Sijdan þar Matt
epter var hñ j Eydemørkeñe j 40 Da- 4
ga og fiørutiu Nætur/med Føstum og
Bæna hallde/bætande Adams Synd z

 of-

opnepslu/z vard preistadur ap Diøsl-enum/eins og hañ hepde vered Forlat-en ap Gude og Mønnum. Þar eptera vppuakte Diøpullen þa vantruudu z o gudlegu Pharseos og Gydinga/høñ j mote/þeir ed hann porsmadu og hæd-du z løstudu/seigande/ Ad hñ være sam verskur/hepde Diøpul/ være vinur Glæ pa maña og bersyndugra/Og optsiñis hapdu þeir j rade ad pyrerkoma høñ Eñ þegar hñs stund var kõen/þa gap hñ sig viljuglega til siñar seinustu Pij-nu og Pijslar/epter þui sem aller Gud-spiallamennerner hapa skripad / og a Friadagen langa verdur vppleþed/ og hier er oplangt pra ad skyra/huørsu hñ hepur algiørlega pullkonmad allt þad sem Moyses og Spamennerner hapa vm hñ skripad og pyrerspæd.

Nu eigũ vier Christner Meñ so ad hyra vm Pijnuna Christi z hñs Kross pesting/ad hñ leid þad allt saman/ecke ap Gydingaña heipt og hatre/ helldur ap sialps sins Villd og vilia. Þuiad lijka

lijka so sem hñ med einu Orde j Aldingardenum slo nidur sijnum Ofsoknarmønnum/ þa hñ sagde/ Eg er hñ/ z þr duttu apturabak til Jardar/ So kunne hñ med einu orde ad opna Jørdena/ og lata þa søckua j Helvijte/ so sem fordum skiede Dathan Corah og Abiram/ ad Jørden uppliet siñ Muñ/ z svelgde þa lifande/ med ollu þui sem þeir høfdu. Num. 16.
Vier eigum og ad hyxa þ / ad ecke þijndu Gydingar Jesū under þa grein eda med þui hugarfare/ ad þeir kynne ad verda Sæluholpner f hñ/ Helldr af Vantru og øfund Heipt og hatre/ eins og hañ hefde vered Suikare/ og sialfur giørt sig ad Guds syne.
Lijka er þ hugleidanda huørsu saklaus hñ var pijndur/ Þar um ber vitne hñs eigen Suikare Judas/ þa hñ skrip kast vid sijna sävisku/ seigande til Kieñe mañaña og Alldungaña/ Jeg hef jlla giørt/ ad jeg sveik saklaust Blod. Pilatus talar opt og mijked um Sakleysed Christi/ Eins giører Pilati Hwsfru/

sakande Jesum ad vera rietltækan/ og
radleggur Manne sijnum ad fordæma
hañ ecke. Ræningen a Krossenum med
kiende sig ad lijda maklega/vegna sinna
Illgiørda og Synda/enn Jesum ad ve-
ra saklausan.

Nier eigū vier eirnen ad læra/ huar
þ Herra Jesus hefr soddan særa Pijsl
1 og Pijnu so þolennodlega lided. Og er
su fyrsta sok z Grein þar til Synd A-
dams og ranglæte alls Mañkynsins/
huors vegna Christur er komen/z hef
ur lided sijnā særa Pijsl og Pijnu/ so
Esa sem Esaias hafde ádur longu fyrrē
53 þspad og sagt/seigande/Sañlega bar
hñ vorn Siukdom/ og tok a sig vorar
Pijslet/ Enn vier hielldum hñ þ þann
s af Gude være plagadur og sleigen/
Eñ hann er særdur vegna vorra Mis
giørninga/ og lemstradur vegna vorra
Synda. A honum liggur Refsingen/
so ad vier skylldum hafa Friden. Þet
Rom ta sañar og S. Paull/ad Jesus sie vt
4 giefen vegna vorra Synda. Item/Chri
stur

ſtur er dacn þyrer oſſ ogudlega/ þa þeg   Rom
ar vier vorum enn nu veyker epter Tyd   5
ene. Og S. Johannes Skyreþader   Joh
Christi talar ſo vm Jeſum/ Sia þar er   1
Guds lamb ſẽ ber Heimſins Synder.
Onnur Søk og Grein huar þyrer   II
Christur er Pijndr/ var Riettlætis rei-   Geſ
de Guds og Reþſing/ þ Synd og Fall   53
Adams/ Þutad ſo ſẽ hañ ſyndgade bæde
med Sælu og Lijkama/ ſo hlaut Christ
ur þad ad bitala og borga bæde a Sæ
lunne og ſo Lijkamanum. A Sælunne
bitalade hañ/ þa hñ j Graſgardenum
ſkalþ og biþade/ og ſueitteſt blodugum
Sueita aþ Hiartans Sorg og Angiſt   Matt
ſeigãde til ſiña Læreſueina/ Myn Sal   14
er hrygg allt j Daudan. Þar næſt bit
alade hañ a Lijkamanum/ þa hañ leid
þa ſmru z beiſku og þungu Kuol z Pij
nu/ til ad þrelſa z endurleyſa oſſ/ ſo ſẽ
vottar S. Petur/ ſeigande/ Vier erum   1 Pet
ecke endurleyſter med Gulle eda Silþre   1
helldur med dyrmæta Blode þeſſ ſaklau
ſu og þlecklauſa Lambſins Jeſu Chri

Coloss 2 sit. og enn seiger S. Pall/ Hañ ꝼgaf
oss allar vorar Synder/ og aꝼmade þa
Handskript sim̃ oss var j mote/og j Set
ningum var hulen/ og oss gagnstadleg
var/og tok hana j burt / og ꝼeste hana
a Krossen.

III Þridia Sok z Grein/til Jesu Chri
sti Pijslar og Pijnu var Guds Aſlgro
en kiærleike til mañlegs Kyns/sem hell
dur villde læta sinn Son pijnast z plaa
gast/enn ad Mañkyned skyllde tapast/

Joh 3 epter þui sem Christur seiger til Nico
dem̃/So elskade Gud Heimen/ ad hñ
gaf siñ Son/ ꝛ ꝛ þa þad ad aller þeir s̃
a hñ trua ꝼordæmest ecke/helldur haꝼe
eilijꝼt Lijf.

IIII Fiorda Sok z Grein til Jesu Chri
sti Pijnu/er hñs sialꝼs eigenleg z hiart
groen Ast z elska s̃ hñ haꝼde til Mañ
kynsins/so s̃ hañ vottar/seigãde/Eing
en heꝼr stærra Kiærleika eñ þañ/ad hñ

Joh 15 lætur Lijf sitt ꝼ sijna vine/ Og þier er
ud mijner viner/eꝼ þier giored þ sem
eg byd ydur / Þetta kienner oss Postulen
seigan

feigade/ Aþ þui peckium vier hũs Kirkiu/ad hũ liet sitt Lijþ þyrer oſſ. 1 Joh 3

Annad Ordeð/

Vnder Pontio Pilato.

Huar þyrer verdur hier neþnd Pontius Pilatus? Med þessu Pilati Naþne haþa heilager Postular viliad vnder vijsa z amiñia oſſ/ad hugleida Tymā a huorium Messias var pijndur / sem er/a þeim Tyma/þegar sa ovmskorne Heidinge Pilatus var aþ Romuerſku keisarlegu Vellde settur til eins Domara yþer Gydinga lyd/ Pa haþde Rijkesstiorn Gydinga eiñ enda/med þui þr høþdu nu vtlendskan Domara yþer sier enn huørke Kong nie Høþdingia aþ þeirra eigen ætt og Slekte/ so sem ꝺdur þyrre/ I

I añare Grein villdu Postularner/ amiña Gydinga ad Christur heþde a þeirra Døgum/þa Pilatus var þeirra Yþerdomare/giørt og þullkomnad allt þad sem þeim saña Messia z Heimsins Lausnara bar ad giora / epter Spamanna II

mañanna Fyrersøgn/ so ad Gydingar
þar af lærdu/ ad þeckia sijna Vantru/
og bijda ecke eda vona ecke epter ødrum
Messia. Quar vm Christur aminner/
bæde Gydinga og oss/ad vier skulū ecke
lata suñkia oss/ Ef nockur seiger/Sia
hier er Christur/eda þar/þa trued ecke.
Matth. 24. Þui Þar munu vpprijsa Falschristar z
Fals spamenn/ og giøra stor Teikn z
vndur/ so ad Vtvalder falle j Villu /
ef þad er møgulegt. Siaed/Jeg seige
ydur þad fyrer. Þar fy þegar þeir seig
ia til ydar/Sia/hañ er j Eydemørku/
þa fared ecke vt þangad/Sia/ hñ er j
Herbergium þa trued ecke.
III Jtem/ hafa Postular Guds viliad
hier med hafa aminnt alla Meñ christ-
na/ad hyxa vel og vandlega vm þa mz
kienning Jesu Christi/huoria hñ giørt
1 Tim. 6 de fyrer Pilato/so sem S. Pall a hid
sama aminner siñ Læresuein Timothe
um/seigande/Jeg byd þier fy Gude/sm
alla Hlute lijfgar z fy Christo Jesu/sa
vnder Pontuerskum Pilato giørt hef-

ur goda Jatning/ad þu varddeiter þek
ta Bodord þlecklaus/z ofstraþþalegur.
J þiorda mata haþa þeir neþnt Pi IIII
latum vnder þa Grein/ ad eingen skyll
de eþa þessa þrasøgu/helldr þullkomle-
ga trua /ad þta haþe vissellega so skied.
Þa er hin þimta Grein þesse/huar V
þ Pilatus er settur hier/ad aller Dom-
endur sem heyra Pilati naþn/ lære aþ
hn̄s Epterdæme ad dæma riett/z huør
ke aþ Otta nie Hrædslu / ei helldur aþ
Villd nie vinattu dæme nockurn sakla
usan/sem Pilatus giørde.

Pad þridia Ord er
Kroßþestur.

Hier matte einhuør spyria/Huar þy
rer Christur er Kroßþestur helldur enn
Lijþlaten med ødrum hætte ? Andsuar Joh
Opt toku Gydingar vpp Steina z vill 8
du haþa grytt hañ/enn aþ guddomleg-
re Magt/huarþ hañ þra þeim/so þeir
sau hñ ecke/ enn til þessa Krossins dau
da gieck hann viliugur/ so sem hañ tal xxiii
ade til Nicodemum/Lijka sem Moyses 21

vpphof Eirormen j Eydemørku/ſo ſk
Mannſins Sonur verda vpphafen/vp
pa þad ad aller þeir ſem trua a hn̄ ꝼ̄ar
eſt ecke/helldur hafe eilyꝼt Lyꝼ. Hañ
Matth. hefur og hia Mattheo og annarſtadar
20 ſagt ſynum Læreſueinum fyrer/ad hañ
ætte ad verda Kroſſfeſtur/Þui hefr hn̄
viliad hallda ſyn Ord/og er fyrer þañ
ſkulld a Kroſſen feſtur epter veralldlegū
Lagariette Gydinga / þar ſo ſtendur/
Bøluadur er ſa af Gude / ſem verdur
Deut 22 feſtur a Trie. Þad vtleggur S Pall
til Galatas/ ſeigande/ Chriſtur vard
Gal ein Bøluan ꝼ̄ oſſ / og frelſade oſſ fra
3 Bøluan Løgmalſins/þui ſo er ſkrifad
Bøluadur er ſa ſem a Trienu hanger/
vppa þad ad Abrahams Bleſſā ſkule
koma yfer Heidingiana j Christo Jeſu
og ad vier ſo medtakium fyrerheitenn
Anda fyrer Truna.

Fiorda Ord

Daenn

Var ecke nog ad Chriſtur leid Pynſl ꝛ Pyn=
nu/Þui hlaut hañ ad deyia?

Andsuar/ Nũ hlaut endelega ad dey
ia vegna þess Ords sem Gud talade vid
Adam/ ad ef hũ bryte af Guds Bod
orde/ þa skyllde hũ visselega deyia. Þad 1 Cor
kienner S. Pall seigande/ Christur er 5
daen fyrer vorar Synder epter Ritnin
gũne. Þuiad lijka s̃ Naut og Sauder
Kid og Hafrar/ og allt añad þad forn
fært var/ þad vard ad drepast og deyia
so hlaut eirnen Christur ad deyia fyrer
alla (s̃ S Petur kieñer) sa Riettlæte f̃ 1 Pet
ranglæta/ vppa þ hũ fornfærde oss Gu 3
de/ z er daen epter Holldenu/ eñ lifan-
de orden epter Andanum. Þannen er
nu Christur daen/ so ad hann med sijnũ
Dauda dræpe þann eilijfa Dauda/ so
sem Gud talar f̃ Spamannsins munn Osee
seigãde/ Jeg vil endurleysa þa fra Hel 13
vijte/ og frelsa þa fra Daudanum/ Þu
Daude/ jeg skal vera þiñ Banamadur
Þu Helvijte eg skal vera þijn Plaaga.
Þetta amniñer S Pall/ þar hũ so skrif 1 Cor
ar. Hañ (Jesus) skal rijkia/ þangad til 14
hann hefr lagt alla sijna ovine sier vn

der Fætur/ Sa seinaste Ovinur sem bu
et verdur teken/er Dauden/Þuiad Gud
hefur lagt allt vnder hũs Fætur.
Fimta Ord er Grafen(Jardadur)
- Gudhrædder Forfedur og Kongar/
j gamla Testamentenu/ z aller ætleg
er Meñ hafa lated heidarlega jarda
Lÿkame Framlidna godra Maña/z so
Genes giørt þeirra Legstade prydelegá/so sem
23 /0 vier lesum vm Greptran Særu/Jacob
25
35 jardade sÿna Kuinnu Rachel / og sette
Teikn yfer hñar Leide So lesum vier
ad Gud sialfur hafe Jardad Moysen
Deut j Dal nockrum j Moabita lande/z ct.
34
Joh - Soddan Skickan hefur og so vered j
11 nya Testamentenu/ sem vier siaum af
Luc Dæme Lazari / og Syne Eckiunnar/
7 af Naim/huørium mÿkell Mañfiølde
fylgde til Grafareñ". So tal" z Chri
20 stur vm hiñ rÿka Mañ/ad hñ hafe ve
16 red grafen og jardadur. Eñ þa Herr
an Jesus var læten/ sa Dauda hafde
ædur vppreist/og grædt alla Siuka/og
giørt Mallausa talande / Blinda sia
ande

ade/z hreinsad þa spilltu/ þa kom ecke
eiñ sem sa aumur a honum/ eda þorde
ad veita hñs Framliðnu Lijkama-nock
ra æru og Þionustu/ ad fratekñu Jo- Matth.
seph z Nicodemo/Þeir lagdu hñ j ei- 27.
na nya Grøf/j huoria alldrei hafde a
dur nockur lagdur vered.

Og þegar hañ var nu jardadur/þa
minkade ecke Heipt nie hatur Gydinga
Pharesei og Prestahøfdingiar geingu
all' f Pilatu/z sogdu/Herra/vier miñ
ust/ad þsse Suikare sagde þa hñ lifde/
Jeg vil vpprijsa epter þria Daga/ biod
þu þar fyrer ad Grøfen sie vardveitt
allt til hins þridia Dags/so hñs Lære-
sueinar kome ecke og stele honum j bur Matth.
tu/og seige Folkenu ad hañ sie vppris 27.
en af Dauda/og vðe þa su seiñe Villã
verre enn hin fyrsta. Pilatus sagde/
Þar hafe þier Vardhallds mennena/
fared og giæted ad sem þier kuñed. Þe
ir geingu burt og geymdu Grøfena mz
Vardhallds moñu z jnnsigludu Steinen

So hefur vor liufe Lausnare j Grø

 fenne

penne leiged j 40 Stunder/ad hñ vill
te þar med beviïsa/ ad hñ være þullkom
lega andadur. 2 Þar næst villde hann
vppþylla Spadom Dauids Kongs/
Psalm 3 þar hñ so talar vnder Christi Personu
118 Jeg ligg og sef. Ei vil eg deyia/helldr
liþa og kuñug giøra Verk Drottens.
3 J þridia mata villde hñ liggia j Gr
Jon 2 øþeñe til hins þridia Dags/ eins ꝫ Jo
nas la j Hualþiskßins kuide III daga.
Nier eigum vier Christner meñ ad
læra/ huørsu N Forþedr haþa vegsale-
ga jardad þramlideña Maña Lijkame
bæde j þui gamla og nya Testament-
enu. Og huørsu ogudlega og haturle-
ga Gydingar breyttu vid Jesum/ þa ha
þa þeir þo vnt hønum ad haþa ærlega
Greþtran. So ber oss Christnum møñ
um ad þiena vorñ Naunga og sachrist
num med ærlegre Jardarþør z Grept
ran/ ꝧ þessar epterþylgiande Greiner.
I Ad þeir eru vorer Forelldrar Frænd
ur og viner og Naungar/ Og þo ꝧ sie
ecke/ og þo sa Framlidne sie hinn aum
aste

aſte ⁊ okuñugaſte z verda ma/þa er hñ
Madur chriſten ſkapadz af Gude eins
⁊ þu/Þar fyrer er ſkyllda þijn/ad veita
hønum þeſſa ſeinuſtu Þionuſtu/ad ja-
rda hñ. Huørſu koſtgiæfen Tobias he- Tob 2.
fur vered j þeſſu Myſkunar verke/þ leſ
um vier j hans Lyfſøgu/ad hñ jardade
þa Daudu/ þuert j mote Kongs bode
og Bifalningu/og ſette j Hættu Lijf
og Gods

II J añare Grein eigum vier þa fram
lidnu ad jarda/ og veita þeim ſomaſã-
lega Lijkfør/vegna þeſſ ad þeir eru mz
oſſ Medarfar til eilijfs Lijfs/Og ſo z
oſſ ber ad þiena þeim a medã þeir lifa
ſo er ſkyllda vor ad veita þm̃ þeſſa Þio
nuſtu epter Lijfed.

III J þridia Mata eigum vier þeſſa
Þionuſtu þeim ad veita vegna dyrdar
legrar Vppriſu a efſta Deige / epter
huørre vier vonum og væntum/ Þuiad
ecke hæfer ad þeim ſie vtkaſtad/ ſo ſem
ſkynlauſra Kuikinda hræum/helldz tru
um vier/ad vier med þeim/og þeir med

oss/mune a eptsa Deige vpprijsa/til ej liptrar Glede hia vorum Lausnara Je su Christo.

IIII I fiorda Mata krefur Naudsyn þessarar þionustu/ad Lijkamen þae hu ylld og Roo þa Saalen er j burtu viken/ Huar af vier meigum læra ad þeckia vora auma og vesælega Natturu/ og huørsu ad vier erum veyker z daudleger. Og so sem Postulen seiger/ Ad þad sie so tilsett og skickad/ ad aller Menn

Hebre 9 skule deyia. Og Syrach kiennir oss ad

Syrach. 14. vier sieum eins sem Laufblad a grænu Trie/ Sum falla af/ sum vaxa j stadenn. Eins geingr oss Mønnunum/ Sumer deyia/sumer fædest. Þar fyrer setur Da

Psalm 90 uid fram V. Epterlijkingar j Psalmenum/ vm Mansins Lijf hier a Jørdunne/huad fanytt stutt z veykt þad er. Þar fyrer er hid naudsynlegasta Raad/ ad vier bidium Gud/so sem Moyses z Dauid/og seigum med þeim sem þar stendur j sama Psalme/ Kienn þu oss Drottenn ad hugleida/þad vier eigum ad dey ia

ka/ſo ad vier verdum ſkynſamerl

Fimta Grein chriſtelegrar
Truarjatningar

Nidur ſtie hañ til Heluijta/ A þridia Deige reis hann vpp pra Dauda.

Tuent er j þeſſare Grein athuganda og merkianda/ ſem er pyrſt.

Nidur ſtie hañ til Helvita

Dauid talar ſo vnder Christi Perſo- Pſalm
nu/ Þu munt ecke lata Sal mijna blij- 16
þa j Heluijte. Og enn ſeiger hñ j ödrũ
ſtad/ Gud mun þrelſa mijna Sal þra Pſalm
Helvijte. Og til Coloſſenſes ſkriþar ſo 40
S Paall/ Chriſtur heþur aþþlett Nøþd Col 2
ingiadomana og þa Volldugu/ og þa
til ſynis þramleidt/opẽberlega/ z hroſ
ade Sigre a þeim þyrer ſialþan ſig. Epſe
Item/ hñ heþur Fangelſed ad Herþan 4
ge teked. Þeſſe Ord og önur þleire ſem
alluijda ſtāda j heilagre Ritningu/ hly-
da vppa Niduſtigning Chriſti til Hel

vita/ vm huoria Postularner tala j þ∫ sare Grein. Enn soddan kunnum vier aþ mannlegum Skilninge j ønguann mæta ad vnderstanda nie skilia/ huørnen þad heþur geinged til. Þar þyrer haþa marger haþt ymislegar Meing" vm þetta/Sumer haþa meint/ad þesse Nidurstigning eda Heliarþør Christi haþe ecke ved aflad eñ hñs allra saraf∫ta Pijsl ꝛ Pijna/einkanlega þegar hñ hieck a Krossenum/kallande harre Rød du/Miñ Gud miñ Gud/þui heþur þu yþergieþed mig? Og þegar hñ la dau dꝛ j Grøþeñe/ꝛ var so nidurþryktur ad þar var vm hñ øll Võ vte. Adrer meina/ad a medan hans lijkame la j Grøþenne/þa haþe hans Sal oþan þared til Heluijtis/ og þar lided þyrer allra Maña saker. Nøckrer eru j þre Meiningu/ad Salen haþe nidur þared/enn þo ecke nøckra Kuøl eda Pijnu þar lided. Marger haþa meint/ ad Christur haþe nidurstijged / bæde med Salu og Lijkama/þa hñ reis vpp aþ Dauda/og

Jardſkialpten vard/ſem Mattheus vm ſkrifar/ og hafe ſo audſynt ſig Sigur= vinnara Daudans Diøfulſins og Hel vijtis. Finaſt og þeir ſem þeſſa Grein vilia burt taka vr Truarenarjatningu Margar adrar Meiningar eru vm þſſa Grein/vm huøriar ei er þørf nie naud ſyn fleira ad tala/huenær eda mz huør iu mote þeſſe Helvijtis Nérfør hafe ſki ed. Vier ſem erū Chriſtner/ ſkulū læ= ta oſſ þar med nægia/ ad vier truum z mzkienum/ad Jeſus Chriſtus hafe viſ ſelega til Helvijtis fared/ til ad endur= leyſa og frelſa fra Diøflenum Hel= vijte og eilijfum Dauda alla þa ſem a hañ trua. So ſem Oſeas Spamadur talar vnder Chriſti Perſonu/ſeigande/ Jeg vil frelſa þa fra Helvijte/z leyſa þa wr Daudanum. Daude jeg ſkal ve rda þiñ Bane/ Helvijte jeg ſkal verda þier Plaga. Oſea 13

Annad Ord þeſſarar Greinar er.

A þridia Deige reis hann
vpp fra Dauda

So sem Jesu Christi Pijningar
Historia er hryggeleg/so gledeleg z hug
gunarsamleg er Historian vm hans
dyrdarlegu Vpprisu/ Þuiad hun leider
epter sig eilijfa Gagnsemd/ so sem S.
Rom 10 Paall kieñer/seigande/ Ef ad þu med
kienner Jesum med Muñenū/ad hann
er Drottenn/og truer j þijnu Hiarta ad
Gud hafe vppuakt hañ af Dauda/þa
verdur þu Saluholpen. A þessare Tru
argrein hefer alla Tijma mañeg Sk-
1 Cor 1 ynseme sig steytt og hneyxlad/so sē skri
fad stendur/Gydingar oska teikna/ eñ
Gricker leita epter Speke / Enn vier
predikum (seiger S Paall) Jesum þañ
Krossfesta/Gydingū ad søñu til hneyxl
unar/eñ Grickium til heimsku/Eñ þm
sem kallader eru/ bæde Gydingum og
Grickium predikum vier Christum ad
vera Guddomlegan Krapt/ og guddom
legan Vijsdom. Þuiad Guds Favijska
er hygnare eñ Meñerner/og Guds O
styrkleike er sterkare enn Mennerner.
Siaed ydar Kallan/Þar eru ecke mar
ger

Her hygner epter Holldenu/ecke marget Wollduger / ecke marger Edlaborner kallader/ Helldur þad sem dærlegt er þ Heimenum/þad hefur Gud vtvaled/so ad hñ ad Skøm giorde þá vijsu. Og huad veyklegt er þ Heimenum/þ vtval de Gud/ ad giøra til Skam̃ar þa sem sterker eru/og þá sem vedla eru þ Heim enum og forsmader/ og þad sem eckert er hefur Gud vtvaled/vppa þad ad eck ert Holld hrose sier þ hønum:

Til Stadfestu og styrkingar þessare Truargrein/þa ber oss ad hugleida fyrst þa Vitnisburde/ sem hlyda vppa Jesu Christi Vppriisu j gamla Testamentenu/sem vijda standa bæde med lio sum Ordum og so Figurum z Fyrermyndum. Þar næst eru j nya Testamentenu bæde Teikn og Openberaner og muñlegar medkienningar/strax epter þad hann var vppriisen. j Þridia mata voru Vitnisburder noger epter þad hñ var vppfaren til Himna/huad allt oss kienner ad Jesus er sannlega

i

ij

iij

og visselega vpprisenn.
Fyrst talar so Gud/ Kuinnunnar sæde
Gen 3 skal jundurmola Høggormsins høfud
12 Og til Abraham sagde hñ so/ J þijnu
22 Sæde skulu allar Þioder blessad^r ver
da. Þetta Høggorms hausabrot/ og
þesse Blessan kuñe ecke fram ad koma
med ødrum hætte/ enn þ Christi Vpp
risu af Dauda. Þar þ reis hañ vpp so
sem eirn dyrdarlegur Herra z Sigur-
vegare/ og liet openberlega sia sig lif-
anda epter sijna Vpprisu/ og ad hñ ha
fe stillt Guds Reide/ yfervnned og sig
rad Syndena Daudan z Diofulenn.
Figurur og Fyrermyndaner j gam-
la Testamentenu eru allmargar/ s oss
Genes kieña ad Christur atte vpp ad rijsa. A
22 braham batt siñ Son Jsaach/ og villde
hafa brent hann Gude til þægelegrar
Fornar/ Og þa Abraham greip epter
Suerdenu/ ad lijflata hañ / þa kallade
Guds Eingell af Himnum og sagde/
Abraham/ Abraham/ Legg ecke þijna
Hønd a Sueinen/ og giør hønum ecke
mein

mein. Nu veit eg ad þu hrædest Gud/ ad þu hlijþder ecke siinum einka Syne fyrer miinar saker. Þetta er ein sierleg Figura og Fyrermynd/og so sem Fyrer sögn eda Fyrerþare/ ad Messias Guds einka Sonur skyllde verda bunden z til Dauda leiddur / enn verda þo laus vid Daudan þ siina dyrdarlega Vppriisu.

Joseph var suiken z selldur aþ siinū Brædrum j Framanda Land/ og vard vegna siins Hreinliiþis kastadur j myrk uastoþu/ad hañ skyllde þar deyia. Eñ wr Myrkuastoþu og Dauda vard hañ vpphaþen til konglegrar Tignar/ Nu ad hid sama z so var Fyrermynd Christi Dauda z Vppriisu.

Samson hiñ Nadverske Guds/reiþ i sundur Leoned aþ Styrk og Aþle/og þa hñ var jnnelucktur j einne Borg/sm̄ hiet Gassa/stod hñ vpp aþ Sueþne siin um/tok Ported Stadarens/m z kædum Dyrastolpum/og lagde þad sier a Her dar/ og bar þad vppa Fialled Hebron/ þar þad var hæst/ Nñ suipte þeim tuei

mur Stolpum vndā Hwsenu/þar Phi-
listei voru saman komner / og slo þa
alla j hel. Þad var ecke aũad enn ein
Fyrermynd eda Fyrerþare/ ad su rietta
Kiempa Jesus aþ Nazareth skyllde j
hel sla Leoned/þ er Dioþullen/og nid-
Matth. urbriota Port Helũjtaña/so sṁ Jesus
11 sialþr vottar/ ad Port Helũjtaña skule
16 alldre Sigr viña a christelegre Kirkiu.
Jon 1 Jona Spamaũe var kastad j Sio
2 en/ellegar heþde Skipveriar aller þor-
geinged/So heþde allur Heimuren þor
geinged/heþde ecke sa riette Jonas kom
ed til vor i þeña Heim. Og lyka sem
Jonas var j Hualþiskins Maga j 3
Nætur ꝛ 3 daga/Og Gud baud Hual-
num/so ad haũ spio Jona a þurt Land
So var Christur til hins þridia Dags
j Groþenne/ og er aþ Guddomlegum
Kraþte dyrdarsamlega a þridia Dei-
ge Vpprisen.
Vm Christi Vpprisu haþa Guds
Esa Spameũ talad/mdr eñ Christus kom
53 j þeña Heim/ þui so skriþar Esaias/
Þa

Þa hñ hefr vtgiefed sitt Lijf til Synd⸗ Esa
daoffurs þa mun hañ fa Sæde/ z lein 53
ge lifa/ og Asetningur Drottins mun
z hans Hønd fa Framgang. Af þuij
ad hans Sæl hefur erfidad/ þa mun
hñs Sal hafa fulla Nægd. Og med
siñe Kyñingu mun hañ/ minn Þienare
sa riettlate/ marga riettlata giøra/ þui
ad hñ bar þeirra Synder. Eirnen tal
ar Daniel hier vm/ og Noseas og adr̃ 10
Spameñ fleire. Dauid seiger so/ Af Psalm
Læknum a Veigenum mun hñ drecka/ 110
þar fyrer skal hñ vpphefia sitt Nøfud
Þad er ad skilia/ So sem hañ var for⸗
mijnkadur og læckadur med Fatækdom
og Dauda hier j Heime/ so er hañ vpp
hafen med Dyrd siñar Vpprisu. Item
Lijka sem Dauid slo j Hel Biarndyred 1 Reg
z Leoned/ z frelsade Saudena wr Var 17.
gakiapte/ Og so sem hañ slo Goliaht j 20
hel/ og var þar mz Figura z Fyrermynd
Christi/ So hefur sa sañe Dauid Chri
stur j hel sleiged Dioflulen/ og leyst og
frelsad sijnar Saudakindr/ þad er/ alla
 christna

christna Meñ fra hñs Vallde.
II Annars slags Vitnisburder epter Christi Vpprisu/ sagda eg ad vere Tekn/ Openberaner/ z muñlegar Jatningar z medkieñingar/ skrifad^r af Gudspiallamøñū/ sem er/ ad þar kom fyrst einn Jardskialfte/ og Eingell kom af Himnum/ gieck ad z vellte Steinenum af Grøfeñe/ og sat a hønum/ Hñ var ad sia sem Ellding leiftrande/ og hans Klæde voru huijt sem Snior. Þar næst huørsu Vardhalldsmennerner ſ Grøfena geymdu / vrdu skielfder af Hrædslu/ og so sem dauder.
III J þridia Lage seigia Gudspiallameñern^s fra/ ad Einglarner hafe predikad og Vitne bored ꝼ Kuinnonū vm hñs Vpprisu. Og Mattheus skrifar/ ad Eingell Guds hafe so sagt til Kuennaña/ Vered ecke hrædдar/ jeg veit ad þier leited epter Jesu hinum Kross festa/ Ecke er hñ hier/ Hñ er vpprisen sem hann sagde/ Komed z skoded Rwmed þar Drotten hefur leiged/ og gang

ed strax ad seigia hűs Læresueinű þetta
ad hañ sie aꝼ Dauda vpprisen/og sia/
hañ mun ganga vndan ydur j Galile- Marc
am/þar skulu þier sia hañ. S. Mar- 16
cus skrifar vm añan Eingel/sem hug
gade Kuiñurnar/og vijsade þm̃ til Læ-
resueinaña/og nefner sierdeilis Petur/
z seiger ad Jesus mune lꝏta þa sia sig
j Galilea/ so sem hañ hafde ꝏdur sagt
þm̃ fyrer. S Lucas gietur enn tuegg Luc
ia Eingla/sem birtust j Manns mynd 24
med skynande Klædum/z søgdu Jesum
ad vera vprisen /Lijka og so skrifar Jo Joh
hañes vm tuo Eingla sem sꝏtu j Grø 20
fenne j huijtum Klædum/einn til Hoꝼ
da lags añar til Fotalags þar Lijkam
en Jesu hafde vered lagdur.
Fiorda slax Vitnesburder eru Teikn IIII
og merke/ad Grøfen var tom og hans
Lijkame fanst þar ecke/eñ þo fundust
þar Lijnløken og Sueitadukuren/huor
tuen vafed hafde vered vm Høfuded a
Jesu/og vm hans Lijkama.
Þa eru j fimta lage þær Openber- V

aner sem hañ sialfur liet sia sig/ Fyrst aþ Mariu Magdalenu/ Þar næst aþ hinum ødrum Kuinnum/ hnøriũ Eing larner høþdu sagt þra Christi Vppri/su/og sent þær til Postulaña og a veig enum mætte Jesus þeim z heilsade þm talade vid þær z baud þeim ad kuñgiø ra hñs Brædrum ad þr skylldu ganga j Galileam/og sia hañ þar. J þridia siñe heþr hñ birst Petre/so sem Postul arner vitna þ þeim tueimr Læresueinũ sem komner voru þra Emaus. J þior da siñe birtest hñ Cleophe z hñs Føru naut a Veigenum til Emaus. Og j þimta siñe/þa þeir tueir sem komu þra Emaus z søgdu hinũ ødrũ þra huern en hñ heþde sier birst/þa liet hñ hina adra Læresueina sia sig ad Kuøllde Da gs. Sijdan heþur hann birst þeim XI Postulum/S. Petur jñebindur j stuttu mæle Vpprisuñar Historiu/ seigande/
Actor 10 Gud vppvakte hañ a þridia Deige/og liet hañ opinberan verda/ecke øllu Fol ke/helldr oss sem vorum hñs Vtvalder/ vottar

vottar aþ Gude/ vier sem ætum z druck
um med honum epter þad hñ var vpp⸗
risen aþ Dauda. Nñ openberade sig z
so vid þañ Fiskadratt sem Lærefueinar⸗
ner þeingu/og vijd" añ" stadar. Aþ þs
su er nu lioft og openbert ad Jesus er
vissulega vpprisen aþ Dauda.

I sijdasta mæta verdr Christi Vpp VI
risa beuijsud aþ þm Vitnisburdum sm
vtgieþner haþa vered sijdan hñ er vpp⸗
stigen til Hima/aþ huorium Vitnis⸗
burdum vier meigum taka Lærdom og
allskyns Leidriettíng og huggun/ z sier
deilis skriþar S Pæll þar vm/ segiãde
Christur er daen þ vor" Synder/ og er 1 Cor 15
Vpprisen a þridia deige epter Ritning
uñe/z er siedr aþ Cephas/sijdan aþ þm
tolþ/ Þa eptera er hñ siedur meir eñ aþ
þim hundrudum Brædrū j señ/aþ huor
ium marg" liþa eñ nu/enn marger eru
soþnader. Þar eptera er hñ siedr aþ Ja
cobo/Sijdan aþ ollum Postulunū/Og
seinast allra er hann siedur aþ mier/so
sem aþ Otijmaburde nockrum. Og j

sama Cap. framsetur S. Pall mørg
agiæt Argumenta og sterkar Bevÿsing
ar vm Vprisuna Christi seigande/ Ef
ad Christur er ecke vpprisen/ þa er vor
Predikun til einskis/ þa er z vor Tru
til onytis/ eñ vier yrdū sañreynder lyg/
vottar Guds/ Þa eru þier eñ nu j ydar
Syndum/ Þa eru og lijka þeir fortap
ader sem burt sofnader eru j Christo/
Item/ ef ad vier vonum alleinasta j þs
su Lijfe a Christum/ þa erum vier au/
master allra Manna.

Huggun hofum vier þessa af Chri
sti Vpprisu/ ad huort helldur vier lifū
eda deyum/ þa erum vier Drottens og
Rom. 14 heyrum honum til/ Þui til þss er Chri
stur daen og vpprisen og lifande apt/
ur orden / ad hann skylldi vera Drott/
en bæde þeirra sem dauder eru og hinna
sem lifa. Og eñ stendur skrifad/ ad ept
er þ hann var daudur/ lögdu þeir hañ
Act. 13 j Grøfena/ eñ Gud vppvakte hañ fra
Daudum/ og hann openberade sig mar
ga Daga fyrer þeim sem med honum
hof

hafdu geinged vr Galilea til Jerusa-
lem/huorier hans Vottar eru til Folk
sins. S Petur seiger/ad Gud hafe vpp
vakt Jesum a þridia Deige. Og fyr Act 10
er Agrippa Konge/ z Landstiornaran-
um Festo vottar S Pall seigāde/Þad
vitna eg fyrer smam og storum/og sei Act 26
ge eckert añad enn þad sem Spamenn
erner hafa talad og Moyses/ad skie æt
te/ þad Christur skyllde lijda Pijnu og
Dauda/ og vera fyrstur af Vpprisu
Framlidiña/ z sa sē Liosed skyllde Lyd
num bioda/og so heidnū Þiodum. Og Rom 4
til Romueria skrifar S Pall/Hañ er
giefen vt fyrer vorar Synder/enn vpp
vaktur oss til Riettlætis. Jtē/Christur
tok Maktena fra Daudanum/og hefr 2 Tim 1
Lijfed z Odaudleikan j lios leidt þ E-
vangelium. Item/ haf þu j miñe Je- 2
sum Christum sem vppreis af Dauda
af Dauid Sæde. Og somu Ord skrif
ar S. Pall til Colossenses. Item til Col 2
Epheseos skrifar hann/ ad Gud hafe Eph 1
vppuakt Christum fra Dauda.

So er nu Christur vissilega vppristen
a þridia Deige(sem nu er sagt og stad
fastlega bevijsad) þ þessar Greiner/
Fyrst ad hn̄ villde vppfylla Ritningena
1 Cor epter þui sem S. Pall heffr sagt. Og
15 so sem Noseas heffur spad/ seigande/
Hose Nn̄ mun giora oss lifande epter II da-
6 ga/hn̄ mun vppreisa oss a þridia Dei
ge/so vier skulum lifa þ honum. Og j
Psalmenum seiger David vnder Per
psalm sonu Christi/Jeg ligg og sef/og vak-
3 na aptur/Þad er talad vm Daudan ꝛ
Vpprisuna Christi. 2 Þar næst heffr
Jonas hn̄ viliad vppfylla Figuru Jonas spa-
2 mans/sem kom wr Hualfiskssins maga
a Pridia Deige. 3 So og er hann a
Matth. þridia Deige vppristen/ til ad enda og
20 vppfylla sijn Fyrerheit. 4. Ad sijdostu
vard hn̄ vpp ad rijsa Riettvijsenar veg-
psalm na sm̄ David seiger/Drotten/þu lætur
16 ecke þin̄ heilaga sia Rotnā/Þuiad ran
gt hefde þ vered og osæmelegt/ad þad
helga Holld s fæddest af Jōfru Ma-
ria an allrar Syndar/ skyllde rotna ꝛ
fwna s adrer synduger Lijkamer/ s og

Spamaduren ber vitne vm Christum/ Esa 53
ad j hns Munne sie eingen Suik fund-
en. Hann sialfur skytur z eirnen til sin Joh 8
na Ovina/og seiger/ Huor af ydr kan
ad beuysa nockra Synd vppa mig. -
Med einu orde ad seigia/Hann er vpprisin
en ollu. riettruudu Christnum til hugg
unar/so sem S. Petur seiger/Blessadur 1 Pet 1
sie Gud Fader vors Drottins Jesu christi/ sem oss hefur endurfædt til lifan-
da von/ þ Vpprisuna Jesu Christi fra
Daudum/til ofallvalltrar/oflecfadrar
og ovmbreytanlegrar Arfleifdar/sem
vardveitist a Himnum ydur til Handa
þier s̄ af Gudz Makt vardveitter vded
þ Truna. Þuen hofum vier nu alla vo-
ra Huggun j Vpprisunne Herrans Je-
su Christi/Vitande ad j honum/og þ
hn̄ faan vier þad eilijfa Lijf j Vprisun
ne/so sem hn̄ talade til Martam/ seigā Joh 20 11
de/Jeg er Vpprisan og Lijfed/Huor s̄.
truer a mig sa skal lifa/þo hn̄ deye/Og
huor s̄ lifer og truer a mig/sa skal all-
drei deyia. Þuiad være Christur ecke

vpprisen/þa være allur Heimuren fyndur og tapadur.

Siøtta Grein postulegrar Truarjatningar

Vppstie hann til Himna/ Situr til Guds Almattugs hægre Handar.

Tuent er i þessare Grein ad hugleida

Fyrst Christi Himnafør/

Hier taka heilager Postular til ad tala vm dyrdarlega Himnafør z Vpp stigning Herrans Jesu Christi / epter þad hn̄ hafde openberad sig þ þm med marghattudū Teiknum/og hafde eted og drucked med þeim/ og veitt þeim A vijtan þ þeira vantruar saker. Og sm̄ hn̄ hafde nu kient þm og vndervijsad/ so ad þeir vissilega trudu ad hann være sañarlega vpprisen/þa stie hann vpp til Himna/ eiñ Triumphator z Sigurviñare og Drotten/ ecke epter Plagsid veralldlegra Konga/helldur til sijns himn-

nesta

eſka og gudlega Rijkis/ og hefur med ſijñe Himnafør ſkiled ſig vid alla eymd og Neyd þeſſarar Veralldar/og heñar Athæfe/villde ecke vera leingur eda op lar pijndur eda dæmdur af Pilato/ Ec=ke hefur hañ helldur ſijdan openberad ſig þ nockrum Mañe/ad fratekñu S Pæle og Stephano/ Og ecke avijſaſt Act 7
oſſ nockur ſtadar j heilagre Ritningu 9
ad hañ vilie læta ſia ſig fyrr enn a ſein 10.
aſta Deige/.

Tijmen a huørijñ hñ vpſtie til Him na/var fertugaſte Dag eptir hñs Vp Act 1
riſu? Sem Lucas vottar j Poſtulaña Giørningum. Stadurenn þar ſem hañ vppſtie/og þar hñ vard fra þeim vpp
numen var Betania/ ſm̃ Lucas ſkrifar Luc
hia Fiallenu Olivett/huørt ed var fra 24.
Jeruſalem/ſo nær ſem Sabbatsganga Þangad hafde hañ ſijna Læreſueina. 20.
og ſo ſem Marcus ſkrifar/ Ad epter þ Marc
hñ hafde talad vid þa/þa var hñ vpp 16.
numen til Himens. S. Lucas ſkrifar Luc
ad hañ hafe vpplypt ſijnum Høndum 24.

z blessad þa/og þ skiede þa hñ blessade
þa/skildest hann vid þa/ Og þor vppi
Himenen. J Postulanna Giørningum
stendur so/Þa hñ hafde þta talad/var
Act 1 hñ þeim asiaonꝺum vpnumen/og Sky-
ed tok hañ þra þeirra Augum.
Þetta er Historian vm hans dyrdar
legu og huggunarsamlegu Himnaþør/
huørsu hann af eigenlegum Guddoms
10 Krapte er nu med sijnum Natturlegū z
þreiþalegū Lijkama vpþarē j Himenen
Og ad sia vpa þessa Himnaþør/ þar
til hefur hann kallad sijna Postula og
Læresueina/ ad þeir skylldu vera hanns
Vitne þyrer øllum Heime/so sem hann
þa baud þm/ad þeir skylldu ganga st
ax til Jerusalem/og bijda þar ept' Fø
Act 1 dursins Fyrerheite. Johñes(sagde hñ)
skijrde med Vatne/enn þier skulud skijr
20 der verda med heiløgum Anda/ecke lan
gt epter þessa Daga. Og j sama Cap
stendur so/Þier skulud ødlast Krapt H.
Anda sem yþer ydur mun koma/z þier
skulud vera mijner vottar j Jerusalem
og

og j Gydinga lande og Samaria/ og
allt til Heimsins enda.

Eñ huar fyrer hñ er til Himna vp
faren/þa er þad skied fyrer þess^r Grei
ner. 1 Su fyrsta/Ad lijka so sem hañ
hefur vp fyllt allar adrar Figurur og þ
mynder/s skrifad^r stãda j gãla Testa
mentenu vm hñ/ so hefr hñ lijka viliad
þessa vpfylla sem vottar vm hãns Him
nafør. Enoch var vpnumen til Him Gen 5
na/og sæst ecke meir. Elias var med
Sælu og Lijkama vpteken j gloande 4 Reg 2
Vagne/med elldelegum Hestum/So er
Christur vpfaren/eñ þo mz sijnum eig
enlegum Gudoms mætte og Krafte. 2
Su øñur grein þui hñ til Himna vpp
stie/ er þesse / ad hann villde þar med
fullnægu giora þeim Spadomñ s vp
pa hann hlyda/z læta þad framkoma
sem Dauid hafde sagt/Þier himnesker Psalm 24
Hofdingiar/lated vpp ydar Port/so ad
Kongur Dyrdarennar meige jnganga
Huor er sa Kongur Dyrdaeñar nema
þsse Jesus/eiñ nyr Giestur kom j Him

enen sem þar. var ecke fyrre/z ei helldz
nun koma ad eilijfu/vtan þesse Jesus/
sem nu kiemur j Himenen / huør ad er
sañur Gud og sannur Madur.
3 J sijdasta mæta er hañ til Himna
vpstijgen til þess/ ad læta framkoma/
þad eilijft Gagn sem Mañeskian hef
ur hloted-af hans Himnafør/sem er.
1 Fyrst ad hañ er til Himna faren so
sem einn Sigur vinnare allra Ovina/
situr og rijker sem eiñ Herra z Drotten
Ephe so sem S Pall seiger/ Hñ hertok Fan
4 gelsed/z for yfer alla Himna/so ad hñ
vpfyller alla Hlute.
2 Vill hñ med sinne Himnafør grei
da vora Gøtu/z vijsa oss þañ sañа veg
Joh j Himenenn/so sm hañ seiger/ J mijns
14 Fødurs Huse eru marger Samastader
og være þad ecke/þa mūde eg seigia til
ydar/ Jeg fer ad bwa ydur til Sama-
stad. So vil eg þo koma aptur/z taka
ydur til mijn/vppa þad ad þier skulud
vera þar sem Jeg er/ og huert eg fer
þ vite þier/og veigen vite þier. Og eñ
seiger

ſeiger hañ j odrum ſtad/Fader Jeg vil
ad þeir ſem þu heþr gieþed mier ſie þar Joh 17
ſ Jeg er/ſo þeir ſiae mijna Dyrd huør
ia þu heþur mier gieþed.
3 Þad þridia Gagn hans Nimna⸗
þarar er þad/ad hñ vill draga vor Niør
tu til ſijn/ſo ſ hñ ſeig^r j Gudſpiallenu/ Matt
Þier ſkulud ecke ſaþna Audæfū a Jør 9
duñe/þar ſem þeim ma Mølur z Nyd
granda/ og huar Þioþar meiga epter 10
graþa z ſtela/Nelldur ſaþned ydur Fie
ſiod a Nimnum/ þar ſem huørke kann
ad grāda Mølr nie Nyd/z huar Þioþ
ar þa ei ſtoled nie eptergraþed/Þui hu
ar ſem ydar Fieſiodur er þar er ydart
Niarta.
4 Þad þiorda gagn ſem hñs Nim⸗
naþør veiter oſſ/er þetta/ad gieþa god
ar Gæþur og goda Kienneþedur ſinne Eph
Chriſtne/ſo ſem Poſtulen ſeiger/ Nañ 4
gaþ Møñunum godar Gæþur/Suma
heþr hñ ſett til Poſtula/ſuma til Spæ⸗
mañа/ſuma til Gudſpiallamaña/ſuma
til Nirdara og Kienneþedra/ſo þr hei⸗

løgu verda tilreidder j Verk þess Em-
bættis/ þar Lijkamen Christi verdur
vppa bygdur

5 Fimta gagn sem Himnaþor Chri
sti leider epter sig/ er þad/ ad hann vill
a Himnum hia Fødurnū vera vor Ar-
nadar madur og Medalgøngumadur/
1 Joh 2 so sem S. Johñes vottar/ Eþ ad nock-
ur syndgar/ þa høþum vier Arnadar-
mann hia Fødurum/ Jesum Christum
sem er riettlatur.

6 Fyrer þa siøttu Grein vpstie Chri
stur til Himna/ ad hū villde aþ Himn
Joh 19 um senda heilagā Anda yþer sijna Po
stula og Lærisueina/ so sem hañ haþde
þeim loþad og þyrerheited/ so sem z skie
de/ ad heilagr Ande vard aþ Himnum
Act 2 openberlega sendur yþer Postulana/
Þar aþ vitum vier og truum ad hann
sie a Himnum.

7 Siøunda Gagn er þetta/ ad lijka
sem Adam giørde sig og alla Menn vt
læga og vtlukta wr Himerijke med sijne
Ohlydne/ So heþur Christur med sijne

Himnaþor opnad Himensins Dyr. So
sem hñ sialþur seiger/ Jeg er Dyrnar/ Joh 10
Eþ nockur geingur jñ vm mig/ sa skal
verda Saluhólpen. Og j ødrũ stad tal
ar hñ so/ Jeg er Veguren Sannleikur Joh 14
en og Lÿþed. Vier lesũ hia Gudspialla
mañenum/ ad þegar Jesus var daudur Matth. 27.
þa opnøduſt Graþernar/ og niarger Lj
kamer Heilagra risu vpp / geingu wr
Grøþunum epter hans Vpprisu/ og ko
mu j þa heiløgu Borg/ og birtust mør
gũ. Og er trulegt ad þeir enu somu H
Meñ mune haþa vpþared med Christo
j Himenen/ þa hñ stie til Himna.
8 J attũda mata leider Himnaþøren
Christi þ gagn epter sig/ ad hñ er nu a
Himnũ høþud siñar Christne/ verndar
hana z vardveiter/ epter siñu Fyrerhei
te/ þar so stendur/ Jeg er hia ydur alla
Daga allt til Heimsins enda. Og þo Matth. 28
hann sie ecke synelega hia oss og vor a
mille/ þa er hañ þo nalægur oss mz siñ
um Guddoms krapte. Og vilium vier
hier enda þessa Rædu vm Himna þør-

ena Christi/med þm Ordum sem Post
Hebre ulen talar/ seigande/ Med þui ad vier
5 høfum megtugan Biskup Jesum son
Guds/huør til Himens er faren/þa la
tum oss hallda fast þeirre Vidurkiениn
gu. Þuiad vier høfum ecke þann Bis'
kup sem ecke kann ad sampijnast vorum
Breyskleika/helldur þann sīn freistadur
er a allan hætt/ lijka sem vier/ þo ann
Synda. Gøngum þui fram j fullu
Trauste til Nædarennar stols/ so ad vi
er ødlunst Myskunseme og finnū Nad/
a þeim tijma þegar vier þurfum Hial
par vid.

Þad annad Ord sem stendur j þess
are Siöttu Grein er þetta.

Situr hann til Guds Fødurs Al'
mattugs hægre Handar.

J þessare Grein medkienna Heilag'
er Postular / ad Jesus Christus sie til
Guds hægre Handar/Enn Guds hægre
Hønd er hans Heidr/Dyrd/Makt/Ma
Psalm. iestat og Vellde/so sem David seiger j
118 Psalmenum/Drottens hægre Hønd er
vphaf

vpphaḃen/Drottins hægre Hond heḃur
Siguren ḃeinged. Ad Jesus situr til
Guds hægre Handar/þad er so ad skil
ia/Ad hñ er lijkur og jaḃn Gude j allre
Dyrd og makt og guddomlegu Vellde/ Matth.
so sem sialḃur Jesus medkieñer seigāde 28
Mier er gieḃed allt Vald a Himnū z
a Jordunne. Og eñ seiger so Dauid/
Alla Hlute heḃur þu lagt vnder hans Psalm
Fætur. Hier vm talar eirnen Postul- 6
en/seigande/ Gud vppvakte Christum Eph.
ḃra Dauda/og sette hann sier til hægre 1
Handar j Himnenum/yḃer allan hoḃd
ingskap/Valldstiett/Makt og Herradæ
me/og allt huad neḃnast ma/ecke allein
asta j þessare Verølldu/ helldr jaḃnvel
i okomeñe / Og alla Hlute heḃur Gud
hønum vnder Fætur lagt/og sette hann
til ad vera Høḃud Saḃnadarens/yḃr
allt/huør(Søḃnudur(ad er hans Lijk-
ame/ og Fylling hans sem alla Hlute
vppḃyller. Og til Colossenses skendur
skriḃad/ Fyrst þ þier erud nu vpp apt Coloss
ur risner med Christo/þa leited þess sm 3

Þar vppe er / þar ed Christur situr til
Gudz hægre Handar/ Kostgiæsed epter
þui þar vppe er/ og eige epter þui sem
a Jørdune er/ Þuiad þier erud dauder
(Syndene)og ydart Lijf er folged med
1 Pet Christo/ j Gude/ S. Petur kiener oss
3 ad Christur sie vpfaren j Himenen/ til
Guds hægre Handar/ z Einglarner og
Kraptarner/ z þr Volldugu sie hm vn-
10 dergiefner. S Marcus seiger/ Hañ er
Mar vppnumen j Himener/ z situr til Guds
16 hægre Handar. Mz einu Orde ad seig
ia/ Hñ er Gude Fødr z Gude Heilogū
Anda lijkur og jafn j Magt og Dyrd
Krafte og Heidre/ a Himnū z a Jord
unne/ alla Hlute ad giøra og læta skie
epter sijnum Vilia.

Sjøunda Grein Christe-
legrar Truarjatningar

Þadan mun hann koma ad dæ
ma Lifendur og dauda.

Hier kienna oss heilager Postular/
ad Jesus Christus mūe vissilega koma

ឫan aþ Himnum til ad dæma Liþend
ur z dauda. S Lucas skrifar so j Post
ulanna Giørningum/ Og er þr horfdu Act
epter hønum til Himens farandi/ Sia 1
ad tueir Menn stodu hia þeim j huijtū-
Klædum/þeir ed søgdu/ Þier Menn aþ
Galilea/ huar þ horfe þier vppi Hime
nen? Þesse Jesus s vppnumen er fra
ydur til Himens/ hann mun koma apt-
ur/ lijka sem nu sau þier hann til Him-
ens vppfaranda. Þesse Vitnisburdur
H Eingla stadfester vora Tru vm Hin
gadkomu Jesu Christi til seinasta Da
gs. Huar vm S. Petur talar j Giør
ninga bok Postulanna/ seigande/ Chri Act
stur baud oss ad Predika þ Folkenu/ z 10
Vitne bera/ ad hñ er sa s skickadr er aþ
Gude/ ad vera Domare lifendra z dau
dra. S Paall talar so. Þar til er Chri
stur daen og vpprisen og lifande orden Rom
aptur/ ad hañ skyllde vera Drottē daud 14
ra og þeirra ed lifa/ og seiger ad aller
figum vier ad koma þ Christi Domstol
Þo eru allmarger hier j heime sem

ecke

ecke hura mijked vm þessa Guds sonar
Ningadkomu/ z þ enn er þyngra/ Mar
ger tala minkunarlega þar vm/ so sem
2 pet S. Petur skrifar/ seigande/ A seinøstu
3 Døgum munu koma Spottarar/ s gan
ga epter eigen Lyst og Girndu/ seigade
Nuar er Fyrerheit vm hans Tilkomu
Sap Og j Bok Spekenar stendur ræda fra
2 ogudlegu/ Komed/ lætum oss hafa goda
Daga a medan Tijmen er/ neytu vors
Lijfs j Vngdomenu. Vier viliu fylla
oss af þui besta Vijne/ og (smyria oss)
med dyrlegum Smyrslum/ Vier viliuni
ecke gleyma Blomstrum vorrar æsku/
giørum oss Kransa af føgrum Roosill
adr þær visna. Læte eingen af oss par
vanta a nockurt Ohoof/ so þad meige
allstadar spyriast huørsu þad vier høf
um vered glader/ Þuiad vier høfu ecke
annad þar af en þtta. Christur talar
opt og tijdum j Gudspiallenu vm sijna
Matth. Ningadkomu/ Nuørre han jafnar vid
25 einn Nirder sm skilr Saudena fra Nøf
13 runum/ z vid X Jomfrur/ af huørium
Fim

þim̃ voru þorſialar enn adrar þim̃ þa-
vñſar/ ſo og vid jllgreſe og gott Sæde
og vid þleira annad.

Og ſkyllde ecke Domsdagur koma
þa være Gud ecke riettlatur/ þuiad hier
j Heime geingur þeim Gudhræddu opt
aſt jlla / og þeir hliota optaſt ad lÿ da
Kroſſ og motgang/ eñ þeir ogudlegu ha
þa allan ſiñ vilia og þram̃gang/ epter
þui ſem Syrach ſeiger/ Sa rÿke giorer
rangt/ og hæleſt vm þad þar aþana/ eñ Syrach
þatækur Madur hlytur ad þola/ z med 13
þoſkū ad taka. Allt ſoddan hliota Gu
ds Born ad lÿda hier j Heime/ ſo ſem
Chriſtur talar til ſiña Læreſueina/ þi Joh 16
er munud græta z ſyta, enn Heimuren
þagna z glediaſt/ enn ydar Hrygd ſkal
ſnuaſt j Fognud. Þañen mun a þeim
Deige vmſkyptelegt verda þ þeim godu
og jllu/ ſo ſem þad gieck Lazaro og þm Luc 20 19
rÿka Mañe. Og þui eiga Guds born
ad hugga ſig vid Herrans Jeſu Tilko
mu/ og kuÿda ecke vid henne/ ſo ſem gio
ra þeir vantruudu/ helldur huxa jaþnle

ga vm þessar epterþylgiande Greiner/ 1 Huør Teikn skie skule þ þram̄ adur Christur kiemur til Domsins. 2 Huar þ Christur þram̄setur þesse Teikn/og vnder huøria Grein han̄ giører þad. 3 Huad vier eigum ad þlyia z þordast/z huad vier skulum giøra/og huørnen vi er eigum ad vera vidbuner hn̄s Tilkōu 4 Vm Doms Atþerle/huørnen Dom uren skal ganga til.

Þad þyrsta Teikn sem vndan gein gur adur Christur kemur/þad kienner
Matth. 24 oss Christur seigande / Marger munu koma j myn̄u Naþne og seigia/Jeg er Christus/ z þeir munu suikia marga/
Mar 13 Ep necki seiger þa til ydar/Sia/hier er Christur/eda þar/þa skulu þier ecke trua. Þui þar munu vpprysa Falschristar/og Fals spamen̄/og giøra stor Teikn z Kraptaverk/so ad Vtvalder skule j Villu leidast / eþ þad er møgulegt / Siaed/jeg seige ydur þetta þyrer adur Þar þyrer nær þeir seigia til ydar/Sia hn̄ er j Eydemørku/þa gangeð ecke vt/

hann

hañ er j Herbergium/ þa trued þui ecke

Annad Teikn/ Þier skulud spyria Bardaga og Hernadar tijdende/og Vpphlaup/og eitt Folk skal setia sig j mote ødru/og eitt Kongs rijke j mote ødru.

Þridia Teikn/ Þar skulu da Pestilentiur og Drepsotter.

Fiorda/ Dyrtijd z Hallære z Hūgr.

Fimta Teikn/ Jardskialftar j ymsum Stødum.

Siøtta Teikn / Natur og Ofsokn
Guds Barna og hñs Ords Þionustu
Manna/so sem Christur sialfur vottar
seigande/Þeir munu selia ydur j Harm
kuæle/og sla ydur j Hel/og þier munud Matth.
verda hatader af øllum Þiodum fyrer 24
mijns Nafns saker/ Og sa Tijme mū Joh.
koma/ad huør ydur lijflætur/hañ mein 16
ar sig ad giøra Gude þægelegt Verk.
Þeir munu hafa ydur vppa sijn Raad-
hws og Samkunduhws/z þier munud
vera hwdstrykter/og hafder fyrer Høfdin-
gia og Konga fyrer mijna Skulld/til eins
Vitnisburdar yfer þeim.

Matth. 24. Sioūda Teikn/ Marger munu hner yrlast og innbyrdis huør annañ suikia og ad Natre hafa/ z marger Falsspámeñ munu koma/ z marga afvega leida. Þa mun einn Broder suikia añan j Daudan/ og Fader Sonen/ og Børn en munu reisa sig vpp j mote Forelldrū um/ z hialpa til ad sla þa j hel. Mar. 13.

Attūda Teikn/ Ranglæted myn þa yfervalld fa og yfergnæfa.

Niunda / Kiærleikuren mun kolna a medal margra..

Tiunda/ Euangelium Rijkesins sk predikad verda vm allā Heimē/ til Vitnisburdar yfer øllum Þiodum.

Ellefta/ Sol z Tungl munu missa sitt Skin og Teikn munu siast a þeim

Tolfta/ Hafed og Sioar bylgiurnar munu yfergang hafa.

Þrettanda/ Kraptar Himnanna sku lu hrærast.

Fiortanda/ Meñ skulu vppvisna af Hrædslu og af Bidlund þeirra Hluta sem koma eiga a Jørdena..

Fim

Fimtada/Men munu verda athugä
lauser og Hirdulauser j moke Domsdei
ge/eins og þeir voru fyrer Vatsflodeð
Þeir ätu og drucku / þeir kuonguðust/
þær giptust/allt til þess Dags Noe gie
ck j Orkená/ og þr vissu ecke fyrre aþ
enn Flodeð tok þa j burtu älla.
ij Huar fyrer setur Christur fram
þesse Teiknen?
1 Fyrst vill hañ ad vier skulum læra
ad soddan Teikn og Tilburder skie ecke
oforvarändis/ helldur aþ eilijfu fyrer=
hugðu Guds Rade z Fyrerhyggiu/ öll
um Mönnum til Viðvörunar z aminñ
ingar. So sem Daniel Spamaðr sag
de fyrer Gydingum/ mörgum ärū aðr Dan
enn þad skiede/ þau Teikn / huar aþ 9
þeir mattu vita og þeckia sijna Eyde=
legging/so sem Christur talade vid sij=
na Lærefueina/seigände/þegar þier sieð Matth
ed Andstygd Foreydsluñar/standa j hei 24
lögum stad/z c.
2 Þar næst vill Christur ad vier aþ
þessum Teiknum þad lærum/ ad þesse

Verolld a ecke ad standa eilijflega /sem
margur fávijs þeinker. Þar fyrer skul
um vier ecke reida oss vppa hana / eda
treysta hen̄e/ Helldr hyxa ad hun er hæl
sem Js/þa vier þikiunst standa ā best/
þa er hun vm Koll.

3 J þridia mata vpptelur Christur
þesse Teikn/vegna sin̄a Vtvaldra/þm̄
til Huggunar/so sem hann seiger/Þeg
ar þetta tekur ad skie/þa lypted vpp yd
Luc 21 ar Høfdum/þuiad þa nalgast yd᷑ En
durlausn/Siaed Fykiutried og øll øn̄
ur Trie/nær Laufken spretta vt a þeim
þa merke þier ad Sumared er j nand/
J sama þier / þegar þier siaed ad allt
þetta tekur til ad skie/ þa vited ad Gu-
ds Rijke er nalægt.

4 Ad sijdøstu og j fiorda mata vill
Christur ad þesse Teikn/sie til Amin̄
ingar bæde jllum og godum/ ad giøra
sanna Jdran/ og bwa sig til og vera
reidubuner þa hn̄ kemur.

Luc 21 3 Huad ber oss ad flyia og fordast/
þ Domsdag? Þad fyrsta vier eigū ad
ford-

Þordaſt er Oþneyſla/huør ed var ſu þyk
ſta Synd ſem Adam drygde j Paradijs
þa hñ haþde alla Heimſins Dyrd j ſij
nu vallde/og liet ſier þo ecke nægia/ne
ma hñ æte eirnen aþ þui Eple ſem hm̃
var bañad. Huøria Adams Oþneyſlu
Chriſtur hlaut ad bæta/þa hñ j Eyde Matth.
mørkuñe faſtade j 40 Daga og 40 næ 4.
tur. Þeir eru marger/ vm huøria S. Phil.
Pall talar / ſem haþa Magañ f Gud 3
z ſeiger ad þeirra Dyrd mune verda til
ſkam̃ar ſem jardlega eru ſinnader/Þeir
eru ſoddan ſem ſa rijke Madz var/ vm
huorn Chriſtur talar j Gudſpiallenu/ Luc
Mijn Sal þu heþur mykium Nægtum 12
ſaþnad til margra Aara/ huijl þig nu
og et og dreck/ z. ct/ Eñ hann vard ad
deyia a þeirre ſømu Nottu.

Ad eta og drecka ærlega epter Þør
fum er ecke forboded/ſo ſem Chriſtz ta 20
lar j Gudſpiallenu/þar hñ ſeiger/ad þ Matth.
ſem jnn vm Muñen geingz ſaurge ecke 15
Mañen. Og S. Pall/Þar hñ talar Coloſſ.
vm chriſtelegt Frelſe/þa ſeiger hñ/Lat 2

ed ønguaſt giøra ydr Samuiſku j Mat
Rom eda Dryck/Og til Romueria/Guds rij⸗
14 ke er ecke j Mat og druck. Eñ Opney
Luc ſlu Kræſingar z Býlijþe/ſkijnãde Kraſ
16 er/ſem hapde hiñ rijke Madur/þ verdr
hier þyrerboded/z ſu bwkþylle vm huør
1 Pet ia S. Petur talar. Pad er einn godur
4 Hlutur og merkelegur/ad hapa Spar⸗
neytne/bindaſt Matar/og þaſta/eþ ad
Madur giører ecke Hiagudadyrkã þar
aþ/eda Hræſne/ſo ſm̃ giørde Phariſe⸗
aren/þa hñ ſagde/Jeg þaſta tuiſuar j
Luc Viku. Ad vera ſparneyten z hapa bin
18 dinde/er miøg gagnſamlegt/ſo ſem S.
2 Cor Pæll vottar/ſeigande/Audſynũ oſſ ſial
6 þa j øllum Hlutum/ſo ſem Guds Pion
uſtumeñ/j mijkelle Polenmæde/j Harm
kuælum/Haſkaſemdum/j Pyngſlum/j
Fiøtrum/j Vpphlaupum/ j Erþide/ j
Vøkum og Føſium z ct.
Ein riett Faſta er ſañarlegt obrigd⸗
anlegt Teikn z merke ſañrar Jdranar
z j ſoddan Bindinde jdka Gudz Børn
ſig ſierdeilis/Puiad pad er miøg nytſem
legt

legt/Fyrst til ad deyßa og deyda Holld
ed ꝛ Holldsins girnder. Þar næst so ad
andlegar ꝛ gudrækelegar Huganer mæt
tu vppvekiast j oss til allra godra verka
Þuiad j oss berst Hollded j mote Andā- Galat
um/ꝛ Anden j mote Holldenu/s Paul. 5.
us vottar. Huørsu þægeleg ad Fastan
þeirra Gudhræddu er ꝥ Gude/ꝥ mig
ūm vier sia aß Dæme þeirra j Niniue
borg/þegar Kongur liet vthroopa/ ad
huørke Menn nie Dyr / ei Naut nie Jonas
Sauder/ skylldu smacka nøckra Fædu/ 3
og eingen skyllde þeim Foodur gießa/ꝛ
ecke Vatn/eñ Meñ aller skylldu klæd
ast Seckium/og kalla j akaßa til Gu-
ds/ So lesum vier vm Daniel/Judith
Esther ꝛ adra ßleire/ad gudleg Fasta
heßr æ ꝛ alla tijma vel þocknast Gude
2 Þad annad sem vier eigū ad ßord-
ast ꝥ Domsdag er Oßdryckia. Og vis
selega heßur Christur varad sijna Læ-
resueina vid þessare Synd. Þuiad hañ Luc
visse vel ad þar munde koma/a seinøstu 21
Døgum/ad Oßdryckia mun ei reiknud

verda med Syndum/helldur med heidar
ligum Giørdum/enn er þo skadsamleg
Proverb. ur z skiemelegz Løstur. Salomon seig
20 er/Vijn giører Menn lausláta/z sterkz
Dryckur giører galda/z huør þar hep
Esa 5 ur Lyst til/sa verdz alldrei vitur. Esa
ias Spámadur seiger so/ Vei þeim sem
eru hrauster til ad drecka Vijn/ og eru
Hose sterker ap sier j Dryckiuskapnum. Og
4 enn stendur skripad/ Horaner/ Vijn og
Syrach. sterkur Druckur giører Menn galda.
32 Syrach seiger so/Opdryckiā giør' Ap
glapan enn galdara/ og tradsar z mer
nar sig/allt þar til hánn verdur baren
Gal 5 lemstardur og særdur. Lijka eirnen a
1 Cor miñer oss S. Pall ad vier skulum ecke
6 drecka oss druckna/þuiad þar ap kiemz
Eph 5 osskickälegt Framperde/z til Romuería
Rom
13 Latum oss gāga sidsamlega so s a Dei
ge/ecke med Opate eda Opdryckiu/ecke
Syrach. j Legukoþum og Munadlijpe. Syrach
19 seiger enn so/Vert þu eingen Matar
suelgur/og ven þig ecke til Dryckiusu
alls/so þu verder ecke ad Þurþamañe.
Huad

Huad jllt Dryckiuskapr leided epter sig
þad siaum vier ap Dæme Noa/ þa hn̄ Gen
og piecK ad vita huad hans yngste So 9
nur hapde giort hønum/ þa pormællte
og bøluade hañ hm̄. Loth piell i Blod Gen
skøm med sijnum Dætrū j sijnū Dryck= 19
iuskap/ Kong Balthasar vard z strap= Dan 9
adur vegna sijns Druckiuskapar / Be=
nadad Kongr j Syrlāde hapde XXXII 3 Reg
Konga rijke / og settest vm Borgena 20
Samariam/med ovijgan her/ og drack
sig drucken/og pieck Osigur. Huad Ho
lophernes pieck ap sine opdryckiu/ þ sei Judit
ger oss Boken Judith. Fyrar þessar z 12
adrar pleire Greiner/aminna oss Guds-
Postular/ S. Petur og Pall/ ad vera 1 Pet 4.
vakande og Sparneytner alla tijma. 2 Thess.
3 Pad þridia sem Jesus vill vier sku 5
lū varast z pordast þ þañ sydasta Dag
er Sorg og Ahyggia þ tijmālegre Næ
tingu/þad er allskyns papeingleg Hug
syke og jll Agirnd/ sem hapa agiarner
Menn þeir ed rijka og slijta og ad sier
hripsa z draga huad þeir kuña ad pa z

ná/huerk þad er med riettu ed raungu/
Lijka sem Gud hefde ønguа Ahyggiu fyrer
oss/þar Christur þo seiger j Gudspiall-
Matth. enu/Ydar himneskur Fader veit ad þier
6 hafed alls þessa Þorf. Ecke hefur
Gud fyrboded christelega Vmhyggiu og
Fyrersion/ so sem Joseph hafde j E-
gipta Lande/þar hn̄ a godū árū safn-
ade Korne og Vistum j Kongsins hws
Genes og Kornhlødur/so ad Menn hefde Ko
41 rn og vister þegar Hallæred kiæme/So
hefr Gud sialfr befalad huoriū Man
ne/ad erfida/og hafa Ahyggiu j sijnu
riettu Kalle og Embætte/Þar fyrer sagde
Genes hann til Adams/J Sueita þijns And
3 lits skltu þijns Brauds neyta. J Gud
spiallenu stendur / ad þa Petur hafde
leige erfidad til einskis/þa vijsade Chr
Luc istur hønū ecke ad stela/ ræna/eda ad-
5 ra ad suijkia/helldr ad draga vtt Diu-
ped z fiska/huad hid sama ad er ærlegt
Embætte/z ecke erfidislaust. Og j an̄
ad sin̄/ þegar þad vantade sem giallda
atte j Skatten/þa baud Christur Pet-
re

re ad kasta Aungle j Vatn/og j Mun Matth.
ne þess fyrsta Fisks sem hũ dræge/skyll 17
de hũ taka Skattpeningen z cẽ. Þann
en giefur Gud Blessan husriũ og einũ
s hũ ottast j þeirra riettu kalle og Em-
bætte/sem Dauid seiger j Psalmenum/ Psalm
Kasta þiñe Ahyggiu a Drottenn/z mũ 55
hañ næra þig. Og eñ seiger S Petur 1 Pet
Kasted allre ydar Ahyggiu a Gud/þui 5
hañ hefur Vmhyggiu þ ydur.
4 Þad fiorda sem Jesus vill ad vier
skulum giøra adur hañ kiemur/þad er/
ad vera vakande / og sofa ecke. Enn Luc
hier meinar Christur andlega Vøku z 21
ãdlega Forvænting/ þss andlega Brud-
gumans Jesu Christi/og hans Tilko-
mu/Og huørnen vier eigũ hũs ad væn
ta/og epter hønum ad bijda/þad verdur
oss kient j Eyterlijkinguñe vm þær fiiñ
forsialu Meyañar/og fiiñ Fauijsu/sm Matth.
bidu epter Brudgumans tilkomu/þeg 25
Kalled kom vm Midnætte. Og lijka
seiger Christur j Gudspiallenu/ Lated Luc
ydar Lendar vera vmgyrtar / og ydar 12

Lios logande/og vered eins z þr Menn sem bijda epter sijnum Herra/nær hañ kemur ꝼra Brullaupum/vppa þad nær hñ kemur/ z klappar a Dyrnar/ad þa sie strax vpplæted ꝼ hønum. Sæler eru þeir Þienarar sem Drottenn ꝼinnr Marc. 13 vakande þegar hñ kemur. Og eñ j ød rum stad radleggur hñ oss ad vera ecke soꝼande/þegar Herran kemur/ sie þad ad Kuøllde/ellegar ad Midnætte/elleg ar þa Hanen galar/eda ad Morne/vp pa þad hñ kome ecke ovarlega z ꝼinne ydur soꝼande. Huad eg seige ydur/þad seige eg øllum vaked. S. Pæll kenn Tessal. 5 er oss eirnen þetta hid sama/seigande/ Vered ecke soꝼãde so sem þeir hiner ad rer/Helldur verum vakande og sparney tner. Þessare Boku og Bæntan ꝼylg er añad/sem er Bænaakalled/huar vm vier vilium tala/ j Btleggingūñe drott enlegrar Bænar Fader vor

Huørnenn mūn ganga til þegar Domuren skal halldast?

Þegar øll Teikn eru ꝼramkomen/ſ

Md?

mødr voru vppfølld/ þa seiger Christur/
ad Teikn Mansins sonar skule auglys-
ast(eda siast)a Himnum/ og þa mune Matth.
allar Kynkuisler a Jørdunne Grꜳta/ 24
Vm þetta Mansins sonar Teikn hu-
ørs hier vdr gieted/hallda marger z ha
þa þessa Meining/ Ad nꜳr enn Christur
kiemr til Domsins j sinne Makt z Dy
rd/þa mune hann lꜳta sig sia j Loptenu
med sijnu Sijdusꜳre/so sem hann hieck a 10
Krossenum særdur a Hondum og Fotum
Og til Vtleggingar og Styrkingar sijn
nu Mꜳle/haþa þeir Ord Spꜳmanns
sins Zacharie sem seiger. Þeir munu sia Zach.
mig huørn þeir haþa j giegnum stung- 12.
ed. Þar epter munu þeir sia Mansins Luc.
son komanda j Skyium Himens mz stor- 21
um Krapte z dyrd mijkellre. Þar næst Matth.
mun hann vtsenda sijna Eingla mz huell 24
um Ludrahliodum/ad þeir saman saþne 20
hans Vtvøldum wr øllum ꜳttum Heim-
sins/þra einum Heimsins enda til annars
4 Sijdan munu Doms. Sæte sett vdra
handa Christo og hans Postulum/so s

Chriſtur Lioſlega tal"/ ſeigande/ Saſt lega ſeige eg ydur / ad þier ſem haſed mier Epterſylgt/þier munud j Endur pædinguſte þa Manſins ſonur ſitur j Naſæte ſiñar Dyrdar/ ⁊ ſo ſitia a tolf Stolum/ og dæma tolf ætter Jſraels Vm þetta talar S. Johañes j ſinne

Open 20 Openberan/ſeigiande/ Og eg ſa Stola/og þa ſem þar a ſætu. Og j ſama Capitula ſtendur ſo/Og jeg ſa eiñ ſtoran ⁊ huijtan Stol. Og eñ ſeig' Chriſt

Matth. 20 ur j Gudſpiallenu/ Mañſins ſon⁊ mun ſitia a Stole ſinnar Dyrdar. Daniel

Dan 7 ſkrifar og ſo/ Þetta ſa eg/þar til þar vrdu Domſtolar ſetter/⁊ ſa Gamle ſette ſig/ huørs Klæde voru huijt ſ̄ Snior og Hæred a hñs Høfde ſem Vll/ Hñs Stoll var ſem Elldsloge/⁊ Hiolen vnder hønum logudu ſem Elldur/ og af hans Auglitie gieck vt langur gloande Geiſle/⁊ cℓ.

5 Þa þar er komed mū Chriſtur ſal pur kalla alla Meñ fyrer Dom/ſo ſem hñ ſialfur ſeiger/Sa Tijme ſkal koma

a huørium ad aller þeir sem j Grøfun
um eru/ skulu heyra Rødd Guds sonar
z munu þa framgāga/z cc. So z seig 1 Cor 15
er S Pall/ Jeg seige ydr leyndā Dom
Vier munū ecke aller sofna/helldr vm-
skipteleger verda/skyndlega a einu Au-
gabragde/vid Hliod hins seinasta Lwd
urs/ Þui Ludyren mun gella z þr dau-
du munu vpprijsa oforgeingeleger. Og
til Tessal skrifar hañ/ Þetta seigū vier
ydur so s Ord Drottens/ ad vier s lifū 1 Thess 4
og epter erum ordner/ þa Drotten kemr
vier munum ecke koma fyrre framm eñ
þeir sem sofnader eru/ Þuiad Drotten
sialfur mun koma ofan af Himnum/
med Hliodum og Høfud eingelsins Ra
ust og med Guds lwdre/z þeir Framlid
nu j Christo munu fyrst vpprijsa/ sijdā
vier sem lifum og epter erum ordner /
munum verda vppteknir mz þeim j Sky
en/j mots vid Drotten j Lopted.
Sijdan þar epter munu aller koma
f Domstol Christi sem skrifad stendur Rom 14
So sañarliga s eg lijfe seiger Drotten

Esa 45 skulu øll Knie beyia sig þyr' mier/ z all
ar Tungur skulu medkienā Gud. Þa
Rom 14 mun huør Madur standa Reikning aþ
Matth 12 Ordū z Giørdū z huøriu minsta Or-
de s̄ hañ talad heþur. Og j Openber
ingar Bokenne stendur so skriþad/ Þa
Apoc 20 voru vpplatnar Bækurnar/ z hiner dau
du vrdu dæmder/ epter þui sem skriþad
var a Bokunum/ epter þrra Verkum.
Og hia Daniel stendur/ Domuren var
Dan 7 halldẽ/ og Bækurnar voru vpplatnar
Þar epter mun Jesus sialþur seigia
vpp Domen / Huørium Dome so mun
vera hættad/ z er mdz dæmdz/ Ad huør
sem deyr ogudlega og jdranarlaus/ hañ
heþur sinn Dom med sier/ Og huør s̄
truer og treyster a Jesum/ hñ heþur og
Joh 3 lijka siñ Dō/ so s̄ Christur seiger/ Huør
hñ truer a mig hñ skal ecke ooda dæmd-
ur) Enn huør sem ecke truer) hñ er þeg
ar dæmdur/ þui hañ trude ecke a Naþn
Eccles 11 Guds eingetens sonar. Og Salomon
seiger so/ Þegar Tried þellur/ huort þ
þellur sudur eda nordur/ z j huørja att

þad

þad þellur þar liggur þad. So mun
nu Christur sialþur seigia vpp Dom-
en/epter þui sem hn̄ seiger/Faderē dæ-
mer onguan̄/helldur heþur han̄ gieþed Matth. 25
Synenum allan Dom/Og þesse dom-
verdur ecke langordur/han̄ er jn̄bunden
j tueinnur Ordum/Komed/Fared. Hier
vm talar Spamaduren seigande/Þar Dan 7
kom einn j Skyum Himensins til þess
Gamla/og var leiddur þyrer hn̄/z han̄ 14
gaþ honum Magtena/Dyrdena z Ry̋
ked/ad allt Folk Þioder og Tungumal
skyllde þiona honum/Hn̄s Walld er ei-
lyþt. huort ecke þorgeingur/z hn̄s Ry̋-
ke heþr onguā enda. Þa vill þad þram-
koma sem Christur seiger j Gudspiall-
enu/ Þar munu ecke aller sem til my̋n Matth. 7
seigia Herra Herra ynngauga j Guds
Ry̋ke/helldur þeir sem giora vilia my̋-
ns Fodrrs sem er a himnum, Marger 20
munu koā z seigia til my̋n a þeim Dei
ge. Herra Herra/Hoþn̄ vier ecke spæd
j þy̋nu Naþne? Hoþn̄ vier ecke vtrek-
ed Dioþla j þy̋nu Naþne? Hoþn̄ vier
Þ vi ecke

ecke giørt mørg Kraptaÿk j þïnu Nafn
ne ? Þa mun eg medkienna þ þm. All
drei þeckta eg ydur/ Fared þra mier all-
er Illgiørda menn. Þetta hid sama kien
ner oss Christur j ødrum stad/ ad hann
mune seigäde verda a þeim Deige/ Jeg
þecke ydur ecke/ huadan þier erud/ Vÿk
Luc 13 ed þra mier aller Illgiørda menn/ Þar
mun vera Grætur og Tannagnistran/
28 Þegar þier siaed Abraham Isaach z
Jacob og alla Spamenn j Guds Rÿke
enn ydur vtrekna.

Ad sijdøstu munu Himen og Jørd j
biørtu Bæle brenna/ og þar mun verda
Nyr Himen og ny Jørd/ huar vm Gud
talar hia Spamannenum. Sia jeg vil
Esa 65 skapa nyan Himen og nya Jørd/ so ad
Menn skulu ecke minnast a þad þyrsta/
2 Pet edda leggia þad a Hiartad. S. Petur
3 seiger so/ Himnarner munu þorganga
aþ Ellde/ z Høþudstiepnurnar bradna
aþ Hita / Enn vier vonum epter nyum
Himne og nyrre Jørdu/ epter Guds þ-
heite/ j huorium Rietlæted mun bwa.

Og j Openberingar Bokeñe stendr so Apoc 21
Jeg sa nyan Himen og nya Jørd/ þui
ad sa fyrste Himen/og su fyrsta Jørd
voru forgeingen/ z Sioren er ecke lein
gr. Þetta styrker Christur sialfr seig-
ande/Himen og Jørd munu forganga Luc 21
eñ mijn Ord forgāga ecke. Epter þta
taka til Plagur og pijsler þeirra ogud-
legu/og þeirra Ormur mun ecke deyia/
og þeirra Elldr ecke vtslokna. Og þa/e Esa 65
mun Gud þurka øll Tar af Augum
vtualdra/og hñ mun burt taka Sman
sijns Folks j øllum Londum. Þa mun 25
vppbyriast su Gleden og sa Fognudurē Esa 64
vm huørn Spamaduren og S. Pall- 1 Cor 2
hafa talad seigande/ Ad huørke hafe
þad Auga sied og ecke Eyra heyrt/og
alldrei hafe þad j Mans hug nie Hiar
ta komed/sem Gud hefur fyrired þm s
hañ elska. Þa mun allur Morgangurē Joh 16
Guds Barna snuast j Glede og Fogn
ud huørn eingen kañ fra þm ad taka.
Og huørsu þesse Dagur mun ovar-
lega og hradlega koma/þad kienner oss

Matth Christur med tueimur Epterlijkingum
24 Su pyrre er þesse/ad lijka sem eiñ Þio
þur kemur þa minst varer/og ef Hws-
bonden visse nær Þioþurē kiæme/þa mū
de hñ vaka/og læta hñ ei graþast j sitt
Hws. So amiñer Christur oss ad vier
skeum ætijd vakande / þuiad Mansins
sonur mun koma a þeirre stundn sm̄ oss
minst varer. Og j Pistlenum a miinn'
S. Pæll oll Guds Born/ ad liþa so
1 Thess ad þesse Dagur kome ecke yþer oss sem
5 Pioþur. Þar næst lijker Christur siñe
Matth tilkomu vid Ellding sem geingur vpp j
25 Austre/z lijdur allt til Vesturs/so brad-
leg og skyndeleg mun vera Mansins so
när Tilkoma.

Þridie Partur christelegrar

Truar er vm Helganena.
Og er so læsande

Eg true a Heilagan Anda Heilaga Almeñelega Christne/Samneyte Heilagra/Fyr

er

ergiefning Syndanna/ Holld
sins Vpprisu/ Og Eilijft Lijfs
Amen.

Þesse þridie Høfudpartur christelegrar Truar vm Helganena/heþur þiñ þar seinastu Truareñar Greiner ſ ñe ad hallda.

Attunda Grein christelegrar Truarjatningar.

Jeg true a Heilagan Anda.

J þessare Grein høþū vier þim̄ ſmagreiner eda Puncta ad hugleida z merkia.

I Huad heilagur Ande er.

II Ad heilagur Ande er adſkilianleg Perſona þra Fødurnū z Synenum.

III Huørt hñs Embætte er/eda huør hñs Verk haþa vered j þui gamla z nyia Teſtamentenu.

IIII Aþ huoriū/z þ huørn/eda j huørs naþne hñ verdz veittur z gieþen.

V Huørium hñ gieþeſt z veiteſt.

Fyrſta Greinen.

Heilagz Ande er ein guddoleg andleg Subſtantia eda Vera/Fegnudur og Aſtarkiærleike j mille Guds þødurs og Gudz ſon^r/z er ſu þridia Perſona Gud dōſins/ þra greind þra Fødurnū z Synenum/ þramgangande aþ Fødurnū z Synenū/z verdz ſendz z gieþen chriſtelegre

legre Kirkiu/til ad hallda vid mägt hel-
lögu Predikunar embætte/Hañ sem og
byr j Gudhræddra Maña hiörtū endur
bæder þa og vpplyser til sanleiksins og
helgunareñar/ z veiter þeim nyan gud-
domlegan styrk z krapt/til allra godra
hluta. Þar ꝥ/ lijka sem ꝥ vier af öllu
Hiarta jatū z medkieñū Gud födur og
hūs eingieten son Jesū Christū/So eig
um vier lijka eirnen ad jata og medkien
na þañ verduga heilaga Anda/þa þri
diu Persónu Goddomsins. Og lijka so
sem vier christner Meñ medkiennum j
vorre Truarjatningu/ad Faderē sie vor
Skapare og allra Skiepna/ og hañ sie
vor og þeirra Verndare og vardueitare
og ad hañ öllum Hlutum vid magt hall
de. Og lijka sem vier j ödrum Parte
christelegr Truarjatningr eignū Gu-
ds syne Jesu Christo vora Endurlau-
sn/ ꝥ hans Hollдgan og Hingadburd/
Dauda og Vpprisu/So eigum vier og
til ad leggia þm verduga heilaga An-
da vora Helgan/so ad nær vter mz god

þwsu Hiarta heyrum/eda hugleidiñ Guds heilaga Ord/þa vppkueiker hañ og vppuekur j vorum Hiørtum Fognud z huggun/j giegn Synd z sorg/Motgange og olucku/og øllum vorū Ovinū/ so ad vier erum med godū Giede/og seigiū med S. Päle/Ef Gud er mz oss huør kañ þa ad vera j mote oss.

Ad Heilagur Ande sie sañur Gud/
Act. 5 þad vottar S. Pétur/þa hañ sagde til
Ananiā/Þu hefr ecke loged ad Mon-
unum/helldur ad Gudé/Item/Þui eru
Þid samþyck orden/ad freista anda Dr
Genes 1 öttens. Moyses skrifar j fyrstu Bok
Skøpunarennar / ad Ande Drottins
Psalm 139 häfe fared yfer Vøtnen. David med-
kieñer Almætte guddolegs Anda/seig-
āde/Drotten/huørt skal eg fara fra Þijnū
Anda/og huørt kañ eg ad flyia vndan
Þijnu Auglite/fare eg j Himenē þa er-
tu þar/ og þo eg byggie mier Rwm j
Helvijte/þa ertu eirnen þar/þo eg take
Vænge Morgunrodans og bwe vid hi
ha ysstu Hafsbrwn/þa munde þo þar j

Þeim stad þijn Hønd leida mig/ z þijn
hægre Hønd hallda mier vid. Og j bok Cap
Spekenar stendur so/ Veralldarkringlā 1
er full med Anda Drottens/ þad er/ H
Ande a samt med Gude Fødur z Syn-
enum styrer og stiornar øllum Hlutum
nalægur/ verndar þa og vardveiter/ og
þeim vid Magt helldur/ bæde a Himn
um z a Jørdune/ Þetta sama medkien
her og hin heilage Job/ seigande/ Ande Job
Drottens hefur giørt mig/ og ande/ hi- 33
ns almattuga hefur giefed mier Lijfed
Af þessum z ødrum þuilijkum Greinū
heilagrar Ritningar meigum vier lios-
lega sia og merkia ad heilagr Ande er-
sannur Gud.

Aunnur Greinen

Ad heilagur Ande er su þridia Per
sonan j Guddomenum/ þar til høfū vier
er øngua adra liosare Bevijsing en þa
sem framkom j Skijrnene Christi/ þa
Gud fader liet heyra sijna Rødd af him
nū ofā/ Sonur Guds stod j Ane Jordā
og liet sig skijra en heilagur Ande liet

 sia

sia sig j Dwfu mynd/yfer Christo/so
Joh 1 sem S Johañes skijrare vottar/seigan-
de/Jeg sa Andan ofanstijganda ā Du
fu af Himnum yfer Jesum/z jeg þeck
ta hann ecke/ Eñ sa sem mig sende ad
skijra med Vatne/hann sagde til mijn/
Yfer huørn þu sier Andan ofan fara
da/og blijfanda yfer hønum/ Hñ same
er sa sem skijrer med heiløgum Anda.
10 Og ad heilagur Ande sie sañr Gud
þo sierdeilis Persona j Guddomenum/
lijkur Fodurnū z Synenū/ þ lærū vier
af Ordunū Christi sem hañ sagde til
Matth. siña Læresueina/Gangeð vt vm allann
22 - Heim̄ og skijred j nafne Føðr z Sonar
og heilar Anda. J Gudspiallenu tal-
Joh ar og so Christur/seigande/Jeg vil bid
14 ia Føduren/og hañ skal giefa ydur eiñ
annañ Huggara/sem sk vera hia ydur
16 eilijflega/Sañleiksins ande/huørn Hei
muren fær ecke medtekeð/þui hñ sier hñ
ecke/og þecker hañ ecke. Og enn seiger
15 Christus/Þegar Huggaren kiemur/hu
ørn Jeg mun senda ydr fra Fødurnum
Sannleik

Sañleikſins Ande/ ſem vitgei ngur fra Fødurnū/ hñ mun bera Vitne vm mig

Pridia Greinen

Pridia Grein vm H Anda er þeſſe/ huort hñs Embætte er z heþr vered/ z-huad hann alla Tijma heþr giort z vt riett j Guds Chriſtne. J gamla Teſta mentenu heþr H Ande alla tijma vered krøptugur/ og talad þ Muñ Dauids z añara heilagra Spamaña/ Hñ heþr a vijtad og ſtraþþad Heimen/ Kongana/ Lønd og Rijke/ Bæe z Borg'/ og heþr aþ ſtad komed myklum Hlutum. Fyr' hñ haþa aller Spameñ talad og ſkriþ ad margt vm þañ ādlega Kōgen Jeſū-Chriſtū z hñs Rijke. Eñ j nyia Teſta mentenu/ eþ vier huxum vm Holldgan Herrans Jeſu Chriſti/ þa heþr H Ande vered Verkmeiſtare þar til/ z til all ra annara Herrās Jeſu Verka z giør ninga. Eþ vier viliū aliijta Guds Poſt ula/ þa ſiaū vier huørſu vijſa z diarþa og hughrauſta H Ande heþr giort þa j Ordum og Giørningū/ ſo ſ leſa ma f

Luc. 1.

Postulana Giørningū. Zachariā/E-
lisabeth/Mariā/ Joseph/ Simeonem/
Stephanum hefr hn vpphyllt mz Kra-
pt z vijsdom/ z margar H Anda gæf-
ur. Þesse H Ande er Meistare til vorr
ar Endurfædingar/so sm Christur vot
Joh 3 tar seigāde/ Nema so sie Madurē verde
fæddur af Vatne og helgū Anda/ þa
kañ hann ecke ad komast j Guds Rijke
Heilagur Ande hann kieñer z vnderuñ
sar christelegre Kirkiu/styrer z stiorn
14 heñe mz Gudz orde/so s Christur seiger
Huggaren sa H Ande/huørn Faderen
mun senda ydur j mijnu Nafne/ sa sæe
mun kieña ydur þad allt saman/ z bera
Vitne vm allt þad sm jeg hefe sagt yd
ur. So z kallar Christur hn eiñ Hug-
15 gara og Sañleiks anda / og seiger ad
hn skule med Postulum bera vitne vm
16 Christū. Item/hn skule strafa Heim
en f Syndena/Riettlæted og Domen.
Og Christur huggar z styrker sijna O-
lærda og litt styrkua Postula/og seiger
Vered ecke hugsuker/huad þier skulud
tala

tala eda huornen/ þinad þier erud eige
þeir sem tala/ helldr Ande ydars Fød- Matth. 10
urs/hann er sa sem talar. Sømuleidis
þa er H Ande kroptugur j Predikun"
embættenu/ad ꝼgiepa Syndernar/ so s-
Christur sagde/ Medtaked heilagā An Joh 20
da/ Huørin hellst þier ꝼgiepeð Synder
nar þmeru þær ꝼgiepn"/z huørin þier
þær aptur halldeð/þeim eru þær aptur
halldnar. H Ande hn er z sa s Mann/o
āna Hiørtu vppuekr z skappelleg giør"
til Bæna akallsins/so sem Herran Je
sus seiger/Sañer Tilbidiendr mūu til
bidia Fodurenn j Anda z Sannleika/
Þuiad Faderenn vill hapa þa sem hann Joh 4
so tilbidia.

Fiorda Grein

Fyr" huarn verdr H Ande veittur z
giepenn? H. Ande veitest og giepst ap
Fødurnum/ꝼ Christum/ꝼ hans Skylld Joh 16
Arnā z Medalgongu/ Þad ma skilia
ap Ordū Christi þar hn so seiger/Ep
jeg þer ecke j burtu/þa kienr ecke Hug
garē til yda"/eñ þare eg j burt/þa mū

Jacob 1 eg senda hañ til ydar. S Jacob skrif*
so. Allar god* Gaf og allar fullkom
n* Gaf koma ad ofan/fra Fodurnū
Liossins. Pañen verdr nu H Ande veit
tur og giefen/ hñs Kraptur z all* hñs
Gaf af Gude Fodr f Jesū Christum

Fimta Greinen

1 Huørium veitest og giefst H Ande?
Fyrst seiger Christur og lof*/ad huør
Joh. 14 ier sem helldst hñs Ord heyra og vard
veita/þa vilie hañ med synum Fodr og
H Anda hafa Vist hia þm Mønum/
huar af vier lærum/ ad H Ande giefst
ecke ogudlegum nie jdranarlausū. Dæ
me hofum vier þeg* S. Petur predik*
Act 10 ade f Cornelio og þeim sem j hans hw
se voru/þa fiell H Ande yfer þa alla
11 sem Orded heyrdu/so vel Heidinga sem
hina sū vmskorner voru. Þar næst gie
20 fst H Ande øllum þeim s riettelega z
trulega bidia/so sem þar stendur. Med
Luc. 11 þui ad þier erud jll* z kuñed þo ad gie
fa godar giafer ydrum Børnum/huad
myklu framar mun Faderen a Himnū
giefa

giefa þeim H. Anda s. hañ bidia. Ad sijdustu verdr H. Ande giefen øllū þeim sem giøra saña og alvarlega Idran/ & skijrder eru j Jesu Nafne/ so s. S. Petur rædlagde þeim Gydingum sem med hofdu vered ad Krossfesta Jesū Christum og hæda hañ og spotta/ þa þr af riettu Idranarmarke tøludu til Postulanna/ og medkiendu sijnar Synder seigande/ Huad skulū vier giøra goder Brædur? Þa suarade S. Petur þm & sagde Giøred Idran/ og huør og eiñ læte skijra sig j Nafne Jesu til Syndaña fyrgiefningar/ þa munu þier fa & ødlast Gafu hins helga Anda. Act. 2

Niunda Grein Postulegrar Truarjatningar

Jeg true ad sie Heiløg christeleg Kirkia/ Samneyte Heilagra.

Fiñ sina Greiner eru hier vel merkiande og athugande?

1 Huør og huilijk ad sie Guds Christ-

ne sem hier kallast christeleg Kirkia.

2 Huør Nøfn hun hefur/og huørnen hun nefnest j heilagre Ritningu.

3 Huørsu ad hun er samanblønduð af jllum og godum Mønnum.

4 Huørsu ad hun er veykleg ⁊ ofyrk/ Syndum og Villum vnderløgd og giefenn,

5 Huørt ad sie riett Teikn ⁊ audkieñingar Merke/ huar af hana ma þeckia/og af huørium Merkium þa pølsku Kirkiu meige þeckia.

Fyrsta Greinen

Þetta Ord Kirkia þyder og merker ecke Hws eda Bygging/so sm̃ var Jerusalems musterе/ eda adrar Kirkiur/ og Byggingar af Kalke og steinũ/ Er ie ⁊ torfe giørdar/ j huøriũ Meñ koma til samãs ad heyra Guds Ord/ Helldr merker þta Ord christiña Maña Søfnud ⁊ Samfund/ lijka so s̃ þa Israels Syner samansafnuduſt og til samans komu j sijnum Samkundũ ⁊ j Muster enu/ ellegar so sem vier komum til sam-

ans

ans j vorum Soknarkirkiũ. J soddan
Meiningu medkieña nu og jata heilag
er Postul^r/ad hier a Jørdu sie ein hei-
løg Christeleg Kirkia/vtdreifd z adski
len vm allan Heimen/øll Lønd z Rijke-
sem sier helldur vid eiñ Drottin/ eina
Tru/ eina Skijrn/og þa riettu Afferd
og Tijdkan H Sacramenta. Þenna
Søfnud christiña Maña styrk^r Chri
stur og helgar med siñe Nalægd/ epter 10
þui sem hañ hefr sialfr heited z lofad
seigāde/Huar hellst tueir eda þrijr erũ Matth.
samankomner j mijnu Nafne/þar er eg 18
a medal þerra. So sem vier siaum ad Luc.
skiede þeg^r ad Cleophas og hñs Føru 24
nautur føludu vm hñ þa var hñ þeim
nalægr/Lijka eirnen Postulũ þeg^r Je-
sus kom til þra. Nu þo hañ sie ecke so
synelega og lijkālega hia oss sem þa skie
de/ þa er hañ þo andlega a medal vor 20
so sem hañ hefr lofad j Gudspiallenu/ Matth
seigande/Jeg er hia ydr alla Daga allt 28
til Heimsins enda/þ er/ med miñe gud-
domlegre Magt og Krapte/og heilag-

fra Eingla Verndan og vardveislu.

Aunnur Greinen

Hvört nafn hefur christeleg Kirkia

Christur rædur og drottnar yfer sinne
I christelegre Kirkiu. Og þar ꝥ nefnest
hun fyrst af honum heiløg/ Þuiad hūn
er helgud ꝛ heiløg giørd med hn̄s dyr-
Eph mæta Blode/ Þuiad/ so sem S. Pall
5 vottar/ Hn̄ gaf sig sialfan vt ꝥ hana/
so ad hn̄ giørde hana heilaga ꝛ hreina
ꝥ Skyrnarsaen j Ordenu/ So ad hn̄ til
byggie sier einn dyrlegan Søfnud sem
ønguā Fleck eda hrucku hafe/ edꝛ nøck
ud þess konar/ helldꝛ ad hn̄ være heilagꝛ
II ꝛ ostraffanlegꝛ. Þar næst nefnest hū
Catholica/ þad er almen̄eleg/ Þuiad hū
er ecke j einu Rijke eda Lande/ og ei er
hun bunden vid Pauan j Rom eda vid
hn̄s Rÿkisstiorn ꝛ valld/ eda nøckud an̄
ad Vellde eda Rijke/ helldꝛ er hun al-
menneleg/ og finst allvijda vm Heimen
j Tyrklande/ Persialande/ Armenia/
Ryslande/ og huar sem Men̄ vm Heim-
en fara/ þar sem Guds Ord kien̄est/ ꝛ

menn

Meñ medkieña Jesum Christũ z truã
a hñ/þo ad Meñ haꝭe ecke aller eda j
øllum Stødũ eins Ceremoniur eda ſkic
kaner j ytre Þionuſtugiørdum / Þuiad
huørt Land og huørt Rijke heꝭur ſijna
Sidu / þa eru þeir og neꝭnaſt Chriſti
Kirkia og hans Folk / ſo ſem S. Pall
talar vm Guds Søꝭnud j Corinthu
borg/ſeigande/Þeim helgudum j Chri i Cor
ſto Jeſu/kølludũ heiløgum/a samt med 1
ur þeim ſem akalla Napn Drottins vo
rs Jeſu Chriſt/j øllum Þrra Landsal-
ꝭum og vorum. Og til Epheſios ſkriꝭ
ar S Pall ſo/Þier erud nu ecke leing Ephe
ur Gieſter og ꝭramandé/helldur Sam- 2
borgarmeñ med heiløgũ/ z Guds Hei-
mameñ/vpbygd' yꝭer Grũdvelle Poſtu
laña z Spamañaña/þar Jeſus Chriſ
tur er Hornſteiñen/a huøriũ øll Bygg
ingé er ſamſett Gude til heilags Muſt 20
eris j Drottné/vppa huørn þier verded
eirnen vpbygder/ ſo ad þier ſieud Heim
ele Guds j heiløgum Anda. III
Jþridia Marta heꝭr Chriſtur jaꝭ

nad siñe christelegre Kirkiu vid Vijnga
Matth. rd/sem er dyrdarlegꝛ dyrmætur hlutur/
20 So er og Christeleg kirkia j Guds aug
lite/dyrmæt og fogur. Heilagur Ande
Esa- hefur talad fyrer Munn Esaie ꝛ hef
2 ur kallad Israels Folk eiñ Vijngard/
Psalm Eins giører David j Psalmenū. Hun
80 kallast og Himnarijke j Gudspiøllunū
Af þui ad Gud byr og bygger j henne
og hun er hans Hws og heimele og her
1 Tim berge/sem S. Paall seiger/Þu att ad
3 vita huørnen þu skallt gánga j Guds
Hwse/sem er lifanda Guds Samkun
da/ Stólpe ꝛ Grundvølꝛ Sañleikssins
Þar eru og eñ fleire Nøfn sem heilag
er Prophetar og Postular/ og sialfur
Christus hafa giefed christelegre Kir
kiu/sem hier er oflangt vpp ad telia/þt
j heñe er ꝛ blijfꝛ alleina Guds guddom
legur Sañleikꝛ/eñ huørge añarstadar.

Þridia Grein

Ad Christeleg kirkia sie epter ytre
Yfersyn og lijkamlegre Asynd og Vm-
geingne/bløndud med jlla Meñ ꝛ ogud

hræda

brædda/huad hid sama so verdur ad ve
ra/allt til Veralldarennar enda/þ kienn
er oss Christur j epterlijkingunne/ vm jll Matth 13
gresed huørni Ovinur nidur sæde j Ak
uren/og þegar Þienarann geingu fyr
er Hwsbondan/og bædu vm ad þr mæt
tu vpprepta þad/þa sagde Hwsbonden
þar vid nei/vppa þad(sagde hann)ad þi
er ecke vnder eins vppræted Hueited/la
þier lesed vt Illgresed/Lated huørtueg
gia vaxa allt til Kornskurdartijmans.
Þannen hliota jller Menn z gód ad vm
gangast og vera til samans/til þess ad
sa riette Kornskurdardagur kiemur/so sem
Christur kienner j Epterlijkingunne/ vm Matth 22
Bodsmennena sem bodner voru til Brul
laupsins/og vm hann s ecke hafde Brull
aups klæde/z vard þar þ kastadur j hin
ystu Myrkur. Þetta hefur so geinged til
j fra Heimsins vphafe/ ad vond z gó
der hafa vered til samans/ Til dæmis/
Abel og Cain/Jacob og Esau/so var
og Suikaren Judas a niedal fra godu
Postulum. So geingur þ enn nu til a þssi

Døgum/ad j christelegre Kirkiu þikiast
þleire jller enn Goder/ so Madur klyt-
ur opt ad haþa Vmgeingne vid þa/ lijf
da þa/og læta sem Madr siae þa ecke.
Soddan eru marger Munchristner og
ogudleger/sem Yþervalld og Magt ha-
þa hier j Heime/ allt til þess seinasta
Matth. Dags/ Enn þa munu þeir skilder verda
25 þra þeim godu/so s. Haþrar þra Saud
unum. Fiorda Greinen.

Ad christeleg Kyrkia sie ecke þrij þra
Syndum og Villudomum og marghat
tudu Breyskleika/þad kienner oss Salo-
proverb mon seigande/Sa Riettlæte þelle fio-
24. sinnum og rijs vpp aptur/enn sa ogudlege
Galat hrap^r nidr j Olucku̇na. S. Petur hra-
2. snade mz Gydingum/z vard þar þ. avij
tadur aþ S. Pæle. So heþr su christe-
Act. lega Kirkia sem til sannar^r Truar sner
2. est aþ Gydingum/ haþt sinn Veykleika
aþ vandlæte Løgmælsins/huøriu Menn
so þastlega þramhielldu. Lijka eirnenn
hr j Galatia og j Corintho Borg/ha-
þa haþt marg^r Villr / og þeim heþur
stor

ſkorlega yþerſieſt j morgum Greinum/ So þiñaſt eñ nu a vorum Dogū marg ar Villur og Agreiningar hia chriſt⸗ num Moñum/bæde openberlega og ſo heimuglega/ ſo þad geingr ecke til ſem vera ætte/ opt z tijdum

Fimta Greinen

Aþ huorium Teiknū eda Audkieñ ingum/vier meigum þeckia chriſtelega Kirkiu eda Chriſtne Gudz/þra þalſkre Kirkiu ?

Tuo eru Teikn z obrigdanleg aud kieñe og Merke/aþ huorium þa chriſte legu Kirkiu ma þeckia. 1 Þar er þyr ſt andlegt merke/aþ huoriu heilog chri ſtne heþr ſiñ Vppruna ſem er aþ ſialþ um Gude/ſo ſ̄ ſkriþad ſtendur/So mar ger ſem hñ(Jeſum Chriſtum)medtoku þeim gaþ hñ Valld til ad verda Guds Bornum/þeir ſem trua a hans Naþn og ecke eru þædder aþ Blode/ei helldur aþ Holldſins Vilia nie Mañſins/helld ur aþ Gude. J þeſſare Meiningu gio ter S Paall Greinarmū a mille Agar

Ioh. 1

Galat 4

og Smæru/a mille Barnaþiolda Agat
epter Nolldenu og Blessanar Smæru ep
ter Guds Fyrerheite og Andanū/huad
hañ kallar þa N Jerusalem. J þenna
Mata hroosudu Gydingar sier af fra
Forfedrum og fra heilagleika/ z þott
ust þui vera Guds vtualed folk/þa þr
sogdu/Vier erum Abrahās Sæde. Eñ
Christur bevijsar med so ñum Greinū/
ad þeir/sie ecke þad rietta Abrahams
Joh 8 Sæde/z ecke su rietta christelega Kir-
ia/helldr sie þeir Diøfulsins Børn og
syner. Eins j sama mata vppsettu þr
sig j mote Johañe skijrara/af þui hañ
atalde fra Villr/og vnderuijsade þeim
vm sañ og rietta Jdran z heñ" Auo
Matth. 3. gstu/seigande/Nuxed ecke ad þier vil-
ied seigia mz sialfum ydr/Vier hofum
Abraham f Fodr/Jeg seige ydur/Gud
kann ad vppuekia Abraham Sonu af
Steinum þessum.
2 Þad añad Merke edr audkienning
hin andlega og jñre/huar af christeleg
Kirkia verdr þeckt/er þtta/Ad hun styr

ęst og stiornast aff H. Anda/so sem S. Rom
Pall kienn[r] seigande/ Ecke eru þier hollds 8
liger helldr andleger/ so fram sem Gu
ds Ande byr med ydr/ Og huor sa sem
ecke hefr Christi Anda/ sa er ecke hans.
Item/ Deyded Holldsins Girnder þ H.
Anda/ þa munu þier lifa/ Þuiad huor
um Guds Ande styr[r] þr eru Guds børn
3 Þridia Teikn z Audkienning[r] mer
ke gudlegrar Christne er þ s S. Pall 20 Eph
talar vm/ ad þa styrkt j Andanū/ j þm 3
jnra Mañenū/ so Christur meige bwa
j Mañsins Hiarta/ og vera rootfestur
og grundvalladur þ Kiærleikan. Hier
giorer S. Pall liosan Greinarmun a
mille sañr[r] Guds Christne/ z hiñar s
þad ecke er. Su falska Kyrkian hefur
Christum alleinasta a Vørunū z tung
uñe/ og j ytre Sidū og Ceremonijs/ og
soddan Meñ kallast muñchristner/ Eñ 20
su saña christeleg kirkia hefur Christ-
um j Hiartanu/ þ rietta Tru og sanna
Og eru þesse þau hellstu þriu Audkieñ
ingar teikn z Merke Guds Christne/

þau jnnre sem nu er vm talad.
1 Nier ad auk hefur christeleg Kirk-
ia ønnur Teikn og annad Merke synelegt
sem er fyrst/ hreinn og klar og ofalsad-
ur Lærdomur/ sem Moyses/ Spamennern
Christur og hans Postular hafa kient
oss og epter sig lated/ Sem er/ Ad Menn
jate og medkienne Jesum ad vera allein
a sta þann rietta og sanna Messiam og grund
1 Cor. vøll vorrar Sæluhialpar/ vm huørn S.
3 Pall talar seigande/ Eingen fær lagt
annan Grundvøll enn þann lagdur er/ sem
er Jesus Christus. Nu er sa Steinn og
10 þad rietta Biarg vm huørt S. Pall
talar/ og vm huørt Christur sialfur seiger
Matth. ad Jatning Petri sie vppa bygd/ A þes-
16 su Biarge vil eg vppbyggia Christne
mijna. Þegar Menn heyra Guds Ord
vel og vandlega og vardueita þad sem
Psalm 1 David kienner oss/ seigande/ Sæll er sa
sem hefur lyst til Guds Løgmals/ og hug-
ar vm hans Løgmal Nott og Dag. So
er skrifad vm þa j Tessalonia/ ad þeir
hafe ransakad Ritningena/ huørt þad

være ſo ſem S Pæll heſde predikad. Act
2 Pad annad ſynelega Mark heſur 17
Guds Chriſtne/ſem er riett Atferd og
Handtierā heilagra Sacramenta/epter
þui ſem ſialfur Chriſtur heſr þau jnn-
ſett og ſkickad.
3 Pad þridia mark heñr z Audkien
ne/er/ad hū er ecke bunden vid nockurn
Stad Land eda Ryke/eda Perſonu/ſo
ſem Gydingar hielldu/ ad hun være ad
eins j Jeruſalm/þa þr kolludu z ſog- Jerem
du/Hier er Muſtere Drottens/Hier er 7.
Muſtere Drottīs/Hier er Muſtere Dr
ottins/z ſtærdu ſig þar af. Ecke hell
dr er hun bunden vid Pauan j Rō eda -
hās Magt z Valld ſo ſem hū falſkle-
ga helldr og ſier eignar/Helldur ſem S Galat
Pæll ſeiger/Par eru huorke Gydingar 5
nie Gricker/eingen Þræll nie Frelſinge
ei Kall nie Kona/þt þier erud aller ſam
an eitt j Chriſto Jeſu. Pañen erum vi
er chriſtner frij og frialſer/og vid ong-
uan bundner vtan alleinaſta vid vorn
Drotten Jeſum Chriſtum.

4 Fiorda Audkienningar Mark chri
stelegrar Kirkiu er christelegz brodurleg
ur Kiærleike/vm huorn Christur talar
Joh 17 j Gudspiallenu/huor Kiærleike þeckest
þar aß/ þeg^v. Meñ aß godu og gudhr
æddu Niarta hialpa Fatækum voludũ/
z hugga þa hryggnu z harmþrungnu/
2 Þeg^v Madz heßz Þolenmæde/z h
ßz þridsálega Vmgeingne vid alla meñ
so mijked sem hm̃ er møgulegt/3 Þeg
ar Madz jdkar sig j øllum godũ Verk
um og christelegum Dygdum og Mañ
kostum/4 Þeg^v Madz þordast Skom̃
og Last z allt þad jllt er/J þessũ þiorũ
Smagreinum/ er christelegur Kiærlei
ke þalen og komen.
5 Þad þimta audkieñis Merke chri
stelegrar Kirkiu hid synelega/er þad/
Þegar Madz lijdz Motgãg z oþsokne
aß þm ogudlegu/eda verdz ad lijda Nũ
gz og Neyd/Foraktan z þatækt/verdu
oþsoktur og hraken þra einu Lande j
annad/þra einum Stad j annan/z all
marg^v verda Lijßenu suipt^v so s̃ Sag
nabæ

nabæꝛ Christīnēnar eru ꝥullar mz ſodd
an Fraſøgꝛ z Hiſtoriu. Huoria alla z Matth.
ſierhuorn Christur huggar j Gudſpiall 5
enu og ſeig / Sæler eru þeir ſem oþſok
t verda Riettlæteſins vegna/ þuiad þra
er Rÿke Himnana. Sæler eru þier þe
gar Meñ hæda ad ydꝛ/og oþſækia ydꝛ/
ꝥ mÿna Skulld/og tala jlla vm ydꝛ/liu
gande/ Gledieſt z ꝥagned/þad ſkal ydꝛ
bitalad verda a Himnum/ þui ſo haþa 10
þeir oþſokt Spamennena ſem voru
ꝥyrer ydur.

Aþ þeſſum huorutueggiu Audkienn
ingar Merkium þin jnre og oſynelegu
z þeim ytre z ſynelegu ꝫ nu eru ꝥran
tøld/þa ma lioſlega þeckia riekta chriſt
elega Kirkiu/ ꝥra heñe ſem er ꝥølſk og
ecke ſonn Christne. Þo þeck Gud ſÿ
na Vtvalda/ og vardueit þa/þo þeir
ſie harla ꝥa eñ þr omilldu allmarg /
ſo ſem ſkiede a Døgum Elie/þa Eli
as meinte ad eingen være epter orden ꝫ
Gud ottadeſt/þa Achab Kongꝛ og hñs
Drottning/og allꝛ Iſraels Lydꝛ hoꝥdu 3 Reg 19

yfergiefed Guds ord/og j hel stleiged af
la Spamenn Drottens med Suerde/
Elia einū vndan teknū/ þa sagde Gud
Jeg hefe lated epter verda handa mier
sio Þusunder Maña/sem ecke hafa be
ygt sijn Knie fyrer Baal/og ei hafa minst
vid hañ med synum Munne.

Tiunda Grein vorrar Truarjatningar

Jeg true Fyrergiefning Syndanna

J þessare Grein lærum vier ad Synderner verde oss fyrergiefnar/af Nialp og Myskun hins verduga heilaga Anda. Og þesse Lærdomr er miog godr z gagnlegr/Þuiad þar er eingen Madr a Jørduñe sem ecke er syndugur/og ecke þau
Psalm nyfæddu Smabørn/ sem Dauid seiger
51 j Psalmenū/ J Ranglætenu er eg giet
en/ z j Syndønū tok mijn Moder vid
1 Joh mier/z S. Johannes skrifar seigande
1 Ef ad vier seigium ad vier høfum enga Synd/þa suijkium vier sialfa oss/z
þa

þa er ecke Sannleikuren j oſſ Og enn
ſeiger S Pall/ Vier erū aþ Náttúru Eph 2
Reideñar Børn. Heilag' Guds Eing
lär þurþa ecke vid Fyrergiefningareñ"
eñ þr jllu Einglar haþa huørke Loþā
me Fyrerheit vm Syndaña ꝼgiefning
og ecke helldur nockra huggun/j giegn
þeirra Syndaþalle. Eñ vier erum þall
ner vegna Adams Syndar/vnder Gu-
ds Reide og Rietflætis dom/vier høþū
dyrmæta Huggun og ſtadþaſt Trauſt
j þeſſare Truar grein/j giegn Syndøn
um. Og med þui ad vier kunnum ecke
ſialþer ad bitala ꝼ vorar Syndar/þa
hanger yþer oſſ bæde ſtundleg z eilijþ
Refſing Syndaña vegna. Enn þeir
ſem þa og ødlaſt aþ Gude almattug-
um Syndanna Fyrergiefning/þeir þa
þa Glede og Huggun/ſem Dauid tal" Pſalm 32
vm j Pſalmenum ſeigande. Sæll er ſa
huørium Ranglæted verdur ꝼgiefed/og
huørra Synd' ad eru huldar. Sæll er
ſa Madr huørium Drotten tilreiknar
ecke Misgiørdern". Og mz þui ad oſſ
 ſig-

liggr ſtorlega a þui ad kunna þenna Lærdom riettelega ad ſkilia/ oſſ til Saaluhialp^v/ þa ſkal hier talad verda vm þeſſar epterfylgiande Greiner eda ſpurningar.

1 Huad Synden er / og huad marg faullð hun er?

2 Huør ſa er ſem Syndern^n fgiefr.

3 Huørium Syndernar verda fyrer giefnar?

4 J huørn maata eda med huørium hætte Syndernar fyrergiefaſt?

5 Med huørium Skilmaala Synden verdr fgiefen?

6 Huørt allar Synder fyrergiefaſt eda ecke ſumar?

Fyrſta Greinen.

Synden er øll Ohlydne/og allt þad ſem ſkiedr Gude j mote/ huert helldr þ verdr med Huxonum Ordum eda giørdum/ og allt huad ſkiedr j mote Guds ordum og Vilia. Og þſſe Synd er mz tueñu mote. Su fyrre er ſu/ j hûre vier erum gietner/og af Modurlijfe fædd^r

j

j Heim þennan/ hun kallast Vpprúna
Synd/ þui hun þylger vorre Natturu/
og hana høþum vier so sem j Arþ teked
epter vora þyrstu Forelldra/ og aþ heñe
vppreña og spretta allar adr. Synder.
Adrar Synder neþnast giøranleg. / þe
gar vier hugum tølū eda giørum þ sem
er jllt og Guds Løgmále gagnstadleg t
Vm þess. Synd. stendr skriþad/ Mañ
aña Hreckvÿse er stor a Jørdunne/ ꝛ all Gen 6
ar þra hugrenningar eru jll. þra Ba⸗ 8
rndome. Lijka eins seiger David/ Þeir psalm
eru aller aþvega geingner/ og all. sama 14
eru þeir odugleger/ þar er eingen sem
giører gott/ ꝛ ecke eiñ. Þesse sømu ord
talar S. Pall j Pistlenū til Romuer⸗ Rom 3
ia/ Og j ødrum stad/ Gud heþr alla jn
neluckt vnder Syndenne/ so ad hann 11
Myskunade sig yþer øllum.

II

Huðr þyrergieþur Syndernar.

Syndernar þgieþast aþ ønguum ne⸗
ma aþ Gude alleina/ so sem hñ sialþur
talar þ Spamansins muñ/ seigāde/ Jeg Esa 43

 jeg

Jeg aꝼplana þijnar Synder/ꝼyrer mig
og jeg vil ecke miñast a þijnar Misgi-
ørder. Þegar Jesus talade til hins Na
Matth. ꝼsvisna/ Þier eru þijnar Synder ꝼgieꝼ
9 nar/þa tokū Phariſei strax til ad mæ-
la Jesu j mote/meinãde ad eingen mæt
te eda ætte ad ꝼgieꝼa Syndernar nema
Gud/Og heꝼde Christur ecke vered sañ
ur Gud med Fodurnum z heilogū An
da/þa heꝼdu Phariſei haꝼt satt Mal
a ad standa. Þar ꝼ bevijsar Christur
strax sig ad vera sannan Gud/ ꝼyrst j
þui ad hñ sa þeirra Nuxaner/huad ein
gen kañ ad giora vtan einn Gud. Þar
næst / þa hann med guddomlegu Orde
talade til hins Nalꝼvisna/Stattu vpp
tak sæng þijna og gack. Og þad skiede
so jaꝼnsnart. Eins ꝼgaꝼ Christur þre
Luc syndugu Kuinnu sijnar Synder. Enn
7 Phariſei sogdu med sier/Nuør er þesse
sem og ꝼgieꝼr Syndernar ? Sem þeir
villdu so seigia/Onguum ber ad ꝼyrer-
gieꝼa Syndernar/nema Gude alleina.
Eñ hier mætte einhuør seigia/ Þo aꝼ
ley

leysa og fyrergiefa Biskupar z Prest
ar Mönnū fra Synder? Andsuar/Bisk
upar og Prestar fyrergiefa Syndern"
og so lijka apturhallda þeir Mönnum
Syndernar/en̄ þad giöra þeir ecke af
sialfum sier/eda af sijnu Vallde/helldr
so sem Vmbods men̄ Gudz/og hn̄s veg
na/so sem S. Pall skrifar/seigande/ 1 Cor
Huör Madr a ad hallda oss fyrer Chri 4
sti Pionustu men̄/og Vmbods men̄/sek
ta yfer Guds Leyndardoma. Þess vegs
na fyrergiefa þeir Mönnum ecke Syn
dernar/eda hallda þm̄ þær aptur af sij
nu Vallde/ epter sijnum eigen Vilia/
helldr epter Guds orde sm̄ Jesus talade
til sin̄a Lærisueina/seigande/Huorium Joh
þier fyrergiefed Syndernar/þeim eru 20
þær fgiefnar/ z huoriū þier apturhall
ded þær/þm̄ eru þær apturhalldn" /Lij-
ka sem Faderen sende mig/so sende jeg
ydr. Sodda valld er þm̄ giefed af Chri
sto/z þad hafa þeir ecke af sier sialfū
helldr af Krapte Guds sem þeim hefr
Vifalning giefed Syndernar ad fgie-

þa vegna þeirra Embættis/sem þm er
j Guds orde tiltruad z biþalad.

III

Huørium ad Syndernar verda þyrergieþnar?

Christur sagde til Nicodemus / So
Joh 3 elskade Gud heimen ad hñ gaþ siñ Ein
geten son/vppa þad ad all' sem trua a
hñ skule ecke glatast helldr haþa eilijþt
Lijþ. Hier kieñer oss Christur/ ad þeir
sm trua skule ecke verda þordæmder veg
na sinna Synda / helldur haþa eilij-
þt Lijþ. Eñ þesse Truen hun er þalen
I og þolgen j þremr Hlutum/sem er þyr-
st Angr þullt sorgbited jdrande Hiarta
Vm huørt Gud talar hia Spamañen
Esa um/seigande/Jeg lijt a hiñ þatæka/og
66 a þañ sem heþr Sorgbiten anda/og er
hrædd: þyrer mynu Orde. z Dauid sei
psalm ger/Hrygdarþullt hiarta er þad Oþþr
51 ſ Gude þocknast/Sun[illegible]ird og lij-
telætt Hiarta þorsmaar Gud ecke. Þad
annad j huøriu Truen er komē/er sañ
II arlegt og stadþast trunadar Traust til
Guds

Buds Nadar og Myskunar/so s̃ Kriß Hebre. 11
ed stendr/ Truẽ er ørugt trunadar Tra
ast til Þrra Nluta sin hun vonar vppa
z hefr ongua Efasemd a Þui sem hun
ser ecke. Soddã Tru er Þad a huoria 1 Cor 1
S Paall amin̄er Þa j Corinthõ Borg/
seigãde/Stãded j Trunẽ/ bed Kallman̄
leg z sterker. Nier vm frãsetur S Pe 1 Pet 2
tur Esaie Ord sem so eru lætãde/ Sia
eg vil leggia j Zion(seiger Drottẽ)ein̄
vtualen kostulegan Hornstein/z huør s̃
truer a hñ sa skal ecke til skam̄ar verda
Þad pridia sem heyrer til sannre Tru/ III
er eitt Christelegt Framferde z gudlegt
Aform/asetiande sier ad lata af Synd
tñe/og lifa christelega og gudlega/ept-
er Guds orda hliodan/med jdkan allra
godra Verka, Soddan Mønum hæf
er ad fyrergiefa Syndernar/sin̄ jdrast
Syndan̄a/ og hafa Truna/z Þar med
gott og gudlegt Aform/ad betra sin̄ lif
nad. En̄ hinum sem breyta hier Þuert
a mote/ Þeim eiga Ordsins Þienarar
ad apturhallda Syndernar/ Þangad til
 Þeir

þeir betra og bæta sig

IIII

Fyrer huad/Eda j huörn mata verda Synderna pyrergiefnar ?

Þar er eingen Mate/eckert Medal og eingen Klutur þyrer huørn ad Syndernar þyrergiefast / nema alleina Jesus Christus. Þar vm talar S Petur
Act 10 j Postulanna Giørningum/so seigande Þessum Jesu Christo bera aller Spamenn Vitne/ad aller þeir sem trua a hann skule þ hans Nafn fa syndanna Fyrer
1 Joh 2 giefning. Og enn seiger so S Johannes/Ef ad nockr syndgar/þa høfum vier einn Medalgangara hia Fødurnum/ Jesum Christum/þann Riettlata/hann same er Forlijkunen þyrer vorar Synder/og ecke alleinasta þyrer vorar Synder/helldr og so alls Heimsins. Og j sama Cap seiger hann/Jeg skrifa ydr þ til ad ydar Synder skulu þyrergiefast ydr/
1 Tim 2 þyrer hans Nafn. Og til Thimotheum skrifar S. Pall/ Einn er Gud/z einn er medalgangare a mille Guds z manna/

anna / Maduren Jesus Christus/ sem sialfan sig hefr vtgiefed fyrer alla til Forlijkunar. Og eñ talar S. Pall vm Coloss
Christum/og seiger ad j honum hofum 1
vier Endurlausnena/ fyrer hñs Blod/
sem er Syndanna Fyrergiefning. Og Eph
somu Ordum talar hañ til Ephesios/ 1
og til Romueria/ad Jesus sie vtgiefen Rom
fyrer vorar Synd^r. So lærū vier nu/ 4
ad Jesus Christus er einka Medal/ og
Mæte/ huar med oss verda Syndernar
fyrergiefnar/ef ad vier truum a hann
z hans Blod er þad s oss þuær z hrein^r Joh
sar af øllum vorum Syndum/ef vier 1
truum a hann

V

Med huoriū Skilmala Syndernar verda fyrergiefnar

Fyrst kieñer oss Johannes skīrare/ad 1
þad verde fyrer rietta og saña Idran/
þar hñ seiger/ Bwed Drottne til Vegē Matth
z giored hañs stijgu rietta. Med somu 3
Ordum byriade Herrā Jesus sijna Pre
dikun/seigāde/ Betred ydr/ Þuiad Him-

narſke er nalægt. Þeſſe Idrã ma ecke
vera Yꝥervarp eda Nræſne/ helldꝛ aꝥ
riettu og ſønnu Hiarta/ Þar til hlytur
hun ad vera ſtadꝥøſt og ſtøduglega va
Joh rande/ſo ſem Chriſtur ſagde til hans ſ
5 hñ hapde heilbrigdã giørt/Syndga nu
II ecke leingur / ſo þig hende ecke annad
verra. Þar næſt / eꝥ ad vier vitum oſs
haꝥa hapt nockurn Hluk ꝥra vorũ Na
unga/med oriettu/þa eigum vier ad ꝥa
honnm þad aptur/eda ꝥorlika þ. So
Luc giørde Zacheus þa hñ idradeſt/ſeigãde
19 Helꝥtena aꝥ miñe Eigu gieꝥ eg Fa-
tækum/og haꝥe eg nockurn ſuiked/ þa
borga eg þ ꝥerꝥallt. So kieñer ꝫ Ch-
Matth. riſtur/ſeigande/ Eꝥ villtu oꝥꝥra þijna
5 Gaꝥu til Allkaris/ꝫ þu miñeſt ad þiñ
Brodr heꝥꝛ nockud til þijn ad tala/þa
lat þina Gaꝥu vera þar hia Allarenu
ꝫ ꝥar adꝛ ad ꝥorlijka þig vid þiñ Bro
dꝛ/ꝫ kom ſijdan ad oꝥꝥra þijna Gaꝥu.
III Sa þridie Skilmaale er þta/ad eꝥ Syn
dern verda oſſ ꝥgieꝥnar/þa hliotũ vier
ad ꝥgieꝥa og ꝥorlaata þeim ſem oſſ ha

þa j mote giørt/og giøra þad aþ Hiar Matth.
ta/ ſo ſem Chriſtur ſkipar oſſ/ So vier 18
mættum aþ hreinu Hiarta bidia/ Fyrer
gieþ oſſ vor^r Sullder ſo ſem vier þgieþ
um vorum Skulldunautum.

VI

Huórt ad allar Synder verda þyrergiefnar?

Gud Almattug: vill þullkōlega aþ
ſiñe Náad og Myſkun all^r Synder þ^r
gieþa/og þar er eingen Eþe a/ſem S.
Pall vottar/ ſeigande/Jeſus Chriſtus Tim
er komen j þña Heim/ad giøra þa ſyn 1
dugu Saluhólpna. Og ſialþur Jeſus
kallar vpp z ſeiger/ Komed til mijn all Matth.
er þier ſem erþided z Punga erud þiad 11
er/z c. Þar þ vill Gud viſſelega þgie
þa Møñunum allar Synder/ ſ Chriſt
ur ſeiger j Gudſpiallenu/ad Herran ha Matth.
þe gieþed Þienaranum kuitta alla Sk 18
ulldena/þegar hañ bad hañ/ſo þar var
eingen Skulld nie Synd eptir hia hm
Og Johañes ſeiger/ Sia þar Lambed Joh 1
Guds ſm burt tek: Heimſins Synder.

 Enn

Matth. Enn þad Christur talar hia Mat-
12 theo/ seigande / Huør sem talar nøckud
j mote heilegum Anda/ hønum skal þ
ecke fyrergiefast/ huørke j þessu Heime
Mar. nie ødrum. Og eñ seig' hñ j ødrū stad
3 Huør sem lastar heilagan Anda/ hann
hefur øngua Fyrergiefning/ ad eilijfu/
Luc helldr er hñ sekr eilijfs Doms. Jtē/ hu
12 ør hñ hæder ad heilegū Anda/ hønū sk
Joh. þad ecke fyrergiefast. Og S Johann
5 es seiger/ Þar er ein Synd til Dauda/
fyrer henne seige eg ad eingen skule bid
ia/ z c. Þetta skulum vier skilia riette
lega/ af Epterdæme Phariseanna/ og
Þra Skriptlærdū/ s gaffu Herranū orsøk
ad tala þesse Ord. Þeir mælltu j mote
øllū Sanleika z Riettindū/ forsmadu z
blitu z spottudu Jesum Guds son/ seigā
de ad hñ hefde Diøful. Slijkt var ein
hrædeleg Synd/ ad forakta so sialfann
Guds son/ sem bæde med Ordū z Krap
taverkum bevijsade og synde sig ad vera
þañ hinn sama.

Þad er z Synd j mote H Anda/ þe
gar

gar nock: veit Guds ord/og Sañleika enn liþer þo j Syndum z Glæpum/ z þar med hæder ad Gude/ forsma' hñs Ord z H Sacramenta/z gicerer alldrei saña Jdran/helldz syndgar leynt z lioft j mote Gude og siñe samvisku/vñ suitan de og viliande/z þer so fram allt til æþ elo ka/Soddan synd kall' Christur ad vera j mote heilögñ Anda/huad ecke a so ad skilia/so sem ad H Ande sie mei re eñ Gud fader og Guds sonz/huøriar allar Personz ad eru eitt j guddomlegre Veru Magt og Dyrd eiliflega/helldz kallar Christur þessa Synd ad va j mo te H Anda fyrer þa Grein/ad Gyding ar høfdu fra sier hrunded og vtskwfad allre Nad og gafu heilags Anda/og hñs Vpplysingu/sñ Gud liet þa fa ad vita vm Christum. Þo meigum vier ec ke/og ecke eigum vier ad fordæma nock ra Meñ/so leinge sem Dyrnar gudleg tar Giæsku og Myskunar standa hier j Heime opn' ꝥ þm syndugu. Þui sklum vier vagta oss ad dæma nockud dærlega

 j mote

j mote Guds Nꝺdar dasālegū Domū.

Elleȝta Grein vorrar christelegrar Truarjatningar

Jeg true Holldsins Vpprisu

Med þui ad hier er ꝺdur ȝyrre tal ad vm Herrans Christi Vpprisu j ȝim tu Grein vorrar Truarjatningar. So muleidis var og talad j siøundu Greinenē vm Vpprisuna jllra Mañā ꝛ god ra. So ꝛ verdur þesse Grein jaȝnlega vtløgd/þegar Predikad er yȝer þm̄ ȝramlidnu / þui er ei þørȝ nie Naudsyn ad tala margt vm þßia Truargrein/eda ad repetera þad ꝺdꝛ er skriȝad. Vil eg þui einȝalldlega og med ȝam Ordum/ skyring giora a þessare Truargrein.

Nia Gydingū voru þeir Villumeñ/ sem neȝnduſt Saducei/þeirra Lærdomꝛ var/ad epter þetta Liȝ være eingē Vpprisa/og høȝdu Disputeran vid Herran Christum/ ꝛ settu hønum Epterdꝺme

Matth. 22 ȝyrer/eirnrar Kuiñu/sm̄ epter Moyses Løgum ꝺtt haȝde sio Brædꝛ huørn ep

fer

ter aßan/og Þa Þeir voru allar dauder
Þa andadest og Konan. Þui var Þrra Luc
Spurning/ Nuør aß Þeim sig skyllde ei 25
ga hana epter Vpprisuna. Meinande
Þar med ad ovidurkuæmelegt vere/ ad
Þeir skylldu eiga hana aller / Þar ßyr-
er være ecke Vpprisan/ Eñ Christur
avijsade Þa og sagde ßyrst til Þra/Þier
ßared villt/og vited ecke Ritningena/z I
ei helldr Gudz Krapt/Þar næst yßervañ
hañ Þa med Guds sialßs eigen ordum/ II
seigande/Gud er Gud Þeirra s̄ eru liß-
āde/nu er hñ Gud Abrahams Jsaachs
og Jacobs/Þar ꝥ lißa Þr Abrahā Jsa Exod
ach z Jacob/eñ ecke j Nolldenu eda Lijk 3
amanum/ Þuiad Þier vited aß Þra gr-
ßum/helldr lißa Þrra Sæler hia Gude
til seinasta Dags z Þa munu Lijkam-
ner vpprisande verda. Ad sijdøstu kieñ III
er hñ og vndervisar Þeim seigande/ J
Vpprisuñe mūu huørke Meñ kuongast
nie Konur giptast/ helldr munu Þeir og
Þær vera sem Einglar Guds a Nimn
um/med huørium Ordum Christur be
 vijsar

rijſar ÞFra Meining ad vera dærlega/ ꝛ ranga/ Þuiad añars Heims ſie huørke Hionabād nie Niuſkaparlag eda Barn eign Miſlynde Hiona eda annad þad hier j Heime plagar ad vera.

Vort Holld og Blod er ad vijſu vey Ek til ad ſkyria og ſkilia þeſſa Truar grein/ huørnen ſa Madur ſem deyr og rotnar/og verdꝛ ad Dupte og Molldu/ Ellegar ſa añar ſem verdꝛ brendꝛ til Oſku/ eda hiñ ſem drucknar/og verdur vppetẽ aþ Villudyrum Fuglum ꝛ Fiſk um ꝛ cc/ kunne þa aptur ſiñ eigen Lijk kama med ſamteingdre Sælu. Enn þeir ſem þrædder eru aþ Guds Orde ꝛ heiløgum Anda/ Þr trua þui ſem Mar-
Joh tha ſagde vm ſiñ Brodꝛ Laſſarum/Jeg
11 veit Herra/ad hñ mun vpſtanda j Vp riſuñe a þann ſijdaſta Dag. Þetta er ſu riettа Meining og ſkilningꝛ þeſſar Greinar/ſem Job og ſo medkieñer/ſeig
Job. ande/Jeg veit ad miñ Endurlauſnare
19 liþr/og hier epter mũ hñ vppvekia mig wr Jørduñe/og ſijdar meir mũ mier gie

þaſt

þaſt aptur Nwd og Nørund/og jeg mũ
lijta Gud j mijnu Hollde/Þañ hinn ſa
ma mun eg ſia ſialþr / og mijn Augu
munu lijta hñ/enn ecke añarleg.

Þeſſa Grein haþa Poſtularner inn-
ſett j chriſtelega Truarjatning/heidn-
um Mønnum z þeim Faþrodu til Lær
domis/og Vnderviiſunar/eñ oſſ chriſtn-
um Møñum til Huggunar/Þegar Vi
ner og Naungar vorer j burtu deyia/z
lijka oſſ ſialþum til Truarſtyrkingar/
Þegar vier ſkulũ deyia/ Ad vier þa hø
þum þeſſa viſſa Von z huggũ/ad Sæ Eccles.
len þare til Guds ſ hana gaþ/eñ Moll 20
den aptur j Jordena/ſem Salomon ſei Cap
ger. Og eñ ſtendur ſo j Bok Spekenn 3
ar/ad Þeg͛ Sæler Riettlætra þara aþ
Lijkamanum / þa kome þær Drottne j
Hendr/og eingen Pijna kome vid þær/
So var Sæl hins Gudhrædda Laſſari Luc
boren j Abrahãs ſkaut. Og til Reyþar 16
ans a Kroſſenum ſagde Jeſus/J Dag 23
ſkalltu vera mz mier j Paradiiſ. Sial
þur Jeſus þa hañ gaþ vpp ſiñ Anda a

Krossenum/þa biþalade hañ sijna Saal j Fødursins Hendur. So skulum vier hier aþ læra / ad Sæler Gudhræddra maña þara til Guds/ j þañ stad ꝫ þm̃ er pyrerbwen. Og skulum þut læra aþ Dæme Jesu og hins heilaga Stephani/nær vier skilium hier vid/elleg' þeg ar vorer viner og Naungar þara j burt ad vier þa bijþolum Sælernar j Guds hendr/sm̃ þær heþr skapad/haþande þa Von og þad trunadar Traust/ad Lijk amen mune a þeim eþsta Deige vppriſ sa til eilijþrar Glede og Dyrdar/vid hu
Philipp. 3. oria Grein S Pall huggar oss Christ na Meñ seigande/Vier væntũ Lausnarans Jesu Christi aþ Himnum/sa ed þorklara mun vora lijtelmotlega Lijkãe og lata þa verda lijka sijnum þorklarudum Lijkama/epter þeim Krapte/ huᵹoar med hñ kañ sier alla Hlute ad giora vndergieþa. Daniel seiger/Þeir mørgu
Dan 12. (þad er aller þeir) sem liggia vnď Jordunne og soþa skulu vppvakna/sumer til eilijþs Lijþs/sumer til eilijþrar Smey
þu

þu og ſkam̃ar. Þetta ſama ſeiger og Joh
Christur j Gudſpiallenu/Þeir gott ha 5
þa giørt munu þram̃ganga til Vpriſu
Lijþſins/ enn þeir ſem jllt haþa giørt/
til Vppriſu Domſins. Lijka og ſo heþ
ur Gud bæde j gamla Teſtamentenu z
þui nyia j lioſe lated Sañleikā/og ſitt
guddomlegt Raad og Aþorm/vm Vpp-
riſu Fràm̃lidiña/ bæde med berum Ord
um/z Epterdæmum þeirra/ſm̃ hier ha
þa aþ Dauda vppvakter ved. So ligg
ur nu øll Magt a þijſu/ad mz þui vier
vitū ad Vppriſan ſk viſſelega ſkte bæde
jllra og godra/ad vier þa høgū z hegd
um oſſ j Framþerde og Athæþe øllu/ſo
ad vier mættū vpprijſa til Glede z Fag
nadar med vorum Herra Jeſu Christo
og øllum Guds Børnum/Og ſteū min̄
uger þeſſ ſ̄ Poſtulen ſeiger/Huad hellſt
ſem Maduren ſaer nidr/þ mun hñ vpp Gal
ſkiera/Huør hañ ſaer nidr/j Holldenu/ 6
ſa mun aþ Holldenu Fordiorþun vpſkie
ra/Eñ huør ſ̄ ſaer nidr j Andanū hñ
ſkal aþ Andanū vppſkiera eilijþt Lijþ.

Tolþta Grein Christelegrar
Truarjatningar
Og Eilijþt Lijþ.

Veglegre og ædre Skiepna er ecke a Jordunne enn Maduren/Þo er ecke nockur Skiepna vesællre og aumlegre enn hañ vnder Soluñe/ være ecke þesse Nuggunar von sem vier høþū vm eilijþt Lijþ, Þui meigum vier aller samañ juþlyia og þalla til Guds/og bidia hñ vm Nad og Myskun/og haga z hegda oss so hier i þessum Heime/ad Þeg^r hñ heþur enda/ og þa øll Eymd og Sorg er vte/ ad vær mættum þa þa og ødlast eilijþt Lijþ. Med þessum hætte heþr S.
Phil 1 Pall huggad sig/þa hñ sagde. Christ ur er mitt Lijþ/og mier er þad Aviñīgur ad eg deyie/Jeg heþe Girnd ad skil iast hier vid og vera þar Christur er.
Luc 2 Eins var sa gamle Simeon gladr/ þa hann sa siñ Endurlausnara/og oskade sier ad þara þa i Fride i eilijþt Lijþ. Þar þ lijka so sem Gud er eiliþur z oendanleg

danlegur/so heþr hñ asett sier ad giefa sijnum Vtvøldū eitt eilijft Lijf z Vist og Veru hia sier og øllum himneskum Her og H Einglū. Vm þetta Lijf vil-tum vier nockud tala/ og hugleida.

1 Fyrst/Huad eilijft Lijf er

2 Þar næst/Huar þetta Lijfed er.

3 J Þridialage/Huørier eilijft Lijf munu ødlast.

4 J fiorda mata/Huørt gagn oss er ad eilifu Lijfe.

I.

Huad er eilijft Lijf ?

Eilijft Lijf er ein Olld eda æfe ept er þetta Lijf/og eitt eilijft Rijke af Gu de almattugum fyrbued/handa øllū hñs Vtvøldum/j huøriu Rijke þeir mūu fa z ødlast fullkomlega himneska Dyrd z glede og sælu med Gude ad eilijfu/ og fullkomlega þeckia Gud. Þar mun ecke vera Synd nie sorg Mofgangur nie Daude/eige Frost nie Kulde/eige Hun gur nie hallære/ og ecke nockud þad jllt er/Helldr munu Vtvalder þar lifa j o-

 erid

endanlegre Glede Fride og Fognude og
Farsælld/ og syngia þañ dyrlega Lof-
saung med heilögũ Guds Einglũ/ seig
Esa ande/ Heilagr/ Heilagr/ Heilagr ert þu
6 Drotten Gud Zebaóht/ Öll Lönd eru
full af þinne Dyrd. Þa mun framko
Esa ma þad sem Spamadurenn sagt hefur
25 Drotten alls herjar mũ giora öllu Fol
ke eitt feitt Gestabod a þessu Fialle/ eitt
Gestabod af klaaru Vijne/ af Feitu og
Merg og dreggiarlausu Vijne. Og hñ
mun burt taka Lijkblæuna a þessu Fi-
alle/ j hüorre allt Folk er sueipad/ og
Mollbarklædet/ sem breitt er yfer all'
Þioder. Þui hñ mun vppsuelgia Dau
dañ eilijflega/ Og Drotten Drottẽ mũ
þürka Tarenn of öllum Augum/ z mũ
taka j burtu Smán sijns Folks j öllũ
Löndũ/ Þui Drotten hefr talad þetta.

II

Hvar þad eilijfa Lijfed mune vera?

Heilög Ritning kieñer oss/ ad þ mu
ne vera j Himnenum/ j Himnarijke/ þan
gad sem Christur vijsar öllum Gudhr
æddum

æddum/Noguærū/ Fridsømum z þeim
sem Ofsokn lijda f Riettlætesins saker/ Matth 5
og seiger/Fagned og vered glader/ þad
skal ydr endurgollded verda j Himnenū.
Lijka eirnen vijsar S Pall oss j Himen 2 Cor 5
en þar hñ seiger/ Vier vitum/ad þegar
þetta vort jardneskt Hreyse forgeingur
þa faum vier eina adra Bygging af
Gude vppbygda/ þ Hws sm ecke er med
Hondū giort/ huort ad er eilijft j Him
nenum/ Og þui andvorpū vier z girn-
unst ad jklædast vorre Byggingu/ sm er
a Himnum/so ad vier finnunst klædder
og ecke nakter/ Þuiad a medan vier er
um j þessu Hreyse/þa forleinger oss/z
erum miøg þuingader/af þui vier vil-
dum feigen ecke nakter/helldr yfer klæd
der verda/vppa þ ad hid daudlega vpp
suelgest af Lijfenu/(þ er ad skilia/ Vi-
er villdum giarna j þessū Lijkama fa
eilyft Lijf) Enn hañ s oss byr til hins
sama/er sa Gud sem oss gieped hefr H
Anda j Pant. Item/J Paradijs vijsar Luc
Christur Ræningianū a Krossenū/ þad
 hefr

Phili 3 hepur ecke vered añad eñ himneſk Pa radijs/vm huoria S Pꝏll talar/ſeigan de/Vor vmgeingne(eda vort Heimele) er j Himnenū/huadan vier vꝏntū Frel

Joh. 14 ſarans Jeſu Christi. Og hia Johañe ſeiger hñ ſo/ J mijns Fodurs Hwſe er margur Samaſtadr. Snøgt ad ſeigia Heilog Ritning vijſ: oſſ til heilagra bu ſtada/ſem ad eilijpu hapa vered tilreid der øllum Guds Børnum. Þegar Ch ꝛiſtur porundrade ſig vppa Tru Hoþ

Matth. 8 dingians/ og kuadſt ecke hapa punded ſoddan Tru j Jſrael/þa ſagde hañ/ad þeir ſ ſoddā Tru hepdu/mundu marg er koma wr Auſtre og veſtre/ þad er/ Vr ølluni ꝏttum Jardarkringlunnar/ mūdu Riettruader koma/og ſitia mz A braham Jſaach og Jacob j Himnañā Rijke. Hier nepner Christur lioſlega þann rietta Stad/huar vier høpum þ eilijpa Lijped.

II

Hudrier þeir eru ſem eignaſt munu eilijpt Lijp?

J Pistlenum til Hebreos skrifar so Hebre 11
Postulen/ Aan Truareñar er omøgu-
legt Gude ad þocknast. Þuiad huør s̄
vill komast til Guds/ sa hlyfur ad trua
ad Gud sie/ og ad hann vilie giefa þm̄
laun s̄ hans leita. So seiger z Christ
ur hia Johañe. Þetta er hans vilie sm̄ Joh 6
mig sende/ ad huør sem sier Sonen og
truer a hañ/ sa skule hafa eilijft Lijf
og ieg vil vppvekia hañ a hinū sijdasta
Deige. Item/ Sañlega sañlega seige Joh 5
eg ydur/ Huør hañ heyrer mijn Ord og
truer a þann sem mig sende/ sa hefur
eilijft Lijf. Item/ Huør sem tru' a hū Joh 3
sk ecke f̄faraft/helldr hafa eilijft Lijf.
Og j sama Cap. stendr so/ Huør sem
truer a Sonē/ sa hefr eilijft Lijf. Sn- Matth. 7
ogt ad seigia/ Eilijft Lijf verdr ecke ve-
itt nie giefed øllū þeim sem kalla Her
ra Herra/ helldur þeim sem giora Gu-
ds Vilia a Himnum.

IIII

Huort Gagn og huor Giæde ad ei-
lyfu Lijfe mune fylgia.

Enn po mannleg Skynseme kunne ei ad
1 Cor skilia pad sem S. Pall talar/ad huor
2 ke hafe pad Auga sied/og ecke Eyra
heyrt/ og ecke sie pad j nockurs Mans
(Hug nie) hiarta komed sem Gud hefr
tilbwed handa peim sem hann elska/ Po
talar heilog Ritning par nockud vm.
Joh 1 Fyrst seiger Christur/ ad pr skule ha
16 fa eilijfan Fognud/huorn eingen kun
Luc ne fra peim ad taka. 2 Pau næst seig
13. er Christur/ad peir skule vera j Guds
Rijke/par peir ogudlegu vtrekner verda
j ystu Myrkr huar ed vera mun Op og
Tannagnystrã/ og sia padan Abrahã
Isaach og Jacob og alla Spamenn og
Guds Vtvalda j Guds rijke. 3 Ept
Matth. Vpprisuna skulu peir verda lijker Gu
22 ds heilogum Einglum / sem Christur
Joh kienner j Gudspiallenu. 4. Peir mu
17 nu vera hia Christo/og sia hans Tign
og Maiestatis Dyrdarvelld e/sem honum
Matth. er gefed af sijnum himneska Fodr. 5
13 Pa munu Vtualder vera j Birtu og j
Liose/og skijna so sem Solen j Fra Fod
urs

urs Rÿke. ♂ Þeir munu vera heilager
so sem Gud er/so sem Johanner skrif" 1 Joh 3
Vier erum all" Guds Børn/eñ þad er
eñ ecke openbert orded/huad vier munū
verda/Eñ þad vitum vier/ad þegar hñ
birtest/þa munum vier verda hønū lÿk
er/Þuiad vier munum sia hñ so s hñ er
Vier munum þa verda jklædder hÿtum
Skruda/sem S. Johañes seiger/Þeir Apoc 3
munu gāga m mier j huÿtū klædū(seig/
er Gud) þuiad þeir eru þess verduger.
Vm þeirra huÿtan Klædnad tal" Jo/
hañes j siotta siøunda og niunda Cap.
Þetta er sú rietta Bruduren/vm huør/
ia S. Pall talar/og huøria hñ mein Eph 5
ar/sem ecke heþur Fleckan eda hrucku/
eda nockud soddañ/helldr er hun ostraþ
þanleg og eiñ dyrdarlegr Søþnudr. 7
Eingen Daude mū þar vera/ ei Sorg Apoc 12
Pÿsl nie Pÿna nockr/Dioþullenn med
øllum sÿnum Lidum z Limū/ valldr og
Vielum/ mun þar ongua Magt haþa
epter þui sem skriþad stendr/Sa gam/
le Dreke og Hoggormur sem er Dioþ
 uli

20 ull og Andskote/vard bunden og kastad
ur j Apgrunnen. Þetta meinar og S.
Rom Pall þar hn̄ seiger/ Gud mū jn̄an ska⸗
16 ms troda Sathan nidr vnder ydar Fæt⸗
ur/huad hn̄ og skripar til þeirra j Cor⸗
inthio/seigande/Dauden er vpsuelgdr j
1 Cor Sigur. 8 Ad sÿdøstu munu Vtvalder
15 verda lÿker Christo/so sem Postulenn
phil kieñer oss/seigande/Hañ mun porklara
3 vora panyta Lÿkane/so þeir verde lÿk⸗
1 Cor er hn̄s Forklærudū Lÿkama. Þa mūu
15 þeir hapa himneska Lÿkame z andlegt
Lÿp sem S Pall kieñer. Ap þÿsu meig
um vier merkia og læra/huørsu gott z
gagnlegt eilÿpt Lÿp er.

Ender og Nidurlag Christeleg rar Truarjatningar

Vier høpum nu heyrt þessar tolp
Truarennar greiner og þeirra Vtskyr
ing/z ap þm lært ad Gud pad' z Gud
sonur og Gud heilagur Ande sie þriar
adskildar Personur. Eñ hier ber oss at
giæta vel ad og grandvarlega/ad hapa
eck

ecke nøckra ranga Meining vm Gud/
z hvxa ad þar sie þrÿr sūdurgreinder z
adskilāleger Guder. Helldr eigum vier
ad læra aþ heilagre Ritningu þad/ ad
eiñ er Gud alleinasta/ Þo eru þriar sier
legar z adskildar Persoñr Guddomsins.
Þetta ber oss ad vita z trua/ jafa z mz
kieña /epter þeim Nattꝛe sem Gud heþr
sialþur sig j siñu Orde openberad/ Eñ
epter mañlegre Skynseme er omøgule
gt og dærlegt hier vm ad ransaka eda
disputera. Helldr eigum vier Gud riet-
telega ad þeckia/og hañ ad loþa z dyr
ka/þad veiter og gieþr eilÿþt Lÿþ/so s̄
seiger j Gudspiallenu / Þetta er eilÿþt
Lÿþ ad Meñ þecke þig ad vera sañan Joh. 17
Gud/z þañ þu vtsender Jesū Christū.
Ad Gud sie alleina eiñ/þ̄ ødr noglega
bevÿsad og satt giort. J gamla Testa
mentenu talar so Moyses til Jsraels Deut. 6
sona/ Heyrdu Jsrael/ Drottē þiñ Gud
er eiñ einasta Gud. Slÿkt hid samā mz
kieñer Dauid/seigande/ Huør er Gud z Psalm. 18
Frelsare vtā vor Gud ? Og þ̄ muñ E-
 skie

Esa saie Spamãs talar Gud so/Fyr' mig
43 var eingen Gud/og epter mig skal eing
en vera. Jeg jeg er Drotten/ Og þar
er eingen Frelsare nema jeg. Og j nyia
1 Cor Testamentenu skrifar S. Pall/Ein-
8. genn er Gud nema einn/ Og þo ad
þar se nockrer sem Guder kallast/ huø
rt þad er a Himnũ eda a Jorduñe(med
1 Tim þui ad marg' eru Guder z marg' Dr-
2 ottnar(þa høfũ vier þo ecke nema eiñ
Gud og Fødur. Item/ til Timotheum
Eiñ er Gud/z eiñ er mealgãgare/z c.
Enn huør þesse Gud er/þar vm hø
fum vier fulla Skyring j fyrsta Bod-
orde/So og lijka j fyrstu Grein Postu
legrar Truarjatningar. Þesse Gud he
fr opfsinnis lated merkia/ ad þar eru
fleire Personr j Guddomenum enn ein.
Og lijka so sem þessar postulegar Tru
ar greiner kienna oss/ad j guddomenum
se þriar Personr/Gud Fader/Guds so
nr/Gud heilagr Ande/ so eru þær j sañ
Gen leika. Vier lesum j Bok Spekennar/
1 ad Gud hafe sagt/Latiũ oss giøra mañ
enn

en epter vorre Mynd og Lijkingu/ þar
verdr talad vm fleire guddomsins Per
sonr eñ eina. Item/ Þegr Syner Noa
toku sier f ad byggia Babilons Turn/
þa mællte Gud/ Lætū oss fara ofā ad Gen
hindra þra Erfide/ Aff þessum Ordū 11
ma skilia ad Gud talr j fleirum Perso
num enn eiñe. Eiñglaña Lofsaunguř Esa
hia Spamannenum Esaia/ og j Op 6
enbering Bokeñe hins H Johannis/ Apoc 10
Siest liosłega ad skilia þreñing Perso 4
naña/þuiad þr seigia þrysuar/Heilagr
Heilagr/Heilagr/Eñ þar þeir seigia
Drotten Zebaoth/þar merkiest þr Ein
ing Guddōsins. J gāla Testamentenu
heśr su fyrsta Personā margfalldlega
talad vm siñ son Christū/ vid Moysen
Dauid z Spameñena. Christr j Gud
spiallenu talr margt vm Fodurenn og
heilagan Anda. Somuleidis hefr H. 20
Ande margt og myked talad f Munn
Postulaña/vm Gud Fodr og Guds son
Herran Jesum Christum.
Ad þesse Gud er þreñr j Personū/

Þad meigum vier læra j Gudspiallenu
Matth. bæde þegar Jesus var skijrdr/ og so lij-
3 ka þa hn̄ ꝼorklaradest a Fiallenu Tha
17 Mar 1 bor. Þui þar talade Gud Fad' oꝼā aꝼ
Luc 3 Himnum/og sagde/ þesse er Son miñ
1 Pet elskulegur. Enn j Skijrneñe skiede su
1 liosasta Opinberan þriggia Persōaña
Þar kallar Faderen aꝼ Himnum/ Þar
stendr Sonuren og lætur skijra sig/ Hei
lagr Ande kiemur þar yꝼer Christum
j mynd eiñrar Dwꝼu. J Naꝼne þess-
ara þriggia Personaña/ bydr Christur
ad skijra alla Meñ/ Og a þim Personū
er su heilaga Skijrn grundvøllud/ þar
Matth. hn̄ sagde til siña Læresneina/ Fared vt
28 og prediked Euangelium/ og skijred j
naꝼne Fødurs z Sonar z heilags An
da. J þenna Mata loꝼar og dyrkar
christeleg Kirkia Gud heilaga Þrenn-
ing j þremur Personum/og seiger/ Glo-
ria Patri/ z c. Dyrd sie Gude ꝼødr Dy
rd sie Guds Syne/ Dyrd sie þeim Hei-
laga Anda/medkieñande þar med/ ad
þessar þriar Personur eru ein og søñ
gudd

eindomleg Essentia og Vera / enn þo
þriar sundurgreindar Persónur/og eru
eins eilijfar/eins Almattugar/og öllū
Hlutum eins rädāde/þar fyrer eiga all
er Meñ þar ad lofa og dyrka/og þeim
ad þiona/ epter sialfs Guds eigenlegre
Openberan.

Vier eigum og ad verda aminter/
a þad/ad trua fullkomlega öllu þui sē
fram̄ er sett j þessum Truarenn' grein
um/Og hugleida huørn Skada z hui-
lijka fordiörfun Vantruen hefr giört
mørgum Mønnum/huørsu Gud straff
fade heilan Heimen og foreydde hann
vegna Vantruar og ogudlegs Athæf
is/med Vatsflodenu/epter sijnū Riett Gen 7
lætis dome. Sømuleidis søckte hñ Bor 19
gum Sodoma z Gomara med Ellde z
Breñesteine/vegna Vantru' z Synda
Moyses einka Vinur Guds/ sa s̄ tal-
ade vid Gud/og so mørg Kraptaverk
z Stormerke giørde af Guds Krapte/
fieck þad Strafff f̄ sijna Vantru/ad Num
hñ matte ecke ganga jnn j þad f̄heitna 11

Deu Land sem Gud hafde lofad ad giefa
3 Abraham Jsaach og Jacob. Kuinna
Gen Loth villde ecke trua Eigelsins Ordum
19 þar ꝥ vard hū ad Salltsteine. So hef
ur Gud straffad Borgena Jerusalem
ꝥ hennar Vantru og ohlydne/ ad hū vill
de ecke þeckia hennar Vitiunartijma/og
Luc hyra vm hvad til hñar Fridar heyrde.
19 Eins lijka straffade Gud Zachariam
Luc 1 mz mallleyse/ ꝥ ꝥ hū trude ecke Eingel
sins Ordum. S. Thomas var j storū
Joh Salarhaska vegna sinnar Vantruar/
20 hefde Christr ecke hialpad hm̄ til Tru
arennar. Þar ꝥ er huoriū z einū Man
ne radlegt/ ad jata ꝥ Gude sijna Synd
og Seckt/ sem oss hefur nu kient vered j
Vtleggingu Bodordanna. Þar næst ad
hafa sanna og stadfasta Tru / epter
Greinum þessarar Truarjatning"/ Og
10 sijdan ad jnnplyia til Guds Godgirnd-
ar og giæsku/ og girnast af hm̄ Nad z
Myskun z Saluhialp/ j Guds syne vo
rum Frelsara Jesu Christo/ so ad vier
med þeim Vantruodu verdū ecke straf
fader

þader/bæde þessa Heims z añars. Þui
ad fullkomlega kiem̄ Guds reide yfer
oll Børn Vantruareñar/sem S Pall Eph
lioslega vottar. Þar þ liggr stor magt 5
a/ad vier skickum oss so sem Rietchrist-
nū og Guds børnum hæfer/so sem S.
Pall kieñer og amiñer/ og afleggium Rom
Verken Myrkrañа/ og klædū oss Her- 13
klædum Liossins/ so ad vier gøngū sid-
samlega so sem a Deige/ecke ı Ofate
eda Ofdryckium/ecke ı Legukofum og
Munadliife/ecke j Þrætū z Ofundsy-
ke/helldr ıklædunst Drottne Jesu/z ræ
kiū Holldsed/þo so ad þ fremie ecke sijn
ar girnder. Og verum miñuger þeirra-
Orda/sem S. Pall talar i ødrū stad/
Ad allt huad skrifad er/þad sie skrifad Rom
oss til Lærdoms/ so ad vier þ Þolenmæ- 15
de z huggū Ritningaña hefdū voneña.
Hier viliū vier nu enda þissa Truarjat-
ning med Ordū S Peturs þar hñ sag Act
de/Vier truū/ad vier verdū Sælu 15
holpner/fyrer Nad Drottens
vors Jesu Christi.

Drottenleg

Pridie Höfud-

partur vors Catechismi Lær-
doms er drottenleg Bæn/ huøria Gud-
spiallamennerner haßa skrißad

Matth. 6 Luc 11

Hun hlyder so

Fader vor sem ert a Himn
um. Helgest þitt Naßn. Til
kome þitt Rijke. Verde þinn
vilie

Vilie so a Jørdu sem a Himne. Gieþ oss j Dag vort daglegt Braud. Fyrergieþ oss Skullder vorar / so sem vier þyrergieþū vorū Skulldunautū. Og eige leid þu oss j Freistne. Helldur þrelsa oss þra Illu/ Þuiad þitt er Rijked / et cc.

Enn atthugz Gud veit best huørs vier þurþum/og myklu betur enn vier kuñum ad bidia/Þo vill hann ad vier skulum haþa vit a þui/huad oss vā tar/og a huøriu oss liggur. Og vppa þ vier ecke skulum bidia alleinasta j Hug anum/helldz med Muñenū/og mz naþne akueda þad vier girnunst/ sie þ lijka legt eda andlegt/ so ad vier mættū helldz vppvekiast til jduglegrar Gudrækne og Godþyse/ og ad vor Bæn verde þess helldur stødug/og sie ecke Muñþlapur/

 eda

eda ſem helmſkra Maria muñgiaflur. Enn ſo ad vor Bæn verde þui helld ur ſkiælleg og ſkickanleg/ þa hefur vor Drotten Jeſus ſialfr ſamſett þeſſa dyrmæta Bæn/ FADER Vor/ ſ̄ er miøg ſtuttord/ eñ hefr þo jnne ad hallda allt þ̄ ſ̄ oſſ er naudſynlegt ad bidia/ Gude til Lofs og dyrdar/ eñ oſſ Møñuñ̄ er gagnlegt fyrer Lijf og Sæl. Moyſes/ Daniel/ Spamenner og marger heilager hafa j ſijnum Motgange og Naudſynium giørt ſijnar Bæner/ med ſtorre aluøru og af Hiarta/ Eñ eingen þeirra Bæna er ſo krøptug ſ̄ þeſſe/ Þuiad hun er (til ad jafna) ſo ſ̄ Solen a Himnum/ huør ed med ſijnum Lioma og Krapte dyrmætum yfergeingr allar adrar Planetur og Stiørnr/ ſo geingr þeſſe Christi Bæn yfer Bæner allra annara Heilagra. Og er þad eingen vndr/ þuiad þeſſe Jeſus ſem hana hefr diktad z ſamſett/ er ſa beſte Theologus z himneſkr Doctor ſm̄ beſt þecker Hiarta Guds/ og hellſt veit vora Eymd og

neyd

neyd. Eñ ædr eñ jeg tek til ad vtskyra þessar Bæner / þa vil eg koma vid þær hellstu z fierleguſtu Greiner/ſem heyra til riettchriſtenne aluarlegre Bæn/ Þar næſt ſkulu Bæner nar epterþylgia/ med ſijnum Vtſkyringum og Lærdomum.

1 Fyrſt/ Quad ein riettchriſteleg og gudleg Bæn er.

2 Þar næſt/ Quørſu margþolld hū er

3 Sijdan/ Quar þ vier eigū ad bidia.

4 Þa enn/ Quørn vier eigum ad akalla og tilbidia.

5 Framveigis/ Nær/ a huøriuin Tij ma vier eigum ad bidia.

6 Item/ J huørium ſtad vier eigum ad giøra Bænena.

7 Þa þar næſt/ Quørnen Madur ſk vera ſkickadur ſem riettelega vill giøra ſijna Bæn.

8 Ecke ſijdur/ Quad Bænena kann ad þorhindra.

9 Þa enn þad/ Eþ Gud bænheyrer oſſ ecke jaþnſnart/þegar vier bidium Quad vier ſkulū þa huxa/og huar nu

vier eigum þa ad hugga oſſ.

10 So z lÿka/Vm huad vier eigum ad bidia.

11 Þa vm ſÿder/ Fyrer huørn/ eda j huørs Nafne vier ſkulum bidia.

12 Ad ſÿdøſtu/ Huort vier munū ver da bænheyrder/þo vier bidium.

Fyrſta Greinen

Huad er Chriſteleg Bæn ?

Hun er ecke annad eñ Samtal chri
ſtens Mans vid Gud/ j huøriu Samta
le hann bidr Gud kurt ad taka makleg
gielld giørdra Synda/og ſetur fram ꝥ
Gud ſÿna Þørf og naudſyn/z bidr hn̄
vm Hielp og hiaſtod/ og þackar hønū
ꝥ alla Velgiørninga/andlega z lÿkam
lega. Soddan Bæn er ecke kōen j Mū
ſins ordalage alleina/ helldr myklu fra
mar j Root og þele Hiartans. Þad la
rum vier af dæme Moyſis/Vier leſum
þegar hañ med øllu Iſraels Folke var
Exod 14 ſtaddur j ſtorre Neyd/og myklum Lÿfs
haſka/a mille tueggia fialla/hafande
Sioen ꝥ franan ſig/eñ Ovina her ept
er

er ſier/ ſo ecke var nockr ſtadr ad flyia
þa hoof hañ ſijn Augu til Himens/ eñ
hñs Varer ſa eingen hræraſt/ og ecke
heyrde nockur hañ Ord tala/ þo ſagde
Gud ſo/ Moyſes/ þui hroopar þu til mijn.
Su berſynduga Konā kallade ecke hatt
helldr griet hun/ og vætte Fætur Jeſu
med ſijnum Tarum/ þurkande þa med
ſijnum Hærlockum/ miñtiſt vid þa/ og
ſmurde þær mz dyrmætum Smyrſlum.

II

Hvørſu margfølld/ eda marghattud Bænenn er ?

S. Pall j Piſtlenum til Timothe- 1 Tim
um/ giør fiora Bænahætte/ Fyrſt nef- 2
ner hñ Afbeidne/ þar Madr bidr j gie- I
gn þui ſem jllt er/ ſem er Synd z Dau
de/ og allar adrar Eymder og hørmun-
gar/ ſo ſem þegar S Pall bad/ ad Ein
geil Andſkotans ſkyllde fra ſier vikia. 2 Cor 12
Añan Bænahatt kallar hñ einfallde II
ga Bæn eda bon/ þegar Madur bidur
Gud vm þad nockud ſm̃ hñ girneſt/ ſie
þad andlegt eda lijkālegt. Þridie Bæ III

Exod 17 nauðþurftur er sa/þeg^r Maðr bidr þ^t ødrū
sem að eru siuker eda sarer/eda stadder
Gen 16 eru j einhuørium Boda eda haska/So
bad Abrahā þ^t þeim j Sodoma/ꝛ Moy
ses þ^t Jsraels sonum/Kanuerska kuiñan
þyrer siñe Dottur/Hundraðzhøþdingen
IIII þ^t siñum Þienara. Fiorda slags Bæn
kallar hñ þackargiørd/þeg^r vier þæck
um Gude/loþum og dyrkum hñ þ^t siña
Velgiørninga Hialp og hiastod s haū
heþr oss veitt. III
Huar þyrer vier eigum ad bidia ?
I Fyrst eigum vier ad bidia þess vegna
Psalm 50 ad Gud heþr oss þad skipad ꝛ boded/þa
hañ so talat þyrer Muñ Dauids/ Þu
Joh 16 skallt akalla mig. Og sialþr Christur
bydr oss ad bidia j siñu Naþne/Og mz
mørgum liosum Ordum og epterliӯking
Luc 11 um amiñer hñ oss alluñda ad bidia/seig
ande/Bidied/og þad skal ydr vda veitt
beried a/ og þ^t ydur skal vera vpploked.
Luc 18 Og hia Lucas setur hñ þram eitt Dæ-
me vm ranglatan Domara ꝛ eina Eck
iu/og vӯdar annarstadar bydr hñ oss ad
vaka

vaka og bidia. So amiñer off S Pall Timo
ad vier hellst þyr alla Nute þram sku 2
lum bidia. Og til Romueria skriþ hñ Rom
so/ Vered stadþaster j Bænenne. 12
Þar næst eigum vier þyrd þa Grein II
ad bidia/ad Gud er milldr og myskuñsar
til ad Bænheyra alla þa sm hñ akalla
og tilbidia/so sem hñ heþur loþad j þyr Psalm
erþaräde Psalme/seigade/Jeg vil þrel 50
sa þig. Og j ødrum Stad/ Nalægr er
Drotten ad hialpa þeim sem hañ akal
la j Sañleika. Slijkt hid sama seiger
H Ande þ Munn Spamañsins/ Nuør Joel
hañ akallar Naþned Drottens/ sa skal 2
vera holpen. Og eñ skriþar S Johañ Joh
es/ Eþ vier bidium vm nockud/þa vitū 5
vier ad vier þaum vora Bon/s vier bid
ium vm/Og til Romveria stendr skriþ Rom
ad/ Eiñ er Drotten allra/rijkr vt yþer 10
øllum þeim sem hañ akalla.
Þridia Grein sem off skal vpphuet III
ia til Bænareñar er þsse/mz þui Christ
ur er sitiande til Guds hægre Handar
og er þar vor Arnadarmadur og Med-

algangare/ þa meigum vier og eigum
i þullu þrelſe ad ganga fram̃ og bidia.
Hebre ſo ſem Poſtulen ſeiger/ Hañ kañ alltijd
7 ad giøra þa hiolpna ſem koma til Gu-
ds fyrer hñ/ og hñ lifer alltijd z biduř
Rom fyrer þeim. Og S. Pall ſkrifar ſo/
8 Pier hafed ecke medteked Prældomsan
da/ ſo pier þurfed ad vera hrædder vm
ydr ad nyiu/ Helldr hafe þier medteked
ſonarlegan Anda/ fyr̃ huørn vier køll
Galat um Abba/ elſkulege Fad̃. Og til Ga
4 latas/ Epter þui þier erud nu Børn/
þa hefr Gud ſent Anda ſijns Sonar
ydar Hiørtu ſem kallar Abba/ Kiari
ans Fader.

IIII Su fiorda Grein er þeſſe/ Mz þui
vier erũ af Gude ſetter og ſkickader til
Apocal. þeſſ/ ad vera hans Kieñemeñ/ ſo ſ̃ ſkrif
1/5 ad ſtendur/ Hañ þuode oſſ mz ſijnu Blo
1 Pet. de/ z giørde oſſ ad Kongũ z Kieñemøñ-
2 um fyrer Gude ſijnũ Fødr. Og S Pe
tur ſeiger/ Pier erud ſa konũglege Kien
nemañſkapuren/ þ H Folked/ Þar fyr̃
lijka ſo ſem Preſta embætted var ad bi-

ta z oþþra j Mysterenu/ so hæþer oss ð Christner erum/ alla tijma ad þæra Gu de þoorner Vara vorra/ þ er/ ad akalla og tilbidia Gud.

J þimta maata eigum vier ad læta vorar þreyngiande Naudsyniar amiña oss/ og koma oss til Bæna akallsins/ sm̃ S. Pall kieñer/ Bidied jduglega/ j øll um Naudsyniū/ med Bænū z Amiñin gum j Andanum. Og ad sønnu liggur magt a slijku/ þuiad eingen Madur a Jørdune er sa/ ad ecke haþe nockurn Kross og motgang/ Þar þyrer þarþ hu or Madr vid Guds Hialpar z huggun ar. Þess vegna bydr S. Pall oss/ ad bidia Gud vaþlatanlega. Og til Rom veria skriþr hñ/ Hialped til j ydrū Bæ num/ ad bidia þ mier til Guds/ so ad eg þrelsadr verde þra Vantruudū ð eru a Gydingalande/ z cf. Huor magt oss lig gr a ad giøra vorr Bæner jmote Dioþ lenum/ þad kienner oss S Petur/ seigan de/ Ad hñ gange vm kring sem grenian da Leon/ og leite ad þeim ð hñ kuñe ad

V

Eph 6

1 Thess. 5

Rom 15

1 Pet 5

 suelgia

Jacob suelgia. S Jacob skrifar so/ Pier haþ
4 ed ecke / aþ þui þier bidied ecke/ Pier
bidied og þaed ecke/ Pt þier bidied jlla.
Aþ þessu lærū vier/ ad oss byriar j øllū
vorum Motgange/ Gud ad bidia og a
hann ad kalla.
VI Ad sijdøstu eru Epterdæme heilagra
sem oss kiena ad bidia/og vpphuetia oss
Luc til Bænaakallsins. Sialþur Christur
22 bad sin Himneska Fødr j Alldengarden
Marc um/og stendr j Gudspiallenu/ ad hann
6 haþe vered a Bæn alla Nott j giegnū/.
Dan So badst Daniel þyr j Leonagrøþeñe
6 Moyses/Dauid/Josaphat giørdu ætijd
sijnar Bæner til Guds/þegar þeim lá
a. So haþa alla tijma giørt þeir heilø
gu Forþedr og Spæmeñ/og aller Gud
hrædder/ og Gud heþur þeim hialpad/
Soddan Dæmum eigum vier ad þylg-
ia/og aþ þeim ad læra/ ad akalla og
bidia Gud jduglega.

Fiorda Greinen.

Huórn vier skulum tilbidia + akalla?
Pegar Satā þreistade Guds sonar/
synan

synande honum øll rijke Veralldarenar Matth. 4
og þeirra Dyrd/ þa sagde hn/ Allt þtta
vil eg giefa þier/ ef þu fellr fram og
tilbidr mig. Þa suarade Jesus/ z sagde
Þu skallt tilbidia Drotten Gud þin/ z
þiona honum einum. Hier kienner Ch-
ristur oss ad allt Bæna akall og øll lof
giørd heyre almættuguin Gude til/ enn
enguum ødrū/ so sem Gud talar fyrer
Munn Dauids seigande/ Akalla mig j Psalm 50
þijnum Motgānge/ z jeg vil frelsa þig
z þu skallt prijsa mig. Þar fyrer kienn
er oss Christur j þessare Bæn/ þad vier
j øllum Motgange og mannraunū eigū
ad leita Guds vors himneska Fødurs/
hn̄ hefr Matt og valld ad hialpa oss/
hann hefr so asett og skickad/ ad Bæner
fra christnu og fra Fatæku og aumu
skule koma fyrer sig/ so s̄ Eingell Gu
ds sagde vid Tobiam/ Þa þu grietst so Tob 12
heiftlega z badst fyrer/ z stodst vpp fra
þine Maltijd/ z grefstrad' dauda Menn
z geymd' Lijk fra j þijnu Huse/ og jar
dader þa vm Nætur/ þa flutta eg Bæ

ner þijnar þyrer Drottenn

Gud veit og best j huørn mata og huørnen hañ vill hialpa oss/ so sem hñ
Esa 45 seiger hia Spamannenū/Jeg er Gud sem ydur þrelsar/eñ eingen añar. Þar þyrer lijka so sem vier ecke eigum ad set ia Tru eda traust til nøckurs Eingels eda nøckurs añars aþ Heiløgū/ so ber oss ecke helldr þa ad akalla/eda nøckr
Rom 10 Hialpar til Þra ad leita/Helldr alleina til Guds/so sem skriþad stendr/Huør s akallar naþned DRottins/sa skal Sa luholpen verda. Vier lesum/ad S Jo
Apoc 19 hañes villde tilbidia Eingelē/Eñ Eingellen villde ecke loþa henū Þ/z sagde/ Sia til þu giører þad ecke/Jeg er þiñ Sampion/ og þeirra sem haþa Vitnisburd Jesu/tilbid þu Gud.

Fimta Greinen
Nær/eda a huórium tijma Menn skulu bidia?

Mz þui ad Bænen skal ecke skie/aþ Munienum alleinasta/helldr aþ Hiartanu/þa er eingen tijme helldur añar eñ

annar tilsettur nær vier skulum bidia/ Tijmen seiger sialfr til þess. Vier erū stundum glader/stundum gratande/stūd um geingr med/stundū mote/Tijmen er ad eta og drecka/Tijme ad standa vpp og leggiast nidr. Allt þetta aminner sig sialft/epter þui sem Tijmen fellr. Þar fyrer aminner oss S. Paall/ad bidia æ tijd og vaflaꝛtanlega. So hafa þr hei løgu giort/ Enn þo hafa þr teked til þss stundum sierlegan tijma ad bidiast f̄ so sem giørde Daniel/ þa hañ fiell a Knie og bad Gud jñelega med Lofgiø rd z þackláte/þrysuar a huøriū Deige Eins hefr Dauid giort og fleire adr

1 Tess 5

Dan 6

Og þo ad vier høfum ecke alla Tijma sulla Orsøk eda þørf til ad bidia/ eda giettū ei alla Daga a Bænū leiged/þa er þo tilheyrelegt og somasálegt/ad hu ør Madur christen vtuelie sier Stund og stad ad giøra Bæn daglega.

Siøtta greinen.

J huørium stad Bænen eige ad skie?

Gud lofade j gamla Testamentenu

Exod ad giefa christelegre Kirkiu Andsuar
25 af Nædarstolnum j Jerusalems must-
2 Paral ere. Þar fyrer sagde Josaphat Kong
20 ur so j sine Bæn. Og þeir hafa bygt
þier þar jnne eirn Helgedom þijnu Naf
ne/og so sagt/ Nær ad nockur Olucka
Suerd/Plaaga eda Drepsott kiemr yf-
ver oss/þa skylldum vier standa j þessu hws
se fyrer þier(þuiad þitt Nafn er j þissu hu
se)og kalla til þijn j vorre Neyd/ þa
vilier þu bænheyra z hialpa oss. Chri
stur kallar z sialfur vm Jerusalems must
Matth. ere/ad þad sie Bænahws/ enn þier hafe
22 giørt þad ad Spillvirkiabæle. Og þegar
Matth. hann sa Hræsne augnaskalkana/sem fiel
6 lu a Knie j Samkunduhwsum/a Hornum
gatna og Strætum/ og badust fyrer/so
þeir yrdu seder af Folkenu/ þa sagde
hann/ad þeir hefde vttekid sijn Laun. Sijd
an kienner hann sijnum Læresueinum/ huar þeir
skule bidia/og seiger/Þegar þu bidr/þa
gack jnn j Suefnhus þitt/ z lat aptur
Dyrnar/og bid þinn Fødr Heimuglega
og þinn Fader sem sier þad heimuglegt
er

er/ſkal giallda þier þ opinberlega. S.
Paall ſkrifar ſo/ Jeg vil ad Meñ bidie
allſtadar. Og vid Samuerſku konuna 1 Tim 4
talar ſo Chriſtur/ Tru þu mier/ ſa tij
me mun koma/ ad þier munud huørke- Joh 4
bidia Føðurē a þſſu Fialle/ z ecke hell
dur j Jeruſalem. Af øllu þeſſu meig-
um vier læra/ pad vier chriſtner Menn
erū ecke bundner vid nockurn Stol eda
ſtad/ huørke vid Jeruſalē nie Rō/ helldz 10
eigum vier ad giøra vorar Bæn* jſtā
Kirkiu z vtan/ a Akre z Eing/ a Sio
og Lande/ wte og jñe/ huar vier erū ſtad
der, So bad Daniel til Guds j Leona- Dan 6
grøfeñe/ z vard frelſadur. Jonas bad- Jon 2
j Hualfiſkſins maga. Ezechias Kon- 4 Reg 20
gr bad a ſiñe Sottarſæng/ ſnere ſier til
Veggiar/ bad gratande/ og vard bæn-
heyrdr. Poſtularner hroopudu a Chriſt Matth 8
um j Skipenu/ og bædu hā ad hialpa
ſier/ og hañ ſtillte Stormen og Sioen.

VII

Huórnen ſa ſkule vera ſkickadur
ſem Gud vill riettelega bidia?

1 Sa sem Gud vill akalla/hañ skal fyrst jata og medkienna sijna Synd og
Luc overdugleika/þ Guds Auglite/ so ſ giø
18. rde Tollheimtumaduren j Musterenu/
þa hñ þorde ecke ad lypta sijnū Augū til Himins/helldur barde sig a briost z
Eph sagde/Gud vertu mier syndugum nad⸗
2 ugr. 2 Þar næst skal hañ jdka sig j øll
um godum Verkū/til huørra vier erum
aß Gude skapader. Þo skulum vier sia
vid þui/ ad metna oss eda stæra oss þar
aß/so ſ giørde Phariscaren/sa sier hro
sade aß Føstum og ølmøsugiørdum /
Helldr skulum vier hyga vm huad Chri
Matth. stus seiger/Þo þier giøred allt huad yd
21 ur er boded/þa seiged/Vier erum onyt
Þrælar/vier giørdum þad vor Skyllda
baud. 3 Þar næst skal hañ haßa stødu.
ga og stadfasta Tru til Guds/ſ Chri
stur kieñer oss þar hñ seiger/Allt huad
þier bidied vm j ydare Bæn/eß ad þier
Jacob trued/þa skal ydr þad veitast. S Ja⸗
1 cob skrifar so/Huør sem vill bidia/hañ
bidie j Trunne og eße ecke/Þui huør ſ

ek

ët épadz/hñ er sem bylgia Sioar/su af
Vinde verdur drifenn z vppuægd/Þuk
lijkur Madur huxe ecke ad hañ mune
neckud af Gude ødlast. 4 Ad siidøstu
Kienner oss S Pétur/ad þeir sem vilia 1 Pet
bidia Gud/skule vera skickanleiger/spar 4
neyter/ og yfer alla Nlute fram hafa
breñanda Kiærleika jñbyrdis.

Vm Sidu z Lijkamans hegdã þrá
sem giort hafa siinar Bæner/lesū vier
þad/ad sumer hafa falled a knie/so s̃ Dan
Daniel/z Herran Christur j Grasgar 4 Luc
denum. S. Pæll seigest og beygia siin 22
Knie/fyrer Fødur vors Drottens Jesu Eph
Christi. Moyses j siinu Bænaakalle 3 Exod
hiellt vpp siinum hædum Nørdū. So 17
giorde og lijka Salomon Kongz/þa hñ 3 Reg
vijgde Musdtered þad hñ hafde smijda 8
læted. Sialfur Jesus fiell fram a sijna Matth
Asionu til Jardar/þa hañ badst f/ 29
j Alldengardenum. Kongurenn j Niniue Jon 3.
lagde af siin Purpura klæde/vafde 4
sig j Seck/og sette sig j Mollo eda øsku
og giorde so siina Bæn. Kongz j Sa-

 maria

4 Reg. maria reiþ ſijn Klæde/ vegna þeirrar
6 Eymdar og hørmungar ſem hañ ſa og
heyrde ad var j Borgeñe/þegar Forelldrarner atu ſijn eigen Børn vegna hũgurs/þa ſau aller ad hñ haþde Seck næſt Klæda. Þañen haþa nu Guds vtvalder haþt ymiſlegar hegdaner/þa þr ha þa Gud akallad. Enn j ſtuttu Maale er þetta meiningen/ad huør hñ vill riettelega bidia/og verda bænheyrdr/hann ſkal ecke alleinaſta Kriupa nidur a ſijn Knie þ Gude/eda lypta vpp ſijnũ høndum/helldr akalla og bidia j Andanũ/
Þad er aþ øllu Hiarta/ ſo ſem Dauid
Pſalm 25 ſeiger/Til þijn Drottẽ vpphe þ eg Saal
mijna. Attunda Greinen

Huad Bænena þorhindrar

Enn þo allar Synder allt Ranglæte og ogudlegt Athæþe þorhindre chriſtins Mañs Bæn og akall/þa tilteke þo heiløg Ritning nockrar ſierlegar Synder/vegna huørra Gud vill ecke Bænheyra oſſ/eþ ad vier drygiũ þær. 1 Hin þyrſta aþ þeſſum Syndum er hun/ vm

huoria S. Petur talar/ seigande/ Gud 1 Pet. 5
stendur j mote þin Dramblatu/ eñ lijte-
latum veiter hñ Nad og myskun. Þar
þ eiga aller meñ ad pordast Dramb og
Metnad þr sm Gud vilia riettelega bid
ia. 2 Su øñur Synd sm Bænena hin
drar er hardwd z Myskñatleyse. Vm
þessa Synd talar Jacob seigãde/ Mysk Jacob 2
unarlausan dom mun sa pa/ sem øng-
ua Myskun syner. Og lijka seiger Sa Proverb 20
lomon/ Huør sijn Eyru byrger vid kall
hins patæka/ sa mun kalla og ecke vda
bænheyrdr. 3 Su þridia Synd s Bæn
ena hindrar/ er Balld og oprijke/ huar
vm Spamadurẽ so talar/ Þo þier bid Esa 1
ied margpalldlega/ þa vil eg ecke bæn-
heyra ydr/ þt ydar Hendr eru pullar ap
Blode/ þ er Balld z oprijke/ Fiedratt-
ur og Peningã plogur/ þegar þeir rijku
plæga og plægia þa vndergiepnu/ z vt 20
suga þrra Blod og Sueita. 4 Fiorda
Synd er Reide og opund/ þegar Mad
ur vill ecke ap Hiarta þgiepa Naungã
um hñs Misgiørder/ so sm skripad sten
 dr

Matth. dur/So mun miñ himneskr Fader giøra vid ydur/eþ þier þyrgieþed ecke aþ Ni
18 arta huør ødrum hans Misgiørder.
1 Tim 2 Vm þetta talar og S. Pall/z seiger ad vier skulum bidia med vpplyptū hel løgū Hondum/an Reide. Sodda Synder og adrar þleire eru Søk og Efne/ huar þyrer Madur verdur ecke aþ Gude bænheyrdur.

Niunda Greinen

Eþ ad vier ecke strax verdum Bænheyrder/huar med vier eigum þa ad hugga oss z

Þo ad Gud veite oss ecke vorar Bæner jaþnsnart/eda hialpe oss ecke j þañ mæta sem vier bidium/þa mun hañ þo visselega hialpa vm sÿder / epter sÿnu Guddoms ræde z Vilia. Til epterdæmis høþum vier Zachariam og Eliza-
Luc 1 beth/þau kædu j langa Tÿma ad þau mætttu Barn eiga/ enn þeim veittest þ ecke. Eñ þegar þau voru orden gømul og huxudu sem minst vppa þetta/þa kō Eingell Guds til Zachariam/z sagde/

Þÿn

Þijn Bæn er heyrd/ z þijn Hwſþru Eꝛ
liſabeth ſkal þier Son fæda/og aþ hm̄
ſkalltu haþa Fognud og Glede. Þañ e
breyter Gud optſinnis vid oſſ/ Hn̄ gieþꝛ
ecke ſtrax þ vier bidium/og ecke helldꝛ
med þeim hætte ſem vier vilium. Enn
þo gieþur hn̄ annad huert þ ſ vier bid
ium/eda þad betra er/Og þetta giorer
Gud þar ꝼ ad hn̄ vill lata oſſ ſkynia þ
og ſkilia/ad Hialpen kiemꝛ ecke aþ oſs
ſialþum helldꝛ aþ honū ſem ſier heþur
allt j Vallde. Iſraels ſyner þeingu ec
ke ſtrax ad þara jn̄ j þ þheitna Lād þa
þeir komu aþ Egiptalande/helldꝛ wr
du þeir ad raaþa vm kring j Eydemør
ku vm heil 40 aar.
Þar næſt / Eþ ad vier þeingiū ſtra 13
xs þad vier vmbidium/ þa mūde jaþn
ſnart Dramb og Metnadur vaxa mz
oſſ. Eñ vppa þ ad Truen/Vonen Þo
lenmæden og Bænaakalled/med þleirū
ødrum chriſtelegum dygdum meige vax
ſa og aukaſt j oſſ / þa vill Gud ad vier
ſkulum blijþa jaþnlega vid Bænakall-

ed/z lina þui ecke/so sem S Paall kien
ner oss þar hñ vpptelur þa godu Avøx
tu sem koma aꝼ Krosse og Motgange/
Rom seigande so./ Sorg aꝼlar Polenmæde
5 Polenmæde Reynslu/ Reynslan verkar
Von/ Vonē lætur ei til skam̃ar verda.
III Þar med eirnen vill Gud ecke j huo
rt finn strax bænheyra oss/ ꝼyrr eñ vier
skilium/ ad Hialpen kiemur aꝼ hm̃ all-
1 Reg eina/sem Dauid sagde vid Goliaht/ J
17 Dag mun Drotten gieꝼa þig j mijna
Hønd/z eg mun ꝼella þig og taka þit
Høꝼud aꝼ þier/og gieꝼa hræen Phili-
steis hers j Dag ꝼuglū Loptsins z dy-
um Jardr/ so ad øll Lønd vite/ad Js-
rael heꝼur eiñ Gud og Drotten/ og ad
aller vite ad Drotten hialpar ecke med
Suerde og Spiote/z cl.
IIII Ad sijdøstu vndan dregur Gud sijna
Hialp stundū þ þa grein/ ad lijka ō þa
vier sialꝼer erum stadder j Neyd z mot
gange/þa kiesum vier til vorra meina
So vill Gud ad vier skulum huga vm
vorn Naunga/vera honum til gagns z
goda

goda/ þa hann þarf hialpar vid/ z sia
aumur a Brædrū z systrum hins auma
Cassari/ pad sama er Gude miøg þæge
legt/ so sem skrifad stendr vm þa/ s̄ mz
Bænaakallenu hafa læted fylgia øl-
mosugiørdernar vid þa fatæku. So s̄
sagde Eingellē til Corneliū/ Þijn' Bæ Act 10
ner og ølmosugiørder eru komnar vpp
til mīnis þ Gud. Þañen þreska. Gud
opt ad bænheyra oss/ so ad vier skulū bij
da þar til hñs Tīme kem̄r/ sem Christ Joh 2
ur sagde til Modur sinnar/ Mijn stund
er ecke enn komen.

X

Vm huad hellst vier eigum ad bidia?

Þegar vier vilium giøra vora Bæn
þa eigum vier ecke ad bidia vm nock-
ud añad enn þad sem Gude er til Lofs
z Dyrdar/ eñ oss til Sæluhialp'/ Þar
næst vm þad fleira sem oss er gagnlegt
eñ ødrum skadlaust/ huad allt jñe er fal
ed j þessare Bæn Fader vor. Og huør
sem lidur Kross eda Motgang/ sa lærer
fullsnart huad hann a ad bidia.

XI

Fyrer huørn/eda j huørs Nafne vier eigum ad bidia?

Pad kienner oss Christur hia Gud
Joh spiallamañenū seigande/ Sañlega sañ-
19 lega seigie eg ydur/ef þier bidied Fød-
uren vm nøckud j mijnu Nafne/þa sk
hñ giefa ydr þad. Og eñ seiger S. Jo
1 Joh hañes/ Vorar Synder verda oss fgief
2 nar f hañs Nafn. So høfum vier nu
ønguañ añan Arnadar mann/ og ecke
nøckurt Nafn annad/f huørt vier ver
dúm bænheyrder/vtan Medalgangarā
Jesum/sem fyrr var kient og vmtalad
j tiundu grein christelegrar Truarjat-
ningar XII

Huórt þ er vijst/ad vier verdū bænheyrd?

Pad er mz einu orde ad seigia/ Nær
hellst vier so bidium / þa er þar eingen
efe a/ Gud hñ bænheyrer oss fullkomle
ga og visselega/ so sem hañ lofar hia
Esaie Spamañenum seigande/ Pad skal skie
65 adur enn þeir kalla þa vil eg suara/ z
a medā þeir eru ad tala/ þa vil eg bæn
heyra þa. Nier vppa høfū vier mørg

agtæt Epterdæme/ j gãla ꝛ nyia Testa
mentenu / so s̃ seiger S Jacob / Mÿk⸗ Jacob
ed ma þan hins Riettlæta ꝛdugleg/ E⸗ 5
lias var Madr lÿka sem vier/ ꝛ hñ bad
Bænar ad ecke skylide rigna/ ꝛ þ rign⸗
de ecke yfer Jordena j 3 ar ꝛ 6 Man⸗
ude. Og hñ bad j annad sinn aptur/og
Himenen gaf Regn/og Jorden bar siñ
Avøxt. Sol og Tungl stodu kyrr ept
er Bon og skipã Josua/ so leinge ꝛ þan Josua
gad til ad Folked hafde hefnt sijn a si 10
num Ovinum. Soddã dæme finast all
vijda/ Þar er Moyses/ David/ Helizeus
S Petur/ S Pall/ su Canverska kon⸗
an/ þeir Lÿkþrau/ ꝛ so marger s̃ Gud
hafa akallad j Neyd og motgange/og
Gud hefur þa alla Bænheyrt/ So vill Joh.
Gud ꝛ eirnen heyra vorar Bæner ef vi 16
er bidium hann riettelega/ af Hug og
Hiarta og j Jesu Nafne.

Nu kiemur epter droktenleg

Bæn/ huør samsett er af þremur Grein
um/ Og er hin fyrsta Formalen fram⸗

an til Bænarennar/ Aunnur er Bænen j sialfu sier/ Pridia er ender eda Nidurlag Bænarennar.
Formalen er þesse:
Fader vor Sem ert a Himnum
Þrent kiennær oss þesse Formale?
Fyrst nefner Christur Gud eiñ Fødur/ eins og vier heyrdum j postulegre Truarjatningu/ þar kallast Gud af Postulum Fader/ af þui hñ hefr Son Jsamre meiningu kallar Christur hañ hier Fødr. Fyrst þ þa Grein ad hñ hefr alla Hlute sier j Hende/ styrer þm̃ og vid magt helldur. So nefner z Spamadurẽ Gud/ þar hñ seigr/ Þu ert vor
Esa 35 Fader/ þui Abrahã veit ecke af oss/ og Jsrael þecker oss ecke/ enn þu Drottenn ert vor Fader og Frelsare/ þad er þitt Nafn ad alldødle. Og eñ seigr hñ j sama Cap. Drottẽ þu ert vor Fadr / vær erum/ Leiren eñ þu ert Leirkerasmiduren
Deut 32 og vier erum verk þiña Handa. Vm þetta hefur Moyses so talad til Jsraels sona seigande / Þackar þu þanneg
Drott

Drottne og Gude þijnum/þu heimskur
Lydur og þavijs/Er hñ ecke þiñ Fader
z Drotten? Er hñ ecke sa sm̃ þig heþr Jerem.
skapad?/Og þ Muñ Spaamañsins seig 3
er Gud so til Jsraels sona/ Þu skallt
kalla mig þiñ kiæra Fodur og vijkia ec Matth.
ke þra mier. J Gudspiallenu neþner 9 / 23
Christur Gud eiñ Fodur/þar hñ seig*
Ydar Fader veit huørs þier haþed Þø
rþ ædr eñ þier bidied hñ. Jtm̃/Eiñ er Gal
ydar Fader a Himnum/So neþner og 4
S Pæll Gud j sijnum Pistlum/til Ga Eph
latas og Ephesios og enn vijdar 3

Þar næst kallar Christur Gud einn 12
Fodur þ þa Grein ad hñ þæder og sed
ur Vtvalda sijna og þeirra Sæler med
sijnu heilaga Orde og Sacramentonū
Þar næst þyrer þ ad hñ þæde og Vpp
hellde veiter øllum Møñum z skiepnum Psalm
lijkamlega/ so sem Dauid seiger/ Øll 145
Augu vona til þijn Drotten/og þu gie
þur þeim þeirra Fædu j hæþelegan tij,
ma/ Þu lætur vpp þijna Hond z sedur
allar liþãde Skiepnur med þiñe Blessã

iii Fyrer þa þridiu Grein kallar Christur hn̄ Fødur/ ad han̄ heḟur ḟødurlegt Hiarta til vor Mannan̄a og sier aumur a oss/sem Dauid seiger/ So s̄ Fadeeren mijskunar sig yḟer sijn Børn/ so aumkar Drottenn sig yḟer þa sem hann ottast. Vm soddan ḟødurlegt z modurlegt Hiarta talar Gud ḟyrer Spamann sins mun̄ seigande/ Kan̄ ein Kuin̄a ad gleyma sijnu Barne so hn̄ siae ecke aumur a Fostre sijns Lijḟs/Og þo hn̄ gleyme þui þa vil eg þo ecke gleyma þier. Sodda ḟødurlegt Hiartans þel vtmaal ar Christur þar hn̄ talar vm þan̄ ḟortapada Son sem lesa ma hia Gudspiallamannenum Lucas

Psalm 103

Esa 46

Luc 15

iiii J Fiorda mata heḟur Gud sitt ḟødlegt Naḟn aḟ þeim himneska Arḟe eilijḟs Lijḟs sem han̄ heḟur tilreidt øllum þeim sem a hn̄ trua

v Ad sijdustu neḟnest han̄ Fader ḟyr þa Grein ad aller þeir ed a hann trua verda Guds børn og Samarḟar hans Sonar Jesu Christi/ So sem skriḟad stendur

stendur/ Ad so marger sem hñ medtaka
þeim giefur hann Walld ad verda Gu=
ds Børn. Joh. 1

Annad Ord j þessum Formala
er þetta Ord VOR.

Þetta Ord FADER VOR er I
miøg huggunarsamlegt/ þad vtebyrger
eda fraskilur onguã fra þessu Faderne
Christur seiger ecke/ miñ Fader/ so sem
være Gud eins Mans fader/ Helldr seig
er hñ Fader vor/ Þuiad vier erum høñ
aller jafnkiærer jafn nakommer/ eins el
skuleg Børn/ ef ad vier truum z treyst
um vppa hñ. Þar næst er Þetta Ord
VOR miøg huggunarlegt ḟ alla þa II
sem eru forsmader og ḟlitner og hafad
er af þessum Heime og Dieflenū. Hñ
er allra ḟader/ so vel þß hins aumasta/
og armasta sem hins ad er rijkastur og
megtugastur. Giøre Heim̃ þesse grein
armun Mañа a mille/ þa er hia Gude
eingen Greinarmunur. Hñ er allra vor
jafn Fader. Huar af aller aumer og
fatæker og volader hafa stærstu huggū

einkum j Dandans neyd og Angist/vit
ande ad nær þeir skiliast vid þetta Lijf
þa fara þeir j sitt riettu Fødurlād/ vr
Hebre þessum Eymdardal/so sem skrifad sten
13 dur/Vier høfū hier enguañ stadfast
an Stad/helldr leitum vier epter ødrū
okomnum. Þessa Huggun hafde S.
Act Stephan j siñe sijdøstu Daudans stun
7. du/þa hann leit vpp j Himenen/ z sa
Guds dyrd/og Jesū standanda til Gu
ds hægre Handar/og sagde/Jeg sie Gu
ds dyrd/og Jesū standa til hægre Han
dar Gude. J Þridiu grein anneñer þet
Ar ta ord VOR àlla þa storu og Rijku z
megtugu/ad hugleida/þ sa fatækaste z
aumaste er þra Broder/so vel sem hiñ
Rijke og megtuge sem er þm̄ lijkr og ja
fn j Rijkedæme magt z Vallde. Huar
af þeir Rijku eiga ad læra/ ad þad er
Guds vilie z þra skyllda/ ad þeir hialp
og hiastod/Vernd z forsuar veite sijnū
fatækū Brædrū z Systrū ef þr vilia
vera Guds Børn. Christur hiellt alla
sijna Lærisueina f sijna Brædr/og giør
de

de ønguan Greinarmun a mille þeirra
þa hann ſagde til Mariam/ Far þu til Joh 20.
minna Brædra z ſeig þm/ Jeg fer vpp
til mijns Fødurs og ydars Fødurs/ til
mijns Guds og ydars Guds.

Pad þridia Ord j þeſſu Formala/er/

Sem ert a Himnum

Lijka ſo ſem Gud er j øllu Aattum/
og hefr Magt z Rad yfer øllu/ z vill
vera allt j øllum/ſem S. Pall tal"/ſo 1 Cor 15
amiña oſſ þeſſe Ord/ad hans Stoll og Eph 3
Naſæte er Himenen/og Jørden ſkør ha
ns Foota. Þetta ſtadfeſter David þa pſalm 115
hañ ſeiger. Vor Gud er a Himnu/ hn
kañ ad giøra allt huad hñ vill. So vij
ſar nu Chriſtur oſſ med þeſſum Ordum
j Himenen til hñs ſem er Gud og Fad
er vor allra/ z oſſ ecke vill forlata j vo
rum Eymdum og neydum/ og oſſ veita
vill z kann ad veita Hialp z ſtyrk j mo
ke Dioplenum/ huorium vier af ſialf-
um oſſ til kunnum ønguan motſtødu ad
veita. Hañ vill og ſo veita og giefa al

la goda Hlute andlega og lijkamlega/
Jacob sem S. Jacob kiener oss/seigande/ All
1 ar godar Gafur og allar pullkomleg^r
Gafur koma ad ofan fra Fødurnū Lios
sins. Sem hañ villde so seigia/ Forelld-
rar Frændur og Viner kunna ad giefa
Rijkdom Godz og Peninga/ enn soddan
gafur eru ofullkomlegar og fallvallt-
ar/ sem snart kunna ad missast og for
ganga med Hrygd og sorg. Eñ þær ga-
fur sem oss eru gagnlegre og gledelegre
Luc og stadfastare/ þær hliota ad koma of
11 an af Himnum/ so sem Christur seig^r
j Gudspiallenu/ Mz þui þier sem erud
jller/ kuñed ad giefa godar Giafer yd-
rum Børnum/ Huørsu myklu framar
mun sa himneske Faderen giefa þin H
Anda sem hñ bidia
Nu so z aller Hluter koma af Him
num/ Solskin/ Døgg z Regn/ og allar
Jardarennar z Siovarens gafr z gagn
semder/ Vijn og Braud/ Fiskar z Fug
lar/og allar Skiepnur hafa siñ Krapt
Lijf z Vpphellde af Himnum/ So ko
ma

ma og aþ Himnū Teikn gudlegr⁹ Na
dar og lijka eirnen gudlegrar Reide og
reþsingar/So sem dæme og saū⁹ Hist-
ortur noglega vtvijsa. Pad var ad vij-
su stort Teikn gudlegrar Reide z Reþ-
singar/Pegar Gud ecke alleinasta liet
vppspretta alla brunna Vnderdiupsins Genes 7
Helldur og eirnen opnade Fossa a Him-
num/z liet Vatn oþanþalla j þiorutij-
ge Daga og 40 nætur/til ad eydelegg
ia allt Hollð sem hrærdest og skreid a
Jordunne/Dyr z Fugla og alla Meñ
og allt pad sem haþde liþande. Anda
pad drapst/ad þrateknum þm Mønnū
og skiepnum sem j Orkenne voru. Litlu
par epter gaþ Gud Møñunū eitt Nad Genes 9
arteikn sem var Regnbogen Møñunū
til Huggūar/ad nær hū leidde sky yþer
Jordena/pa villde hañ læta sia Regn
bogan j Loptenu/ og loþade par mz ad
hū villde pa miñugur vera sinar Nad-
ar/z ecke þram⁹ eyda Heimē mz Vats
þlode. Par þyrer/ Nær hellst vier siaū
Regnboqan/ pa skulum vier læta oss j

hug koma bæde hans Reide z repsing/
og so lijka Nád hans og Myskun/ og
litelætlega jnnþlyia til Guds/z bidia hñ
Genes ad vera miñugan sijns Nádarsattmaa
12 la. Item þ var enn hrædelegt Teikn
gudlegrar Reide og grimdar/þegr hañ
liet Ellde z Breñesteine rigna aþ Him
num/ z eydelagde þar med borgena So
doma z Gomorra. Elias bad Gud/so
4.Reg ad Elldr þiell aþ Himnum z vppsuelg
1 de Høfudsmañ Achabs kongs z hans
Joh þimtiu Førunauta. Eñ þad allra sia
3 sta og haleitasta Nádarteikn Guds er
þetta/ad hann heþur sent og gieþed oss
aþ Himnum siñ Son Jesum Christum
so ad vier þ hañ yrdum eilijþlega sælu-
holpner/So og þad/ ad hñ vtgaþ siñ
H Anda med sijnum heiløgum Astgio-
þū/ z liet aþ Himnū heyra sijna Rødd
Matth. ad hann nu være nadugur og mysk un
4/17 samz orden vegna sijns elskulega sonar
Jesu Christi. Fyrer þessar greiner vijs
ar Christur oss j þessare Bæn j Himi
nen/ til þess rietta stormegtugasta Her
ra

ra sem er yfer øllum/ Kongr allra Kon ga og Drotten allra Drottna/og skip^a oss ad akalla og bidia hañ/ þuiad þad er alldrei neitt sem hañ kann oss ecke ad veita. So vill Christur nu med þessu Orde A HIMNVM amiña oss/ ad huad vier huxum tølum eda giørum þa hlutum vier jafnan lijta vpp j Himen in/z so haga z hegda voru Framferde hier a Jørdunne/ad vier vm sijder mæt um koma j þær eilijfu himnesku Tialld bwder/ þar Gud er z hans Utvalder og huxa jafnan/ad a medan vier erum j þessu Lijfe/þa erum vier aumaster og vtlender/og ad vort heimele þ rietta sie a Himnum/ huadan vier væntum Lau snarans Jesu Christi. Þar þ ætte øll vor Astundan vera ad komast þangad og þar eilijflega ad vera. Ephe. 3

Annar Partur drottenlegrar Bænar Fader vor/ er Bænen sialf og skiptest hun j sio Smabæner

Þær fyrstu priar Bænern^a ahræra Guds dyrd og vora Sæluhialp/Hinar

odrar þiorar hryra til Naudsynist Lijk amans og Sælarennar/ so sem nu skal vm talad verda.

Fyrsta Bænen

Helgest þitt Nafn.

I þessum Ordum kienner Christur oss ad bidia vm Guds Nafns Heidr ꝛ Dyrd/ huer ad er ædre og haleitare enn aller Himnar/ ꝛ aller Himnana Herrar og Einglar/ og ædre enn aller Keisar og Kongar og aller Meñ/ einn eilijfur

Herra z. Drotten/ Þeim er tilheyrelegt og skylldugt/ ad hans Nafne veitest og tilleggest Heidr og Dyrd/ Prijs z Æra framar enn øllum ødrum Nøfnum.

Hvad heiter Gud/ Hvørt er hn̄s Nafn -
Med þui ad vier skulum bidia
ad þad verde heilagt?

Ad þessu spurde Moyses/ þeg^r Gud sende hann til Jsraels sona/ þa sagde Moyses/ Hvad heiter Þitt Nafn? Hu ad skal eg seigia sonū Jsraels/ þa sagde Gud/ Jeg mun vera sa eg mun vera So skalltu seigia til Jsraels sona/ Jeg mun vera/ hañ sende mig til ydar. So vitum vier nu eckert añad Nafn Gudeod giefa/ enn: þad hn̄ hefr j liose lated þa hn̄ gaf vt sijn X Bodord/ þa sagde hañ/ Jeg er Drottenn þiñ Gud. Og þ Kongum og Forfedrum hefr hn̄ allztijd nefnt sig Gud þra Forfedra/ þ er þañ Gud s talad hefr vid Adā/ Noa/ Abraham/ David og adra heilaga Forfedur. Þegar Moyses var vppa Fiallenu hia Gude/ þa gaf Moyses Gude

Exod 3

Exod 20

Exod 43 soddan Nøpn og titla. Drotten Drott en myskunsamur Gud/ nadugr z þolen modur / miøg lijknsamur Gud og trwr þu sem veiter Myskū j þusund Lidu/ z þgiepur Misgiørdernar Ranglæted og Syndernar/z þ huørium eingen er sak laus. Þu s vitiar Ranglætis pedrañā a Bornunum og Barnabørnunum/ jñ til þridiu og þiordu Ættar. Lijka sem Moyses nepner hñ hier/ so kallast hañ Drotten Zebaoth/ þad er Allsheriar/ Almattugr/eilijpr/Riettlætur/Ovmrædilegr/ Osynelegr/Vijs og sañordr/ sa ed Hiørtun ransakar. Og mørg ønnur pleire Nøpn tilleggiast hønum/ s hier er oplägt vpp ad telia/huør ad eru øll sømū dyrmæt haleit z guddomleg. Þar þ er tilheyrelegt/ad vier bidium hñs heilaga Napn verde heidrad dyrkad og Begsamad.

1 Fyrst pyrr þa Grein/ad hñs Napn er j sialpu sier haleitt og heilagt / ap siñe guddomlegre Nætturu/So bidium vier ad hans Napn kuñe hia oss og øll

um

um Mønnum ad verda heidrad lofad z dyrkad og vegsamad.

II Þar næst bidium vier ad hans Nafn sóe heilagt/ fyrer þa Grein/ Ad mz þui vier erum veyker z fafroder vegna Adams Syndar/og vitum ecke af Gude nie hans Vilia/nema þad eina/sem hn̄ vill oss sialfur openbert giøra/ Þui bidium vier hier j þessare Bæn/ad hañ vilie kienna oss ad þeckia sig riettelega vppa þad ad hn̄ af oss verde prijsadur og dyrkadur/so sem Dauid seiger/Lijka sin̄ þitt Nafn er/so er z eirnen þijn Dyrd allt til Jardarennar enda. Psalm 48

III J þridia lage skulum vier bidia/ad vier fyrer alla Hlute fram̄ kyñum ad hafa Gud z hans heilaga Nafn alla Tijma j Akt og heidre/meir og fram̄ enn sialfa oss/eda vort gagn/ sem Dauid giør j Psalmenū/Ecke oss/ecke oss Drotten/helldur gief þu þijnu Nafne Heiduren/ vegna þiñar Myskunar og þijns Sannleiks. Psalm 113

IIII J fiorda mata bidiū vier/ad Dyrd

z Heidr gudlegs Nafns meige aukast og efslast/ þegar vier bidium ad Guds ord og hreinn Lærdomur hafe framgang/þeg^r vier bidium Gud ad giefa goda og trua Ordsins Þienara/ gott og christelegt Yfervalld/ og Lucku og velferd Almugans/þegar vier lofū z dyrkum Gud f: sijna Nad og Myskun j Jesu Christo/og prijsum hans Almætte/ Vijsdom/Giæsku og Riettlæte/z annad soddan.

v Ï fimtu Grein vegsamast Guds N Nafn/þegar Guds Børn lijda þolenmodlegá Kross og motgang/Kualer og Pijsler/so sem giørde hinn heilage Job treysta vppa Gud z setia Lijf og Sæl og alla Velferd j hans Myskun^r hendur/og lijda þad giarnan sem Gud vill vppa leggia huort þad er jllt eda gott

vi J siøttu Grein eykst og efslest Guds Nafns heidr og Vegsemd/þegar Kongar Herrar og Hofdingiar/ Klerk^r og Kieñemenn/ Bændur og Borgar^r/ Børn z Foreldrar/Þegn^r z þrælar/ z all er

er adrer lifa j riettre Tru til Guds og
christelegum Kiærleika til Naungans
huer j sinne Stiett kalle og Embætte.
Næst þessu bidiū vier j þessare Bæn I
ad Gud vilie nædarsamlega hindra z
aftaka allan mannlegan Blindleika/
og allt ogudlegt Framferde og Athæ-
fe/sem Gud hia Spamonnunū klagar
ad Jsrael hafe haft/ þar hann seiger/
Nauted þecker sinn Herra/ og Asnenn Esa
Jøtu sijns husbonda/Enn Jsrael þeck 1
er þad ecke/og mitt Folk skilr þad ecke.
Þar næst bidium vier i þessare Bæn/ II
ad Gud vilie afstyra ollum Villum og
vantrunade/ollū raungum Lærdome og
Fals kienefedrum/ ollū Vijkingum og
Oprijkismonnū og þeirra vppsatre/z hu
ad hellst þad er sem hindra kañ Guds
dyrd og hanns Æru. Snøgt ad seigia/
Vier viliū enda þessa fyrstu Bæn med
þeim Ordum og Þre reglu sem sialfur
Christur hefr talad/ Huer mig heidrar 1 Reg
hañ vil eg læta verda heidarlegan / og 2
huor mig foraktar/hñ vil eg forsmaa

ærlegan giøra. Þar þ/eþ vier viliũ þa Heidr ꝛ hrooſan hia Gude/þa hliotum vier hñ ad loþa og dyrka heidra og veg ſam:z. Enn eþ vier vanheidrum hann/ hñs Naþn og Ord hier j Heime/þa læ tur hann oſſ verda þ allſkyns Forſmæn Pijnu og Plagum/ hier ſiundlega enn annars Heims eilijþlega.

Onnur Bæn / Til kome þitt Rijke

Vier aumar Mañeſkiur erum hier j Heime ecke añad enn ſ hertekner þan gar

gar j okunnugu Lande/Huøria ſtorlega
z aþ Hiarta lägar heim j ſitt Fødurla
nd z til ſijns Heimilis. Ellegar ſem ſa
Fugl þangen ſitur j Fuglabwre/ huør
alldrei verdur ſo vaktadur nie rœktadur/
ad hans Kroppr og þiadrer haþe ſijna
riettа Art og natturu, Eins alljka er
Guds børnū haattad hier j Heime/ þm̄
geingr alldrei ſo vel/ ad þau haþe ecke
betra j Guds og vors Herra Jeſu Chri
ſti Rijke. Þui vill Chriſtur/og þad er
hn̄s Meining j þeſſare Bæn/ ad hans
Rijke ſkule eþlaſt og aukaſt.

Huad er þeſſe Heimur?

Rijkisſkiorn z yþerrad þeſſa Heims
og allt vort Lijþ og þramþerde/þad er
blädad med Mañraunū og motgäge/ z
endaſt med Sorg z ſwt/Eymdum z ha
rmkuœlum/og ſtundlegum Dauda. So
ad vier(eþ vier añars erum Riettchriſt
ner)þa meigum vel bidia ſo ſem Poſt- Philip
ulen bad þa hn̄ ſagde/ Eg heþe Girnd 1
ad ſkiliaſt hier vid z vera hia Chriſto/
z kalla vpp mz Simeone/ſeigande/Dr Luc 2

 offten

otten læt nu þiñ Þion ꞩara j Fride ep
ter þÿnu Orde og Fyrerheite/ og bidia
Gud aꞩ Hiarta ad vær mættũ komast
til þess rietta Fødurlands sem oss er ꞩ-
Matth. bwed ꞩyrer Jesum Christum/og ødlast
25 þad Rÿke sem vor Himneskr Fader heꞩ
ur oss ꞩyrerhugad ꞩra vpꞩhaꞩe Verall
dar/og ꞩagna þar z glediast ad eilÿꞩu
med Gude og øllum hans Vtvøldum/
Enn vier skulum vita ad hier j Heime
eru þreñ Rÿke/Hier er Veralldar rÿke/
Hier er Satans Rÿke/Hier er Guds z
Jesu Christi Rÿke.

Fyrsta Rÿke sem er þessa Heims?

Rÿken þessarar Veralldar/med þra
Dyrd og mekt nade og Soma/med þrra
Hoꞩꞩrækt skraute z skarte/eru vÿst kos
tuleg/enn þau eru ꞩallvøllt og ꞩorgetn
geleg. Keisarar og Kongar og Herrar
haꞩa hier mÿken soma Heidr og vegse-
md/eñ þra Rikisstiorn ꞩylger stor Vo
de Ahyggia z vãde. Þeir hliota ad oft
ast Vpphlaup Strÿd og styriølld/ suñ
ræde og annad soddan/og haꞩa myklu
þyng

þyngre Sorg og Ahyggiu enn nockur einstædis Madr. Og stundū verda þr yfervñer og fangader/og Hra Lucka er miøg vmbreytteleg. Hier ofana/ ef þr standa ecke riettelega j sijnu Kalle og Embætte/þa hafa þeir þungan Abyrdarhluta og Reikningskap ad standa a Domsins deige. Og j sóddan varalldr Rijkium eru storar vmbreytingar/Stundum rijker godr Joseph/stundum grim̄ur Pharao/J Dag er Saul a morgū Dauid. Stundū kiemur hiñ ogudlege Absalon og hans falske Radgiafe Achitophel. Snøgt ad seigia/ Rijke þessa Heims og Rijkisstiorn kiemr fra einne Ætt til annarr/og geingr vpp og nidr/ Og flester af þeim vndergiefnu lijda fatæktt og vtørmon/So ad øll Veralldr Rijkisstiorn er ecke par añad eñ Hiegome Eymd og Armæda.

Añad Rijked kallast Rijked Satans

Þad er þad Rijke yfr huøriu Satan er Kongr. Yfr huøriu hñ drotnar og rijker/med þeim Einglum og aruum

sem med honum voru nidr kastader ap
Himnum. Þessu sijnu Rijke helldr hañ
vid magt med Lygum og morde/þ er mz
Joh 8 Villudome z Opsoknum/so sem Jesus
talar vm hñ j Gudspiallenu. Huernen
Luc 12 Satā hafde plagad eitt auman Mañ
Matth. 12. og giørt hñ blindā dauþan z mallaus,
an/ huorn Dioful Jesus vtrak/leidāde
þram þulla Beuijsing ad hñ være Dio
flenum sterkare/og sagde/Nær eiñ her
vopnadr vardveiter sitt Hws/ þa er allt
j Fride huad hñ a. Hier mz z fleiru od
ru/giør' Christur Greim' mun a mille
Satans Rijkis og sijns Rijkis.

Huad jllt og aumt ad Satans Rij
ke er/ þad ma merkia j gudspialllegre
Matth. 8 Historiu/z ap mørgu sønum Søgnu
Luc 8 Marc 9 huersu ad Jesus vtrak Diofla/ap so
mørgum Aumum Mønum þunglega
plagudum. Þannen er nu Satā volld
ugr megtugr Ande/og sem S Paall sei
Eph 6 ger/ einn Høfdinge þessa Heins/ sem
drottnar j Loptenu z hefr sijn Verk j
Børnum vantruarennar/þad er/ Hañ
kiemur

kienn̄ þm til ad giøra huad jllt er/so s̄ Genes
sia ma aþ Dæme Cains/s̄m hafade sin̄ 4
Broðr Abel/og aþ Dioþlenum var hn̄
vpphuattur til ad sla han̄ j hel. Eins
for hn̄ ad vid Juda m sem haþde Fiepu Joh
ngen ad geyma/z var þioþr og agiarn 12
so Satan gaþ ecke þyrre vpp/enn han̄ Matth
haþde suiked sin̄ Meistara Jesum/enn 25
komed sier sialþn̄ j eilijþa Fyrerdæming Luc
22
Þetta Rijke byriade Satan j Para
dijs med Lygum og Man̄drape/og þui
helldur han̄ sterklega vid Magt allt til
Heimsins enda. Marga veider han̄ j
sijnu Nete/ huøria hn̄ andlega situr og
eignast/ þeller þa j Synder og glæpe.
Han̄ geingur vm kring sem grieniande
Leon/og leitar ad þeim han̄ þae suelgd Pet
an j sig. Christur neþner hn̄ Ulþ/þui 5
hn̄ gieþr sig ecke openbērlega þram̄/hell Joh
dr situr hn̄ vm oss og suikr oss mz Flær 10
dum og þalse/til ad þella oss j Synd z
Ranglæte/z alla olucku til Lijks z Sa-
lar. Enn þetta Sathans Rijke mun Matth.
ein̄ jllā enda þa/so ad hn̄ mz sijnū Ein 29
G g vi glim

glum ærum og vnderſatum ſkal kaſtad
ut verda j Helvijtis Elld og Apgrunn/
ad eilijpu.

Þad þridia Rijke er rijke Guds

Vm þetta Rijke talar Dauid z ſeig-
psalm 145 er/ Þitt Rijke er eilijpt Rijke/ og þijn
Rijkisſtiorn pra Eilijpd til Eilijpdar.
Þetta er ſoddan Rijke/huøriu Dioꝑull
en kañ ecke j mote ad ſtanda/nie þ ad
ypervinña eda ſigra/Þetta Rijke byriar
Gud hier j Heime þeſſum vid Meñena
z kallar þa til ſijns Nadarijkis/mz ħ
Ekijrn/ Guds orde z þui heilaga All-
taris Sacramente/ þ̃ Truna a Jeſum
Chriſtum/Þo ſo ad Guds Born hliota
hier j Heime margt og mijked ad lijda/
vnder Rijke og vallde Andſkotans/med
Von og Þolenmæde. Enn med þad
ſeinaſta muñu þau þa eitt eilijpt roſamt
Rijke/j huøriu vera mun Glede z Føg
nudr þ̃ vtan enda. So hapa þeir Abra
ham Iſaach og Jacob og adrer heilag
er Fedr vppbyriad Guds Rijke hier j
Heime/med myklum Motgange z mañ
raunū

kaunum/Og enn nu glediast þra Sæ
ler/eñ Lijkamarner huijlast til seinasta
Dags/a huorium þeir med øllu Guds
Børnu munu þa og ødlast eilijfa Gle
de og oendanlega Sæluhialp j Guds
dyrdarsomu Rijke.

Enn huilijkt þetta Guds og Jesu
Christi rijke mune vera/þad heþr Chri Matth. 17
stur nockurneigen læted merkia og sia Marc 4
a Fiallenu Thabor/ þegar hans And Luc 9
lit vard skijnande sem Solen/og hans
Klæde vrdu klar sem Lios/og huijt sem
Snior/ Þar sau Lærefueinarner Moy-
sen z Eliam/z þecktu þa/þo þeir heþ
du alldrei sied þa ædur. Og þesse Dy-
rd gieck S Petre so til Hiarta/ad hañ
girnitest ad meiga blijþa þar hia Chri
sto og Elia/hñ þottest þar haþa þull-
komlega Glede z Sæluhialp/so ad hñ
oskade sier einskis þrekara. Nu mz þui
ad S Petur liet sier næga þa Dyrd ș
hñ sa þar/og var þar aþ þeigen z gla
dr/þa skulum vier þar aþ merkia/huo-
rsu ovmrædelega meire z þullkomnare

S g vij glede

Glede Guds børnum mune vera þbuenn annars Heims eilijþlega.

So er nu þesse Bæn vm Guds Rijke miøg þarþleg/ ad vier bidium Gud/
I Fyrst þad/ ad hn̄ vilie styrka vernda z vardueita sijna Christelega Kirkiu/ og vtualen Guds børn hier j Heime/ j sijnu Nꝛadarijke/ þa stund sm̄ vier hier li þum. Þar næst/ad Guds z Jesu Chꝛ
II risti Rijke mætte aukast og eþlast/ z þa godan þramgang/ Þad skiedur so sem
Luc Christur kienner oss/ Þeg" Men̄ alvar
15. lega snua sier þra sijnu̅ vondum Veige og giøra sanna og alvarlega Jdran/ huar aþ Guds Einglar a Himnu̅ þag na og glediast. J þridiu Grein bidium
III vier/ad Guds Rijke mætte blijþa j oss/
Rom huar vm S Pall talar seigande/Gudz
14. Rijke er ecke Matur z Dryckur/helldꝛ Riettlæte Fridꝛ og þøgnudur j helgum Anda/ Huør s̄ Þionar Christo þar jn̄e
IIII fa þocknast Gude og lijka Mønnu̅. J þiordu Grein bidium vier Gud j þessare Bæn/ ad hn̄ vilie vardueita sitt Nꝛadar

rijke hier i Heime, og giefa goda Stior
nendr/bæde andlega og veralldlega/ og
ad þeir vndergiefnu mættu vnder Þrra
Valldstiorn lifa gudlega og fridsamle 1 Tim
ga/og vera glader j Guds Nadarrijke/ 4
eflast z proast/ecke alleinasta i ordunū
sem Pall Postule talar/helldr j Krapte 1 Cor 4
II Y þessare Bæn bidium vier z eirnē
af oss Satans Rijke/hans Rad magt
og valld og allt þad jllt sem hn̄ kan̄ ad
giora Guds bornū hier j Heime. Þar 12
næst ad hans Rijke mætte eydast z nidr
brofed verda/med Tyrkiū z Pafū og
øllum omilldū Ofsoknorū Guds Ords
og hans Kirkiu/so þeir hafe ecke magt
nie Framgang epter þeirra Vilia/Gu
ds Christni til skada og Foreydslunar.
Y Pridiu Grein bidiū vier j Bæn þess III
are/ad Gud villde afstyra øllum Fals-
kienne fedrū og þeirra raungū Lærdōe 20
med huorium Guds rijke stiurlast z eyd
ast/enn Diofulsins Rijke vex z magn-
ast. Gud af styre Myskunsālega øllu
þui s̄ oss forhindrar frá Guds Nad z

vinatter/og eilijfu Lijfe/z vardueite ofs fra Satans Magt og vallde rade og Rijke/Og þo vier virdum nockud ad lij da hier med Christo og hans Bornū ad vier mættum med honum komast til eilijfrar Glede og dyrdar.

Pridia Bænen.

Verde þinn Vilie so a Jord unne sem a Himnum.

Guds vilie verdur þo vier þess ecke bidium/so sem Gud talar hia Spamanī

enū

enum seigande/ Miñ Asetningꝛ stendur Esa
stødugur/ ꝛ eg giøre allt þad eg vil/ hu 46
ad eg seige þad læt eg ßramkoma/ hu/
ad eg hugsa þad giøre eg eirnen. So
heßur Gud skapad alla Hlute mꝫ mæt
te og Krapte sijnum/ ꝛ þeim eñ nu rædꝛ
styrer og stiornar epter sijnum Vilia.
Enn j þessare Bæn vill Christur kien
na oss ad bidia þar vm/ ad vort Framße
rde mætte vera so/ ad Gude lijke a Him
num/ Og lijka ō heilager Guds a Him
num giøra ætijd hans Vilia/ og briota
þar alldrei a mote/ so mættum vier og
eirnen haga voru Lijße og Framßerde 1 Tess
so sem S. Pall seiger / Guds vilie er 4
ad þier sieud heilager/ og ad þier ßord
est Saurlijße/ og ad huør og einn a mz
al ydar kuñe ad vardueita sitt Kier (siñ
Lijkama) j Helgan ꝛ heidre/ ecke j girn
darbruna so sm̄ Heidingiar þeir ed ecke
aß Gude vita. Vm þeña Guds Vilia
talar Christur j Gudspiallenu ꝛ seiger
Huør sem giører Guds vilia/ sa er miñ Marc
Broder Syster og Moder. Mañaña 3.

vilie er æfiſð Guds vilia gagnſtadlegr.
Pſalm Þar ʒ amiñer oſſ David z ſeiger/ Ver
32. ed ecke ſem Heſtar z Mwlðyr ſem ong
uan Skilning haƀa/huøriū Madr hly
tur ad leggia Beiſl z bitil j muñ eƀ hñ
vill haƀa þau til ſijn.

Enn vier ƀinnum marga motþroā
2 Tim lega og oƀlætſama a þeſſum Tijmum/
3. ſem S Paull heƀr ƀſpaad ad koma muñ
de a ſeinøſtu Døgum þeir ſm̄ være ſier
goder/Agiarner/miſkelæter/drambſam
er/hadgiarn'/ Forelldrunum ohlyðner/
oþacklæter/ogudleger/ohyrleger/oƀrid-
ſamer/loſtaſamer/ manndygdarlauſer/
ſuikſam'/jlludleg'/hrokaƀuller/ ʒr me
ir elſka Munadlijƀe enn Gud/ʒr er læ
taſt haƀa gudlegt Framƀerde/enn þeſſ
Krapte aƀneita þeir. Lijka eirnen keñ-
er oſſ S Petur huør Guds Vilie ſie/
ſeigāde/Þad er Guds vilie/ad þier med
1 Pet Velgiørningum þagged nidr dærleg-
2 ra Manna heimſku. S. Paull keñ-
er oſſ lijka ad ʒ ſie Guds vilie/ad aller
1 Tim Meñ hialpeſt z kome til Sannleikſins
2 Kyñingar.

Og þannen bidiū vier ad Guds vil
le verde. J fyrstu þeg" vier bidiū vm I
Hialp og Hiastod Guds/ z ad hn̄ vilie
vpplysa oss/ til ad giøra hans Vilia/
og þad hønum er þægelegt/so sem han̄
hefur boded oss og bifalad j syn̄u Bod
ordum og Lærdome Spamanna og
Postulan̄a/ huad allt faled er j tueimr Luc
Bodordum/ Ad elska Gud af øllu Hiar 10
ta/og Naungan̄ sin̄ sialfan sig.

II Þar næst bidium vier vm Guds vil
ia/ad hn̄ meige verda/Þegar vier bidiū
Gud vm Þolenmæde j Krosse vorum z
motgange/ huørt helldur vier lijdum f.
Riettinde eda ranginde/, ad vier berum
þ allt þolenmodlega mz Christo /z sie
um hønum heyruger og hlydner/so sem
hn̄ skipar og bydr/þar hn̄ seiger/Huør Luc
sem vill fylgia mier / sa afneite sialfū 9
sier/og take sin̄ Kross vpp a sig daglega
og epterfylge mier. Þetta giøra Riett
christner m̄z godum Vilia/ þui þr vita
Huørn Gud elskar þan̄ agar hn̄/ z hu Apoc 3
ørn þann sem hann ad sier tekur/þann Hebre
hirter hn̄ 2

XXI Ï þridiu Grein bidiũ vier vm framgang gudlegs vilia hier a Jørdune/ so sem a Himnum/ þegar vier bidium/ ad vær mættum blijfa stadfaster j hanns Vilia/ og lata stunder vorra lijfdaga lijda fram̃ hier a Jørdunne j stadfastre Tru/ og gudlegu framferde/ hier j Heime/enn an̄ars Heims giøra fullkõlega hans Vilia/ þa vte eru allar vor^u Synder og anauder..

I So skulum vier og bidia af oss j þessare Bæn/ fyrst alla Faviisku/ Blindleik Skilningsleyse/ohlydne og hardwd og allt an̄ad þuilijkt s̃ hindrar Guds Vil

II ia j oss. Þar næst/ ad Gud villde snua øllum jllum Møñum fra Syndum og glæpum/ so þeir r:tz vondum Epterdæmi um drage ecke adra fra Guds Orde og

Rom 12 hans vilia/ Huar vm S Paall aminner oss seigande/ Skicked ydr ecke epter þessum Heime/ helldr snued ydr f̃ Endurnyan ydars Hugskots.

III Ï þridiu grein bidium vier ad Drotten vilie vardueita oss fra allre Opolenmæde/

mæde/ohlydne/ hardwd og øllum jllum
verkū ſ er j mote hans Orde z Vilia/
So ad vier mættum hier j Heime lifa
ſem hūs elſkuleg Born/ eñ añars Hei-
ms hia hønum blijfa z vera eilijflega.

IIII Í fiorda Mata/ Sie ſo ad Kroſſ z
motgangz kome oſſ ad høndū /og liggie
ſo þūgt a oſſ/ ad vier þikiunſt þad ecke
þola/ þa meigū vier bidia Gud ad liet-
ta hm̄ af oſſ / þo med Slijku Fororde/
ſem Chriſtur ſialfz bad j Grasgardenū
þa hañ ſier þ Augū ſa Kroſſins kuøl Matth.
z Dauda/ þa bad hann ſo/ Abba miñ 26.
Fader allt er þier møguleg/ tak fra mi
er þeña Kaleik/ þo ecke ſem eg vil/ hell
dur ſem þu villt/ Eins med øllu ſkulum
vier ſetia øll vor efne j Guds hendur
og lata hañ breyta vid oſſ epter ſijnum
guddomlegum Vilia/ hū ſem vill allra
Maña hid beſta og fra eilijfa Salu-
hialp. IIII Bæn

Gief oſſ j Dag vort dagle-gt Braud.

So sem vier høꝼum nu beded vm
Framgang Guds Dyrdar ꝛ Rijkis og
hans Vilia j þrem ꝼyrstu Bænunum
sem heyra til Gude og vorre Sæl/ So
kieñer Christur oss j þssare ꝼiordu Bæn
huørnen vier eigum ad bidia vm Lijk-
amans Naudsyniar ꝛ Vpphellde/ So
ad lijkamen sem er Salarennar Hws ꝛ
Nerberge/mætte ꝼa þ hañ naudsynlega
heꝼur þørꝼ. Nu þo ad Gud/ so s̄ mill
dur og myskunsamur Fader/gieꝼe Lijk-
amanū Atviñn an vorrar Bæn"/Þa
vill

vill þo vor Lausnare Jesus/ ad vier bid
ium vm þessa stundlega Nyte/ z lærum
þar med/ þ.e.y.s.t./ Ad Gud Almattugr er
allra Maña og allra skiepna Fader/ s.r
þeim veiter Vpphellde og þþyggiu alla.
So sem vier meigum sia huørsu dasam
lega og noglega Gud forsorgar z þsier
Manneskiepnunne j Modurlijfe/ adur
hun fædest j þeña Heim/ og byr hñe til
fædslu j Modureñar lijfe og Brioſtū
so sem Gud talade vid Jeremiam/ Jeg
þeckta þig / adur enn eg tilbio þig j Jerem. 1
Modurkuide/ og jeg vtvalde þig adr eñ
þu varst fæddr af Modurlijfe / z hefr
sett þig til eins Spamañs a mzal Fo-
lksins. Eins forsorgar Gud z Fædu
veiter ollum ødrum Skiepnū/ sem Da-
vid seiger/ Drotten þekr Himenen med Psalm 147
Skyonū/ og giefr Regn a Jordena/ og
lætur gras vaxa a Fiollunum/ Hū sem
giefr Fienadenum sitt Foodr/ z Vngū
Hrafnanna sem hañ akalla. Fuglana
hefr hann so skapad/ ad sumer lifa vid
Stæl og Jarn/ sumer vid Fiska/ sumer

N h iiij vid

vid Orma og Madka/ ſumer af Korn
ſæde ſma og ſtoru/ og øllu þeſſu veiter
Skaparen Fædu og forſorgan/ſo hinn
minſte Titlingur fellr ecke a Jørdena
j Hungre eda ødruvijs/nema þ ſie Ska
aparans vilie/ ſem David ſeiger/Fiſk-
Pſalm arner ſtorer og ſmaer/Dyren og Hual
104. fiſkarner/aller vona þeir vppa þig/og
þu gief þm̄ Fædu a ſijnu̅ Tijma.
Herran̄ Jeſus ſetur oſſ fyrer Fug-
la og grøs og Blomſtur/til Epterdæ-
mis/med fleirum ødrum Epterlijking
Matth. um ſem vier leſum j Gudſpiallenu/ og
6 vill þar med hugga ſijna Poſtula/ z øll
ſijn Børn/ ad han̄ vilie ecke yfergiefa
nøckurn j Hungursneyd z hallæriſtijd/
ſem a hn̄ vonar. Og þar ſetur han̄ fr
am̄ eina almennelega Reglu/ad vier þ
alla Hlute fram̄ leitum Gudz Rijkis z
hans Riettlætis/þa ſkule oſſ aller Hlut
er til leggiaſt og veitaſt/ ſem vier þurf
um vid/og ſeiger ſo/Hafed øngua So-
rg þ ødrum Deige/þuiad ſa Dagur a
morgun/mun þ ſier Ahyggiu bera/þad
er

er nog ad huør Dagur hafe sijna Pla
gu. Pa Skatturë var heimtur af Ch
risto j Capernaũ/pa sa Christur so til Matth.
ad hñ fieckst j Fiskfins muñe. Pa Jose 2
ph og Maria z Barned Jesus vrdu ad
fara j vtlegd/ pa forsorgade Gud hm
mz Vegarneste/sem var Gull Reykel/
se og Myrra fra Austurvegs vitring/
anna. So vill hñ og forsorga hm fyr
er Fædu og øllum naudsynlegũ Hlutũ
øllũ s a hñ treysta/so s nogleg^r grein^r
og Epterdæme Ritningareñar vtvijsa.
Par næst vill Christur kieñã oss þ
sama s Moyses sagde til Jsraels sona
Ecke lifer Madz alleinasta af Bra/
ude/helldz af huøriu Orde s framgein Deut
gur af Gudz Muñe. Og j sama Cap 8
stendz so skrifad/Pijn Klæde a þier slit
nudu ecke af Fyrnd/z þijner Fætur ha
fa ecke veykst j þsse 40 ar/So þu sku
ler vita og vidurkienna j Pijnu Hiarta
ad Drotten Gud þiñ hefz fostrad þig
lijka s pa ein Moder fostrar barn sitt.
So meigũm vier og riettelega seigia

Psalm 127 med Dauid Konge/Nema Drottē byg
ge Nwſed/ þa viña þeir þorgieþens ſiñ
þar vppa erþida. Nema Droттē vard
veite Staden/þa vaka Vokumeñerner
þorgieþis. Forgieþens er ad haþa myk
lar Vppſtødz og Kuølldvøkz/z eta Br
aud med Sorg z ahyggiu/þui Gud gie
þz ſijnum Vinum þad ad þm ſoþondū
III Ï þridiu grein vill Christur kienna
oſſ j þſſare Bæn/ad øll vor Fyrerſion z
ahyggia/allar Nægter/Matarmaurar
og Madka þynningar hialpa ecke par
eþ ad Drotten vill taka ſijna Bleſſan
Leuit 26 þar þra/ſo ſ̃ hañ ſeiger til Iſraels ſo-
na/Jeg vil þordiarþa Nægdena ydars
Braudz/ſo ad tiu Konur ſkulu baka yd
art Braud j einum Oþne/og ydart Br
aud ſkal vegaſt vt med vigt/og nær þier
eted þa ſkulu þier ei ðda metter/eþ þier
vilied ecke hlyda mier. Og eñ er ſkriþad
Eſa 3 Drotten Zebaoth mun j burt taka þra
Ieruſalem og Iuda allra handa næg-
ter/Nægt braudſins og alla nægt vat-
ſins. Þad ſama ſkriþar Naggeus/So
ſeiger

seiger Drottenn Zebaoth/ Siaed til huor Haggei 1
nen ydur geingur/ Þier saed myklu/ enn
jnnsaþned litlu/ Þier eted og verded þo
ecke mett'/ þier drecked z verded ecke gl
ader/ þier klæded ydr og hitned þo ecke.
Og sa sem nøckud kaup fekur/ hñ legg
ur þad j sliten Pũg. Enn þegar Gud
vill blessa Mannsins Braud og Fædu
þa gieþur hñ krapt/ og dasamlega þor
eykur og dryger sitt Lœn. So sem vier
lesum vm Eliam/ huørsu ad Gud liet 3 Reg
Eingelen bera hm̃ Fædu/ bakad Bra- 19
ud og Krws eina Med Vatn. Þessare
Fædu gaþ Gud soddan Krapt/ ad Eli
as gieck þar ept' j þioryktyge Daga z
40 nætur/ og at huørke nie drack j 40
Daga/ z vanmegnadest ecke/ vegna Gu
dz blessanar. Vier lesum og huørn- Joh
en ad Gudz sonur blessade þa Braud z 6
Fiska / og mettade þar med margar
þusunder. Soddan dæme og ønr̃ þleire
kienna oss / ad Gud kann vel ad gieþa
oss vort daglegt Braud/ so ad oss skal
eckert vanta / eþ ad vier vilium ottast

hann og akalla.
I fiordu grein vijsar oss Christur
xxii til sijns Fødurs/ z vill ad vier af hønū
skulū vænta vors Braudz/ vors Vpp-
helldis/enn ecke med nockrū oleyfelegū
hætte leita vorrar Atvinnu/Matar og
Klæda/sem marger giøra(þui midr)þr
ed med Sorg sink og orolegre ahyggiu
og agirnd vilta rijker verda. Nuøria A
Luc girnd Christur fbydur/seigāde/Vakted
12 ydr fr Agirndenne/ Þuiad eingen lifer
þar af / þo hann eige mijked. Og S.
1 Tim Paall kallar agirndena Root til alls hi-
6 ns vonda/ Nafe nockur lyst til hnar/sa
villest fra Trunne/og giører sier sialf
um mijke Skada. Þetta ord VORT
kieñer oss/ad vier eigū ecke ad leita þess
Brauds/eda Peninga þeirra sim adrer
eiga/og adrer hafa aflad mz Erfide
og sijnum Andlits sueita/sem þr giøra
er stela fra ødrum/ eda hafa annars
med suikum vielum prettum og Vnder
hyggiu/ þetta Braud heyr' oss ecke til
Helldr bidium vier vm þad Braud sem
Gud

Gud giefur / og riettelega er þeckneð/ j Gudz otta/ og j voru riettu Kalle og Embætte.

Y fimtu Grein kiefier off þesse bæn ad fara sparsamlega og giegndarlega med Guds Lán og gafur/ eyda þeim ecke eda vppsoa onytsamlega/ med Of neyslu og ofdryckiu/ eda onytsamlegum Kostnade so sem giorde sa fortapade so nr/og giefa sijdā Gude skulldena/ so ad hañ giefe oss ecke þad vier þurfū vid. Lúc 16

Y Siøttu grein/ Med þui ad Brau ded og hvad annad vier vidþurfū/gief st allt af Gude/og øll Blessan kiemur af honum alleina / þa vill Christur j þessare Bæn aminña oss/ad nær vier tøk um hans Gafur til vor/ ad vier giørū þad þa med Bæn og þackargiørd/so ad vier lesum hann sialfā giort hafa/ ad hñ tok þau siø Braud/giørde þacker z braut þau. Og Johañes j fløtta stend ur skrifad/ad hañ tok Brauden giørde þacker og braut þau og gaf þau Lære sueinonū/Lijka so skiede j Emaus. So vi. Matt. 8 Joh 6 Lúc 24

1 Timoth Kiennet og S Pæll/ad Maturen hel-
4 gest aþ Ordenu og Bænenne.
Ad siðdsu aminner Christur oss j
þessare Bæn/ ad leita vors Braudz og
vorrar Atvinnu og næringar/ med Gu
ds otta og Riettuijse/ So ad eþ oss vird
est ad vor Aþle z aflþeng vilie ecke hr-
ecktua til þ Konu og Born og heimaþo
lk/þa skalltu alleina þorlata þig z trey
sta vppa Guds Almætte og myskū/tru
āde þui ad hñ kuñe vel ad hialpa þier
so þig skule eckert vanta. Þuiad so sei
Psalm ger David/ Augu Drottens lijta a þa
33 sem hann ottast/og vona til hñs Myskū
128 unar. Og j odrum stad/Sæll er sa ma
dur sm ottast Drottten/z geingr a hñz
Vegum/ Aþ Erþide handa þiña mun
tu þig næra/Sæll ertu þess og vel mū
þier ganga. Og þo Drottten læte oss
stundum lijda skort/ so vier hoþum ecke
allt þad vier þurþum/þa skulū vier þo
samt ecke eþa/helldr trua þullkomlega/
ad hñ mūe sia eitthuad Rad oss til hial
par/so s Spamaduren seiger / En þo
Drot-

Drotten duelie/þa mun hñ viſſelega ko Abacuc
ma/og ecke j burtu vera. Og enn ſeig- 2
er David/ Kaſta allre þinne Ahyggiu
vppa Drotten/z hñ mū ßæda þig. Pſalm 55
So ſkulum vier nu bidia j þeſſare A
Bæn/ Fyrſt ad Gud vilie aß ſiñe myſk
un haßa vmhyggiu ꝑ oſſ/og hialpa oſſ
til ad ßa vort daglegt Braud og vora
Atviñu/og allt þar til heyrer ſ er/mat-
ur og Dryckz Klæde og ſkiæde/Hws z
heimele/þar mz godz Husbōde/god Ei-
genkuiña/hlyden Børn/dygdugt Viñ-
nu ßolk/goder Nagrannar/gudhrædd-
Valldsmenn/ og allt añad huørs vier
þurßum vid til þeſſa Lyfs vpphélldis.
Þar næſt bidiū vier ad Gud villde gie- ii
ßa oſſ heilſu og heilbrigde/z chriſtelega
Skynſemd j voru Embætte/ad leita vo
rs Brauds og vorrar Næringar riett-
ßerduglega/z ad Gud villde leggia Luc
ku og Bleſſan þar til. Marger eru ſm̄
haßa Eigner z jñ tekter/eñ þeir hialp
aſt ecke ad helldz/þui Gudz Bleſſan er iii
þar ecke med. J þridiu grein bidiū vier

 ad

ad vier mætti hafa Þolenmæde j mot gangenum og fatæktenne / þo ecke sie allt sem vier villdum/og hugga oss vid
1 Tim 6 S Pals ord þar hann seiger/Nær vier hofum ad eins Klæde z fæde/ þa latū oss nægia/ Þuiad þeir sem girnast rijk" ad verda þeir falla j Freistingar z snorur og margar favijslegar og skadsamlegar girnder/huøriar Mannenū søckua nidr j Fordiorfun og fordæmning. J
IIII fiordu grein eigum vier ad bidia Gud vm sijna Nad/so ad vier rietteleg a kynnum ad fara med hn̄s Lan z Gafur hm̄ til lofs og Dyrdar/og Naunganum til gagns og goda/z þeim Fatæku z voludu til Hialpar og Huggunar. J fim
V tu Grein eigum vier ad bidia vm Avoxt z Groda Jardarennar/ z adr" Nadudsyniar og Gudz gafur j Sionum/ad Gud villde þeim Skiepnum sm̄ oss eru til Fædu z atvinnu skickadar/vid magt hallda / auka þær og avaxta epter sijnum guddomlegum vilia/Monnum til gagns og goda.

Vier

Vier bidium og j þessare Bæn/ad I
Gud vilie fra oss taka Hungr z hallære
z Dyratyd/sem er Strafs vorra Syn
da. Þar næst bidiũ vier Gud ad vard II
veita oss fyrer Sottum og Siukdome/z ød
rum Meinsemdum sem oss kuña ad hin
dra j voru Viñulage/eda eru Søk z ef
ne þar til/ad vier gietum ecke vorrar at III
uinnu leitad so vel sem skyllde. Lyka bid
ium vier Gud j þessare Bæn/ ad vard
veita oss fra Agirnd/Lete/ fyrer sionarleyse
Ofrisnade z omensku/z ødrum þuilyk
um Løstum/so ad vier med heidre z æru
z j Guds otta mættum vorrar Atuiñu IIII
leita/ z hana fa z ødlast. Ad sydøstu
bidium vier Gud ad hindra Orma mad
ka/z adrar Ovætter/z jll kuikinde sem
opt falla wr Lopte z fordiarfa Gras
z grooda Jardar z duørt/vm huøriar
skiepnur skrifad stendr hia Spamanni
enum Joel og vydar añarstadar.

Fimta Bænen

Fyrergief oss vorar Skull-

 der

der / so sem vier fyrergiefum vorum Skulldunautum.

Med þui ad adur fyrre j tiundu Grein christelegrar Truarjatningar var tallad vm Syndena / þa giørest ecke þørf ꝥ ad repetera. Helldur huxa vm huad Christur seiger hier / ad vier skulum bidia vm f̃giefning Syndanna / mz soddan skilmꜹla / ad ef vier fyrergiefū vorum Skulldunautū / þa skule oss f̃giefed verda. Mz huoriū Ordū Christur giører

Greinar

Greinarmū a mille Satās z Heimsins barna/z hiña s̄ eru Guds børn. Þui ad lijka sīn Gudz børn fyrergiefa giarna þ þeim er a mote giørt / z vmbera þ þolenmodlega/z þeckiast af þui ad vera Guds børn/ad þau eru spakferdug hogvær og fridsøm / So þeckiast Satans Børn af þui / ad þau eru ofridsøm/hefndargiørn/ reiden/ langræken / seigast alldrei skule fyrergiefa medan þeir lifa/ þeir vilie forlata enn minnast skule þeir a þad / fyrergiefa vilie þeir / enn alldrei skulu þeir sia hann med Augonum/ Siae eg hønum gange illa þa skal eg þ ecke af bæra/z c. J giegn slijkum eda þuilijkum ogudlegum Ordum kieñer Christur oss i þess are Bæn/ ad lijka sem vier þurfū vid Gudz Nadar z fyrgiefningar/ so skulū vier z veita Nad z fyrergiefning þm̄ oss j mote giøra. Enn ef vier vilium vera grimer/omillder z fyrergiefa ecke ødrum/ þa skule þad sama koma fram vid oss af Gude. Þo tal^r Christr hier
 ecke

ecke vm andlega og veralldlega Yferbodara/ So elldra/ Typtunarmeistara og adra slecte/ Huørium lifalad er ad strafffa Synder z glæpe. Strakskap z ohlydne og allt jllt þad Guds orde er j mote. Helldr meinar hann hier alleina brodurlega Vmgeingne og daglegt Framferde/ j huerio fullsnart kann til ad bera/ ad einn reidest vid annan.

Vier eigum z ad yfervega þ/ huør su litels verd ad er su Misgiørd/ s Naungen einn kann ødrum j mote ad giøra/ og huørsu punglega ad vier sialfer styggium almattugann Gud med vorum storum Syndum z glæpum/ z med ødrum Rangindum z sukum z prettum s vier opt og ofialldan synum Naunganum. Þui vill Christur ad vier sieum vingiarnleger til ad fyrergiefa/ so sem hann kienner hia Marcum/ seigande/ Nær þier standed og bidied/ þa fyrergiefed/ ef þier hafed

Marc 11 neckud til annars ad tala/ vppa þ ad ydar Fader a Himnum fyrergiefe ydr ydar

Ephe 4 Misgiørder. Vm þetta talar S. Pall

seig

seigande/ Reidest og syndged ecke/ Lated Solena ecke ganga vnder yf° ydua re reide. Og j sama Cap. Fyrergiefed huor ødrum/ lijka sem Gud hefr fyrer giefed ydur j Christo. Vm þessa broderlega fyrergiefning talar z Christur
j ødrum stad seigāde/ Ef ad þiñ Bro Luc. 17
der syndg° a mote þier/ þa auijtadu hn̄
og ef hañ betrar sig þa giefþu honum þ
til/ og þo hn̄ syndge sioſinnum a Deig
enum j mote þier/ og kem̄ siosiñ aptur til þijn seigāde/ Mig angrar þ/ þa
skalltu ffgiefa hm̄ þad. Item/ ef Brod Matth.
er þiñ syndgar j mote þier/ þa þar z a 18
vijsa hañ a mille þijn og hans alleina/ Hlyde hn̄ þier/ þa hefr þu sigrad þinn Brodr/ eñ hlyde hn̄ þier ecke/ þa tak til þijn einn eda tuo/ so ad j munne tueggia eda þriggia stāde øll Ord/ Hlyde hn̄ þier þa ecke/ þa seig þad Samkunduñe
Eñ ef hn̄ heyrer ecke Samkunduñe/
þa hallt hn̄ sm̄ añan Heidingia z toll Syrach.
heimtu mann. Vm þetta talar so Sy 28
rach seigande/ Huor hann hefner sijn/

a þm vill Drottenn hefna/ z ecke fyrer
giefa hønum hans Synder/ Fyrergief
þu þijnum Naunga þ hañ hefr þier a
møte giørt/ og giør sijdan þijna Bæn/
þa munu og þijnar Synder þier fgief
nar vða/ Les fleira j þm sama Cap.
Þar fyrer skulum vier alla Tijma/ og
af Hiarta/ fyrergiefa Naungañ hñs
Misgiørder.

I Fyrst fyrer þa Grein/ ad þad er Gu
Matth. 18 ds vilie z Skipum og bifalning/ so sem
Christur sagde til Peturs/ huør ed spur
de ad huørt þad være ecke nog/ ef hañ
fyrergiæfe Brodr sijnum siøsinnū/ Eñ
Jesus sagde/ Jeg seige þier/ ecke siøsiñ-
um/ helldr siøtijge siñū siøsiñū/ þ er fiø-
gur hundrud og niutijge sinnum. Med
huørium Ordum Christur kienner oss/
ad so opt sem vor Broder af mañleg-
um veykleika misgiører vid oss/ so opt skū
lum vier fyrergiefa hønum þad. Eñ
þar sem snerter Guds Dyrd z æru eda
ahrærer vort Lijf og godz/ eda þeg" so
stor Mal kunna til ad falla/ sem ecke
kuña

kunna audvelldelega ad þyrergieþaſt/
þa ma þad kiæra þyrer veralldlegum
Riette z domara/ þo þyrer vtan Neipt
og hatur.
Þar næſt ſkulum vier haþa þyrʳ oſſ 11
epterdæme Guds/ z giarna þyrergieþa
Naunganum ſijn Brot/ So ſem Chri
ſtur kienner oſſ j Epterlijkingunne/ ad Matth.
lijka ſem Konguren gaþ kuitt Þienarā 18
um tiu þuſund Pund/ Þad er ſo mijked
ſem 60 Tunnꝫ gulls / þa eigū vier ad
gieþa vorum Naunga kuitta eina hūd-
rad ſma Peninga/ þad er ꝥ lijted ō hn̄
giører oſſ j mote/ſo þramt ſem vier vil-
iū̄ ba Guds Børn. Þar ꝥ ſeiger Chri
ſtur i ødrum ſtad/Vered Myſkunſam- Luc
er/lijka ſem ydʳ Fader er myſkunſamꝫ. 6
Og hia Mattheū/Sæler eru þridſamer Matth.
ꝥt þr munu Gudz ſyner kallader vda. 5
Nelldꝛ ætkum vier ad haþa dæme Nerr
ans Chriſti og Stephans/z bidia ꝥ O Act
vinum vorum/enn ad haþa Neipt z ha 7
tur a þm/ſo ſeigʳ Jeſus Syrach/Þad Syrach.
er Gude þægelegt þegar Bræðurner 25

Psalm 133 eru sampyckt / Lijka seiger David / Sia huørsu gott og lystelegt þad er / þegar Brædurner þorlijkast vel.

III Þridia Grein / huar þ vier hliotū ad þgiefa / er þad skraþþ og su Neþnd og Reþsing sem þar kiem̄ epter / eþ ad vier vilium ecke þgieþa. Sa Myskunarlause Þienare var kastadur j Myrkuastoþu sem ecke villde þgieþa sijnū Medþienara litla skulld / So vill z Gud vera oss reidur / og selia oss þrafn̄ j Nelvijtis Pijnu z pijsler / eþ ad vier vilium ecke ødrum þgieþa. Þar þyrer / þegar vier lesum eda bidium þessa Bæn / z høþum heipt eda hatur j voru Hiarta til nockurs Mās / þa bidiū vier j mote oss sialþum / lijka sem villdum vier so seigia. O Gud / Epter þui jeg vil ecke þgieþa mijnum Naunga sijna Misgiørd og synd so vil eg ecke helldr þiggia Syndanna þgieþning aþ þier / Slijkt er ein hryggeleg og aumleg Bæn. Enn vier skulum vel giæta ad þui ad gieþa ecke Naunganū nockra Orsøk eda tileþne til Osāþyckis

Matth 18

Þyckis eda Haturs/ Neudr vinynda med
Þolenmæde þ Nauganū kan̄ a ad vpa.
So bidium vier nu j þessare Bæn vm Guds Nad og Vinskap/ ad Gud ecke straþþe oss so sem vor er Forþienā til/ epter synu stranga Riettlæte/ so sem Dauid bidr seigande / Drotten eþ þu villt tilreikna Synderna/ huør kan̄ þ ad standast ? Þui hia þier er Lijknen so ad Menn otteſt þig. Og enn seiger Dauid/ Drottē giører ei vid oss epter vorum Syndum og ei endurgielldr hn̄ oss ept' vorum Misgiørningum. psalm 130 / 103

II J an̄are Grein bidium vier hier ad Gud villde gieþa oss syna Nad z vpp vekia vor Hiørtu til Vinatu/ Sāþyck is og Forlijkun̄ vid Naungan.

III Þad þridia/ ad Gud vilie vernda og vardveita oss þ øllum Syndum z glæp um og jllum Verkum/ huar med Gud ẽ ðr styggdr og vor Naunge.

IIII J Fiordu Grein bidium vier Gud j þessare Bæn/ad vær mættum lifa hier j Heime j Villd og Vinattu Guds/og

þordaſt allar Þrætur og deilꝛ/og giøra
Gen 13 ſem Abrahã ſagde vid Loth/ Kiære/læt
ei Deilꝛ vera a mille mijn og þijn/og ei
helldꝛ a mille miña Hirdara og þinna
þui ad vid erum Brædꝛ.

I Enn þad vier bidium aꝩ oſſ j þeſſ-
are Bæn/þad er þetta/ Fyrſt allt þad
Straꝩꝩ/ Reide ꝛ reꝩſing Guds ſ vier
høꝩum þorþient / ꝛ yꝩer oſſ hang? veg
na Synda vorra/ eꝩ ad Gud vill epter
II Riettenũ vid oſſ hondla. Þar næſt/ad
Gud villde varduei ta oſſ ꝩ øllum Blind
leika/holldlegu Athugaleyſe/ ꝛ øllũ od
rum tileꝩnum Syndaña/ſem oſſ meiga
leida til Reide og Haturs ꝛ motgiørda
III vid Naungan. Item/ad Gud villde ſn-
ua allra Manna hiortum ſem oſamþy
cker eru til Fridar og Forlijkunar. Ad
ſijdøſtu bidiũ vier/Gud villde gieꝩa ſiñ
IIII heilaga Anda j vor hiørtu/ ad vtryma
alla Oꝩund heipt og Reide wr vorum
Hiørtum/ſo ad vier verdum ecke þar ꝩ
aꝩ Gude ſtraꝩꝩader/bæde þeſſa Heims
og annars.

Siøtta Bænen

Leid oss ecke j Freistne.

Herrā Jesus Christus hefr vel sied z vitad Mañsins veykleik Eymd z ne yd og Hørmung/ sem hier j Heime han ger yfer Mañskiepnuñe / z allt þ jlla med huøriu hun er pijnd og plægud/ Þetta hefr hann hugleidt ædr hū sam sette þessa Bæn vm Freistingarn̄/ Og hefr þar þ kient oss ad bidia j mote sodd an Astrijdu z Freistingū/ sem S Pæll

Eph 6 vm talar/ seigāde/ Vier høpum ecke vid Holld z blod ad beriast/ Helldr vid Hoff dingiana/ og þa volldugu/ ꝫ eru Drot tnar þ ss i heims/ þeir ẽ drottna j Myr krum þessarar Veralldar/ vid jllsku an dana vnder Himnenum. Þar ꝑ jklæded ydr Guds Herskrǽda/ so þier kunned ad stāda j mote þegar su jlla stūd (Freist ingarennar) kiemr/ z hapa Sigr þa al lt er ypperstaded. So standed nu gyrter vm Lendarnar med Sañleikāum/ og j- klædder Bryniu Riettlætesins/ z vm Fæ turnar skopader / so ẽ reidubwner ad pylgia pram Euangelio Fridarens/ vp pa þ þier sieud vtbwner. Eñ vmpram alla Hlute/ þa høndled skiolld Truar- ennar/ med huørium þier kunned vt ad slœckua øll elldleg Skeyte hins prettvis sa/ Og griped Hialm hialprædesins/ og suerd Andans sem ad er Guds Ord. Fyrer sokum soddan Freistinga z hryg gelegra Ahlaupa er þsse Bæn samsett Og er þui harla nandsynlegt mz heñe jnn ad plyia til Guds/ og bidia hann/ j

huør

huaria hellst Freistne, Sorg og oluckú Neyd og Mótgang vier kunnum ad ráta/ad hañ villde þa veita oss Hialp og hiásſtod/ſo vier ecke fellum eda forgøngum i Vantru og efaseme/ þañen liggr stor miagt ꝫ naudsyn a ad bidia Gud ſo ſem S. Pall oss kienner ſeigande/ Cor 10
Huar hañ lætur ſier þikia ad hañ ſtande/ſiae ſa til ad hann ſalle ecke/ Ydur hefr eñ ecke hent nema manlleg Freistne/ Enn Gud er trur ſem lætur ydr ecke freistast fram yfer þad ydr er bærelegt/hellr mun hañ lata Freistingina ſa þañ enda/ad þier giefed vel ſtadeſt.
Eñ med þui ad von er Freistingan na/þa vilium vier athuga huadan þær koma/ og þar med huøriar Hugganer vier eigum þeim i moote ad ſetia. Fyrst ſkiedr Freistinge af Gude/ huar mz hañ vill ſtundum profa og reyna Mañſins Tru/Hlydne og Þolenmæde/ſo ſ ſkiede þa Gud baud Abraham ad fornfæra ſinn ſon Isaach. Abraham var Gude hlyden/bio til ſtrax eitt Alltare/ lag 1 Genes 22

de Elldevid þar a/batt sin̄ son z lag'
de hn̄ ofana Elldeviden a Alltarenu/
vtrietle sijna Hønd/ greip Suerded/og
ætlade ad lijflaata sin̄ son. Þa kallade
Eingell Drottens af Himnū og sagde
Abrahā/Abrahā/z Abrahā sagde/hier
er eg/hn̄ sagde/Legg ecke Hønd a Su'
einen z gior hm̄ ecke mein / þui nu veit
eg ad þu ottast Gud/ad þu hlijfder ecke
þynū einka Syne fyrer mig/z c. So
Deut 13 skrifar og Moyses/ad Gud freiste/og
seiger so/Drotten ydar Gud freist' yd'
ad han̄ reyne huørt þier elsked han̄ af
ollu Hiarta/z allre Sælu/þui þier eig
ed ad fylgia Drottne ydar Gude/ z ott
ast han̄/og hallda hn̄s Bodord/ hlyda
hans Rausi og þiona hm̄/og hallda yd
ur fastlega vid hn̄. So freistade Chri
Matth 15 stur þeirr' Canversku kuiñuñar/flo af
heñar Bæn j þriar reisz/ So ad aller
Christner skyllde taka af henne dæme
huggunar z Þolenmædeñar. S. Petur
1 Pet 1 huggar og so alla þa sem eru endurleys
ter af Jesu Christo/og seiger. Þier sku
lud

ſud vera glader/þier ſem vm ſtundarſa
ker(kunne ſo til ad ƀalla) erud hryggꝭ
uer i margƀolldum Freiſtingū/ſo ad yd
ar Tru ƀinneſt riettelig/og dyrmætare
eñ ƀorgeingelegt Gull ſ͞e j Ellde reyneſt
Næſt þeſſu kiemr ƀreiſtingē aƀ Dio II
ƀlenum/ſo ſem hañ ƀyrſt byriade hana
j Pardijs/med ſijnum Lygum og ſuikū/
z leidde Adam og Euu j ſoddan haſka
og Neyd/ad þau heƀdu viſſelega mz øll
um ſijnum Epterkomendū ued Dioƀul
ſins ƀangar/ ad eilijƀu/heƀde Gud ecke
myſkunad ſig yƀ' þau/og gieƀed þeim Gen 3
þ gledelega huggūar Fyrerheit/ad Ku
iñuñar ſæde ſkylle ſūdr mola Høggorm
ſins høƀud. Satan ſynde og ſijna dioꝛƀ
ung j þui ad hann mz Kyndugſkap og Matth.
ſlægd/leitade vid ad leida Jeſum Guds 4
ſon j ƀall z ƀreiſtne/z ſpilla ſuo ad nyiu
Manſins Velƀerd z Sæluhialp. Vi
er leſum og/huørſu ad Satā ƀieck ley
ƀe aƀ Gude ad ƀreiſta Jobs z plaga Job
hann/ſem þo var einƀalldr/Riettlatur 1
og gudhiædd/ſa ed ƀordadeſt þ vonda

z Gud liet þ epter Satan/ So ad Job komst med storre Neyd þra þeim Sa-
Act 5 tans Freistingum. Um Verk og aegg ian Dioþulsins talade S. Petur vid Ananiam og sagde/ Þui vppþyllte Satan Hiarta þitt/ so ad lyger ad heilögū Anda. Soddan eru nu Dioþulsins þreistingar/ ad þella Menn j Synder og glæpe/ og allskyns Olucku og skada til Lijþs og Sálar.
III J þridiu Grein kiemr Freistinge aþ jllum Monnum/ Limum Andskotans/ huoria hū heþr til þijs ad þreista mañ anna og leida þa j Villu og vantru/ Synder og glæpe.
IIII J þiordu Grein þreistast Madr aþ sialþs sins eigengirnd og Fysn/ so sem
Jacob 1 Jacob Postule kieñer seigande/ Huør z eiñ þreistast/ nær hū tilteygest aþ sinne eigen Girnd/ og lockadur verdur. Og sijdā þa Girndē heþr gieted(Syndena) þæder hun hana/ Enn þa Synden er þullkomnud/ þæder hun Daudan.
Finnast og þleire Tileþne til Freist
ingaña

inganna/huøriar Manne giefa orsøk til ad verda freistadz/ sem er Rijkdomz Fatækt/ Hungz/ Siukdomz/ Viner z ovijner/ s̄ titt og opt koma Mañe j skada og Olucku.

So vijsar nu Christur oss j þessare Bæn til almattugs Guds/ ad leita hia hm̄ Hialpar og styrkingar/ so vier fforst ecke j Freistingonum/ nær þær koma. Þuiad þ næger ecke ad treysta Gu de þegar vel geingur/ helldz liggz þar magtē a ad veyklast ecke j Neyd z mot gange/ þui seiger Christur/ Sæll er sa sem er stadfastur allt til enda. So skulū vier z hugga oss vid Guds heilaga Ord/ nær vier bidium þessa Bæn/ s̄ S. Petur kienner seigāde/ Drotten kañ ad frelsa þa Gudhræddu fra Freistingun ne. Þañen kieñer Moyses Israels son um/ huørnen þeir eige ad vona til Guds og forlæta sig vppa hann/ seigāde/ Þu sast mz þijnum Augum/ þ Teikn og stormerke/ huørnen ad Gud Drotten vt leidde þig med volldugre Hende og vt-
Matth. 10
2 Pet 2
Deut 7

 rietill

riettum Armlegg/z ct. Lijka sem Gud
hialpade Jsraels folke/ og hefur alla
Tijma sine christelegre Kirkiu veitt hi
alp og hiasiod/bæde j þui gamla z nya
Testamentenu/So mun hañ og eirnen
hialpa oss og frelsa j vorum Freisting-
um/ef ad vier erum stadfaster j Bæna
akallenu. Enn avallt skulum vier vera
vidbwner/ ad Freistingen mune koma/
so sem kiemier oss Syrach seigāde/Son
Syrach. 2 miñ/Ef þu villt vera Guds Þionustu
madr/þa bwdu þig vid Freistingunne/
Halltu hyrru þ/ og veyklast ecke þegar
Meñ locka þig þar fra/ Halltu þig ad
Gude/og vijk ecke fra hønum/so ad þu
jafnan styrkuare verder. Allt þ þier
geingur a mote þa lijd þu þolenmodle-
ga/og vert þolenmodur j allskyns mañ
raunum/Treystu Gude þa mū hñ hial
pa þier/og giør þijna Vegu rietta fyr
er hønum.

So bidium vier nu j þessare Bæn/
I. J fyrstu ad Gud veite oss Hialp og
Styrk og huggun j øllu vorum Mañ
rau

raunum og motgange og Freistingum/ ad yfervinna þad hid Vonda/og giefa veitt motstødu Dioflenū/ z voru Holl de og Blode/ jllum Mønum/og øllum ødrum Frei stingum/ sem oss kunna ad hondum ad koma.

Þar næst bidium vier/ad Gud vilie auka vora tru og efla og styrkia hana og stadfesta/ þar med giefa oss von og Þolenmæde so sem Jesus sagde til Pet urs og annara Lærisueinana/ Simon Simon/ Satan hefr girnst ad hn̄ mæt te sællda ydur sem Hueite/ enn eg hefe beded fyrer þier/ ad þijn Tru skyllde ecke þrottna. So bad og sa sorgfulle Fader fyrer Syne sijnū/sem sagde/ Herra jeg true/enn hialpa þu miñe vañtru. II Luc 22 Marc 9

J þridiu Grein bidum vier j þessare Bæn vm Þolenmæde/til ad sigra z yf- ervinna allar Freistingar/og Astrijdur og ad vier kyñum ad taka huggun af Guds orde/og heilögum Sacramentis og þa so og þiña styrk og hialp af Gu de/z vm sijder gledelega Sigurviñing. III

Enn þad vier aþoſſ bidium j þſſare Bæn/er þyrſt Miſtrauſt/Truarveyke/ allar hneyxlaner / ſem koma kunna aþ Kroſſe z Motgange/ huar aþ vier kuñ um ad þalla þra Truñe/z verda ſigrad er og yþervnner j Freiſtingønum. Vi er bidium og ſo ad Gud late ecke Freiſt ingarnar verda oþſtorar/oþþung^r /hell dr møgulegar/lijdanlegar/ſo ad Dioþ-ullen og Heimuren med þeirra Vielum z Freiſtingum þae ecke yþervalld z ſig ur a oſſ. Og huad ſem hellſt vier hliot um ad lijda/z lagt ẘdur vppa Lijkamã Godz og Peninga/vine z Frændur/ad Gud villde þa aþvenda Sælarennar ſkada

Siøunda Bænen.

Helldur þrelſa oſſ þra Illu.

Enn þo ad eilijþr Gud opt z oſiall dan hialpe oſſ og þrelſe þra Sottum z ſorgum/Neydum og þreiſtingũ/þa þøll um vier þo jaþnſnart aptur j Syndena z þorþienũ þa ad nyu Straþþ z reþſin gar/eþ ad Gud villde høndla vid oſſ ep ter ſijnu Riettlæte/Þar þ̃ kieñer Chriſt

ur oſſ

ur oſſ hier/ ßyrſt/ Ad bidia alla Tijma
j mote þui hinu Vonda/og allre þeirre
Olucku ſ daglega hanger oſſ yßer hoß
de/og ſo bradlega og ovarlega kañ vp-
pa ad koma/ad vier vitum þ ecke. Til
Dæmis/Þar ſtendur ſkrißad vm Vſa/
ad hann vtrietta ſijna Hønd/til ad ſtyd 1 Paral.
ia Ørk Drottins/ſaßnſnart kom reide 4.
Drottins yßer hann/og ſlo hn̄ j hel/ß
þad hann kom vid Ørkena. J Poſtul
anna Giørningum ſtendur/ huørſu ad

eitt Vngmēnē sem hiet Euthicus/ꝼiell
Act j Suepn/þa Pǽll predikade/z datt wr
20 þridia Lopte/z var daudꝛ vpteken. S
Pall skriꝼar og vm þad vonda sem hn̄
þuingade/sm̄ var Eingell Andskotans
huør hann slo med hneꝼum/ og seigest
1 Cor. haꝼa beded Drottē i þriar reisꝛ þar vm
12 z ꝼeinged þ andsuar. Lát þier nǽgia
mijna Nád/Þuiad min̄ Kraptꝛ er styr
kur j þeim veyku. Og sa sem j dag heꝼ
ur eckert jllt/hn̄ kan̄ a morgū ad haꝼa
ꝼeinged þ/Skaden/oluckan kiemꝛ brad
lega þa þad vill til/ þui ǽttū vier alla
tijma ad va vel ꝼorvarad͛/z so ē bryn
iader mz þssare Bǽn/ǽdꝛ þ jlla kiemꝛ.
11 J an̄are Grein kien̄er Christur oss
hier/ad þad Jlla sm̄ Gudz bornum ad
Nǿndum kiemur j þssu Lijꝼe/ þad kiem
ur ecke oꝼorvarandis eda aꝼ slumpu-
lucku(sem Men̄ plaga ad seigia)helldꝛ
aꝼ tilsettu Ráde og Guds Vilia/Þar
høꝼum vier Herran Christum sialꝼan
til dǽmis/hans Pijsl og pijnu/sem allt
var aꝼ Gude ádur ꝼyrer hugad. Þad
hid

hid sama lærum vier og lijka aff Nist-
oriu Jobs/og Postulanna / og annara
heilagra Manna opssoknum.

J Pridiu Grein vill Christur kiena III
og aminna oss/ad nær Oluckan edr ann
ad illt kiemr yfer oss/þa skulum vier med
kienna ad þad er riettferdugt Straff
aff Guds riettlatum Dome yfer oss
komed/huiad sem Syrach seiger/Lucka Syrach.
og olucka/Lijff z Daude/fatækt z rijk 11
domur/ kiemur allt aff Gude. Og enn
seiger so Spamaduren Amos/ Eckert Amos
Illt (eingen Olucka) er j nockru stad 3
sem Gud giorer ecke.

J fiordu Grein vill Christur kiena
oss hier/ad lijda og vmbera med Polen IIII
mæde huad hellst hann vppa oss leggr/ so
sem vier hoffum hans sialffs Epterdæme
og hans vtvaldra/ Leita ecke Nada eda
lækninga hia Diofflenum/ Galldramonn
um/so sem giorde Saul/helldr leita all
eina hialpar hia Gude.

So bidium vier nu j þessare Bæn/ 1
fyrst vm þad/ad Gud vilie vardueita
 oss

oss/ z geyma j heiløgu Lijfserne z fram
ferde/ so vier ecke med vorum Syndum
og vondum verkum giefum Gude orsøk
til ad láta þ Jlla koma yfer oss. Þar
II næst/ Med þui vier erum af vorre nat
turu til aumer Syndarar/þa bidiū vier
ad Gud villde styrkia oss med siñe Nad
og Myskun og hialp heilags Anda/sc
III ad vier med godre þolenmæde lijdū þac
jllt sem Drotten leggr a oss. J þridie
máta bidium vier Gud ad hñ mz siñi
Myskun minke þad Jlla sem oss plág-
ar/ og line þui / og láte þad fa þann
enda/ad vier gietū vel stadest/z vmsij-
der fañ þad allt sigrad z yfervunned.
IIII J fiordu Grein bidiū vier Gud/ad gie-
fa oss Heilsu og Heilbrigde/ varduetta
Lijf og gods/ giefa Frid og samþycke/
a samt med sijnu orde/z siñe Nad/So
ad þo so kunne ad skie/ad vier verdū ad
lijda nockud jllt mz Lazaro z ødrū Gu-
ds Børnū/ad vier þar epter mættū fa
og ødlast eilijfa Glede z Saluhialp.
Ad sijdøstu bidium vier Gud j þess-
are

are Bæn / ad taka j burt fra oss alla I
ohollenmæde z moglan vnd'. þui sem jllt
er/ef ad Gud vill ei annad en epter sij
num Riettlætis dome leggia þ a oss ad
vier skulum lijda nockud. Par næst er II
vor Bæn/ad Gud vilie taka fra oss allt
jllt sem er Drepsotter og Dyrtijd/hung
ur og hallære/Oftridur og Ofsokner/z
oll onnur olucka. Nier bidium vier og III
so/ad Gud vilie vardveita oss fra Dio
flenum z hans limum/sem vilia skada
oss/og leita epter vorre Fordiorfun nott IIII
z Dag. Ad sijdstu bidiũ vier/ ad Gud
vernde og vardveite/z frelsse oss/ecke all
einasta a mæan vier lifum hier j Heime
helldur og einkum og allra hellst a vor
re Daudastundu/fra Diøflenũ z hñs
vallde/fra Helvijte og eilijfum dauda/
og ollu jllu.

Pridie Partur drottenlegrar
Bænar er hennar ende og Nidurlag.

Þetta Nidurlag hefur ecke Lucas/
helldr alleina Gudspiallamadurẽ Matt

heus. Og ſo ſem vier Høꝛum nu heyrt og yꝛerꝛared Formꝛlã ꝛraman til Bꝛnarennar/ſo og þꝛr ſiø Bꝛner/mz ꝛra Vtſkyringũ/þa epterꝛylger nu Nidurlaged þeſſara Bꝛna/ſem heꝛur iñe ad hallda þiñ Ord eda Titla/og eru þau Ord ſo lꝛtande.

Þuiad Þitt er Rijked/ og Krapturen/og Dyrden/ ad eilijꝛu/ Amen

Þetta nidurlag drottenlegrar Bꝛnar ſamhliodar nꝛſta vel vid þackꝛtis Bꝛn Dauids kongs/ þar hñ ſo ſeiger/
1 paral Bleſſadur ſiertu Drotten Iſraels/ vor
30 ra Forꝛedra Gud/eilijꝛlega / Þier ber Vallded og magten/Dyrden/Siguren og Þackargiørden/Þuiad allt þad ſem er a Himnum og a Jørdunne/ þad er þitt/Rijked er Þitt/og þu ert yꝛer øllum Høꝛdingium. Lijka eirnen ſamhliodar þetta Nidurlag vid Bꝛn Joſaphat
2 paral. 20 Kongs/þar hann ſagde ſo/ Drottẽ vor
ra

ra Forþedra Gud/þu ert Gud a Him-
num/og þu drottnar yþer øllũ Rijkium
Heidingiaña/og j þiñe Hende er mag-
ten og Vallded/og þar er eingen s̃ kañ
ad standa þier j mote. Eins endar nu
Christur þessa sijna Bæn/ad epter þui
allt heyrer hønum til/og er j hũs Vall
de/ þa kann hũ ad giefa oss allt þ̃ sem
vier ombidium epter hans vilia / þ̃ hm̃
er til Dyrdar/og oss kañ ad vera gagn
legt. Fyrst seiger Christur j þessu Rid
urlage/RJKED er þitt/ þ̃ er ad skil
ia/ Enn þo Dieþulen sie stor magtar
Høfdinge j Heimenum/ og haþe mz sij
num Einglum og ærum mijked vald.
Item/þar eru marger Keisaradomar/
kongleg Rijke og Herradæme j þessare
Verølldu. Enn allt þad er ecke so
megtugt/ad þad kunne ad standa þessũ
Gude j mote / eda minsku Magt hans
rijkis. Vier lesum ad Eingell Guds j 4 Reg 19
hel slo a einne Nottu j Herbwdũ Kong
sins Señakerib aþ Assyria/ hundrad
þim̃ z LXXX þusunder Maña. Og
 þa

þa S Petur greip til Suerdsins ꝛ hug
dist ad veria siñ Herra/ Þa straþþade
Jesus hann og sagde/ Meinar þu ad
Matth. 26 eg kuñe ecke ad bidia miñ Fødur ad sen
da mier meir enn XII legion Eingla/
Luc. 1 Og til Máriu sagde Gabriel Eingell
Nia Gude er eingẽ Hlutur omøgulegꝛ.
Nu þyrst þad Gud er so mattugꝛ ꝛ ha*
ns Einglar sem allar Historiur votta/
ad eingen kann þeim j mote ad standa
og Gude er ecke nockur Hlutur omøgu
legur/ Þa tølum vier riettelega j Nid*
urlæge þessarar Bænar/ og meigū vel
seigia/ ad einskis Rijkis Dyrd og vellde
kañ ad jaþnast vid þetta himneska Rij
ked/ huørt ad er soddan Rijke sem er yþ
er øllum ødrum Rijkium

Þar næst stendꝛ j Nidurlagenu þet
ta Ord/ MAGTEN. Himnesk^r ski
epnur haþa mykla Magt/ So og ha*
þa sumer Menn mijken Matt/ so sem
ad voru þr Samson/ Goliath/ þr þrijr
Kappar Dauids Jesabeam/ Eleasar ꝛ
Samma/ Vm Jesabeam stendꝛ skriþad/
ad

ad hñ slo j hel atta hundrud Mans j 2 Reg
einu/ med Spiote sÿnu. Enn slÿkt er 23
ecke þar ad reikna hia Guds magt eda
Mætte/Þuiad þa hñ tekur til/þa skial
fa Himen og Jørd/Meñ z allar Skie
pnur/sem vier meigum merkia/ huørsu
Menn verda hrædder vid lÿtlar skrugg
ur og Reidarþrumur/ eda annan Kra
pt himneskra Høfudskiepna/ Huad vil
iũ vier þa tala vm hæsta matt z Ma
gt Guds ? Salomon seiger/ad Hiørtũ Prover.
Konganña sie j Hende Drottens/ so sem 21
Vatzlæker/og hñ veiter þm huørt sem
hañ vill. Lÿka sem hañ nu stÿrer z por
hindrar þra Asetning og allra annara
Mañа/epter sÿnum Vilia/ so er hans
Magt og mattur yþer allt þad sem er
a Himnum z a Jørdunne/ s̃ vier meig
um vel medkienna og jata.

Þad þridia Ord j þessu Nidurlage er DYRDEN. Vÿst ma þar vera stor Dyrd/hia honum/sm̃ er a hædsta Himne/sem er eilÿþur almattugr Gud og Drotten/vpp yþer øllum Hlutum a

Himne og a Jørdu. Christur hæler
3 Reg 10 Dyrd Salomonis/ so sem vier lesum ad
Drottningen aþ Arabia rÿke hafe ko-
Hester 1 med ad sia hans Rÿkdō og Dyrd. Ass
uerus sem riede yþer 127 Londum/ gior
de eitt Gestabod/ øllum sÿnum Høþdin
gium og Sueinū/ og þeim megtugu aþ
Persia og Media/ Landzþovitum z vill
døstu Mønnum j sÿnum Londum/ so ad
hann liete þa sia Dyrd og Rÿkdom sÿ-
ns Kongarÿkis / og tignarvelldis/ sem
stod yþer j hundrad og attatÿge Daga
og þ þleira sīm skriþad stendr vm hans
konglega Dyrd og Rÿkdom/ Magt og
Prial. Eñ huad er þssa heims Dyrd z
herlegheit ad reikna hia Guds Dyrd s
Esa 66 hefr Himenē þyrer Sæte/ eñ Jørdena
f skør sinna Fota. Aþ dyrd heilagra
Eingla meigum vier nockurn part skil
ia/ huilik ad Guds dyrd mune vera/ so
Luc 2. s Lucas Gudspiallamadr hefr skriþad
vm Dyrd Drottins z Lioma s Eingle
num þylgde og þeim himneska herska-
ra/ þa Christur var fæddur. S Mat
theus

Theils skyter og pra Dyrd Eingelsins/
j Vppriſunne Christi/ad hn haƥe ver- Matth. 28
ed ad ſia ſin Ellding. Og Eingle þm
ſem S. Petur tok wr Myrkuaſtoƥu ƥy
lgde Lios myked/ ſo ſem ſkriƥad ſtendur
j Poſtulanā Giørningū. Sie nu Ein- Act. 12
glar og Pienarar Guds ſo dyrdarleger
Megtuger og Vollduger/ þa mun al-
mattugs Guds Dyrd Heidr ꝛ Liome/
vera mykl u herlegre. Sem ꝛ S Step- Act. 7
hā aƥ ſierlegre H. Anda openberan ſag
deſt ſia/ Jeg ſie Guds Dyrd a Himnum
og Jeſum ſtanda til Guds hægre Han
dar. Þar ꝥ þegar vier akøllum og bid
iū Gud/ þa er oſſ þtta ein ſtor og myķel-
Huggun/ad Gud er ſo megtugur ꝛ dyr
darlegur/ huørn vier bidiū ꝛ akøllum.

Pad ƥiorda Ord j Nidurlæge Bæ
narenar er ad ELLJFV. Med þſ-
ſu Orde giører Chriſtur greinarmun a
mille Guds ryķis hans Magt" ꝛ dyrd
ar / og alls annars þad Mønnum og
Skiepnum vidkiemur/ Þuiad lyka ſem
Gud er eilyƥur/ſo hæƥer ønguñ ad kall

ast eilijfz vtã hm̃ alleina. Aller meñ z
Eccle allt þ vnder Soluñe er/ þ er forgeinge
1 legt/ s̃ Salomõ seiger. J säre meiningu
1 pet talar S Petur/ Allt Holld er lijka sem
1 Gras/og øll Manslns Dyrd lijka sem
Blomstur/Grased visnar/z Blomstred
fellur af/eñ Ord Drottins varer eilijf
lega. Spamaduren Daniel/kieñer oss
og huggar øll Guds børn/ad þau mũe
eignast Rijked þ eilijft er. Og j sama
Dan Cap stendr/Hñs Rijke er eilijft. Þar
7 ꝼ þegar vier leßum þetta ord / Ad EI-
LIFV/þa skulũ vier setia oss til hugg
unar/ j mote stundlegum og eilijfũ dau
da/ad allt þad s̃m þessu dauðlegu Lijfe
vidvikur/þad skal forganga / Eñ vier
s̃m truum a Jesũ Christum/muñu blij
fa z vera hia atmattiugũ eilijfũ Gude
eilijflega.

Simta Ord j Bæn^r nidurlæge þssu
er AMEN/þetta Ord er hebreskt / og
merker Sannleik z Stadfestu/s̃m Ch
ristur villde so hafa talad. Allt hvad
þier hafed med Hiarta og Munne
og

og stødugre Tru/ riettelega og gudrække
lega beded/ j þessare Bæn/ þar meige
þier vissselega reida ydur vppa/ad Gud
kann og vill giefa ydur þad. Trued
mijnu Fyrerheite/sem Jeg hefe sagt yd
ur/ Sannlega seige eg ydur/ Nuar vm Joh
þier bidied Fødurenn i mijnu Nafne/ þ 16
skal hann veita ydur. Item/ Himen og
Jørd skulu forgãga/ eñ mijn Ord(breg Luc
dast) ecke/Og nu med þui ad Christur 21
er sañur Gud/og vor Frelsare/og alldr
ei eru suik funden j hans Munne/sem Esa
Spamaduren seiger/ þa meigum vier 53
reida oss fullkomlega þar vppa/þegar
vier seigum AMEN/þa er þ jaa/ jaa
statt z stødugt/ Gud bænheyrer oss full
komlega/an alls efa/So þ kiennr visse
lega fram sem David seiger j Psalm-
enum/ Þeg' sa riettlaate kallar/þa hey Psalm
rer Drotten hann/og hialpar hõnũ wr 34
hans Neyd. Vm þetta talar Syrach Syrach.
huggunarsamlega og seiger/ Þier sem 2
otteft Drotten/reided ydur vppa hann/
þui þ skal ydur ecke bregdast. Skoded
 Epter

Epterdæme þeirra gømlu/ og merked þau/ Nær hefur nockurn Tijma sa til skamar orded sm vonad hefr vppa hñ? Nuør hefur nøckurn tijma vered yfer gieffen/ sem lifad hefur j Guds otta? Eda huør hefr nøckurn tijma forsma dur vered sem hñ hefur akallad? Þut Drottenn er nadugur og myskunsamur z fyrgiefr Syndernar/ z hialpar j Neydenne. Gud Fader f sin son Jesu Christum/ hialpe oss z ollum Christnu mønnum/ j øllum motgange/ og leide oss epter þetta fallvallta Lijf j eilijft Lijf/ Amen.

Formale/ yfer þañ fiorda og fimta Part Catechismi og Christeleg ra frædá/ sem er Lærdomur vm bæde Sacramentenn

Nu fylg^s epter fiorde z fimte partur christelegs Lærdoos/ s er vm Skijrnena z Kuølldmaltijd Drottins. Huør tier tueir Partar hafa jnne ad hallda Styrking og obrigdanlega bevijsing vppa allan vorn Sæluhialpar Lærdom/ sem

sem vier hingad til heyrt høfum/ vm Skøpunena/ Endurlausnena/og Helgunena/og huørnen vier eigū mz drottenlegre Bæn Fader vor Gud ad akalla z tilbidia/huørt oss geingr mz eda mote.
So er nu j þessum Lærdome vm Sacramenten/ eckert annad enn eitt stadfast Trygdarband z sterkur sattmale mille Guds og Mannañá/ huørnen vier j Skrifftenne/og so j Kuølldmaltijdenne verdum styrkter og stadfester/ j Trūñe so ad vier vitum fullkomlega og efalaust/ad vier erū rett vtvalen Guds børn þ̄ sanna Tru og eitt gott z gudlegt Framferde/sem S. Petur kienner oss/ z amiñer/seigāde/Legged kapp a/ydar Kallan og Vtualning vissa ad giøra. Þui ef þier giøred þad/ þa munu þier eige hrasa/ og mun ydur verda giefen noglegur jnngangur j eilijft Rijke vors Drottens og Lausnara Jesu Christi. Og j sama Cap. huggar S Petur oss seigande/ Vier høfum øflogt Spamans ord/og þier giøred vel ad þier hafed
2 pet. 1

 ed

ed þar gaak a/ so sem a þui Lióse/ sem
ad lyser j myrkrum stad / þar til Dag
uren birter/og Morgunstiarnan vpren
ur j ydrum Hiørtum / z c. Alla tijma
sijdan j þra vpphaþe/ heþur þad vered
vijsa og Vane Guds/þegar hañ heþur
Mønnum gieþed sitt Ord/og læted þa
vita sinn vilia/þa heþur hñ asamt med
Ordenu/gieþed nøckud synelegt Teikn
sem neþnest Sacramentum/ so Menn
skylldu aþ synelegu Teikne skilia z læ
ra þad sama sem Orded vppa hlydde.
Gen. 1. Þa Gud haþde skapad Adam/ gaþ hñ
hønum j Valld alla Heimsins dyrd og
herlegheit/og ad eta aþ allra hãda Tr
iam j Paradijs/ad þrateknu einu Trie
sem giæþe skilning Ills og Gods / aþ
b. þui skyllde hñ ecke eta/leggiande þ til/
ad a huørium Deige sm̃ hñ æte þar aþ
þa skyllde hñ dauda deyia. Enn ẽ A
dã og Eua høþdu broted aþ Guds bod
Genes 3. orde/høþdu Hiartans Sorg og Angist
stodu naken þ Gude og skõmudust sijn/
þa huggade Gud þau/og gaþ þm eitt
gleðe

gledelegt Fyrerheit/ad Sæde Kuinnuft ar ſkyllde j ſundur mola Høggormſins høfud/ z þar mz borga z bitala ꝼ þra Synd. Vppa þta Fyrerheit gaf Gud morg og ymiſleg ſyneleg Teikn/ Offr og Fornfæringar/og adſkilianleg' Gu ds Þionuſtugiørder/ Adam og hñs Ep terkomendum til huggúnar og Truar- ſtyrkingar/vm þad ꝼheitna Kuiñuñar ſæde ſem var Chriſtur.

Itm̃/þegar Gud hafde foreydt Net men med Vatsflooðenu/þa lofade hñ ad hann ſkyllde vpp fra þui ecke optar med Vatsflogde fordiarfa allt Holld/ Og til ſtyrkingar þeſſu Fyrerheite/gaf hñ Noa og hans Epterkomendũ/ eitt ſynelegt Teikn/ſem er Regnbogẽ. Ei ns giørde Gud vid Abraham/hñ baud hønum ad ganga ꝼ ſiȷnu Auglite z ve- ra algiørdur/þad er/ad lifa Gudrække- lega/ og lofade ad vera hans Gud og Drotten/og hñs Sædis. Enn vppa þ ad Abraham og hans Epterkomendur ſkylldu vera audþeckter/hia ollũ Þiodũ

Gen 9

Gen 17

Ad þeir være Guds vtvaled Folk/ Þa
baud Gud Abraham / og hans Nid-
ium/ad setia eitt Merke og teikn a sig
og allt Kallmans kyn sem af honum
fæddest/z sagde/ Halltu mitt Sattmala
þu og þitt Sæde epter þig/ hia þeirra
Epterkomendū/ Eñ þtta er mitt Satt
mæle/ Þier skulud vmskera Yferhwdena
a ydar Hollde / huørt eitt Sueinbarn
atta daga gamallt. Þar þ þegar nock
ur Neyd plaga eda Møtgangur kom
yfer þetta Folk Gydingana/ þa trey-
stu þeir Gude og huggudu sig j synum
Motgāge/med þui þeir være Guds vm
skored Folk/og so sem jnsiglad med þes
su Nadarteikne vmskurnarennar.

Til dæmis/vier lesum huørsu ad Jo
1 Reg 14 natas sonur Saul vard vegna þessa
Guds Satmæla hraustur og þullhug-
adr/j mote synum Ovinum Philisteis/
þa hañ talade so vid sinn Skialldsuein
Kom/ førum til Herbwda ovmskoriña
huør veit nema Drottem vtriette nock-
ud þ ockar Hendur. Þuiad ecke er Gu-
de

þe vm Megn ad hialpa/ ſo þ ꝑa ſ̃ mar ga. So geingu þeir nu ꝑram̃ j Trau ſte Guds og vmſkurnareñar/ Og Gud gaf þm lucku/ ſo ad þeir ſlou j hel mar ga af Philiſte: / og raku allan her þr ra a flotta. Sømuleidis bar til/ þa ſa ovmſkorne Goliath ſpottade lifanda Gud og hanns her/ þad forþockuadeſt Dauid/ og hñ treyſte vppa Sattmala Vmſkurnarennar vid Gud/ gaf ſig ꝑr am̃ j mote Goliath/ og ſlo hñ j hel. 1 Reg 17.

Nu med þui ad Vmſkurnen var Gu ds Folke j gamla Teſtamentenu hid fierlegaſta Sacramentũ/ þa vil eg nøc kud fleira tala þar vm. Þeſſa Vmſku rn hefur Gud alvarlega z ſtreingelega boded z bifalad j gãla Teſtamentenu og lagt þar ſo miked vid/ Ad huor ſem ecke være vmſkoren a Forhwd ſijns holl ds/ hñs Saal ſkyllde afplanaſt og vtſli ttaſt fra Guds Folke. Þetta vmſkur dar Bodord villde Gud ad hallded være j heſd og Ÿeidre/ viliãde j ongua mata þui ſkyllde gleymt vera/ huad vier meig

 um

Exod um merkia aþ þui/ad þa Moyses haþ
4 de forsomad ad vmskiera sijn Son sem
honum fæddur var j Midian/þa vill
de Drotten haþa sleiged hann j hel/heþ
de Zephora ecke teked Stein z vmskor
ed Yþerhwdena a sijnum Syne. Og
þa Israels syner hoþdu ecke lated vm
skiera sijna Sonu j 40 ar/vm allann
þann Tijma þeir reistu vm kring j Ey
demørku. Og þa þeir komu ad Jordã
mattu þeir ecke jnnganga j þad Fyrer
heitna Lãd/fyrr en þ Josua heþde vm
skored alla Israels sõu. Þuiad vm þañ
Tijma voru Israels syner ovmskorner
þeir ed komu til j Eydemørku.
1 Þesse Vmskurn heþur aþ Gude jnn
sett og skickud vered/ ecke alleinasta til
þess/ad hun skyllde vera Teikn og mer
ke Nadarsattmala/ helldr heþur Gud
hier med viliad haþa aþ Abraham eina
skylldaga Hlydne/og ollum hñs Epter
Gen 16 komendum/so sem vier lesum aþ Abra
ham/ ad a sama Deige sem Gud baud
honum ad vmskierast/þa vmskar hann
Yþer

Yꝼerhwðena a ſijnu Hollde/og ſijns ſo
nar Jſmael/ z allra Kallmaña ſ̃ voru
j hũs Hwſe/bæde þeir ſem heimaalder
voru/og ſo hiña ſem til voru keypter. II
Oñur Grein/þui Gud heꝼur ꝛñſett
þeſſa vmſkurn er ſu/ad Gud villde hier
med giøra miſmun a mille ſijns Folks/
og allra añara Pioda. Og vegna þſſ
Teiknis ſem Gydingar høꝼdu og bæru
a ſijnu Hollde / þa ꝼorſmadu þeir alla
Meñ ovmſkorna/ og hielldu þa ſ̃ Hun
da hia ſier ad reikna/ ſo ſem þa ed ecke
þeckttu þann ſanna liꝼanda Gud.
J þridiu grein villde Gud med þeſſ III
are Vmſkurn læta Menn ſkilia og læ-
ra/ ad aller Menn ſem komner eru aꝼ
Adam/þr haꝼe aller ſpillta og ꝼordiar
ꝼada Natturu/ſo vel Gydingar ſem ad
rer/ epter þui ſem Spæmaduren ſeiger Eſa
Vei ſyndugu Folke/ Glæpaꝼullũ Lyd/ 1
Jllſiu ſædenu/þeim ſkiemdar Sonum ſ̃
yꝼergieꝼa Drotten. Soddan vppruna
Synd ꝼiñur huør z eiñ med ſialꝼũ ſier
ſem er Fyſn og girnd til alls ꝛlls/So ſ̃

Psalm 51 Dauid medkienner vm sig og alla off/ ad vier sieu j Syndeñe gietn' z fæder.

IIII J fiordu Grein hefur Gud mz þeſ ſu Teikne eda merke/ viliad lata vita allt Folk/huar z af huøriu ſlekte Meſ ſias og Heimſins Lauſnare ſkyllde fæd aſt/ ſem er af þui Folke ſem vmſkored være/ og þetta Guds Nadarteikn hef de/og þui var þetta Gydinga Folk fra ſkiled ollum odrum Þiodum j Heimenu

V J fimtu Grein hef: Gud viliad mz ſlijkre Vmſkurn lata þetta ſynelegt tek kn a Holldenu/vera Merke andlegrar Vmſkurnar j Hiartanu/ huør ſkiedur þegar Menn ſporna vid Syndū z jllū Verkum/ deyda Holldſins Girnder/og lifa j Guds otta/ Vm huøria andle-

Deut 10 ga Vmſkurn/ Gud hefur vijda talad j Ritningūñe. J fimtu Bok Moyſis lætur Gud Moyſen ſo tala til Folkſins Vmſkiered Forhwd ydars Hiarta/ver ed ecke leingur hardſuñrader/þt Drottī en ydar Gud er einn Gud yfer øllum Gudum/ eiñ Herra yfer øllū Herrum/

eiñ mijkels hættar Gud/volldugr z hree
delegur/ sm ei þer ad Mannvirdingū.
Og enn seiger Moyses / Drotten Gud. Deut
mun vmskiera þitt Hiarta/ og Hiarta 30.
þijns Sædis/so þu elsker Drotten þiñ
Gud aß ollu Hiarta þijnu/ og aß allre
þinne Sal/so þu meiger lißa. Jerem Jerem
ias seiger so/ Vmskiered ydur þ. Drott 4
ne/ og taked burt Forhwd ydars Hiar-
ta/þier Meñ aß Juda og Jerusalem/
so mijn Reide vtgange ecke sem Elldur
og verde logande / so eingen giete þad
Bæl vtslegt/sokum ydar jllsku. Item 9
Allar Pioder haßa ovmskorna Hwd/
enn Jsraels Hws heßr ovmskored Hiar Act
ta. Pa S Stephan hardlega aðsitgde 7
Gydinga/þa sagde hann/ Þier hard-
suirader og ovmskorner j Hiarta z Ey
rum/standed jaßnan j mote Heilogum
Anda/eins z ydar Forßedur/ so og lij-
ka þier. Þessa holldlega Vmskurn ha
ßa H Postular aßlagt og aßteked/so ṡ Act
skrißad stendur j Giorninga bok Post- 15
ulanna/og haßa þar ad auk kiennt oss

z vndervijsad/ad su holldlega Vmskurn
Galat. 1/6 skode oss ecke til Saaluhialpar / helldur su andlega/so sem þar skendur/ J Christo gillder huorke Vmskurn nie forhud helldr ny Skiepna. Þar þ hefur Gud j nya Testamentenu/gieped øllu Mon um annad Teikn og Sacramentum/s er Skijrnen og drottenleg Kuølldmaaltijd/þau eru oss jnsigle og Stadfesting vppa allt þad sem Jesus hefur giørt/ og huad hn hefur oss lofad og þheited/ j sijnu heilaga Orde. Vm þesse tuø Sacramenta skal nu framueigis talad verda.

Fiorde Höfud

partur vorra christelegra Fræda og Catechismi Lærdoms/er heiløg Skirn/huør ad er þad fyrsta Sacramentum j þui nya Testamentenu/sem S Mattheus og Marcus skrifa/Og hlyda orden so

Matth. 28
Marc. 16

Jesus

Jesus sagde til sinna Lære-
sueina/ Mier er giefed allt Val-
ld a Himne og a Jørdu. Far

ed þar þyrer vt/og kieñed öllū Þiodum/og skijred þær j Nafn ne Fødur og Sonar og heilags Anda/og kienned þeim ad hall da allt þad jeg hef ydur boded Huør sīn truer og verdur skijr dur/ hann skal verda Sáluholpen/ Eñ huør ecke truer/ sa skal verda fordæmdur.

Fim̄ Greiner hófum vier j þessū Ordum ad hugleida og athuga.

1 Hvad Christur meinar og tal^r vm sialfan sig.

2 Huar f/z huørra Erenda vegna hñ sijna Lærefueina vtsender.

3 Huilijkar Personur hánn vtsender

4 Huørnen hñs Sendebodum mune vegna/og huørnen þeim verdur tekid af þessum Heime.

5 Huørt Gagn og huøria Nytsemd þesse Orden hafa jnne ad hallda.

Mier er giefed allt Valld á Himne og a Jørdu/ et cf.

Þesse Ord talar Christur/ ecke so s einn slettur og riettur Madur/ sem Gyd ingar hielldu hann ad vera/ þa þeir sog du/ Er þesse Jesus ecke Sonr Josephs og Mariu/ huørs Fodur og Modr vier þeckium? Huernen seiger hñ þa ad hñ sie komen af Himnum? Og þo hann sie fæddur af ætt Dauids/ sannur Madur epter Holldenu/þa talar hann þo þesse Ord ecke epter holldlegre mannlegre kon glegre Vijsu/Helldur talar hñ þsse ord af kroptugu Vallde/ af guddomlegre Magt/ sem einn sannur Gud og Madur so sem hann strax epter þesse Ord vttøl ud/ liet sia og merkia/ þar hann stie vpp j Himenen/ og sette sig til Guds hægre Handar/ j Dyrdarenner Thron z hasæ te/ Og þui talar hñ þessum Ordum/ so sem einn sannur Messias/ og Mann kynsins Endurlausnare/ sem þa hafde Joh. 6. Matth. 13. 22

fullkomnad ſitt Endurlauſnar Em-
bætte. Þar f/ fyrſt hañ talar ſo/ Mier
er gieſen øll Magt allt Vallð a Him-
ne og Jørdu/ þa heſur hñ þar med vil
iad lata oſſ vita/ ad hann þa alla reidu
heſur endad og vtgiørt ſitt Endurlau
ſnar enbætte/ til huørs hañ var j þeña
Heim ſendur/ z haſðe þa lided Dauda
z Pijnu z Opſokner af þm ogudlegu/
huad hñ vill ecke optar eda leingr lijda
med þui hann ſie nu bueñ Mannkyned
ad endurleyſa/ ecke med forgeingelegu
Gulle og ſilfre/ helldur med ſijnu ſakla
1 Pet uſa og dyrmæta Blode/ ſo ſem S. Pet
1 ur talar.
Þañen talar nu Jeſus Chriſtur þſſe
Ord/ ſo ſem ſa ed alla reidu er ſitiande
til Majeſtatis Dyrdareñar/ mz Fødur
num og heiløgum Anda/ haſãde Guds
reide ſtillt / og vnder Fætur ſier komed
Dioflenum/ Helvijte/ z øllu þeirra Ra
de og Rijke/ z forlijkt vid Gud alla þa
ſem a hñ trua z treyſta. Og vill Jeſus
nu þar f med þeſſum Magtarordum/

hugga og hughrausta giøra alla sijna vtvalda/ad hann vilie z kunne þa alla ad endurleysa og frelsa fra reide Guds Helvijte Dauda og Diøfle/ Eymdum og ofsøknum þessa Heims. Enn þen na ogudlega Heim sem hann og hans Ord og Sacramenta forsmar z fyrer lijtur/kunne hañ og vilie med Magt z Valde straffa/hier stundlega z so aff ars heims eilijflega.

Aunnur Greinen.

Hvørra Erenda Christur vtsende sijna Lærisueina?

Pad vottar hañ þar hñ seiger/Fared vt vm allan Heimen/ og kieñed øllū Þiodum/og skijred þær/z kienned þeim ad hallda allt þad eg hefe ydur boded/ Med þessum Ordum giefur Jesus sijn um Postulū/ kifalning magt z Mynd ugleika/ad kienna og Predika sitt Ord og handtiera þau heilogu Sacramenta/ Ad lijka so sem hann er nu a Himne og a Jordu eiñ almattugur Gud og Madur/til ad veita þeim Rad z myskun

vm sem medtaka vilia hñs Ord z lát.
sig skijra/ og magt hefur ad fordæma
þa Vantruudu/ So sender hann þa vt
so sem siina Fullmegtuga Legata og
Sendeboda. Og soddan Magt z Myn
dugleika gaf hñ þm/ þar hñ sagde/ Lij
Joh ka so sem Faderen sende mig/ so sende
20 jeg ydur. Af soddan Magt og Mynd
Rom ugleika hrosa sier þeir heilogu Postul
1 2 pet S Pall og Pietur/ og fleire adrer j þr
1 ra Pistlum. Og til Corintheos skrif
2 Cor skrifar S Pall/ ad huør Madur skule
4 hallda sig og adra Postula f Christi
Þienara/og Forstiora sem setter eru yf
Guds Leyndadoma. So kallar nu Jo
Esa hañes skijrare sig Rødd eins Predikara
40 j Eydemørku/ epter Ordñ Esaie. Þat
f ber øllum Mønñum þeim ad heyra z
hlyda/og þa ad medtaka so sem Christ
ur berlega talar seigãde/ Huør ydr med
tekur sa mtteka mig/ Og huør sem mig
mttekur sa mtteka þañ s mig hefr sent
Matth. Huør sem medtekur einn Spamann j
10 Spamans nafne/ hñ fær Spamans
Laun

Laun/Og huør sem medtekur eiñ Riett
lꝛtan j Riettlꝛts nafne/hñ fær Riett
lꝛts laun/og huør sem giefur einū af
þessum kalldan Vatsdryck ad drecka/j
Lꝛresueins nafne/Sannlega seige jeg
ydur/hønum skal þad ecke verda olaun
ad. Vm þetta talar Syrach/ þar hañ Syrach.
seiger/Elska þann af øllu Megne sñ 7.
þig hefur giørt/og yfergief eck hanns
Þienara. Slijker Guds Ords þienarar
eru Mønnum bꝛde naudsynleiger og
gagnleiger/ þui þeir hafa med sier og
frāmbera lifanda Guds ord/huørt ad
þienar þeim til Sꝛluhialpar/sem þar Rom
a trua/ so sem S Pꝛll kienner. Þet- 1
ta Ord kallar Dauid Lykt og Lios þ vo Psalm
rum Fotum. Slijkt er fatꝛkum Ord- 118
sins þienørum stor huggun/huørsu sñ
þeir verda þlitner hier j Heime af þm
ogudlegu Veralldar sonum/og huørsu
sem Guds Ord verdur forsmꝛd. Þad
vill so ganga til sñ Spꝛmaduren seig Esa
er/Huør truer vorum Ordum/og Pre- 53
dikonum?

Þridia Greinen
Nuilijkar ad sie þær Personur
sem vt eru sendar

Sitt heilaga Ord og Skijrnena bij
falar hier Christur j Hendr fatækum
Fiskørum/og olærdum einfølldum Leik
mønnū/ sem huørke voru mentader hia
Gricklands Spekingum/ecke helldr hia
þeim Rabbinis j Jerusalem / eige hia
Phariseis eda þeim Løgklóku og skript
lærdu / ei helldur hia þeim Megtugu
Herrum j Romaborg / ecke helldur hia
ødrum Diuplærdum z skarpvitrū Mei
størum/ helldur olærdum einfølldum s̄
ad ønguan Hlut kunnu j þui ad vera
falsker tuefallder/helldur einfallder til
ad tala þad riett og satt var. Þar fyr
Matth. 10 er sagde Christur so til þeirra/ Vered
ecke hugsiuker/ huørnen eda huad þier
skulud tala/þui þad skal ydur verda gie
fed a þeirre sømu stundu/huad þier eig
ed ad tala/þui ecke eru þier sa s̄ talar
helldur Ande ydars Fødurs/sem talar
j ydar Munn. Og vppa þetta gaf hā

Þm

þeim sīn helga Anda openberlega/so ad Act
þeir alldiarflega og røksamlega fram 2.
baru þ sanna Guds Ord sem þeir hef
du af hønum heyrt og lært/so ad Mēn
skylldu þa ad vita sannan Sæluhialp
Lærdom af þessum einfølldum og olær
dum Mønnum. Þetta sanar S Paall 1 Cor
seigāde/Þad s heimskulegt var fyrer þessum 1
Heime/þad vtvalde Gud/so ad hān til
skamar giørde þa hygnu. Soddā vys
su hefur Gud og lyka haft j gamla
Testamentenu/og optlega vtvaled lit
elmotlegar Personur/til haleitrar z mi Exod
killrar Kallanar / so sem var Moyses 3
sa ed var Fiarmadur syns Mags Je
tro/og þar med mælhalltur madur/Þo
hafde Gud Þocknan a hønum/og kall
ade hann til þess ad vtleida Israels
sonu af Egiptalande. Saul var tilko 1 Reg
mulaus Madr/ leitande epter Asnum 9
Fødur sins/ Þo liet Gud smyria hann 17
til eins Kongs. Dauid geymde Saude
Fødur syns/og var hinn minste og lit
elmotlegaste af synum Brædrum/ Þo

gaf Gud hm̄ hughreyste/ ad fella þann
myckla Goliath/og utvalde hn̄ til Kon
3 Reggs. Elizeus var tekenn fra Plognum
19 til ad vera Spamadr Guds. So lijka
Amos var Amos kalladur af Gude til ad
7 spaa j mote Jsraels Folke/so sem hann
sialfur medkienner þa hann sagde til A-
masia/Jeg er eingen Spamadr/ z ecke
helldur nockurs Spamans sonr/helld
ur er eg eirn Hirder/ sa ed les Morber/
Enn Drotten tok mig fra Hiordunne
og sagde til myn/Far þu og spadu myn
nu Folke Jsrael.

Med soddan mote hefur Christur
kallad þessa olærda einfallda tilkomu
lausa Menn til Predikunar og Postula
embættis. Þar fyrer eiga Christner Menn
ecke ad akta eda alijta Personr þeirra
sem eru j Predikunar embættenu/þo þr
sie fatæker og litelmotleiger fyrer Heimen-
um/Helldr hafa þa j Heidre og virdin-
gu vegna Guds sem þa hefur kallad/
z utvaled til so haleits Embættis. Og
ber huørium Manne/ so hærre stiettar
sem

sem lægre/ad hyxa vel ad falla ecke j
þeirra Kall og embætte/so þeir fae ec-
ke þar f straff og Refsing af Gude/ 2 Par 26
so sem skiede Asia Kong j Jerusalem/
þa hann gieck jnn j Mustered/og mein
te ad hañ villde fornfæra Reykelse yf
Alltared/af þui hañ være einn Kongz
og þo Kiennemennerner stæde honum
j mote/seigãde/ad ecke bære hm̃ þad ad
giøra/ helldr Prestũ/sonum Aarons ſ
þar til være vijgder og skickader/eñ mz
þui hñ villde ecke aflata/þa slo Gud
hann med Lijkþra/huør honum fylgde
alla Daga til dauda. Eins gieck þad 4 Num 16
þeim Dathan og Abiram/ ad Gud str
affade þa so/ad Jørden suelgde þa j
sig/so þeir foru kuiker j Helvijte. So
lijka þeir tuøhundrud og fimtijger hell-
stu af Søfnudenum / og nafnkiender
Menn sem offrudu Reykelse/vrdu vpp
brender af Ellde þeim af Himnũ fiell
af þui þeir villdu ecke hlyda Moyse/
og fiellu jnn j hans Kall og Embætte
Eins gieck þad Jerusalem/ sem offok

Matth. 23 Luc 22 ke og j hel ſlo Guds Spámenn/ Chriſt
um ſialpan og hans Poſtula/ ad þeirra
Land og ſtadur vard poreyddur og j ey
de/ſo þar ſtod ecke Steinn a ſteine/ſem
ei var nidurbroten. So vill Gud ende-
lega heþnaſt a øllum þeim ſem plyta
hñs ord og Ordſins Þienøſtu meñ.

Fiorda Greinen.

Huøria Lucku þeſſer Sendemeñ
munu haþa?

Þad avyſar þeim Christur/ ſeigan
Matth 10 de/Jeg ſende ydur ſo ſem Saude a mil
le Varga/þeir munu hwdſtrykia ydur
j ſynum Samkunduhuſum/ og leida yd
ur þ Herra og høþdingia/þ myna ſkul
ld. Item/þier munud hatader verda aþ
huøriam Mañe vegna myns Naþns.
Haþe þeir kallad Hwsbondan Belze-
bub/huad helldur munu þeir þa neþna
ſo hañs Heimaþolk? Og j ødrū ſtad
ſeiger hñ/Þeir munu j Hel ſla nockra
aþ þeim/og ſuma kroſſþeſta/ſuma hwd
Luc 10 ſtrykia og opſækia þra eiñe Borg j ad
rä. Jtem/þar epter vtvalde Drottenn
adra LXXII/ og ſende þa vt tuo og

kuo/ vndan ſier j þa ſtade ſem hann ætl
ade ad koma/og ſagde/Jeg ſende ydur
ſem Lomb a medal Vlþa/ Enn þo hug
hreyſter Chriſtur ſyna Læreſueina j ſod
dan Neyd og Fyrerlitningu og Oþſokn Matth.
um/og ſeiger/ Hrædeſt ecke þa ſem Lijk 10
aman deyda/enn Salena gieta þeir ec
ke lijþlated/Hrædeſt helldur þann ſem
Lijkama z Sælu kann ad kaſta j Hel
vijtis aþgrunn. Oll ydar høþudhaar eru
talen/z aþ þeim þellur eckert an Guds
vilia. Og huilijka þorſorgan og Vm-
hyggiu Gud haþe þyrer þeim/ þ kienner
Chriſtur med þeim Ordum/ad einn Titl Luc
ingz þalle ecke a Jordena an Guds vil 12
ia. Og enn ſeiger hann j ødrum ſtad Matth.
Sæler eru þier þegar menn hæda ydur 5
og oþſækia/þ mijnar ſaker.

Þar þ ſkal nu huor z einn Guds Or
ds þienare/ganda þramm j ſijnu Kalle z
Embætte/til huors hann er aþ Gude
kiøren z kalladur/z hyra ecke þar vm
Forſman og Fyrerlitning eda oþſokn
þeſſa Heims/helldur vita þad/ad ſo ſem

 ædur

ædur fordum hefur Gud straffad þa
s hans Ord og Ordsins Pienara hafa
fliked / so munu aller Ogudleger a sij-
num Tijma enn vel ÿda fundner. En
þeir Offokner lijda Riettlætesins veg-
Joh 16 na/hier j Heime/þr hugge sig vid Her-
rans Ord/þar hann seiger/Pier mun-
ud Græta og syrgia/ en Heimuren nu
glediast og fagna/ Pier muned vera
hrygguer/enn ydar hrygd skal snuast j
Fognud/ z c. Þetta samhliodar vid þ
a Tess sem S. Pall kienner oss / seigande/
Gud mun dæma riettferduglega/og þ
pier verduger verded til Guds rijkis/ þ
huørt pier og lijded/Puiad þ er riett þ
Gude/ ad endurgiallda þeim Hørmung
sem ydur hrelling veita/en ydr sem Hør
mung lijded/huijld med oss/þa Drotten
Jesus mun openberast af Himnum mz
Einglum sijns Kraptar/ og med Elld
sins loga/ad leggia Hefnd a þa s ecke
þeckia Gud og ecke hafa vered hlydner
Jesu Christi Evangelio.
Fimta Greinen
Eru

Eru sialþ Innsetningarorden heilag rar Skyrnar/og huada Sagn vier ho þum aþ Skijrnenne og huad hun stod ar oss/ þad er allt innebunded j þessum Ordum / sem hier standa / Skijred allar þioder j Naþne Fodur og Sonar og Anda heilags. Huor sim truer og verdur skiir dur/sa mun verda Saluholpen/ Enn huor sem ecke truer/ sa mun verda þordæmdur,

I þessum Ordum hoþum vier ad hugleida Magt og Balld Herrans Jesu/huar med hañ innsetur og skickar þetta heilaga Skijrnar Sacramentum Og huorsu hañ med Vatnenu og ordenu/j Krapte Guds/ styrker stadþester og so s̃ innsiglar þ/ ad veir erum christner Menn/og Guds elskuleg Born: Enn vppa þad ad vær mættum þui bet ur skilia og vnderstanda þetta/ þa hoþ

 um

um vier ad hugleida þessar sma Greinar sem epterþylgia.
1 Huad Skijrnen er.
2 Ad hu sie jnnsett z skickud aþ helagre Þrenningu.
3 J huoriu Kraptur Skijrnarennar er og þolgen
4 Huort gagn Christi Skijrn giører oss/lijka eirnen vor Skijrn.

Huad er Skijrnen?

Skijrnen er jnnsigladur Sattmaale hins nyia Testamentis/settur og skickadur epter Christi eigenlegre Biþalningu/j Vatne og Orde/ og H Anda j huørre Skijrn Gud giører Sattmaala vid Mennena/z loþar a þa þra Gud og Drottin / og þeirra Verndare og þrelsare þra Uppruna syndenne z øllū Mannsins andlegum Ovinum. Þar a mote loþar Madurenn/j þullu Trunad artrausie til Gudz/ad aþneita Dioþlenum/og øllum hans Vilia og verkum/z øllre Jllsku og hreckuijse Hollds og Blods. Eins og þa Gud giørde Umskurnar

nar Sattmaala vid Abraham j gamla Testamentenu/ z vid hanns Afkuæme lofande ad vera þra Gud og Drotten/ Enn Abraham og hans Eptirkomendur skylldu j stađen vera honum hlyðnir og hlyðner/og ad þeir af soddan Sattmaala skylldu þeckiast ad vera Guds Folk og hans eigen Eign. Eins j sama Mata verdū vier j vorre Skijrn innsiglader ad vera Christi og Guds born/ fraskilder Dioflenum/ Tyrkium Heidingiū og ollū ogudlegū Monnū.

Aunnur greinen
Af huórium Skijrnen er inn sett og Stickud?

Nun er innsett og boden af Guds heilagre Þrenningu/ þ meigum vier lio slega merkia og skilia af Historiū hins gamla Testamentis/ huoriar ad haf a vered Figurur Fyrermynd og merking ar Skijrnarennar. Fyrst lesū vier huor su ad Gud af sierlegre Nad og giæsku frelsade Noa sialfan attunda j Orkenñe so þeir yrdu varduei̇tter fra þui gr Genes 7

ſiña Vakspblode ſ̄ dreckte ø llū Heime. Þeſſe Hiſtoria hepur merkt H Skijrn/ Ad ſo ſem Gud j ørkenne/eda þ̄ Ørk-ena prelſade þær atta mañeſkiur/ſo vill hann nu þ̄ Skijrnena vardveita z prel ſa pra ſinne Reide/z eilijpre Fyrerdæm ningu alla þa ſ̄ a hū trua og treyſta.

Exod 14 Item/So ſem Gud vardveitte Iſra els Folk j Hapenu rauda/ og j Aanne
Joſu 3 Jordan/ſo þad gieck þar i giegnū þurr um Fotum/So hapa þeſſar tuær Hiſt-ur þa Merking/ad Gud mūde þ̄ Skijr nena Herrans Jeſu Chriſti/og ſo vora hialpa oſſ og jñleida j þad þ̄heitna La nd ſem er Himerijke. Item/Elias tok
4 Reg 2 ſinn Kyrtel og ſlo hønum á Ana Jor-dan/huar aþ Vatned braſt j ſundur z giørde parveg/ſo ad Elias og Eliſeus poru þurrū Fotum þar i giegnum. Sij dan þar eptera/kom einn gloande Va gn med elldlegū Heſtum/ ſkildu þa ad og tok Eliam vpp j einum Byl. Huer Hiſtoria oſſ kieñer þad ſama/Ad vier þ̄ heilaga Skijrn hliotum ad jnnplantaſt

Guds Christne/madur enn þ vier verd um vpptekner til himneskr" Arfleifd".
Item/ So sem Naaman hiñ Syrlend, 4 Reg 5
ske vard hreiñ af sinne Lijkþra j Añe
Jordan/ þegar hñ þuode sig j Jordan/
epter Spamañsins skipan/ So eins vd
um vier hreinsader af vorre Andlegre
erfdar Lijkþra/ Syndenē/ þ Jesu Chri-
sti Skijrn og vora / þegar vier verdum
epter hñs Skipan og tilsalningu skijr
der. Soddā fraſøgur/ Figurur z epter-
lijkingar j gamla Testamentenu/ hafa
merkt vora Skijrn j nya Testamentēu
huad S. Pall styrker z stadfester mz 1 Cor 10
sijnum Ordum þar hñ seiger. Jeg vil
ecke dylia þ ydur goder Brædur/ad vor
er forfedur voru vnder Skyenu/ z aller
geingu þeir j giegnum Hafed/ og aller
voru þeir skijrder af Moyse/ j Skyenu
og j Sionum/ z aller atu þeir eina and
lega Fædu/ z druckū sāa adlega Dryck
og þeir druckū af andlegum Steine s
þm epterfylgde/ huør Steiñ ed var Ch
ristur. Soddan Figurur og fmynder z

fleire adrar/hlyda allar vppa heilaga Skyrn/ og stadfesta og jnnsigla þetta Skyrn^r sacramentū vort^r Saluhialp^r
11 Þar næst/ad N Skirn sie af Gude
Luc heilagre Þrenningu jnnsett og skickud/þ
3 kienner oss Gudspialleg historia/þar so stendur/ A fimtanda are Keisaradoms Tiberij/þa Pontius Pilatus var Land stiornare j Gydinga Lande/og Herodes hofdinge j Galilea/og hans broder Philippus j Iturea /og Lisanias var Hofdinge j Abilene / Þa Annas og Caiphas voru Hefudprestar/ þa kom Gu ds ord(z Bifalning)til Johñes sonar Zacharie j Eydemørku. Og hann fór vm allar Bygder hia Jordan/og predikade Idranar skyrn / til Syndanna fyrergiefningar/sem skrifad stendur j Maa
Esa labok Esaie Spamans/ þar so seiger/
40. Ein hropande Rødd er j Eydemørku Tilreided Drottne Gøtuna og giøred hans Veg riettan/ Þar f var þesse Johannes kalladur Baptista/þad er skyrare/Þui hann var sa fyrste sem þetta Skyrn

Skyrnar embætte vpbyriade/ epter Gu
ds ſkipan og Biþalgingu. Mattheus Matth.
ſkriþar/ad Borgen Jeruſalem gieck vt 3
til hans/og allt Gydingaland/ og allt
Land nær Jordan/og liet hñ ſkyra ſig/
medkieñande ⁊ jatande þeirra Synder.
J þridiu Grein lærū vier þ aþ Ch III
riſti Læreſueinum / ad Skyrnen ſie aþ Joh
Gude/ſ̄ vier leſum i Gudſpiallenu þar 3.
ſo ſtendur/ Epter þ kom Jeſus ⁊ hñs
Læreſueinar j Gydingalād/ ⁊ hñ duald
eſt þar med þeim/og ſkyrde/enn þo Je
ſus ſkyrde ecke ſialþur/helldr hñs Lære
ſueinar. Pad ſama ſtadþeſter ⁊ eirnen IIII
Chriſti Biþalning og ſkipan/þar hañ
ſo ſem ſañur Guds ſonur medkieñer hi
er/ ſig ad haþa allt valld a Himne ⁊ a
Jordu/og bydur þar þyrer ſinū Poſt
ulum/ecke alleina ſka ad kienna og Pre
dika/helldur eirnen ad ſkyra/ſo ſem ord
en herlega votta/Fared og kienned ollū
Þiodū/og ſkyred þær. Ad ſiðeſtu ſtad V
þeſter þad Skyrnena/ad hun ſie aþ Gu
de/ Ad ſialþur Guds ſonr liet ſig ſkyra

og Gud Fader z sa heilage Ande hafa Skijrnena styrkt og stadfest.

Enn af þui ad Skijrnenn Christi er sierdeilis Athugande og merkiande/ framar eñ Skijrn annara Mañá/ þa vil eg tala þar nockud vm/ þm einfoll du til Skiñings og vnderuijsunar/ og skyra fra huørnen hñ hefr geinged til.
Matth. 3 Mattheus skrifar/ ad Jesus kō af Ga
Luc 3 lilea ad Aañe Jordan til Johañem/ og villde lata hñ skijra sig/ Og Lucas skri far ad Jesus hafe þa vered nær 30 ára gamall. Nu þo Johañes være sannheilagur Madur/ þa forsa hñ sig j þui/ ad hñ syniade Christo Skijrñar/ af þui hñ visse af H. Anda Rād huør hañ var/ þeckte Jesum/ og visse hañ var Son Gudz z Syndalaus/ z mein te þui/ ad þar være eingen þørf/ ad hñ skyllde skijrast/ Þar med huxade Jo hañes vm siñ överdugleik/ siñar Persoñu vegna. Eñ Christur kienner og vnder vijsar honum/ z seiger/ Lát þ nu so va ra: byriar so ad fullkoña allt Riett
læte

lære/Sem hñ villde so seigia/ Johañes
Þu skallt vita/ ad þier ber ecke j þinu
kalle ad alyta overdugleika þiñar Per
sonu/helldur alyttu þitt Kall z embætt-
te/til huors þu ert kalladur af Modur
lyfe/sem er ad predika og skyra ; Nu ra
þu og vin þ/ad jeg er einn Madur þo
saklaus sie og Syndalaus: Helldur sk
þesse myn Skyrn vera Speigell z epter
dæme øllum Monnum/ad þeir läte sk
ra sig/so sem jeg vil sydar bioda z bifa
la. Og huor helst sem lætur skyra sig
og truer a mig/ sa skal þa Syndaña f
giefning j miñe Skyrn z mynu dauda
Af þessu samtale Christi og Johañ
is eigum vier ad læra/fyrst þ/ad mzki
eña Jesum ad vera syndlausañ. Þar Joh 8.
næst skulu aller Yfervalldz meñ andleî Esa 53
ger og veralldleger læra af hönum hei
laga Johañe ad sia peirra overduglei
ka/og syndsamlega Nattur u/Eñ þo
ecke þess vegna forsoma þad sem þeirra
Kalle og embætte vidkiemur/og þeir ei
ga ad giora/Þad kieñer Christur hier

Johañe z øllum Mañum/ þar hn̄ seig
er/ Oss ber so ad fullkōna allt Riettlæ
te. Og epter þessa Vndervijsan/ veitte
Johannes Jesu Skijrn

Hvar fyrer Christur hefur
læted skyra sig

r Hn̄ hefur læted skijra sig fyrer þrim
Greiner/ af huørium su er hin fyrsta/
Ad hn̄ hefr hier mz viliad jngaunga og
vppbyria sitt Saluhialplega kall z ein
bætte/ mz Predikonum/ Jarteiknagiør
dum/ Pijnu siñe og Dauda/ Og hefur
þar f viliad openberlega lata sig kiosa
og hylla og vthroopa/ ad hn̄ være sañ
Guds son/ Og hier kom þ fram sem
3 Gud hafde mællt f mun̄ Dauids seigā
Psalm de/ Jeg vil setia min̄ Kōg yfer mitt H
2 Fiall Sion/ Jeg vil Predika vm sodd
an Skickā/ þa Drotten mællte vid mig
Þu ert min̄ sonr/ j dag ool eg þig. Þad
sem nu so langan tijma hafde midre lei
Luc 1 ged/ og Eingellen mællte vid Mariam
og sagde/ Þad Heilaga sem af þier fæd
est skal nefnast Sonur Guds/ þ hlaut
nu

nu ad koma j Lios og verda openbert/ Matth.
ap sialpum Gude sem opan ap Himnū 3
hroopade og kallade hañ siñ Son/seig
ande/ Þesse er miñ elskulegur Son/ a
huorium Jeg hep alla Þocknan.

II Þar næst j añañ Mata villde Jes-
us mz sine Skijrn stadpesta Skijrn S.
Jehañis/ og mz siñe Skijrn vera Gyd
ingum og oss ollum til Epterdæmis/hu
orium vier skulum pylgia/Þui huad hñ
baud sijnum Postulum og oss/þ hepur
hñ sialpur giort.

III Þridia Greinen huar þ hñ villde ver
da skijrdr er Þsse/ Ad hñ vill vera hia oss/
Þegar vier skijrunst/So vier sieum med
honum og hñ mz oss/epter Þui sem S
Pall seiger/So marger ap ydr s skijr Gal
der eru/Þeir hapa jklædst Christo/Þad 3
er ad skilia/Þeim er vijs Nad Gudz z
Himerijke med Christo.

IIII Fiorda Grein Þui Christur er skijrdr
er hun/ Ad lyka so s Christus hepr tek
ed vppa sig Vmskurnar sattmala ept'
Moysis logum/so hepr hañ viliad taka

vppa sig Skyrnarennar teikn og lata
sig mz Vatne skijra/til þess ad hn̄ late
vita/ad hn̄ vill vera Gud og Fader og
Hertuge bæde þeirra j gamla Testamē
tenu z hinna j þui Nya/til ad frelsa þa
fra Gudz reide og Diøflenum/og lijda
ꝥ fra Synder Pijnu og Krossins Dau
da/og taka vppa sig Strijdsmerke fra
j gamla Testamentenu/sem var su blo
duga Vmskurn/z lijka Teikn skijrnar
ennar j hinu Nya/ Viliande þar med
sanna/ad hann vilie va bæde fra og vor
Frelsare og Medalgangare.

V Fimta Grein huar ꝥ hann lirt sig skij
ra er þesse/ Ad hn̄ villde mz sinne Skij
rn med øllu aftaka Moysis sid z Cere-
moniur og Kirkiuþionustugiørder/ med
øllū fra Offrønū/Slatrønū/Fornfæ
ringū/epter þui ad Johannes nu predik-
ade ad Vmskurn og Fornfæringar gill
fe nu ecke par/helldur Truen a Christ-
um med heiløgu Lijferne og Framfer-
de. Og þetta er ꝥ sem Christur sialfr
seiger/ Ad Løgmaled z Spamennern
hafe

hafe spaad allt til Johañem/ So ad hi er saññast þ Johañes seiger/ Løgmaaled er þ Moyse vtgiefed/ eñ Naad z Mysk un er orden þ Jesum Christum. Matth 11 Joh 1

Þridia grein vm Skijrnena.
J huóriu Skijrnarennar Krap tur er falen og folgen?

Kraptur Heilagrar Skijrnar er komen j þrem Hlutum/ sem er fyrst ORdet/ Þar næst VATned/ Þridia Christi JNNsetning z skickan.

Pad Fyrsta.

Pad fyrsta sem hafa skal til heilagrar Skijrnar er syneleg og þreifanleg Materia, Elementum eda Efne / þ er Vatned/ sem ecke er annad enn Vatn/ j Skijrneñe og epter/ so sem S Johañes sagde til þra er til hñs voru sender/ z spurdu hñ ad seigãde/ Þui skijrer þu/ fyrst ad þu ert ecke Christus/ ecke Elias/ ecke Spamadr. Hann sagde/ Jeg skijre j VATne/ Þar medkieñer Johñes Vatned ad vãa Vatn. Eñ hñ leggr þar nockud meira til og seiger/ Sa sied Joh 1

er a mille ydar sm hier þeckkud ecke/hñ
er sa sem koma mun epter mig/huor ei
var þ mig/ huors skoþueinge eg er ecke
vduge vpp ad leysa. Þesse Ord tal^{v} Jo
hañes vm Jesu̅ Christum. Batned er
ecke añad eñ Batn j huoriu jeg skijre/
Eñ þsse Skijrn hefr siñ Krapt aff Ch
risto(huor ad er sañr Gud med Fodur
num og heilǫgum Anda)og aff Gude
orde og Truñe. Þar þ þegar þtta fyl
gest ad/Orded og Batned/epter Chri
sti Bifalningu/og Truen/ so ad þetta
samteingest/ Þa verdur þad fullur og
fastur Trulofunar Sættmæle a mil
le Guds og Mañsins/ epter Rade og
skickan heilagrar Þreñingar/sem vott^{v}
Tit 3 S Pall seigiande/Ept^{r} siñe Mysku
seme giorde hñ oss saluhialplega/ þ pa
Endurfædingar Laug z Endurnyung
heilags Anda/huorium hañ hefr yfer
gnæfanlega vthellt yfer oss þ Jesum
Christum vorn Endurlausnara/so ad
vier Riettlæt^{r} þ hñs Nad yrdum Erf
ingi^{v} eilijfs Lijfs ept^{r} Vonenne/Þessa
Rada

Rœda er ſøñ og truanleg.
Þad añad huar jñe Kraptur Skijr II
nareñ' er þalen/þa er ORDED/Og
þetta Ord er ecke añad eñ þad ſama og
ſaña Ord ſem Jeſus Chriſtus talade/
þa hñ ſagde/Skijred j Naſne Fødr og
Son' og heilags Anda. III
Þad þridia j huøriu Kraptur Skijr
narennar er komen/þad er Jñſetning z
ſkickan Christi/þad er/hañ heſr giørt
ſoddan Fundatz/og heſr biþalad øllum
ſijnum þienørum ad Predika og ſkijra/
og øllū Møñum heſr hñ ſkylldugleg a
ſkipad z boded/ad heyra z hlyda Chr-
iſti Biþalnigu og ſkickan/og þar med
trulega med allre Audmykt og Gudhr
œdſlu ad vera hans Skickan vndergie
þnū/ z trua þullkõlega þui/ad j Skijr
neñe verdum vier jnnſiglader til Riett-
chriſtiña Manna og Guds elſkulegra
Barna. Þar ꝥ/þegar Preſturen ſkijr'
nøckurn j Naþne Fødur og Sonar og
heilags Anda/þa er þad lijka ſem hañ
ſegde ſo/Jeg ſkijre þig epter Jeſu Chr
Nu iſti

iſti Kiþalningu/Eñ Jeſus Chriſti Gu
ds ſon er ſa ſẽ med ſijnu dyrmæta z ſak
lauſa Blode burt þuær aþ þier þijna
Vppruna ſynd/og giorer þig med ſijn-
um heilaga Anda erþingia til Himna
1. Joh rijkis/ſo ſem ſeiger S Johañes/ Blod-
1 ed Jeſu Chriſti hreinſar oſſ aþ øllu
Ranglæte.

Fiorda Greinen um Skijrnena

IIII Huørt Gagn høþum vier aþ Chri
ſti Skijrn/z vorreꝛ Andſuar/ Fyrſt he
þur Chriſti Skijrn vered Gude a him
nū ſo þægeleg/ ad þegar Chriſtur var
ſkijrdur / þa heþur Gud opnad Him-
enen/ſo ſẽ S Marcus einþalldlega ſkri
Marc þar/ſeigande. Þa Jeſus var ſkijrdur/
1 aþ Johañe j Jordã/ſtie hann vpp wr
Vatnenu/og Himenen opnadeſt. Lu-
Luc cas ſkyrer nøckud greinelegar hier þra/
3 og ſeiger/Þa Jeſus var ſkijrdur og bad
Matth. ſt ħ/þa opnadeſt Himenen. Og Matt
heus ſeiger ecke alleinaſta med einþøll
dum Ordum/ ad Himenen haþe opnaſt
helldur ad hann haþe opnaſt vpp yþer
 honū

honum. Huar Himensins opnan oss vm
der vijsar z kienner/ad þ Adás fall var
ollum Monnum Himenen apturlaaten
og læstur/og aller eru þeir vtelokader/
Enn þ Skijrnena Christi stiedz þ/og
þ hns Bon sem hann bad til Fodursins
ad Himenen opnast/ecke alleinasta yf-
er hm/ helldz yfer oss ollum sem j hans
Nafne og epter hans bifalningu skijr
der erum/so ad vier hofum nu lidugan
jngang/z meigum ad frialsu z j fullu
Trauste þ hans Skulld jnganga i Hi
menen fram þ Gud Fodz/ og bidia hn
so sem hann sialfz seiger/Jeg er Vegur Joh 14
en/Lijfed z Sannleikuren. Jtm/Eg er
Dyrnar/Ef nockz geingur jn vm mig 10
hn skal verda saaluholpen. Med þessu
hætte er nu Skijrnen Christi og hans
Bæn oss christnu Monnum ein jngan-
gz j Himenen/til ad fa z odlast af Gu
de himneskum Fodz allt þad gott sem vi
er skulum hafa.
Vm annad gagn Jesu Christi Skijr 11
nar skrifa Gudspiallamennerner/ ad sa
 vd-

verduge heilage Ande/ſu þridia Guddo
oms Perſona/hafe komed ofan af Him
Luc. 3 num yfer hañ j Lijking hollldegr Dw
fu. Þetta hefur fordum ſmyndad ve
red/og þetta hefr merkt ſu Dwfan ſm
bar j munne ſier eitt Blad af Oliu vi
Gen. 8 dar trie j Aurkena/og vitnade þar med
ꝼ Noa/ad hañ var frelſadur af Gude
fra hans Reide/z øllum haſka Vats
flodſins/og hefde feinged Nꝼd z vin
attu af Gude. Eins ber nu heilagur
Ande Vitne j Christi Skijrn/ad aller
Meñ þeir ſem ſkijrder verda vppa Ch
riſtū/ eda j hñs Nafne/ſkule endurley/
ſaſt og frelſaſt fra Reide Guds z Vp
runa ſyndeñe/og ſkule fa og fiña Nad
og myſkun og eilijfa Sꝼluhialp/j þſſ
um vorū Endurlauſnara Jeſu Christo
21 Þad þridia gagn Jeſu Christi ſkijr
nar/ber oſſ alla Tijma ad hafa j hug
z Hiarta, ꝫ er ad Gud Almattugur af
ſinne giæſku/vthroopar Nꝼd z Myſkū
oa Sꝼluhialp/j ſijnum ſyne Jeſu Ch
riſto/þeim øllum til handa/ſem hm̄ hey

ta og hlyda/ seigande/ Þesse er minn elsku
legur Sonur a Huorium/ ꝛc. Stor gle
de og huggun er oss þetta j vorum Ey
mdum og hörmungum/ ad almattugur
og mysk unsamur Gud hefur þocknan
til vor/ og er til Frids orden vid oss/ fyrer sa
ker sins Sonar Jesu Christi/ vm huorn
Gud af Himnum ofan kallar ꝛ seig.
Þesse er minn elskulegur Son a huorium
jeg hef alla þocknan/ ꝛ fyrer huorn eg er
forlyktur og vel til frids vid Mannkyn
ed. Þetta meinar S. Pall þar hann seig Eph
er/ Gud hefur ethugad oss til Sonarleif 1
darennar/ til sialfs sins/ fyrer Jesum Chri
stum/ epter þocknan sijns Vilia/ til lofs
sinne dyrdarlegre Nnd/ fyrer huoria hann he
fur giort oss sier þægelega (þacknæme
lega) j sijnum elskulega Syne. Lijka
eirnen huggar hinn heilage Johannes
oss þar hann seiger/ So marger sem hann Joh
medtaka/ og trua a hans Nafn/ þeim gie 1
fur hann valld til ad verda Guds Bornum
Fiorda gagn Guds sonar Skijrnar xiij
er þetta/ Ad Christur hefur med sinne

Skijrn heilog giørt oll Børn/og skick ad þau til heilsusälegrar Laugar/z nyfuglegrar Hreinsanar af Syndønum so ad hvør eirn Madr sem j Vatne vør skijrdr/j Nafne Fødur og Sonar og H. Anda/ þa er þad so krøpugt af Synde ad þess Mans synd er med ollu vtplanud afmad og þueigen f Gudz Auglite. Þetta vtleggr so hinn heilage Augustinus/ þar han seiger/ J Skijrnenne vør Synden fgiefen/ Ecke j þan ma ta ad Vpprunasynde sie ecke mz Manñenum (sem vier meigum sia og merkia/ a Smäbørnum so vel sem þeim fulloroner skijrast/ad epter þad þeir eru skijrd' þa eru þeir af Natturu hneigd' til Syndarennar/ eins og þeir voru f Skijrnena) En Vpprunasynden verdur oss ecke reiknud til Fyrerdæmingar/ helldr f giefen j Skijrnene.

v Fimta Gagn Skijrnarennar Christi er þ sem S. Pall oss kiener/ þar hñ seiger. Christur elskade Søfnuden/ þ er
Eph. 5 sijna Christne/og gaf sig sialfan vt f
hana

hana/Vppa þ ad hũ giørde hana hei-
laga/og hreinsade han a med Skĳrnar
laugeñe j Ordenu / So hañ tilbwe sier
tiñ dyrdlegan Søfnud/ og ongua Fleck
an eda hruckũ nie þſſ konar hefur/ hell
dz være heilagt og oſtraffanlegt.

Pad ſiøtta Gagñ Guds ſon Skĳr VI
nar j lioſe later S Petur/ſeigade/Skĳ 1. pet 3
rnen giører oſſ ſaluhialplega/ huør ed
merkeſt þ Vatsſlodeð/eke til ad afþuo
Holdſins ſaurugleika/helldz ad hun ſie
Trulofun(eda ſattmaale)godrar Sam
viſku þ Gude/þ Jeſu Chriſti Vppriſu
ſa ſm ad er j Himenen vpfaren/til Gu
dz hægre Handar/og Einglarner z hi
ner volldugu z Kraptarner eru hønum
vndergiefner.

Pad ſiounda Gagñ ſm oſſ leider af VII
Jeſu Chriſti ſkĳrn/framſetur S Pall
og ſeiger/Ad aller vier ſem erum ſkĳr Rom 6
der/vier eru ſkĳrder j Jeſu Chriſti dau-
da/og þui ſieum vier og eirnen mz hm
Jardader/þ Skĳrnena j Daudan/vppa
þ/ad lĳka ſo Chriſtz er vpvaken af Dau

 da

da ß Dyrd Folur [illegible]s/ lijka so eigū vier
ad gāga j End[illegible]rnyungu Lijßdaganā.
Sūma og M[illegible]argur Mæls er þetta
Ad vor Sæluhialp hū er ßalē j Jnsig
le heilagrar Skijrnar / so ad Skijrnen
er so sm̄ Jnsigle vorrar Sæluhialp^r/
so ad [illegible]a vier tokum vppa oss Sattmæ
la[illegible]ssarar skijrnar/og truum a Herrañ
Christum/þa erum vier jnsiglader Er
ßingiar til Himnarijkis/og eilijßr^r Sæ
luhialpar/so sm̄ eigen Ord Christi hlȷ
Marc 16 da þar hū seiger/Huør sem truer z ver
dr skijrdr/ sa skal vda sæluholpen. Þui
ad lijka so sem heilager Forßedr/ Abra
ham og hans Epterkomendr/ hielldu
Sattmæla siñar Vmskurnar vid Gud
stodu ßast a hønum / og lagdu Lijß og
gods j ved ß Guds Løgmæl og Bodord
og lidu Pijnu og dauda helldur enn ad
þeir villdu briota aß Guds Løgmæle/
So sem vier Lesum j Bok Maccabeo=
Macc 7 rū eitt hryggelegt Epterdæme aß ein=
ne Kuiñu og hennar sio Sonū/ huør=
ier ed ecke villdu eta Suniakiøt j mote
Mo

Moysis Løgmæle/ Eins og ecke sijdur ber oss sem erum christner/ad halloa ap vorre Skijrn/ og haþa hana j Heidre/ og Æru/og læta helldur Lijþed(eþ Þo rþ gioreſt) enn ad aþneita christelegre Tru/so ſ̃ heilager Pijſlarvott" Guds haþa giort. Þar med skulum vier z eir nen packa liþanda Guds syne sem þyr er heilaga Skijrn heþur gieþed oss san nä huggun j allre Neyd z oluckn/ Og med þessu Sacramente heilagrar Skijr nar/heþr skiled oss þra Tyrkiũ/Gydin gum og Heidingium. Og med þui vier erum neþnder Christner/og hoþũ þad Naþn aþ vorũ Lijþs Hertuga Christo Þa ber huorium z einũ Mañe christnũ ad skicka sier so j Truñe z voneñe/ med christelegu Framþerde og Athæþe/ og øllum godũ Verkum/ad hañ sie þ hañ a ad ba/og sie bikendr sijns naþns med Æru og godre Savisku þ̃ Gude z Møñ um/bæde hier j Heime z so añars Hei mis/þegar skodad ódr/ huort vier hoþũ Matth 22
þ rietta Brullaups klæde eda ecke.

Fimte Höfud-
partur Catechiſmi og Barna Lærdoms/ eda chriſtelegra Fræda/ vm Sacramentū heilagrar Kvølldmaal tydar/ vors Drottens Jeſu Christi?

Spämaduren Hoſeas talar vm þann
Hoſe 2 andlega Brudguma Jeſum Chriſtum
ſem heftur trulofad ſig ſinē Chriſteleg
re Kirkiu til andlegs hiuſkapar/ og ſeig
er ſo til hennar/ Jeg vil trulofaſt þier
ad eilijfu / Jeg vil trulofa mig þier j
Riettlæte z Dome/ Naad z myſkū/ Ja
jeg vil Trulofaſt þier j Truñe/ og þu
Joh 3 ſkallt þeckia Drotten. Johañes ſkijrare
kallar hñ eiñ Brwdguma/ z ſeigr/ Jeg
er ecke Chriſtur/ enn Jeg er ſendr vnd
an hønum/ Huør hñ heſr Brudena/ ſa
er Brudgumen/ og vinr Brudgumans
ſtendr/ og heyrer hñs Ord/ og gledſt mi-
øg af hans Røddu/ Þeſſe mijn Glede
er nu fullkomen/ hñ ſk vaxa/ eñ eg fer
mijnkande. Chriſtur kallar ſig ſialfur
einn

einn Brudguma/þa sagt var til hans/ Marc 2
Nuar þ fasta Læresueinar Johannis z
Phariseana/en þijner Lærsueinar fa
sta ecke. Þa sagde Jesus til þra/Nuor
nen meiga Brullups børnen fasta a
medan Brudgumen er hia þeim/Þuiad
so leinge meiga þau ecke fasta ð þau
hafa Brudguman hia sier/En þr da
gar munu koma / ad Brudgumen mun
verda fra þm teken/ þa hliota þau ad
fasta. Þar þ lijka so sem einn Ekta-
madr/edur Festarmadr/ð þinir ad Dau
den er j nand/og ad hn mune skilia vid
þetta stundlegt Lijf/ han lætur allt sitt
Hiarta j liose/þ sinne eigen Kuinu eda
Festarmey/ z giører sitt Testamentum
med godre Røgsemd/so ad Godsed sku
le ecke takast fra hene/ helldur ad hun
meige þui bihallda/ og þess niota. So
hefr þesse trulofade Brudgume Jesus
Christus giort vid sijna Brwdur/chri-
stelega Kirkiu/ a þeirre Nott sem han
skyllde varda suiken/þa liet han j liose
sin Hiartans grun/j mille Guds og sin

ar Christne/ giørde eitt fast og orackā ligt Testamentum/ad hun skyllde fa þ̄ þenna Brudguma Syndanna fgiefn ing j tiettre Neyslu og Bergingu hañs Lijkama og blodz/ so sem hañ hefur til sett og stickad epter Hliodan sijña Orda til eilijfr[r] Minningar allra hans Vel giørninga/sem huørium z einum christ num Mañe ber ad hallda og giøra/sm
Galat 3 S Pall seiger/Meñ forakta ecke nock urs Mans Testament/þegar þ er stad fest/og auka þar ønguø vid/So er til heyrelegt ad yfervega vel z vandlegā þetta Testament Guds sonar/ og læta þad blijfa vid Magt og allan Myndugleika/z læta hia lijda all[r] Þrætur z Disputeraner / og blijfa alleinasta vid Ord og jnnsetning Herrans Christi/ z trua stadfastlega ad oss veitest og giefest j þessu Sacramente epter Ordañā hliodan sañarlegt Holld og Blod Herrans Jesu Christi / og disputera þar vm ecke framar/ og vtleggia þ ecke ød ruvijs eñ so ʒ orden hlioda/ Þuiad hef

de Christur viliad ad þau Ord ætte ød
ru vijs ad skilia enn þau hlyda/ þa heþ
de hñ þau ødruvijs vtlagt ⁊ talad/ Þar
þ eigum vier ad læta þau Ord standa/
j þre Meiningu sem þau hlyda/ og dis
putera þar ecke vm/ ⁊ ecke vppuekia nø
ckra Eþasemd þrættã eda Osampycke
Nelldꝛ tala og seigia med S Pale/ Þæ Rom 11
de vm þetta Testament og øll ønnur/
Gudz guddomleg Verk/ O huilijk dypt
Rijkdomsins/ bæde Spekennar og Gudz
kyñing"/ Nuørsu ovmrædeleger eru hñs
Domar/ og oransakanleger hans Veig
er/ Nuør heþꝛ þeckt Sinne Drottins/
eda huør heþꝛ hans Rædgiaþe vered?
Eda huør heþur hønum nøckurn Til
ma gieþed so ad hønum mætte þ óda en
durgollded. Þuiad aþ hm/ og þ hann/
og j hønum eru aller Nluter. Nønum
sie heidur og Dyrd ad eilijþu/ Amen.
Lijka eirnen skriþar S. Pall til Cor
intheos/ ad Mannleg Skynseme kunne
ecke ad vnderstanda þ Christo og hans
Orde vidvijkꝛ. So eigum vier ad byrg

ſa aptur vorn blindan Skilning/ z ha-
þa hann j Tauine/ læta hn̄ ecke rada/
helldur læta oſſ nægia Herrans Chri-
ſti lios Ord/ þar hn̄ ſeiger/ Þad er min̄
Lijkame ſem pyrer ydr ødr gieþen/ Þad
er mitt Blod ſem þ ydur vthelleſt til þ-
gieþningar Syndanna.

Orden þeſſa Sacramentis

ſkriþar S Mattheus 26 Cap/ Marc-
us 14/ Lucas 22/ og S. Pall/ 1 Corinth
11/ og hlioda þau ſo?

Vor Herra Jeſus Chriſt-
us/ a Þeirre Nott ſem hann
Forraden vard/ Tok hn̄ Bra-
uded/ Giørde Þacker/ og braut
þad/ og gaþ ſijnum Læreſueiu-
um og ſagde/ Taked og eted/
þad er min̄ Lijkame ſem þyr-
er ydur verdur gieþen/ Giøred
þad j mina Minning.

Somu

Sømuleidis epter Kuølld-
maltiidena/ Tok hū Kaleiken/
Giørde packer/ gaß þeim hañ

 og

og ſagde/Drecked aller hier a
þader Kaleikur hins Nyi
Teſtamentis j miinu Blod
ſem þyrer ydur vthelleſt til þ
rergeþningar Syndana/ S
opt ſem þier giøred þetta/ dr
ecked þad j miina Minning.

Nu vppa þad ad vier þui betur mæt
um ſkilia og vnderſtanda þeſſe innſet
ingar Orden/ og vita huørt Gagn o
huøria Nytſemd vier høþum j þm/ þa
ſkulu þeſſar Greiner verda vel athuga
ar ſem hier ſtanda.

j Fyrſt/ Huórt Naþn Chriſtur z Poſ
ularner haþa gieþed: þeſſu Sacramente.
ij Þar næſt/ Huór þetta Sacramen
tum heþur jñſett og ſkickad.
iij Huórnen z med huórium hætte þ
er jnnſett.
iiij Huad þetta Sacramentū er.
v Huó. ſi ed þtta Sacramentum er
j gamla Teſtamentenu ædur þyrerþr
enn þyrermyndad.

Huóriar

vj Huöriar greiner þar eru til/ad vi er skulum neyta þessa Sacramentis.
vij Huöriū þtta ꝭ Sacramentum sk giefed verda.
viij Huörium þad skal ecke veitast nie giefast.
ix Huört Gagn vier höfum af þessu Sacramente / þegar vier medtökum þad riettelega
x Huörnen ad hattad er þeirre riettu Reynslu/vm huöria S Paull talar/ad ur enn Madr berger þssu Sacramente.
xj Huad vier skulum hyga og giöra/ þegar vier höfum medteked þetta Sacramentum:

Fyrsta Greinen.

Huört Nafn Christur og Postularner hafa giefed þessu Sacramente?

J fyrstu hefur Christur ecke giefed þessu Sacramente annad Nafn enn þ hann seiger/Taked z eted/ þad er min Lijkäe/Drecked aller hier af/ þ er mitt Blod/ og kallar þad Kaleik hins nyia Testamentis.

Þar næst hafa heilager Postular/ kallad þetta Sacramentum Brauds br otning / so sem Lucas ad Orde kuedur j 1Cor.

Giorninga Bok Postulanna/ad þr fry
Act 2 udu haþe aller vered stadþaster j Post'
ulanna Lærdome og j Søþnudenum/z
j Braudsins Brotningu/z Bænaakall
enu. Þesse Ord eru teken þar aþ/ad Je
sus Christus braut Brauded/so ꝫ vier
Marc 6 lesum hia Marcum og Lucas/ ad þad
Luc 24 haþe vered Vane og Sidur Christi ad
brioka brauded.
III J þridiu Grein neþner S Pall þet
1 Cor 11 ka Sacramentum Braud og Herrans
Kaleik/þar hñ so seiger/Hver hann et
ur og dreckur overduglega aþ þessu Br
aude/og drecknr aþ þessum Kaleik/hañ
er sekur vid Holld og Blod Drottens.
IIII J fiorda lage neþner S Pall þtta
Ibidem Sacramentum Kvølldmaltijd Drott'
ins/þar hann seiger / Nær þier komed
til samans/ þa hallde þier ei Drottens
Kvølldmaltijd / Þui nær þier skulud
Kvølldmaltijdena hallda/þa medtekur
hver Madr sijna Maltijd adr. Þetta
Naþn er miøg almeñelegt/ Þuiad þta
var su seinasta Kvølldmaltijd hveria
Jesus

Jesus innsette/og hiellt med sijnū Post
ulum/adr enn hñ gieck til pijñar Pijnu.
J þimtu Grein nefnest þad Sam- 1 Cor
neyte edr Hluttekning/ so sem S. Pall 10
eiger/ Sa Blessadur Kaleikur huern
vier blessum / er þad ecke Samneyte
Christi Blods? Braudeð þad vier
briotum/er þad ecke Samneyte Christi
Lijkama? Þad er/ Aller þr sem berg-
a þessu Braude og Vijne/epter Chri-
sti eigen Jnnsetningu/þeir óda hlutta-
kar Lijkama og Blods Christi/og þeir
neyta þess huørstueggia.
J Siøttu Grein nefnest þad Bord VI
Drottens/epter þui sem S Pall skrif- Jbidem
ar/seigande/Þier geted ecke j senn ord-
ed hluttakar Matbords Drottins / og
Matbords Diøflaña. S Pall nefn
er þ Matbord/af þui ad Christur inn
sette z skickade þessa Kuølldmaaltijd vid
Bordeð. Huør hañ nu verduglega mz
tekur þetta Sacramentum/sa geingr til
Bords mz Herranum Christo sialfum
huorium Heidre ad eingen kañ ædre z

re ad þiñast. Þeir grïsku hafa giefed þssare Kuølldmaltijd fleire ønnur Nøfn, sem er Synaxis, Liturgia, Evcharistia, Agape. Enn vier skulum lata oss nægia þau Nøfn sem i heilagre Ritningu standa/og giefa þessu Sacramẽte eingẽ øñr/ Olærdr almuge kall' þ̃ Þionustu/Jñargøngu/ af ønguñ godñ røkum/huar þ̃ þau Ord ættu med øllu af ad leggiast z Prestarner eiga þau ecke ad lijda/helldur af ad taka z avijta/ so ad Kuølldmaltijden hafe sitt eigennlegt Nafn.

Ønnur Greinen
Huør þetta Sacramentum hefur jnnsett og skickad?

Þad skrifa aller Gudspiallamenner/Ad Jesus Sonur Guds z Mariu hafe þad jnnsett a þeirre Nottu ŝ hañ var suiken/ Og S. Paull seigest hafa medtefed þad af Drottne huad hñ skriffar þar vm/Huar af vier høfuñ ad læra/huørsu dyrdarsamlegt haleitt z heilagt og gagnlegt þetta Sacramentum

ir/ Þar ꝧ vppuek Diøpullen nu a þſſ
um Tymum allra handa Motſtand z
notmæle j giegn þſſu Sacramente/ ſe
ꝑñ er ovinur Christi og allra christeña
Maña/ og stundar epter þui ad por-
zalſka/ovirda/nidur ad þryckia/ og ad
yngus giøra þetta haleita Sacramen
tum. Enn oſſ ber med allre Gudhræd
lu og gudrækne þtta Sacramentum ad
handtera/aꝑ þui ad ſialꝑz Guds ſonur
heꝑur þad jnnſett og ſkickad og ovirda
eda misbrwka ꝧ ecke j nockurn Mæta
ſo framt ſem vier vilium ecke a Sælu
og Lijkama verda þar ꝧ plægader ſtun
dlega og eilijꝑlega.

Þridia Greinen.

Huørnen eda med huørium hætte þetta
Sacramentum er jnnſett?

Fyrſt tok Jesus Brauded ſier j hend
ur/ Þar næſt giørde hann þacker og
braut þad /og gaꝑ þad ſijnum Læreſvei
num ſem ſætu til Bordſins hia hønum
Lijka eirnen tok hañ j Hendur Kaleiken
med Vijnenu/giørde þacker j añad ſiñ

og ꝑieck þeimhañ. Þetta Braud ſ̃ hañ
gaf þeim var oſyrt Braud/ þ̃ vtã allt
Surdeig/ huørs aller neytlu vm ſierhũ
eria Paſkahatijd/epter Guds ſkipan/ſo
ſem ſkrifad ſtendur j añare Bok Moy
Exod 12/23 34 ſis/ad Gydingar mattu ecke a þm̃ døg
um eta ſyrt Braud/ vnder fortøpun
þeirra Salna. Epter þeſſare vijſu kal
1 Cor 5 ar S Pall/og kienner øllum Chriſtnũ
moñum j nyia Teſtamentenu/huørnen
þeir eige ſijna Paſkahatijd ad hallda
og ſeiger / Vier chriſtner Menn høf-
um lijka Paſkalamb(ecke ſijdur eñ Gyd
ingar høfdu)ſem er Jeſus ſonur Guds
þ̃ oſſ lijflaten/Lãtũ oſſ þui hallda vora
Paſkahatijd/ecke med gømlu Surdeige
og ecke j Surdeige Illſkunnar og hreck
vijſennar/helldur i ſætu Deige Hreinlei
kans og Sañleikans. Ad Chriſtur ha
fe hafft Vijn a Kaleiknũ / þad vottaſt
Matth 26 af hans Ordũ/þar hñ ſagde/Jeg mun
ecke drecka af Vijnvidar avexte/ jñ til
þeſſ Dags jeg dreck þad nytt med ydur
j Rijke mijns Fødurs. Sijdan epter þt
ta

ka kiemur Christur brafft med mergen
Mealsns/og seiger Postulum med liof
um Ordum/huad pad er hñ hafe peim
afhent z j henduꝛ feinged/og huar til
og til huørs Gagns þ sie þeim giefed/
segiande med liosum Ordum / Taked
z eted/pad er miñ Lykäe/Drecked aller
par af / þ er mitt Blod/pad er Kalet
z hins nyia Testamentis/huørt Blod
uthellt verdur f̃ marga til f̃giefningar
Syndanna/ Giøred pad j miña Miñ
ing. Þetta er eingen myrk ræda/þung
da vanskilen Ord/helldur einfolld lios
Ord skyr z skilianleg/ Og nær vier vil
um trua/og pau medtaka/epter Chri
sti jnnsetningu og skickã z ordaña hlio
dan/ pa er pad allt gagnlegt skyrt og
ljost/og eingen þerf er ad efa ransaka
da nøckrar adrar Spurningar z Dis
putatiur ad hafa vm þesse haleitu Jesu
Christi Ord.

Fiorda greinen

Huad Sacramentum sie ?

Þetta Sacramentum er eitt Nad

arteikn/hins nyia Testamentis/ ſ Jesus hefur jnnſett og ſkickad/lijtt þ ſinn Dauda/giefande Braud og vijn/ z ept er Ordanna hliodā ſitt ſannarlegt holld og Blod/til Syndanna Fyrergiefningar og Truarſtyrkingar vppa allt þad hn̄ hefur giort vorra vegna/Og er ein obrigdanleg ſtadfeſting og ſo ſem jn̄ſigle vppa Guds Naad og vinattu/og eilijft Lijf/huad vier ſkulū til vor taka med ſannre Tru/til Minningar hans Dauda og allra hn̄s Velgiorninga.

Siötta greinen

Ad Þetta Sacramentum ſie j gamla Teſtamentenu adur til porna fmyndad

So ſem Ord z giorningar Herrāns Christi eru fſagder z pyrerſpaadr j þui gamla Testāentenu/ſo er og þta Jeſu
Gen 14 Christi Testamentū. Vier leſum vm Abraham/ad þegar han̄ kom vr Bardaga/ þa hn̄ hafde fellt ſijna ovine/ z frelſad ſinn Broderſon Loth/ wr ovina hondum/þa gieck Melchiſedeth/ſm̄ var Kongur j Salem/og Kiennemadr hins

allra hæsta Guds/vt j mote Abraham
og hans Folke sem med honum var/og
bar honum Braud z Vijn til ad endur
næra hñ og þad Folk sem med honum
var. Af þessare Historiu tekur Postulē
til hebreos eiñ Lærdom/ Ad lijka so sem
Melchisedech var Kongr z Kieñemadr
Guds hins hæsta/ hafande ecke Fodur Hebr
nie Modur/var æn slectis/og hafdehu 7
orke vpphaf Dagaña nie endalok Lijfs
sins. Þesse Melchisedech merker Jesū
Guds Son/vm huorn David hafde ad Psalm
ur spad og sagt j Anda/setgande vm 110
Christum/ Þu ert Kiennemadur epter
skickan Melchisedech. Abraham fad-
er allra ritttruadra Manna/ sem trwdu Rom
Gude huad honum var til Riettlætis 4
reiknad / hann merker alla þa sem trua
og treysta a Gud. Þar fyrer lijka so s
Melchisedech Kongur z ypparste Kien
nemadur/blessade Abraham og hanns
Þreytta z mædda Stríjdzmeñ/ styrkte z
endurnærde þa med Braude og Vijne/
Lijka eins hefr vor Lausnare Jesus gie
Þp
fed

þed øllum truødum synelegt Braud og Wijn ad eta og drecka/og þar med sitt eigenlegt Hollð ꝛ Blod/ epter Ordañ̄a hliodan þeim til huggunar/ Endurnæringar og styrkingar j mote þeirra Ovinum/ Dioplenum/ Reide Guds og Løgmalsins Bøluan.

Exod 12 I annare Bok Moysis lesum vier ad Gud baud Israels sonum ad slatra einu Lambe/lytalausu/ ad Kuøllde dags/til Paskahatijdarenn'/þar ept' skylldeþeir taka af Blodenu / og støckua eda rÿna þui a bæda Dyrustafena og Dyratried þess Hwssins j huøriu þeir ættu Paskalambed ad eta: Þesse Hlist oria var Figura og Fyrermynd og merking vorr' Paskahatijd' j þui nyia Testamentenu og þess saklausa Lambsins Jesu Christi s̄ var lytalaus/ þ er Syndalaus. Vm þetta skrifar so S Pall Vier(christner men̄)høfū ꝛ lijka Pas-

1 Cor 5 kalamb/ þad mykllu ædra og haleitara er enn Gydingarner høfdu/Þuiad vort Paskalamb er Jesus Christus/ sm̄ þ

o

off er fornfærdur. So kallar og Spa madurenn Christum eitt Lamb/ z seiger/ Esa 53
Þa hann var sleigenn og pijndur/ lauk hann ecke vpp sijnum Munne/ eins og Lambed sem leitt verdur til ad aflijfast
Og so sem Lambed j gamla Testamen tenu hlaut ad verda steikt/ so vard Chri stus steiktur a Krossenum med Bruna og Hita Guds Grimdarreide. Item/ lij-ka so sem þeir j gamla Testamentenu/ neru eda stæcktu Blodenu Lambsins a Dyratried og bæda Dyrustafena/ sem eru sierleguftu trie j hueriu Hwse/ So skulu vier vita og hugleida ad vier erū Guds Hws/ so sem S. Pall skrifar seig ande/ Vite þier ecke ad ydar Limer eru Cor 6
Mustere heilags Anda s j ydr er ? So eigum vier ad stæckua Jesu Christi blo de a Dyrustafe vors Hwss/ þad er vort Hiarta og vor Munnur/ so ad vier med Munnenum til vor tækū þetta heilaga Sakramentinn/ og med Hiartanu truū þui sem Orden vppa hlyda. Item/ Lij ka so sem Drottins Eingell giorde en

 guann

guann skada j þeim Nwsum sem aud-
kiend voru giørd/og a vár siøkt Lamb-
sins blode/ þa hñ slo j hel þa oumskor
nu Egiptalands Frumgietninga / So
vill Gud ecke ad eilijfu fordiarfast lata
eda strafa þa sem audkiender z jnn-
siglader eru med Jesu Christi Hollds z
Blods Nutteckningu/og þeir eru Nut-
takarar ordner. Item/eins og Gydinn-
gar vrdu ad hallda þessa skickan til æf-
enlegrar Minningar allra Guds Vel-
giørninga/sem þeim høfdu vered veitt
er/So eigum vier og eirnen med Berg
ingu og medteckningu þessa Sacramen-
tis ad minnast allra Jesu Christi Vel
giørninga/z packa Herranū Jesu Ch-
risto/ sem med sinne Pijnu og sijnū dau
da oss hefur endurleyst z frelsad/so ad
vier skylldum fyrer hñ og j hønum ǫdd
eilijflega sæluholpner.

Vier lesū og eirnen/huørsu ad Gud
fædde sitt Folk mz Himnamiøle vm 40
aar/j Eydemørku/ So veiter og giefur
þesse himneskur Jesus oss j sinē Kuølld

maaltijd þad ſaña Nimna braud ſ er
hans Holld/ſo ſem haň ſagde til Gydin
ga/Ydar Fedr atu Maña j Eydemør/ Joh
ku/z eru dauder. Þetta er þad Braud 6
ſem komed er aþ Nimnum/ſo ad huør
ſem etur z dreckur þar aþ/hň ſkal ecke
deyia. J annare Bok Moyſis leſum Exod
vier / huørſu ad Drotten ſtod a einum 17.
ſteiñe/og gaþ Folkenu aþ hønum vatn
ad dreckia. So er Chriſtur ſa rietta ho
rnſteiñ/vm huorn Dauid talar ſeigan Pſalm
de/ Steirnen huorium Byggingarmeñ 118
burt køſtudu/ hň gieþur oſſ þad dyrma
ta edla Vatn/ vm huort hň talade vid
Samverſku konuna/ſeigāde/Huør ſem Joh
dreckr aþ þui Vatne ſ jeg mun gieþa 4
þañ ſkal ecke þyrſta ad eilijþu. Þañen
var nu Nimna mioled og Vatned ſem
aþ ſteinenum rann/ein Figura og merk
ing til þeſſa Jeſu Chriſti Sacrament
is. VI Greinen
Huøriar greiner oſſ eige vpp ad vekia/
til þeſſ/ ad ganga til Guds Bords
z medtaka þetta heilaga Sacramentū.
 Þar

Þar er þyrst Jesu Christi skipan/ og Bifalning/ þar hn̄ so seiger/ Takeð/eteð/ dreckeð/ Ef að Menn hlyda boðe og bañe verallðlegs Kongs z hoþ dingia/ það ecke er j mote Guðs Løgmaale/ z þ sem þeim vndergiefnu er til gagns og goða/ huad myklu fram̄ha þer þa að vier hlyðū Jesu Christi skipan og bifalningu. Og ef Mønum er skylldugt að hallda við magt Testamēte dauðlegs Manns. Huað myklu fra mar ættum vier þa að hallda Jesu Christi Guðs sonar Testament/ og riufa það ecke. Þar þ̄ huør hellst það flijtur og forsmar / sa ma vænta sier allrar olucku og refsingar til Lijfs og Saalar

Þar næst/ Lijka so s̄ omøgulegt er að sa Maður life leinge og sie osiukur sem huørke etur nie dreckr/ So verðum vier z ādlega dauðsiuker/ ef að vier for somū að taka til vor þssa himneska Sa lar fæðu/ sem falen er j þessū H Sacra mēte. A døgū Postulañā/ þegʳ Meñ medtoku H Skijrn og rietta Tru/ þa ve ru

ru þeir ſo hlydner þeſſare Biþalningu
og ſkipan/ ad þeir medtoku þetta Sac‑
ramentū daglega dags/Slijk Gudrækꝫ
ne heþur vered j øndverdu Chriſtneñar
þo ad þetta ſem þleira añad kiæme vm
ſijder j Misbrwk hia þm̄ chriſtnu þa
ſtunder lidu þram̄. Ad vijſu/vier ſ̄ dag
lega ſyndgum ættum ad huxa til ad ha
þa Angur og jdran / Syndanna vegna
og opt ꝫ oſtalldan þorlijka oſſ vid Gud‑
Þridia Grein/þui vier eigū ad ber‑
gia þeſſu Sacramente optar eñ ſialldn̄
er þeſſe/Ad Gudz otte med ſañre Gud
rækne/ og ødrum godum Verkū mættu
j oſſ vppvekiaſt/aukaſt og eþlaſt/og ad
vier mættum þui helldur þordaſt Synd
er ꝫ glæpe/ Þuiad lijka ſo ſm̄ þr Meñ
ſem opt og gudrækelega gāga til heilax
Sacramentis/vppvekiaſt meir ꝫ meir/
aþ H Anda/til gudlegs Framþerdis ꝫ
allra godra Verka/So þar a mote ſki‑
edur þad/ad þeir ſ̄ ecke hirda vm Guds
ord/ og leinge hallda ſier þra H Sa a
mente þeir þalla meir og meir þra Gu
 de

de/ j Olucku og eilijfa Fyrerdæmning.
xxx Med þui Christur bydur oss z biþal ar þetta Sacramentū ad medtaka j sijna Minning/ þa ber oss ed syna Herrā um Jesu Christo þacklæte/ huør ed var Gud/ og er/ þo villde hñ verda Madur vorra vegna/ og minkade sialþan sig/ ſ
phil. S Paull seiger/ og var Fødurnum hlyd
2 en allt til Krossins dauda/ Hñ heþr Reþ
Esa singena lided a Sálu z Lijkama/ so vi
53 er skylldum ecke ódá pijnder og reþster/
Hñ er dæmdr til Dauda/ só vier skylldū ecke med Diøþlenum dæmder verda til eilijþs dauda. Hñ er ecke alleinasta daen þ oss/ helldur og so vppriſen/ z vppſaren til Himna vorra vegna/ og vill þ an koma med magt z myklu dyrdarvell
Matth de/ og taka oss til sijn jnn j þad Rijked
25 sem Guds vtuølldū var þbued þra Vpp haþe/ Huør er nu þa ecke skylldugr ad þacka honum/ loþa hñ og dyrka þ sodd an Velgiørninga og alla adra ?
v J þimtu grein eigum vier vel z van dlega ad yþervega Orden Christi/ þar

hñ ſeiger/ad þetta ſie ſitt Holld og blod
huør ord oſſ aminna / ſo haleita him-
neſka Hlute med allre Æru og Aud-
mykt og lijtelæte ad medtaka/ſo ad hañ
verde j oſſ og vier j hønum. So ſ hañ
ſialfur lofar og heiter øllum þm̃ ſem
hñs Ord heyra og vardveita/ ad hann Joh
med Fødurnum og H Anda vilie til þr 14.
ra koma z blijfa og vera hia þeim.
Þa er j ſiøtta lage ſu Grein/ſm̃ oſſ v.
ætte vpp ad vekia til ad neyta Herr-
ans Jeſu Hollds og Blods/ ad þegar
vier tøkum þad til vor verduglega/þa
bindum vier oſſ j brædralag og ſampie-
lag allra heilagra/hafande med þeim
alla hlute ſameigenlega/og verdū aller
eitt med þeim/ſo ſem S. Pall kieñer oſſ 1 Cor
ſeigande/ So ſem þad er eitt Braud/ 10
ſo erum vier marger einn Lijkame/epter
þui vier neytum aller af einu Braude.
Og til Epheſios amiñer hñ oſſ ad lifa Eph
j brodurlegum Kiærleika/ſeigande/So 4
amiñe eg nu ydur/ jeg Bandinge j Dr
ottne/ad þier ganged ſo ſem hæfer ydua

re kallan/þar þier erud jñe kallader/mz
øllu lijtelæte/ og allre hogucærd/ og med
Þolenmæde / og vmlijded huør annan j
Kiærleika/ z vered koſtgiæpner ad hall
da eindrægne j Andanum/ þ band Frid
arins/einn Lijkame og einn Ande/ ſo ſ
þier erud kallader/vppa eina Von yd
Kallanar/Eiñ Drotten/ ein Tru/ein
Skijrn/einn Gud z Fader vor allra/ſa
ſm ad er yþer ydr øllum/z þ ydr øllum
z j ydur øllum. Og eñ aptur ſeig ſo
S Pæll/ad vier ſieum all limer Chri
ſti aþ hans Holldе z aþ hans Blode.
Þanneñ eigum vier nu ad ſtyrkiaſt og
ſtadþeſtaſt og verda ſo ſem ſaman bun
dner j Kiærleika z vinattu/huør vid añ
an/nær vier rietſelega medtøkum þetta
Sacramentum/lijka ſem huør lidr a Lij
kamanum þionar ødrum. A Þetta hid
oh ſama aminner oſſ hinn heilage Johañ
es ſeigande/ Aþ þui þeckium vier hñs
(Jeſu Chriſti) Kiærleika/ad hñ liet ſitt
Lijþ þ oſſ/Og vier ſkulum og ſo læta vo
rt Lijþ þ vora Brædur. Og þegar nøc
kur heþur þeſſa Heims audæþe/ og ſier

siñ Brodur(siñ samchristen)lijda neyd og byrger sitt Hiarta fra hm / Huørnen kañ Gudz kiærleike ad ba mz hm ? Sonakorn/ Elskū ecke mz Ordunū eda mz Tūguñe/helldr med Verke z sañleika.

J siøundu Grein a oss þad ad vpp vekia til ad medtaka þetta Sacrament um optar enn sialldnar/ ad vier vitū ei nær stund og Tijme kiemur vorr burt ferdar wr þessum Heime. Þuiad eins z Jsraels syner/ þegar þr neyttu sijns Paskalambs/þa voru þeir bellfader vm Lendañar/hoffdu Sko aff footū/z Staff j Hende/z so var þeim boded ad neyta þess fliotlega/ eins og ættu þeir þa strax ferd fra hondum. So eins eigū vi er ad neyta þessarar Kuølldmalltijdar Drottens optlega/so sm þeir ed huørke vita stund nie Tijma/nær vier hliotum hiedan ad fara/ og nær Dauden kiemz og kallar/ad vier sieum þa reidubuner VII / Exod. 12

Ad sijdestu skulum vier huxa vm str affs og þa Reffsing sem koma skal yffr alla þa ed þetta Sacramentum z Herr VIII

 ans

ans Ord og ſkipun ꝥlÿſta ꝫ ꝥorſma/ ꝥt
ſo ſem Gud lætur onguar Synder j mo
te hans vilia og Bodordum giørdar ve
ra oreꝥſtar/ſo lætur hñ ꝫ ecke ha oſtraꝥ
ꝥada me oreꝥſta ꝥlÿꝥa/ꝫ aꝥ Ohlydne ꝫ
Jllſku og Jdranarleyſe hallda ſier j ꝥra
Þſſu Sacramente/ ꝫ þad ꝥorſma ꝫ for⸗
akta

Siounda Greinen

Hvórium þetta Sacramentum ſkal gieꝥed verda?

Þetta Naleita Sacramentum ſkal
gieꝥaſt øllum þeim ſem aꝥ Syndū eru
þuingader og þiader/og hrædaſt Guds
reide og Rietlæte med audmyktog Lÿte
læte/þuilijka kallar Chriſtur ſialꝥr til
ſijn/og ſeiger/Komed aller til mijn ſem
erꝥidet ꝫ erud aꝥ þūga(Syndañа)þrey
tter/ jeg vil endurlÿꝥga yðr. Þar næſt
ſkal Sacramentum verda gieꝥed øllum
þeim ſem æ og alla Tijma haꝥa hans
Velgiørninga j Minne/epter jnnſetn⸗
ingar ordanna hliódan/þar ſo ſtendur/
Giøred þad j mijna Minning. Þar ꝥ
a Sacramentum ad gieꝥaſt þeim ꝫ aꝥ
hiaꝥ

Hiarta Hug og sinne loþa z dyrka al-
mattugan Gud og þacka honum ꝼ alla
hans velgiørninga j hñs elskulega Sy
ne oꝼ veitta og gieþna. Snøgt ad seig
ia/ Aller þeir sem Jata og medkienna
sijnar Synder og giøra Jdran og yþer
bot aþ øllu Hiarta/og haþa tru til Gu
ds/ad hñ müe þyrer Jesu Naþns skulld
þgieþa Syndernar/og asetia sier ad bæ
ta og betra siñ Liþnad og sitt þramþer
de/þeir eiga ad takast til þessa Sacra
mentis. Vm soddã jdrãde Mañeskiur
talar Gud sialþur ꝼ Muñ Spamanns
sins/seigande/Jeg alijt hiñ þatæka/ og
þañ sem heþr sorgþullt Hiarta/z hræd
est Ord mijn. Vm slijka Menn talar
David þar hñ seiger/Hrygdarþullt an
de er þad oþþur sem Gude er þægelegt.
Hrygt og sorgþullt Hiarta ꝼlijtur Gud
ecke. Slijka Geste vill Gud haþa til sij
ns Bords / þegar Menn bergia þessu
Sacramente. VIII.

Hvörium Prestarner eiga ad vijsa
ꝼra þessu Sacramente?

Saker Christi Þienarar eiga ecke ad giefa þetta heilaga z dyrmæta Sacramentum nøckrum openberlegū Gudløst ørum/eda Gudz ords Forøktørū/ Ecke helldur þeim sem liggia jdranarlauser j liotum Lifnade z syndū. Enn sami ber þad so til/ opt z tijdū/ ad marger muni christner og Hræsnarar eru j bland fra Gudhræddu/so sem var Judas/z kuña Guds ords Þienarar ecke ad gāga þar nær/ enn ad heyra þeirra Jatning/og sia fra athæfe og sidu sem Sacrament um medtaka vilia/ Hiartad kuña þr ec ke ad sia nie hellðr ad Ransaka. Meñ gieta ecke so lifad / ad þar finnest ecke mañleg Breyskleike madal Maña/og huad reyker ad ved hafe Herrās Christi Lærisueinar j fyrsta siñe þr medtoku þetta Sacramentum/þad kieñ' oss gud spialleg Historia/ þo leid Herrā Jesus hañ fra Beykleika/ af þui þr trwdu a hñ/ z þecktu Fodurē s hñ hafde vtsent.

Eñ huør hañ er sem geingur til þss Sacramentis/ hñ hufe vm ad giøra

ſijna Jatning/og ganga ſo til ſkriptaſ/
og heilags Alltaris/ad hũ a ſijdaſta det
ge þikiaſt meige ſkryddꝛ þui ſañа Brull Mat 22
aups klæde/þegar Konguren geingꝛ jñ
ad ſia þa Geſte ſem þeiged haƀa hñs
Kuøllldmaltijd hier j Neime. Eñ ſamt
ſkulu Preſtarner ſia vel ꝛ vandlega til
ad gieƀa ecke Sacramentũ þm̃ Møñũ
ſem þ eiga ecke ad medtaka/ƀyrr eñ þr
rietta og betra ſig/og giøra ſanna Jd-
ran ꝛ Yƀerboot.

Pad eru ƀyrſt þr ſem hier j Neim 1
liƀa ſo ſem hundar og Suijn/vm huor
ia Chriſtur talar ſeigande/ Þier ſkulud
ecke gieƀa Hundum helgedomen/og ecke
kaſta Perlũ þ Suijn. Nu er eingẽ hel
gedomꝛ ædre/og enguar Perlꝛ dyrmæt
are eñ þta Sacramentũ Holldꝛ ꝛ blods
Herrans Jeſu Chriſti/ So ſk nu þar
þ Sacramẽtũ ecke gieƀaſt jllũ ꝛ ogudle
gũ Møñum ſem liƀa og liggia j Syn
donum ſem Suijn j Saure.
Þar næſt ſk ꝛ þm ecke leyƀaſt ad gãga
til Guds bords ſem eru hardſuijrader/

og vilia ecke lꝏta adordū z amiñingū
Matth. godra maña/vm huøria Christur talar
18 og seiger ad þr skulu halldner vera so s
Tollheimtumenn z Heidingiar.
111 Þeir sem hafa heipt z hatur a sijn
um samchristnū/þm̄ ber ecke ad vera Ch
risti gestet j þssare Kuølldmaltijd. Sie
Christur vor Gud og Herra/ z ef vier
erum hans Lærisueinar/ þa hæfer ad
vier fylgium hn̄s epterdæme/so sem S.
1 pet Petur kienner oss/seigādе/ Hn̄ formæll
2 te ecke þa hønum var formællt/Hn̄ ho
tade ecke þa hn̄ leid/helldur sette hann
þad til hans s̄ riett dæmer. Soddā hat
ur z heiptarord af ad leggia þ kieñer
Matth. oss Christur j Gudspiallenu/ takāde da
7 me af þm j gāla Testamētenu/s̄ j Musſ
erenu færdu sijnar Forner/Nær þu of
fr" þijna Gafu til Alltaris/z þier ke
mr til hug" ad þin̄ Broder hefr nock
ud til þijn ad tala/ þa lat liggia þyna
Gafu hia Alltarenu/z far z forlijk
þig vid þin̄ Brodr/og kom sijdā ad off
ra þijna Gafu. Hier af kantu sialfur
ad

ad dæma/ad a medā þier er jlla vid þiñ
samchristen/bakmæler hønum/hat͛ hñ
og lastar / þa mattu ecke medtaka þet-
ta haleita Sacramentum.
Fiorda slags Meñ s̄ fravijsad a ad xiiii
vera fra H Sacramente/eru aller mysk
unarlauser/hardbriostad͛ Meñ/vm hu
ria S Jacob talar/ og seiger. Væg Jacob
darlaus domr mun ganga yfer þañ sm̄ 2
ongua Myskū syner odrū/ Þar f̄ amiñ
er og kienner Christur oss j Gudspialle Luc
nu/ad vera myskunsomū/lijka sem vor 6
Fader er myskūsamr. Og huørnē þijsu
Myskunarleyse er hattad/þ kienner oss
Christur med epterdæme þess Þions sm̄
omilldur og strangur var vid siñ Sam
lags Þion vegna lijtillrar Skulldar/og Luc
gleymde þeirre myklu Naad. z Myskun 18
sem hm̄ var veitt af sijnum Herra.
J fimta mata skal heilagt Sacram̄ xv
tum ecke giefast þeim sem liggia z lifa
j hneyxlunarligum liotum lifāde/ yfer
huørium Herrā Jesus hroopar Vei/ z Ibidem
seiger/Þad være betra/ad Kuarnarstei

en være bunden vid þeirra hals/ og væ
re j Sio kastader/ þar hñ er diupastur
Slijker Nneyxlunar meñ eiga ecke ad
takast til Sacramentis/ sm lißa j open
berum løstum og glæpū/ Nordomsme ñ
Frillulijþismeñ/ Þioþ'/ Ræmsmeñ/ stra
kar/og adrer þuilijker/ vm huøria S.
Cor Pall talar/ z þbydur ad samneyta þm
5 seigande/ Eþ ad nockur s̄ kallast brod
er(þ er christen)er Frillulijþis madr/ á
giarn/ Apgudadyrkare/ hadgiarn/ dryck
iurwtare/ eda Ræninge/ med þeim skulu
þier ecke Matar neyta. Og þyrst þ sli
ker meñ eru ecke verduger ad Samney
te ødrum riettchristnum Moñum/ myk
lu sijdur eru þeir verduger ad ganga til
Guds Bords.

Niunda Greinen.

Huört Gagn vier höþum aþ þessu Sac
ramente/ þegar vier þad verduglega meddtökum?

Þad þyrsta Gagn s̄ vier høþū þar
aþ/ ad bergia Kuølldmaaltijd Drottins
er þad/ ad þar med audsynum vier oss
ad vera hlyden Børn Jesu Christi/ sa

oḡ skipad hefr ad eta z drecka sitt Hol
lo og Blod j þessu Sacramente/og þa
giørum vier so sem Gud Fader hefr af
Himnū ofā skipad og sagt/Hlyded hm̄ Matth. 3
Þessa hlydne veitum vier Guds Syne/
þegar vier giørum epter hans Orde
og Bifalningu.

II Þar næst/þegar Madur riettelega
og verduglega medtekr þetta Sacramēt
um/þa ma hn̄ vera viss z efalaus þar
vm/og hugga sig vid Nad og Myskun
Guds/ad hm̄ eru allar hn̄s Synder fy,
giefnar/ ecke f Medtekning z berging
Sacramentisins/helldr f Nad og giæ
sku Guds z hn̄s Myskū/Oh/huad sæll
er sa madr sem fær og ødlast Syndañā
fyrgiefning f Jesum Christum/Hn̄ ma
vel seigia med David/ Sæll er sa huør Psalm. 32
ium Syndernar eru fyrgiefnar/ Og sæll
er sa Madur huørium Drotten tilrei,
knar ecke Misgiørdernar.

III J þridia mata hafa þr alla tijma
eina goda z roolega Sāvisku/ s mz god
fwsu Hiarta ganga til þessa Guds bor

ds: Þuiad lijka so s̄ þeir ogudlegu z jd
ranarlausu eru ættijd eþasamer/ hrædd
haþande jlla Samuisku/ so ad marger
aþ þeim drepa sialþa sig/ so sem skiede
Matth. 27 Judas/ þa hn̄ sagde/ Illa giørda eg/ ad
eg suick saklaust Blod/ þor sijdā z hein
2 Reg 17 gde sig sialþur / Eins giørde Achito-
phel Rædgiaþe Dauids Kongs/ og
Saul og þleire adrer. Cain j samā
Gen 4 mæta þordæmde sialþan sig og sagde/
meire er Synd mijn eñ hun meige þgie
þen verda. So haþa þeir Gudhræddu
þar a mote eina goda z roolega Sam-
visku/ þr vita Syndernar eru sier þgie þ
n/ eru glad j Gude z H Anda/ elskast
Luc 2 jn̄byrdis/ z giøra gott huørium Mañi
Phil 1 girnast m̄z Simeone og Pæle ad þara
j burt med Fride og vera hia Christo.
IIII Þa er hid þiorda gagn gudlegs Bo
ds þetta/ ad huer s̄ geingur þar til vd-
uglega/ hn̄ bliijþr j Christo og Christui
j hønum/ sa sāe veit ad hugga sig þa
med/ ad eingen Motgangur/ Sorg eda
Neyd/ Kuøl eda Piijsl kann ad vera s
þuns

þung og stor hier i Heime/ ad hū kuñe skada ad giøra/ So sem seiger S Paall Rom 8
Sie Gud med oss/ huør kañ þa ad vera
j mote oss/ Hañ sem ecke hlijfde sijnum
eigen Syne/ helldr gaf-hñ vt f oss alla
Þui skyllde hañ þa ecke giefa oss alla
Hlute med hm̄? Huør vill asaka Gudz
vtualda/ Gud er sa sem þa giører riett-
læta? Huør vill fordæma þa? Christ
ur er sa sem daen er/ Ja myklu framar
sa sem vpp er risen/ og situr til Guds
hægre Handar/ og bidur f oss.

J fimtu grein styrkest eykst og efl-
est Truen j oss/ af Bergingu þssa Sac
ramentis/ so ad vier verdum ohræddet z
fullhugader j mote øllum vorū Ovinū/
Dioflenum og þessum hreckvijsa Heime
So ad vier kuñum ad seigia med S. Galat 2
Paale/ Þad eg nu life j holldenu/ þ life
eg j Truñe til Gudz sonar/ s mig elsk-
ade/ og gaf sig sialfan vt f mig. J
þeña mæta skulum vier opt og tijdum
meðtaka þtta H Sacramentum/ j Otta 1 Cor 5
Drottins/ med sañre tru/ da vakande og

 stad

ſkadþaſter j Truñe/og lata alla Hlu-
te ſkie aþ Kiærleikanum.
VI Ð ſiøttu Grein er þeſſe Fæda ein en
durlÿþgan og Næring Sælna vorra
hin allra beſta. Þuiad lÿka ſo ſem lÿk-
amleg Fæda ſtyrker og hreſſer z endur
lÿþgar luen og þreyttan Lÿkama. Og
lÿka ſem Gud gaþ Elia Spámanne
Krapt og ſtyrk aþ einum bokodū Br
3 Reg audleiþ og Koñu vats/ ad ganga j 40
18 Daga og 40 nætur/ So ſtyrker Jeſus
Guds ſonr z vid Magt helldr Kroptū
Sælna vorra/med þeſſare haleitre Fæ
du/ſiñ er ſoñ Medicina z Lækning/til
ad giøra heilbrigdar Mañaña Sæler
Og eþ ad vier giørum þetta med Guds
Otta og ſannre Tru/og liþū j brodur
legū Kiærleika vid vorá Samchriſtna
med godū Verkū/z erum ſo ſtadþaſter
allt til æþeloka/þa er þeſſe Fædā ſtyrk
ing og Jñſigle vppa alla Jeſu Chriſti
Velgiørninga/og eitt hialpſālegt Veg
arneſte / þa vier ſkulum þara hiedan j
þad himneſka Fødurland eilÿþs Lÿþs.
VIII

Um Proþ eda Reynslu sem S Pall talar vm/adur enn Madur geingur til Sacramentis ?

Marger skilia ecke rett Ord hins H Pals/þar hñ seiger/Huor z eiñ Mad ur reyne sialþan sig/ og ete so aþ þessu Braude og drecke so aþ þessum Kaleik Þui huor hñ etur og dreckr overduglega hñ etur og dreckr sialþu sier Aþellrsdō/ aþ þui hann giører ecke Greinarmun a (nulle) Lijkama Drottins(og añar' Fædu) Huor sem vill proþa sialþan sig hñ skal vmhuxa og yþervega sialþs siñs overdugleika/ ad hañ aþ sialþu sier til sie vegna sinna Synda og Misgiør da med ellu overdugur ad medtaka þetta Sacramentum/med þui S Pall seiger Huor overduglega etur aþ þessu Braude/eda dreckr aþ Kaleik Drottens/ hñ er sekr j Hollde z Blode Drottens. Eñ vier skulum hugleida S Pals ord þau sem standa þar hia/þar hñ bydr/ad huør Madur skule proþa sialþan sig/ og

efa so af þessu Braude z drecka so af þessum Kaleik.

Og vppa þad ad vier ecke steytum oss a þessu Profue/eda soddan reynslu/ og fordunst þar fyrer ad medtaka þita heilaga Sacramentum/vegna þess vier erum so overduger / Þa skulum vier
2 Cor giæta ad þui sem S Pall skrifar/hu-
13 ar med hann vtleggr sijn ord vm þessa Reynslu eda Prouan/seigāde/ Ransaked ydur sialfer/huort þier erud j Trunne/reyned ydur sialfer / eda þecke þier ecke sialfa ydur? Soddā Reynsla eda ransakan er ecke annad eñ þ S. Pall vill/ad vier skulum giefa giætur ad vorum lijfnade zvmlidnu framferde. Og er slijk Reynsla falen j þessum epterfylgiande Greinum.

Ad þu fyrst medkienner z jater þig f. gude/ad vera einn auman Syndara og ad þu hafer med þijnum Syndū ód. skulldad og forþient Daudan z eilijfa Fyrerdæmning/z ad þu kuñer ecke sial fur j nockurn mata ad hialpa þier eda

frelsa

frelsa þig fra Syndeñe z fordæminguñe
Þar næst skalltu audmykia þig med 11
Angre og jdran/ z giøra so sem S Pet Lu
ur giørde/ epter sitt hrøsunar fall/ þar 22
stendur ad hñ gieck vt og griet beiskle-
ga/ so skltu bidia Gud vm nad z myск
un/ og Syndaña fyrgiefning j Jesu Ch Es
risti nafne/ ad Gud villde medtaka þig 52
so sem þañ tynda villurafande Saud/ Luc
og þañ fortapada Son. 15
J þridiu grein/ Þa þu hefur af Gu III
ds alfu heyrt og medteked þa Ny Afla
usn/ þa sktu stadfadlega trua/ ad Gud
hafe fyrgiefed þier allar þijnar Synd-
epter þui ad hñ hefr giefed siñ Einget
en Son j Daudan fyrir þig/ so sē S Pall Act
seiger/ Sō skal nu (goder Brædur) øllū 13
vera vitanlegt/ ad Syndaña fyrgiefning
bodast ydr fyrir þeña Jesum. Og j ødrū Act
stad stendur so/ Þessū Jesu Christo be- 10
ra aller Spamenn vitne/ ad aller þr sm
a hñ trua fa fyrer hans Nafn Synd
danna Fyrergiefning.
Sijdā liggr a j fiorda mata/ ad þu 1
Q q v hafer

haker gott Akorm og alvarlegan aset ning/ad bæta og betra þinn Likmad og þitt Framkerde bæde vid Gud og menn og loker Gude ad þu vilier þadā j kra alldrei vera honum ohlyden/ eda syndga a mote honum/ Helldur deyda z nid urkekia þañ gamla Adam j þier/ hñs jllar huxaner Ord z giorder/ og bða so nyr Madr z ny Skiepna. Haker þu nøckrū Oriett eda rāgt giørt / þa korlijka þig vid hann/haker þu ranglega nockud hakt ak einhuorium/ þa gialld hm̄ þad aptur/Sia aumur a þeim katæka Lazaro og sem̄um Gudstakamonnum. Þu hlytur z ad kyrergieka ak Hiarta øllum þeim sem þier haka a mote giørt og broted/Snøgt ad seigia/Hatre z heipt/ovilld z Ovinattu z økund/z allre jllsku hlytur þu ad burt sla wr þijnu Hiarta.

Esa. 34. J kimta mata/er og þad vel hugleidāda/Ad þo Gud alleina kgieke Syndernar/so sem hñ talar k Spamann sins muñ seigāde/Jeg/ jeg er hñ s Syn

dernar

dern" ꝼgiefr/ Þa ſkalltu þo ſamt hyra
vm Chriſti Ord/ og hn̄s bifalningu z
ſkipan/ þar hañ hefr giefed Guds ords
Þienørum magt og bifalning/ hier a
Jordu Syndernar ad ꝼgiefa/ ſo z lijka
aptur ad hallda og ꝼgiefa ecke. Þeſſu
ſkalltu fullkolega trua / ad huad hellſt
Guds ords Þienare/ epter Guds Bifal
ningu/ og af hn̄s alfu/ og j hans vmbo
de hier a Jordunne fyrergiefr/ þ ſamā
er j Himnenum af Gude fyrergiefed/
ſo ſem Chriſtur ſeiger hia Gudſpiallla
mannenum. Og huørſu litelmotlegur
og huørſu forſmadr z ſliten eiñ Preſt
madr er/ eda verda kann/ þ þeſſū Neime
þa ſkalltu (alla þa ſtund hn̄ ſtendr riette
lega og dyggelega j ſijnu Vmbode og
embætte) hallda hañ ꝼ Guds þienara/ ō
S Palli ſkrifar/ z bidia hn̄ ad hn̄ ſijns
Embættis vegna tilſeige þier af Guds
alfu ꝼgiefning þiña Synda. Þeg" þu
hefur nu reynt og ranſakad þig ſialfā
(ō ſagt er) og jatad z vidurkient þijnar
Synder/ med Hiartans angre z ſannre

Joh 20

1 Cor 4.

Jdran/ þa mattu ganga fram̄ j Jesu Christi nafne/ z epter Christi bifalnin gu z mttaka þad H Sacramentū j ful lu trunadar Trauste/ vppa Guds nad z Myskun/ þa mū þad þier luckusamt og gagnlegt vda til eilijfrar Saluhial par/og skalltu hugga þig jafnan med

Tim Ordum S Pals þar hn̄ seiger/Jesus Christur er komen j Heimen/ad gøra Synduga Saluholpna/ a medal huør ra eg er hin̄ hellste/ En̄ eg hefe Mysk un ødlast/vppa þad ad Drotten Jesus villde lata sia a mier alla Polenmæde þeim til Epterdæmis sem truande vda a hn̄s Nafn/ til eilijfs Lijfs.

XI Greinen.

Huad vier eigum ad huxa og giøra/ epter þad vier høfum medtekid þad heilaga Sacramentum?

Þegar þu hefur med Hiarta z mū ne giørt þijn Skriptarmal fyrer Gude og þijnum Soknarpreste/hefur medte ked þa heiløgu Aflausn og þad heila ga Sacramentid. Þa skalltu fyrst þac

kä

ka Gude himneskū Fødr/ huør so myſk unſamlega hepur pyrergiepeð þier allar þijnar Synder og miſgiørder/ þ ſijns ſo nar Jeſu Chriſti Napns ſkullð. Þar næſt ſkalltu og packa þijnum Endurlauſnara Jeſu Chriſto/ ſa ſiñ þig hepr ſo myſkunſamlega endurleyſt og prelſað med ſiñe beiſku Pijnu z bitrū dauda/ z hepr pyrergiepeð þier Syndernar/ og porlijkt þig vid ſinn himneſka Fødr/ Og ad hñ hepur nu mz ſijnu Hollde z Blode/ þig endurnært og lijpgad J þridia lage ſkalltu og giøra packer þeim heilaga Anda/ ſem þig hepur helgad z vpplyſt til ad þeckia þiñ Lauſnara Jeſum Chriſtum/ og hñs Velgiørninga og hepur leidt þig pra Syndønum/ og til Guds/ ad ottaſt hñ og elſka. Epter allt þetta z j fiorda mata ſkalltu lipa chriſtelega og Gudlega j þijnu Kalle z embætte/ til huørs þu ert ap Gude kall adur/ med Gudhrædſlu/ Riettvijſe/ Tru og dygd/ ſo ē þu villt pyrer Gude reikning ſtanda/ og vagta þig vel/ og ſia þig

 vm

vm Kring. J þeinna Maata ſia þu til ad þu mañſpilleſt ecke aþ vōdra Mañā vmgeingne/til jllra Orda og giørda/ ꝛ haþ Raad hins H Pals þar hann ſeiger/ Læted ecke villa ydur/ jll Samræda ſpiller godū Sidū. Þar næſt/ hyxa þu vm ꝥ þu heþur Gude loþad/ ad betra ꝛ bæta þiñ Liþnad ꝛ þitt Framþerde/ þaller ecke til þyrre Synda/ ſo ſem Suīn j Saur/ eda Hūdr til ſpyiu ſinnar/ giør alldrei nockurn hlut vijsvitande ꝛ viltande j mote Guds Bodordū / Staffu helldr Dioþlenum j mote/ mz þm̄ Vopnum ꝛ veriū ſ̄ S Paall kieñer oſſ. Sn

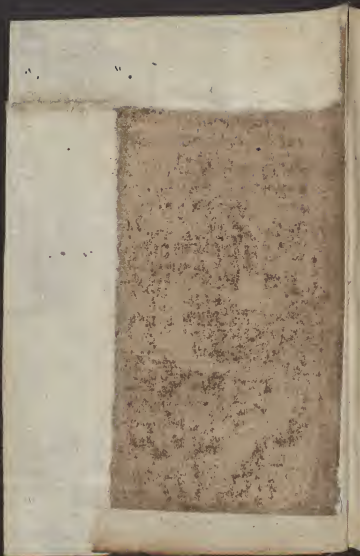
ph 6 egt ad ſeigia / Treyſtu Gude ꝛ þorlaat þig vppa hñ/ ꝛ bid vm Naad ꝛ vplyſing hins H Anda/ ꝛ ad Gud villde laata ſijna H Eingla vardveita þig þ Dioþlenū ꝛ øllu Jllu/ þa mūū þier vel vegna/ bæde til Lijþs og Salar/ þſſa Heims ꝛ

alm aññars. Og epter þui ſem Dauid ſeiger Myſkū Drottins varer þra Eilijþd til eilijþdar yþer þm ſ̄ hñ ottaſt/ Þui viliū vier bidia mz hinum H Dauid og ſeigia

ia ſem hn̄ ſagde/ Drotten þijn Myſkū
ſie yßer oſſ epter þui ſ vier vonū a þig.
Og allan þeña þyrr ſkrißada Lærdom
vilium vier enda mz S Pœls ordū/ þar
hn̄ ſeiger/ Gude eilijßum Konge odaud-
legum og alleina vijſū ſie Loß og
Dyrd ad eilijßu / Amen.

Med þui ad a Spatium vijſar til ßirra
Boka ſem eru j Bibliuñe/ z ecke verda mz ßull
um ordū ſettar/ þa a þau ſo ad ſkilia
Gen/ Pad er ßyrſta Bok Moyſis
Exod/ Pad er önnur Bok Moyſis
Leuit/ er 3 B M. Num/ er 4 B Moyſis
Deut er 5 B M. Joſ/ pad er Bök Joſue
Judic/ Domara Boken Reg / Renga boken
paral/ Cronicu B Pſalm/ pad er Hallteren
pro eda prover/ ordzkuider Salō. Eſa/ Eſaias
Jer/ Jeremias. Ezech/ Ezechiel. Dā/ Daniel
Hoſe/ Hoſeas. Jon/ Jonas. Tob/ Tobias.
Syr/ Syrach. Sap/ pad er Bok Spekeñar.
Eccleſ/ Predikā Salō. Maccab/ Maccabeorū.
Matth/ Mattheus. Mar Marcus.
Luc/ Lucas. Joh/ Johannes
Act/ Gioruinga B Poſt. Rom/ til Romuerla.
Cor/ til Corintheos. Gal/ Galatas
Eph/ til Epheſios. Phil/ til Philippenſes.
Col/ til Coloſſenſes. Theſſ/ Teſſaloniſenſes.
Tit/ til Titum. Tim/ til Timotheum
Hebr/ til Hebreos. Apoc/ Openberī S Joh.

ENDER.

ganga Bij 2 17. Büijs. BUijs 15. gange Cij 2.
vngborn A viij 18. vngum A viij 29.
á: maata A vij 2 2. modur mail A viij 2 15. male
A vij 2 18. laata A viij 2 10 Nidur lxge Kk viij 18.
J pridia lxge A viij b 20. E vj. b 22.

voedis arte voedem.

forsmaae Aij b 8. bwed A vj 6. buande C vij. b 24. bwa Fiij 3.
faer A iiij b 13. siaum vier A iiij. b 26. siae A V 2.
daed C vij. b 22. saud D iiij b 10. buande D V 9.
ad bwa Y viij b 20. bwa Bb ij 12. Bwed Cc 21.
Saer Ce vj 30.

x framborid ai.

vnnulaegi G vij. b 17.

ust = umst
vier minnust Cat. X iiij 11.

